



VĚSTNÍK

NEJVYŠŠÍHO KONTROLNÍHO ÚŘADU
2024

OBSAH**Část A: PLÁN KONTROLNÍ ČINNOSTI**

6.	Změny plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2024 (III) (24/10, 24/16, 24/21)	555
7.	Doplnění plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2024 (II) (24/33)	557

Část B: KONTROLNÍ ZÁVĚRY Z KONTROLNÍCH AKCÍ

23/16	Peněžní prostředky státu a Evropské unie vynakládané Ministerstvem průmyslu a obchodu na regeneraci brownfieldů	559
23/20	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu <i>Ministerstvo pro místní rozvoj</i> za rok 2023, účetní závěrka Ministerstva pro místní rozvoj za rok 2023 a údaje předkládané Ministerstvem pro místní rozvoj pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023	581
23/21	Peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené na soutěžní projekty podpory zaměstnanosti a adaptability pracovní síly z operačního programu <i>Zaměstnanost 2014–2020</i>	603
23/22	Peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie vynakládané v souvislosti s přesunem těžiště psychiatrické péče do komunity	629
23/25	Peněžní prostředky vynakládané v resortu Ministerstva práce a sociálních věcí na digitalizaci vybraných agend	649
23/30	Hospodaření se státním majetkem a vynakládání peněžních prostředků státního rozpočtu v kapitole Ministerstva obrany v oblastech, ve kterých byly zjištěny nedostatky v kontrolních akcích č. 18/02, č. 18/17, č. 19/13 a č. 19/20	671

ČÁST A

PLÁN KONTROLNÍ ČINNOSTI

6. Změny plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2024 (III)

Číslo kontrolní akce: 24/16

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky určené na podporu lesnictví

Změna v položce:

Kontrolované osoby:

– *vybrání příjemci peněžních prostředků – upřesňuje se:*

Lesy České republiky, s.p., Hradec Králové.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 3/XIII/2024 na svém XIII. jednání 16. 9. 2024.

Číslo kontrolní akce: 24/10

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky určené na podporu infrastruktury regionálních sociálních služeb

Změna v položce:

Kontrolované osoby:

– *doplňuje se:*

Komunitní centrum Petrklíč, z.s., Česká Třebová.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 4/XIV/2024 na svém XIV. jednání 30. 9. 2024.

Číslo kontrolní akce: 24/21

Předmět kontroly:

Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými mají právo hospodařit vybrané státní podniky v likvidaci v resortu Ministerstva průmyslu a obchodu a Ministerstva zemědělství

Změna v položce:

Kontrolované osoby:

– *vybrané státní podniky v likvidaci – upřesňuje se:*

Státní statek Jeneč, státní podnik v likvidaci, Praha;

Brněnské papírny, státní podnik - v likvidaci, Praha;

RKT - Rovnací a kotevní technika, státní podnik v likvidaci, Praha.

Změnu schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 5/XIV/2024 na svém XIV. jednání 30. 9. 2024.

7. Doplnění plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2024 (II)

Číslo kontrolní akce: 24/33

Předmět kontroly:

Peněžní prostředky určené na ochranu měkkých cílů

Cíle kontroly:

Provéřit, zda peněžní prostředky určené na ochranu měkkých cílů byly vynaloženy účelně a v souladu s právními předpisy.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo kultury;

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy;

Ministerstvo vnitra;

Ministerstvo zdravotnictví.

Časový plán:

- zahájení kontroly: 11/2024
- předložení KZ ke schválení: 08/2025

Kontrolní závěr vypracovává: Ing. Adolf Beznoska

Kontrolní závěr schvaluje: Kolegium NKÚ

Doplnění plánu kontrolní činnosti na rok 2024 schválilo Kolegium NKÚ usnesením č. 6/XIV/2024 na svém XIV. jednání dne 30. 9. 2024.

ČÁST B

KONTROLNÍ ZÁVĚRY Z KONTROLNÍCH AKCÍ

Kontrolní závěr z kontrolní akce

23/16

Peněžní prostředky státu a Evropské unie vynakládané Ministerstvem průmyslu a obchodu na regeneraci brownfieldů

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2023 pod číslem 23/16. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Adolf Beznoska.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda peněžní prostředky státu a Evropské unie vynakládané Ministerstvem průmyslu a obchodu na regeneraci brownfieldů byly vynakládány účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy.

Kontrola byla prováděna u kontrolovaných osob v období od srpna 2023 do dubna 2024.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2018 až 2023. V případě věcných souvislostí i období předcházející a období následující.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo průmyslu a obchodu;
Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest.

Kolegium NKÚ na svém IX. jednání, které se konalo dne 1. července 2024,

schválilo usnesením č. 13/IX/2024

kontrolní závěr v tomto znění:

Peněžní prostředky vynakládané Ministerstvem průmyslu a obchodu na regeneraci brownfieldů

Brownfield¹ je nemovitost (území, areál, pozemek, objekt), která je nevyužívaná, zanedbaná a může být i kontaminovaná. Vzniká jako pozůstatek průmyslové, zemědělské, rezidenční, vojenské či jiné aktivity. Brownfield nelze vhodně a efektivně využívat, aniž by proběhl proces jeho regenerace.

4 349	13 228 ha	415
Počet brownfieldů evidovaných počátkem roku 2024 v Národní databázi brownfieldů	Rozloha brownfieldů evidovaných v Národní databázi brownfieldů	Celkový počet projektů brownfieldů, jejichž regeneraci podpořilo Ministerstvo průmyslu a obchodu v letech 2018 až 2023

5 059 mil. Kč

Peněžní prostředky poskytnuté v letech 2018 až 2023 na regeneraci brownfieldů v rámci pěti kontrolovaných programů realizovaných Ministerstvem průmyslu a obchodu

4

Počet projektů brownfieldů podpořených formou finančního nástroje²

118 mil. Kč

Celková výše podpory poskytnutá čtyřem projektům brownfieldů formou finančního nástroje

27 %

Podíl zatím poskytnuté odměny za realizaci finančního nástroje (31,4 mil. Kč) k výši poskytnuté podpory (118 mil. Kč)

¹ Definice uvedená v Národní strategii regenerací brownfieldů. Jedná se o definici obecnou. Jednotlivé parametry brownfieldů mohou být upřesňovány pro účely mapování brownfieldů, využití v dotačních programech nebo v územních opatřeních (například minimální plocha brownfieldu, míra nevyužití, doba nevyužívání nemovitosti apod.).

² Prostřednictvím finančních nástrojů se z veřejných zdrojů vytvářejí finanční produkty, jako jsou úvěry, garance nebo kapitálové investice. Oproti podpoře formou dotací se jedná o návratnou formu podpory.

I. Shrnutí a vyhodnocení

NKÚ provedl kontrolu peněžních prostředků poskytnutých Ministerstvem průmyslu a obchodu na projekty regenerace brownfieldů pro podnikatelské využití. Cílem kontroly bylo prověřit, zda peněžní prostředky státu a Evropské unie vynakládané Ministerstvem průmyslu a obchodu na regeneraci brownfieldů byly vynakládány účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy. NKÚ kontrolu provedl u Ministerstva průmyslu a obchodu (dále také „MPO“) a jím zřízené příspěvkové organizace Agentury pro podporu podnikání a investic CzechInvest (dále také „Agentura CzechInvest“).

Z pěti kontrolovaných programů podpory MPO financovalo tři programy z peněžních prostředků státu a dva z prostředků poskytnutých z EU. MPO v letech 2018 až 2023 z těchto programů poskytlo podporu ve výši 5 059 mil. Kč a finančně podpořilo 415 projektů realizovaných v lokalitách typu brownfield. Vzhledem k celkovému počtu 4 349 brownfieldů evidovaných v době kontroly v *Národní databázi brownfieldů* lze konstatovat, že MPO podpořilo v kontrolovaném období regeneraci necelé desetiny evidovaných brownfieldů. Projekty podpořilo formou dotace nebo formou finančního nástroje.

Podpora poskytnutá MPO na projekty regenerace brownfieldů pro podnikatelské využití vedla ke snížení počtu brownfieldů v ČR, ne však v takovém rozsahu, jak MPO původně plánovalo.

V případě podpory poskytnuté formou finančních nástrojů byly podpořeny čtyři projekty částkou ve výši 118 mil. Kč. Odměna za služby spojené s poskytováním této podpory pro dva zapojené subjekty (tzv. Správce a Finančního zprostředkovatele) do konce roku 2023 zatím činila 31,4 mil. Kč, tj. 27 % z poskytnuté podpory. NKÚ upozorňuje na riziko nehospodárnosti u výdajů spojených s odměnou Finančnímu zprostředkovateli, neboť do konce roku 2023 mu byla počítána odměna z částky vyšší, než jakou skutečně spravoval.

Z hlediska účelnosti vynaložených peněžních prostředků nezjistil NKÚ pochybení. V oblasti poskytování dotací nezjistil NKÚ u MPO ani Agentury CzechInvest porušení právních předpisů.

Celkové vyhodnocení vyplývá z následujících skutečností zjištěných kontrolou:

1.1 Strategickým dokumentem pro koordinovanou podporu ze strany státu pro oblast brownfieldů je *Národní strategie regenerací brownfieldů*. V době kontroly byla platná aktualizovaná verze strategie pro období let 2019 až 2024 (dále také „NSRB 2019–2024“). V této verzi byly stanoveny úkoly pro různé subjekty zapojené do řešení problematiky brownfieldů. MPO z devíti stanovených úkolů do konce roku 2023 šest průběžně plnilo nebo splnilo a tři splnilo částečně. Agentura CzechInvest z 11 stanovených úkolů deset průběžně plnila nebo splnila a jedno do konce kontroly nesplnila, ale plánovala jeho splnění v roce 2024 (viz kapitola 4.1).

1.2 Program č. 222 230 – *Podpora podnikatelských nemovitostí a infrastruktury* je financován z peněžních prostředků státu. Podporu z něj bylo možné získat jak na projekty v lokalitách typu brownfield, tak v lokalitách na zelené louce. V kontrolovaném období let 2018 až 2023 nepodpořilo MPO z tohoto programu žádný projekt, kterým by se regeneroval brownfield. Pouze podpořilo částkou 256 mil. Kč rozvoj průmyslové zóny, která v minulosti

vznikla v lokalitě typu brownfield. MPO v kontrolovaném období podporou z tohoto programu nepřispělo ke snížení počtu brownfieldů (viz kapitola 4.2).

1.3 Program č. 122D20 – *Smart Parks For The Future* je financován z peněžních prostředků státu a dotaci z něj bylo možné získat jak na projekty v lokalitách typu brownfield, tak v lokalitách na zelené louce. MPO plánovalo, že v oblasti brownfieldů podpoří 40 projektů s celkovou rozlohou 200 ha. O získání podpory ale nebyl mezi obcemi a kraji zájem a v důsledku toho MPO od roku 2020 do konce roku 2023 finančně nepodpořilo v rámci tohoto programu žádný projekt, který by byl v lokalitě typu brownfield (viz kapitola 4.3).

1.4 Program č. 122D21 – *Regenerace a podnikatelské využití brownfieldů* je financován z peněžních prostředků státu a dotaci z něj bylo možné získat pouze na projekty v lokalitách typu brownfield. Při schválení tohoto programu MPO plánovalo, že podpoří 30 projektů regenerace brownfieldů celkovou částkou ve výši 2 000 mil. Kč. Zájem mezi obcemi a kraji o získání podpory nebyl z počátku takový, jak MPO předpokládalo. Do konce roku 2023 rozhodlo o poskytnutí podpory celkem 31 projektům, kterým schválilo dotace ve výši 695 mil. Kč (cca třetina z částky původně plánované na podporu projektů). V důsledku významných změn cílových ukazatelů provedených v průběhu realizace programu MPO pravděpodobně cílových hodnot při ukončení programu dosáhne. U pěti vybraných podpořených projektů nezjistil NKÚ z dokladů předložených MPO porušení právních předpisů nebo pochybení v oblasti hospodárnosti a účelnosti (viz kapitola 4.4).

1.5 MPO zahrnuje podporu regenerace brownfieldů i do oblastí financovaných ze zdrojů EU v rámci *Národního plánu obnovy*. MPO u *Národního plánu obnovy* umožnilo získat dotaci na projekty na celém území ČR a umožnilo využití realizovaných projektů nejen pro podnikání, ale z části i pro nepodnikatelské aktivity (např. pro bydlení). To mělo za následek výrazné zvýšení zájmu obcí a krajů o podporu (viz kapitola 4.5).

1.6 Podnikatelským subjektům umožnilo MPO získat podporu na regeneraci brownfieldů ze zdrojů EU v rámci programu *Nemovitosti* financovaného z operačního programu *Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost* (OPPIK). Formou podpory z programu byla dotace (nevratná forma) nebo finanční nástroj (vratná forma). O získání dotace byl mezi podnikatelskými subjekty velký zájem a stanovený cíl pro oblast brownfieldů MPO splnilo do konce roku 2023. Z naprosté většiny ke splnění tohoto cíle přispěly projekty podpořené dotací, projekty podpořené finančním nástrojem přispěly minimálně. U deseti vybraných projektů podpořených dotací nezjistil NKÚ z dokladů předložených MPO porušení právních předpisů nebo pochybení v oblasti hospodárnosti a účelnosti (viz kapitola 4.6).

1.7 MPO do konce programového období v roce 2023 podpořilo formou finančního nástroje čtyři projekty regenerace brownfieldů částkou ve výši 118 mil. Kč a podpora byla poskytnuta formou zvýhodněného úvěru. MPO do systému poskytování podpory zapojilo další dva subjekty, a to tzv. Správce (dceřinou společností banky vlastněné státem) a tzv. Finančního zprostředkovatele (soukromou společností), kterým za jejich činnost do konce roku 2023 poskytlo odměnu ve výši 31,4 mil. Kč. Za stanovení odměny byl zodpovědný Správce, který o její výši MPO průběžně informoval. Zatímco Správce si stanovil odměnu ze skutečně mu uhrazených prostředků, odměnu Finančnímu zprostředkovateli stanovil Správce z maximální celkové částky, o jejíž převod mohl zprostředkovatel požádat, nikoliv z částek, které mu byly

skutečně převedeny a které byly významně nižší. Finální zúčtování a přepočtení výše odměny bude provedeno až při uzavření finančního nástroje, které MPO předpokládá v roce 2028³. Je nezbytné, aby MPO za účelem způsobilosti výdajů za odměny zajistilo, aby finální přepočet byl proveden v souladu s relevantními předpisy EU, a tím vytvořilo předpoklady pro hospodárnost peněžních prostředků vynaložených na odměny (viz kapitola 4.7).

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Informace o kontrolované oblasti

2.1 Česká republika se dlouhodobě potýká s velkým počtem nemovitostí typu brownfield, které se nacházejí po celém jejím území. Jejich vznik má původ zejména v devadesátých letech, kdy se česká ekonomika transformovala na tržní a v důsledku restitucí a privatizace skokově narostl počet opuštěných průmyslových, zemědělských a vojenských areálů, hal a skladů. Další brownfieldy pak vznikaly v důsledku technologického pokroku a hospodářských výkyvů. Brownfield má na své okolí většinou negativní dopady, jako například nebezpečí pro zdraví a bezpečnost obyvatel a jejich majetek a snížení ekonomického potenciálu území v okolí brownfieldu. Regenerace⁴ brownfieldů jsou často nákladné a časově náročné.

2.2 *Národní strategie regenerací brownfieldů 2019–2024* je strategický dokument, jehož účelem je koordinovaná podpora ze strany státní a veřejné správy zaměřená na regenerace brownfieldů na celém území ČR. Jsou v ní stanoveny vize a cíle pro období 2019 až 2024, rozčleněné do čtyř tematických oblastí. Pro jednotlivé cíle byly stanoveny úkoly, tzv. opatření, a u každého určeny zodpovědné a spolupracující instituce a termíny pro splnění.

2.3 *Národní databáze brownfieldů* je databáze, ve které se evidují nemovitosti odpovídající definici brownfieldu. Za její správu je zodpovědná Agentura CzechInvest. Účelem databáze je poskytovat přehled o počtu, charakteru a vývoji brownfieldů na území ČR. Databáze je rozdělena na veřejnou a neveřejnou část. Prostřednictvím veřejné části jsou brownfieldy nabízeny jako investiční příležitost. Neveřejná část slouží k evidenci brownfieldových lokalit ucházejících se o různé formy veřejné podpory anebo pro statistické účely a tvorbu analýz.

2.4 Agentura CzechInvest v *Národní databázi brownfieldů* evidovala v době kontroly 4 349 brownfieldů s celkovou rozlohou 13 228 ha. Nejvíce brownfieldů evidovala v kraji Moravskoslezském, Jihomoravském, Ústeckém a Libereckém a jejich nejčastějším původem byl průmysl, zemědělství nebo objekty občanské vybavenosti. Do *Národní databáze brownfieldů* evidují nové lokality buď zaměstnanci Agentury CzechInvest na základě vlastního

³ Předpoklad uvedený v příloze č. 3 dohody o financování uzavřené mezi MPO a Správcem.

⁴ Regenerací brownfieldů se rozumí proces, jehož realizací nemovitost nebo lokalita získává znovu možnost využití. Projekty regenerací brownfieldů mohou zahrnovat odstranění nebo rekonstrukce původních staveb, jejich dostavbu, nástavbu nebo úpravu pro dosažení energetických úspor.

mapování nebo přímo vlastníci těchto lokalit po schválení ze strany Agentury CzechInvest. V *Národní databázi brownfieldů* tedy nejsou zaevidovány všechny brownfieldy nacházející se na území ČR.

2.5 Ministerstvo průmyslu a obchodu v kontrolovaném období poskytovalo podporu na regeneraci brownfieldů jak z peněžních prostředků státu, tak ze zdrojů EU. Podpora poskytovaná z peněžních prostředků státu a v rámci *Národního plánu obnovy* byla zejména orientovaná na příjemce, kterými byly kraje a obce. Podpora z OPPIK byla orientovaná na podnikatelské subjekty. Podporu na regeneraci brownfieldů MPO poskytovalo v kontrolovaném období formou dotací a formou finančního nástroje.

2.6 Podporu na regeneraci brownfieldů z peněžních prostředků státního rozpočtu (z kapitoly 322 – MPO) umožnilo MPO čerpat z programu 222 230 – *Podpora podnikatelských nemovitostí a infrastruktury*, programu 122D20 – *Smart Parks For The Future* a programu 122D21 – *Regenerace a podnikatelské využití brownfieldů*. Podporu na regeneraci brownfieldů ze zdrojů EU umožnilo MPO čerpat z *Národního plánu obnovy*⁵ (dále také „NPO“) a z programu *Nemovitosti* v rámci operačního programu *Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost* (dále také „OPPIK“).

2.7 Výkon některých činností spojených s poskytováním podpory na regeneraci brownfieldů přeneslo MPO na jiné subjekty. Jednalo se o:

- Agenturu CzechInvest, u programu 122D20, programu 122D21 a programu 222 230⁶,
- Agenturu pro podnikání a inovace, u OPPIK a je tímto subjektem rovněž i u OPTAK⁷,
- statutární město Pardubice a statutární město Olomouc, při realizaci integrovaných územních investic⁸ v rámci OPPIK.

2.8 Program 222 230 – *Podpora podnikatelských nemovitostí a infrastruktury* z roku 2006 má sloužit k realizaci projektů jak na zelené louce, tak v lokalitách typu brownfield, jejichž cílem je rozvoj infrastruktury pro předem neurčeného uživatele nemovitosti. Formou podpory může být dotace, návratná finanční výpomoc či převod pozemku ve vlastnictví státu. Příjemcem podpory mohou být obce, svazky obcí, kraje, státní podniky, příspěvkové organizace státu a organizační složky státu. Celková alokace byla stanovena na 5 031 mil. Kč a ukončení realizace programu bylo z původně plánovaného roku 2009 postupně posunuto až na rok 2025.

⁵ *Národní plán obnovy* je strategický dokument ČR pro realizaci reforem a investic financovaných z *Nástroje pro oživení a odolnost* (Recovery and resilience facility) vytvořeného EU v reakci na krizi způsobenou pandemií covidu-19.

⁶ Veřejnoprávní smlouva ze dne 25. 4. 2018 o přenesení výkonu některých činností správce programu 122D21 a programu 222 230, ke které byly uzavřeny dva dodatky, kterými MPO převzalo od října 2020 zpět některé činnosti programu 122D21 a programu 222 230 a převedlo na Agenturu CzechInvest některé povinnosti programu 122D20 a které nastavují povinnosti tohoto zpětného převzetí (spisová odluha, zajištění uskladnění dokumentace apod.).

⁷ Veřejnoprávní smlouva ze dne 22. 12. 2017 pro OPPIK a pro OPTAK ze dne 3. 12. 2022.

⁸ Integrovaná územní investice (ITI) je nástroj pro realizaci integrovaných strategií rozvoje území a umožňující koordinaci navzájem provázaných a územně zacílených intervencí z různých prioritních os jednoho či více programů ESI fondů.

2.9 Program 122D20 – *Smart Parks For The Future* z roku 2020 je zaměřen na přípravu podnikatelských parků s malou rozlohou, na rozvoj stávajících průmyslových zón a na regeneraci brownfieldů. Formou podpory je dotace, příjemci dotace mohou být obce a kraje. Celková alokace byla z původních 2 600 mil. Kč snížena na 2 540 mil. Kč a ukončení realizace programu je plánováno v roce 2026. Příjem žádostí o podporu byl průběžný.

2.10 Program 122D21 – *Regenerace a podnikatelské využití brownfieldů* z roku 2016 je zaměřen na revitalizaci a oživení zastaralých a nevyužívaných areálů a jejich přeměnu na průmyslové plochy do 10 ha a objekty pro průmysl a podnikání na území strukturálně postižených krajů (Moravskoslezský, Ústecký a Karlovarský) a hospodářsky problémových regionů. V roce 2021 vznikl podprogram, který oblast podpory rozšířil na celou ČR. Formou podpory je dotace, příjemci dotace mohou být obce a kraje. Celková alokace byla z původních 2 000 mil. Kč snížena na 641 mil. Kč. Ukončení programu bylo z původně plánovaného roku 2023 posunuto na rok 2025. Do konce roku 2023 vyhlásilo MPO šest výzev k předkládání žádostí o podporu.

2.11 Program *Regenerace brownfieldů pro podnikatelské využití* zahrnutý do komponenty 2.8⁹ *Národního plánu obnovy* je zacílen na poskytnutí podpory na odstranění brownfieldů a umožnění následného využití těchto nemovitostí převážně pro podnikání. Projekty mohou být doplňkově využity rovněž pro nepodnikatelské účely včetně výstavby obecních bytů. Formou podpory je dotace, příjemci dotace mohou být města, městské části, kraje nebo obce, a to v celé ČR. Pro program byla stanovena alokace 500 mil. Kč a do konce roku 2023 vyhlásilo MPO jednu výzvu k předkládání žádostí o podporu.

2.12 OPPIK byl schválen Evropskou komisí dne 29. dubna 2015 pro roky 2014 až 2020. Způsobilost výdajů v rámci programového období skončila k 31. prosinci 2023. MPO podporu regenerace brownfieldů z OPPIK zahrnuje do programu *Nemovitosti*. Podporovanými aktivitami byly modernizace výrobních provozů a rekonstrukce stávající zastaralé infrastruktury a rekonstrukce objektů typu brownfield (bez výdajů na odstranění ekologických zátěží) a jejich přeměna na moderní podnikatelské objekty. MPO stanovilo v roce 2015 alokované prostředky na program *Nemovitosti* ve výši 142 mil. €, tj. 3 468 mil. Kč. Poslední změnou v roce 2021 byla výše alokovaných prostředků upravena na 225 mil. €, tj. 5 522 mil. Kč. V rámci programu *Nemovitosti* bylo vyhlášeno 10 výzev, ve kterých byla podpora poskytována formou dotace, a jedna výzva, u které byla podpora poskytována formou finančního nástroje.

2.13 Zásadní rozdíl mezi podporou poskytnutou formou dotace a podporou formou finančního nástroje spočívá v návratnosti podpory. V případě finančních nástrojů nedochází na rozdíl od dotací k jednorázové spotřebě zdrojů vložených do veřejné podpory, ale prostředky se vrací zpět do systému a mohou být opakovaně využity. MPO zvolilo pro implementaci finančního nástroje jednu ze struktur definovaných EU, která umožňuje svěřit prováděcí úkoly veřejnoprávnímu nebo soukromoprávnímu subjektu, a tento subjekt mohl část úkolů svěřit Finančnímu zprostředkovateli.

⁹ Komponenty jsou konkrétní předem definované oblasti podpory v rámci *Národního plánu obnovy*.

III. Rozsah kontroly

3.1 NKÚ u MPO a Agentury CzechInvest prověřoval, zda byly peněžní prostředky určené na regeneraci brownfieldů vynaloženy účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy. Kontrole bylo podrobena období od roku 2018 do roku 2023, v případě věcných souvislostí bylo kontrole podrobena i období předcházející a následující.

3.2 Z pohledu účelnosti vynaložených peněžních prostředků NKÚ prověřoval u MPO, do jaké míry MPO přispělo poskytnutou podporou k plnění cílů a vizí stanovených v *Národní strategii regenerací brownfieldů 2019–2024* a tím přispělo ke snížení počtu brownfieldů. Dále byla vyhodnocena míra naplnění cílů stanovených pro oblast regenerací brownfieldů v *Národním plánu obnovy* a vyhodnoceny předpoklady pro účelné a hospodárné nakládání s podporou poskytnutou z programu 122D21 a programu *Nemovitosti* OPPIK. Součástí kontroly bylo i vyhodnocení plnění opatření přijatých MPO k odstranění nedostatků zjištěných kontrolou NKÚ č. 18/01 – *Podpora podnikatelských nemovitostí a podnikatelské infrastruktury*.

3.3 Kontrolovaný objem u MPO činil celkem 5 059 mil. Kč a byl tvořen celkovou částkou peněžních prostředků státního rozpočtu a Evropské unie čerpaných v letech 2018 až 2023 v souvislosti s podporou na regeneraci brownfieldů v rámci níže uvedených programů realizovaných MPO.

Tabulka č. 1: Stanovení kontrolovaného objemu (MPO)

Program	Kontrolovaný objem
Program 222 230 – <i>Podpora podnikatelských nemovitostí a infrastruktury</i>	255 590 771 Kč
Program 122D20 – <i>Smart Parks For The Future</i>	0 Kč
Program 122D21 – <i>Regenerace a podnikatelské využití brownfieldů</i>	455 885 364 Kč
Program <i>Regenerace brownfieldů pro podnikatelské využití (NPO)</i>	25 193 644 Kč
Program <i>Nemovitosti (OPPIK)</i>	4 322 293 368 Kč
Celkem	5 058 963 147 Kč

3.4 NKÚ u Agentury CzechInvest prověřoval zejména plnění úkolů, které jí byly stanoveny v *Národní strategii regenerací brownfieldů 2019–2024* a povinností, které na ni v období 2018 až 2020 delegovalo MPO v souvislosti s poskytováním podpory z programu 122D21. NKÚ rovněž ověřil výběrová řízení na zajištění činností souvisejících s plněním opatření *Národní strategie regenerací brownfieldů 2019–2024* a na výběrová řízení společností zajišťujících supervizi projektů podpořených v rámci programu 122D21.

3.5 Kontrolovaný objem u Agentury CzechInvest činil celkem 71,8 mil. Kč a byl tvořen částkou za činnosti spojené s plněním *Národní strategie regenerací brownfieldů 2019–2024*, výdaji za služby supervize, výdaji za činnosti spojené s převedením některých povinností u programu 122D21 zpět na MPO (uskladnění dokumentace, úprava dat) a výdaji státního rozpočtu vyplacenými příjemcům dotace u vybraného vzorku projektů.

Tabulka č. 2: Stanovení kontrolovaného objemu (Agentura CzechInvest)

Specifikace výdaje	Kontrolovaný objem
Činnosti spojené s plněním <i>Národní strategie regenerací brownfieldů 2019–2024</i>	4 224 175 Kč
Služby supervize	1 313 359 Kč
Uskladnění dokumentace	211 387Kč
Služby spojené s úpravou dat	329 314Kč
Dotace vyplacené ze státního rozpočtu u vybraného vzorku projektů	65 725 588 Kč
Celkem	71 803 823 Kč

3.6 NKÚ provedl i kontrolu na vzorku pěti projektů, které MPO podpořilo v rámci programu 122D21, a deseti projektů, které MPO podpořilo v rámci programu *Nemovitosti* OPPIK. Do vzorku projektů podpořených z programu 122D21 byly vybrány projekty, u kterých do 31. prosince 2023 ukončilo MPO závěrečné vyhodnocení akce; výše schválené dotace na vybrané projekty byla celkem 65,7 mil. Kč. Do vzorku projektů z programu *Nemovitosti* OPPIK vybral NKÚ z každé výzvy finančně ukončený projekt s nejvyšší dotací, výše schválené dotace na vybrané projekty byla celkem 284,8 mil. Kč. Přehled vybraných projektů je uveden v příloze č. 1 tohoto kontrolního závěru.

3.7 U vybraného vzorku projektů z programu 122D21 provedl NKÚ kontrolu jak u MPO, tak u Agentury CzechInvest na základě dokladů předložených příjemci a na základě údajů uložených v *Evidenčním dotačním systému* (EDS). U vybraného vzorku projektů z programu *Nemovitosti* OPPIK provedl NKÚ kontrolu u MPO na základě dokladů uložených v Informačním systému MS2014+. NKÚ u vybraného vzorku projektů zejména prověřil hodnocení a výběr projektů včetně hodnocení účelnosti a hospodárnosti, stanovení podmínek příjemcům podpory včetně podmínek pro účelné a hospodárné použití podpory a plnění těchto podmínek příjemci, splnění stanovených cílů příjemci, provádění monitoringu a kontroly podpořených projektů.

3.8 Pro podporu projektů regenerací brownfieldů z operačního programu *Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost* (dále jen „OPTAK“) v programovém období 2021 až 2027 zvolilo MPO pouze formu finančních nástrojů. Do konce roku 2023 nebyla uzavřena příslušná dohoda o financování. Podpora poskytovaná v rámci OPTAK tudíž nebyla předmětem této kontroly.

3.9 Za účelné se považuje dle ustanovení § 2 písm. o) zák. č. 320/2001 Sb.¹⁰ takové použití veřejných prostředků, které zajistí optimální míru dosažení cílů při plnění stanovených úkolů. V oblasti účelnosti NKÚ v kontrole posuzoval, zda došlo k naplnění cílů stanovených v kontrolovaných národních i evropských programech (prostřednictvím nastavených indikátorů a jejich cílové hodnoty) a k plnění opatření stanovených v *Národní strategii regenerací brownfieldů 2019–2024*. Na úrovni projektů vybraných ke kontrole NKÚ dále prověřil účelnost z hlediska splnění stanovených kritérií pro výběr projektu k podpoře, naplnění cílů projektu a jejich využití po dokončení realizace.

¹⁰ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

3.10 Za hospodárné se považuje dle ustanovení § 2 písm. m) zák. č. 320/2001 Sb. takové použití veřejných prostředků, které vede k zajištění stanovených úkolů s co nejnižším vynaložením těchto prostředků, a to při dodržení odpovídající kvality plněných úkolů. Hospodárnost vynaložených peněžních prostředků státního rozpočtu posuzoval NKÚ při kontrole veřejných zakázek na zajištění úkolů vyplývajících z *Národní strategie regenerací brownfieldů 2019–2024* a na zajištění supervize projektů, zajištění řízení finančního nástroje v OPPIK a převzetí výkonu některých činností spojených s realizací programu 122D21 mezi MPO a Agenturou CzechInvest. Na úrovni projektů vybraných ke kontrole NKÚ dále prověřil, zda u nich MPO a jím pověřené subjekty prováděly kontrolu hospodárnosti a způsobilosti vynaložených peněžních prostředků.

3.11 Kritéria pro posouzení souladu s právními předpisy byla čerpána zejména ze zákona České národní rady č. 2/1969 Sb.¹¹, zákona č. 47/2002 Sb.¹², zákona č. 128/2000 Sb.¹³, zákona č. 218/2000 Sb.¹⁴, zákona č. 320/2001 Sb., zákona č. 340/2015 Sb.¹⁵, zákona č. 134/2016 Sb.¹⁶, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013¹⁷ (dále také „Obecné nařízení“) a nařízení Komise v přenesené pravomoci EU č. 480/2014¹⁸ (dále také „Prováděcí nařízení“).

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

4.1 MPO a Agentura CzechInvest plnily povinnosti, které měly uložené *Národní strategií regenerací brownfieldů 2019–2024*

MPO mělo v *Národní strategii regenerací brownfieldů 2019–2024* stanovenou odpovědnost za realizaci u devíti opatření a Agentura CzechInvest u jedenácti opatření. NKÚ v průběhu kontroly vyhodnotil plnění jednotlivých opatření ze strany MPO a ze strany Agentury

¹¹ Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

¹² Zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

¹³ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

¹⁴ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

¹⁵ Zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv).

¹⁶ Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

¹⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013, o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

¹⁸ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 480/2014 ze dne 3. března 2014, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013, o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu a o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu.

CzechInvest v letech 2019 až 2023. Provedené vyhodnocení jednotlivých stanovených opatření je uvedeno v příloze č. 2 tohoto kontrolního závěru.

Výsledek vyhodnocení splnění opatření stanovených v NSRB 2019–2024

MPO

6 opatření splněno/plněno

3 opatření částečně splněna

Agentura CzechInvest

10 opatření splněno/plněno

1 opatření zatím nesplněno

→ Jako **splněné částečně** vyhodnotil NKÚ u MPO opatření č. 2.1: *Nové podnikatelské nemovitosti směřovat na plochy brownfieldů*, neboť MPO u Programu 122D20 „Smart Parks For The Future“, umožnilo jak podporu projektů v lokalitách typu brownfield, tak podporu projektů na zelené louce. Přestože byl tento program schválen v roce 2020, tedy po zpracování *Národní strategie regenerací brownfieldů 2019–2024*, MPO u něj umožnilo podporu i projektů na zelené louce, a tedy nereflektovalo opatření spočívající ve směřování nových podnikatelských nemovitostí na plochy brownfieldů.

→ Jako **splněné částečně** vyhodnotil NKÚ u MPO opatření č. 3.1: *Provedení celkové studie „Analýza brownfieldů v ČR“ včetně ověření možností jejich regenerace a návrhů motivačních nástrojů*, neboť nebylo splněno v požadovaném termínu (analýza brownfieldů byla schválena místo roku 2020 v roce 2023) a v době kontroly nebylo opatření splněno v požadovaném rozsahu (analýza brownfieldů neobsahovala požadavky dané *Národní strategií regenerací brownfieldů 2019–2024*, zejména rozdělení všech evidovaných brownfieldů do skupin dle budoucího využití a nastavení priorit).

→ Jako **splněné částečně** vyhodnotil NKÚ u MPO opatření č. 3.4: *Prověřit veřejné registry nepotřebného majetku pro vyhledání lokalit do Národní databáze brownfieldů*, neboť MPO k plnění tohoto opatření uvedlo, že u některých oslovených institucí zjistilo, že struktura dat o lokalitách nebyla srovnatelná se sledovanými atributy v *Národní databázi brownfieldů*, a z tohoto důvodu nebylo možné uskutečnit propojení dat. U některých institucí k propojení došlo. MPO plánuje, že opatření bude splněno v průběhu roku 2024, až když bude dokončena nová verze *Národní databáze brownfieldů*, na které pracuje Agentura CzechInvest. NKÚ vyhodnotil opatření 3.4 u Agentury CzechInvest tudíž jako **nesplněné** s tím, že jej plánuje splnit v průběhu roku 2024.

4.2 Program 222 230 – Podpora podnikatelských nemovitostí a infrastruktury nepřispěl ke snížení počtu brownfieldů

MPO stanovilo, že podpora z programu 222 230 je určena na projekty výstavby, rozvoje podnikatelských nemovitostí a regenerace nemovitostí (tzv. brownfieldů), včetně příslušné infrastruktury. Podporovány mohly být tedy **nejen nemovitosti typu brownfield**, ale i výstavba a rozvoj **nemovitostí na zelené louce**. Podporu z programu 222 230 poskytuje MPO od roku 2005 a tento program byl schválen v době strategického zaměření státu na podporu velkých průmyslových zón na zelené louce. U programu 222 230 MPO projekty regenerací brownfieldů nijak nepreferovalo a většina podpořených projektů byla na zelené

louce. Vláda v roce 2020 schválila návrh MPO, že v tomto programu už nebude realizovat žádné nové projekty a bude pouze dofinancovávat realizaci nedokončených podpořených projektů.

V kontrolovaném období MPO podpořilo v rámci programu 222 230 čtyři akce, které se týkaly území typu brownfield, a poskytlo na ně částku celkem 256 mil. Kč. Všechny čtyři akce měly stejného příjemce a byly zaměřeny na rozvoj již stávající průmyslové zóny *Triangle*, která byla vybudována na území typu brownfield a jejíž vznik byl v minulosti také podpořen z programu 222 230. Realizací těchto čtyř akcí tudíž nebyla regenerována žádná nová lokalita typu brownfield. MPO tedy v letech 2018 až 2023 **nepodpořilo z programu žádný projekt, kterým by se snížil počet brownfieldů.**

Program 222 230 byl mimo jiné předmětem kontroly v kontrolní akci NKÚ č. 18/01¹⁹. MPO v návaznosti na nedostatky zjištěné kontrolou přijalo tři opatření²⁰, z nichž se jedno přímo týkalo programu 222 230. Podle tohoto opatření mělo MPO po ukončení programu 222 230 zpracovat podrobnou studii, která by komplexně vyhodnotila celospolečenské dopady podpory průmyslových zón. Termín pro splnění tohoto opatření byl stanoven do 31. prosince 2021. Z důvodu nedokončení některých podpořených projektů požádalo MPO v roce 2022 vládu o prodloužení termínu realizace programu 222 230 do 31. prosince 2025. Vláda žádosti MPO vyhověla. S ohledem na výše uvedené skutečnosti splnění opatření NKÚ neověřoval.

4.3 Program 122D20 – *Smart Parks For The Future* nepřispěl ke snížení počtu brownfieldů

Program 122D20 – *Smart Parks For The Future* je zaměřen na rozvoj stávajících průmyslových zón ve smyslu zkvalitnění infrastruktury včetně opatření pro snížení negativních klimatických dopadů, regeneraci lokalit brownfieldů a na přípravu podnikatelských parků s menší rozlohou výlučně v místech, kde převažuje celospolečenský význam pro jejich realizaci. Původní alokovaná částka ve výši 2 600 mil. Kč byla v roce 2021 snížena na 2 540 mil. Kč.

MPO při schválení programu 122D20 v roce 2020 plánovalo, že podpoří celkem 100 projektů s celkovou rozlohou 1 000 ha, z toho bude 40 projektů s celkovou rozlohou 200 ha v lokalitách typu brownfield. O získání podpory ale nebyl mezi obcemi a kraji zájem, což MPO v průběhu kontroly zdůvodnilo pandemií covidu-19, ruskou invazí na Ukrajinu, energetickou krizí a vysokou inflací. MPO od roku 2020 do konce roku 2023 finančně **nepodpořilo žádný projekt regenerace brownfieldů.** Dle NKÚ existuje riziko, že u programu 122D20 k termínu ukončení jeho realizace MPO nedosáhne cílových hodnot parametrů pro oblast brownfieldů.

4.4 Cíle programu 122D21 MPO pravděpodobně naplní, protože jejich původně plánované hodnoty výrazně snížilo

Program 122D21 je zaměřen na revitalizace a oživení zastaralých a nevyužívaných areálů a jejich přeměnu na průmyslové plochy do 10 ha a objekty pro průmysl a podnikání na území strukturálně postižených krajů (Moravskoslezský, Ústecký a Karlovarský) a hospodářsky

¹⁹ Kontrolní závěr z kontrolní akce č. 18/01 – *Podpora podnikatelských nemovitostí a podnikatelské infrastruktury* (kontrolní závěr byl zveřejněn v částce 6/2018 *Věstníku NKÚ*).

²⁰ Usnesení vlády České republiky ze dne 30. září 2019 č. 673, *ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 18/01 Podpora podnikatelských nemovitostí a podnikatelské infrastruktury.*

problémových regionů. MPO v rámci programu 122D21 stanovilo, že nemůže být podpořena nemovitost, která by nebyla zaregistrována do *Národní databáze brownfieldů*, a **neumožnilo tak podporu projektů na zelené louce**. V době schválení programu v roce 2016 MPO předpokládalo, že celkem podpoří 30 projektů brownfieldů částkou 2 000 mil. Kč.

Program 122D21 byl do doby ukončení kontroly pětkrát aktualizován. Aktualizací v roce 2018 a zejména v roce 2021 provedlo MPO **zásadní změny** v oblasti termínu, parametrů, indikátorů a financí (viz tabulka č. 3), které MPO zdůvodnilo například změnami na trhu práce (nízkou nezaměstnaností) nebo prodloužením doby realizace projektů.

Tabulka č. 3: Změny termínů, parametrů, indikátorů a financí

Název		Hodnota v roce 2016	Změna v roce 2021
Termín	Ukončení realizace programu 122D21	31. 12. 2023	31. 12. 2025
Parametr	Celková velikost podpořeného území	90 ha	15 ha
	Celková velikost rekonstruovaných podnikatelských objektů	12 200 m ³	20 000 m ³
	Množství provedených terénních úprav	20 000 m ³	vypuštěno
	Celková velikost vytvořených zpevněných ploch	20 ha	5 ha
Indikátor	Počet vytvořených pracovních míst k 31. 12. 2023	2 000	vypuštěno už v roce 2018
	Celková výše následných investic realizovaných na podpořených územích a v rekonstruovaných podnikatelských objektech	4 mld. Kč	vypuštěno
	Obsazenost průmyslových ploch a nemovitostí	50 %	25 %
	Počet podpořených projektů ²¹	30 ks	20 ks
Finance	Dotace ze státního rozpočtu	2 000 000 000 Kč	640 703 780 Kč

Zdroj: dokumentace programu 122D21 schválená Ministerstvem financí dne 30. června 2016 a její aktualizace schválená Ministerstvem financí dne 18. dubna 2018 a dne 23. září 2021.

Všech cílových hodnot bude s největší pravděpodobností v roce 2025 dosaženo pouze proto, že MPO **výrazně snížilo očekávané hodnoty parametrů a indikátorů** (s výjimkou jednoho případu).

U vybraného vzorku pěti projektů podpořených dotací z programu 122D21 NKÚ ověřil, že MPO provedlo výběr a hodnocení těchto projektů podle předem stanovených kritérií včetně hodnocení účelnosti a hospodárnosti, že příjemci vybírali dodavatele v souladu se zákonem č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, že MPO a Agentura CzechInvest zajistily provedení externí supervize spočívající ve věcné kontrole výdajů, že příjemci realizací projektů dosáhli splnění stanovených cílů a že MPO provádělo kontroly a monitoring vybraných projektů.

4.5 Cíle stanovené v rámci *Národního plánu obnovy* pro oblast brownfieldů MPO pravděpodobně splní

MPO stanovilo, že podpora z *Národního plánu obnovy* poskytovaná prostřednictvím programu *Regenerace brownfieldů pro podnikatelské využití* je určena na podporu odstranění brownfieldů a umožnění následného využití těchto nemovitostí převážně pro

²¹ V roce 2016 byl sledovaný ukazatel s názvem „počet podpořených projektů“ zařazen mezi parametry. Aktualizací dokumentace programu 122D21 provedenou v roce 2018 byl přesunut mezi indikátory.

podnikání (doplňkově rovněž pro nepodnikatelské účely včetně výstavby obecních bytů). Příjemci podpory mohly být obce a kraje, tedy stejní příjemci jako u programů podpory hrazených z peněžních prostředků státu.

V rámci jediné výzvy k předkládání žádostí o podporu, kterou MPO vyhlásilo v průběhu kontroly, **obdrželo výrazně více žádostí** krajů a obcí o podporu než v jakékoliv jiné výzvě u programů hrazených z peněžních prostředků státu. Dle NKÚ byl tento zájem zejména vyvolán skutečností, že MPO umožnilo podporu získat i pro projekty, které nebudou mít výhradně podnikatelské využití, ale mohou být doplňkově využity i pro nepodnikatelské aktivity. Dalšími důvody vysokého zájmu o podporu mohla být i možnost realizovat projekt ve všech regionech ČR a změna definice brownfieldu, kdy u *Národního plánu obnovy* MPO upravilo definici brownfieldu z nemovitosti „nevyužívané“ na nemovitosti „využívané k původnímu účelu, ale ne úplně“. Pro tuto podporu byla stanovena alokace 500 mil. Kč a dva měřitelné cíle, jejichž cílové hodnoty a termíny pro splnění jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka č. 4: Cíle stanovené pro program Regenerace brownfieldů pro podnikatelské využití

Poř. č. cíle	Název	Měrná jednotka	Cílová hodnota	Termín pro splnění
158	Vstup všech smluv na veřejnou zakázku týkající se regenerace brownfieldů ve veřejném vlastnictví pro podnikatelské využití*	Počet projektů	20	Q4 2023
159	Dokončení projektů revitalizace brownfieldů ve vlastnictví obcí a krajů zaměřených na energetickou účinnost pro podnikatelské využití	Počet m ³ obestavěného prostoru	76 000	Q4 2025

Pozn.: *Jedná se doslovný název cíle. V průběhu kontroly MPO uvedlo, že došlo k nepřesnému překladu a v následné komunikaci s Evropskou komisí bylo potvrzeno, že se jedná o vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace.

Zdroj: revidovaná PŘÍLOHA ze dne 10. října 2023 návrhu PROVÁDĚCÍHO ROZHODNUTÍ RADY, kterým se mění prováděcí rozhodnutí (EU) (ST 11047/21 INIT; ST 11047/21 ADD 1; ST 11047/21 COR 1) ze dne 8. září 2021 o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Česka.

Ke konci roku 2023 dosáhlo MPO u programu *Regenerace brownfieldů pro podnikatelské využití* hodnoty 19 realizovaných projektů s celkovou požadovanou dotací ve výši 434 mil. Kč. Plánovaný obestavěný prostor regenerovaných brownfieldů činil celkem 84 328 m³. Za účelem naplnění stanovené hodnoty cíle č. 158 vyhlásilo MPO VI. výzvu programu 122D21. Vybranými projekty z této výzvy MPO plánuje doplňovat projekty potřebné pro naplnění cíle č. 158. Tím MPO zvýšilo pravděpodobnost, že cíle stanovené pro proplacení peněžních prostředků ze zdrojů EU splní.

4.6 Program Nemovitosti OPPIK přispěl ke snížení počtu brownfieldů a MPO stanovený cíl splnilo

Cílem programu *Nemovitosti OPPIK* bylo usnadňovat malým a středním podnikatelům modernizaci zastaralých, prostorově a technicky nevyhovujících budov pro provádění podporovaných ekonomických činností nebo jejich nahrazení novými budovami pro podnikání ve všech regionech kromě hl. m. Prahy, umožňujících tak zachování a zvyšování zaměstnanosti v regionu či přispívajících ke zlepšení životního prostředí nebo pracovních podmínek zaměstnanců. MPO podporu v rámci programu *Nemovitosti OPPIK* poskytovalo **formou dotací a formou finančního nástroje**.

V rámci programu *Nemovitosti* OPPIK bylo vyhlášeno deset výzev, ve kterých byla podpora poskytována formou dotace, a to s celkovou alokací 8 232 mil. Kč. Z toho bylo šest výzev vyhlášeno přímo pro podnikatelské subjekty z kategorie malý a střední podnik. Další čtyři výzvy byly vyhlášeny na podporu integrovaných projektů naplňujících integrované územní investice hradecko-pardubické aglomerace a olomoucké aglomerace.

O získání dotace z programu *Nemovitosti* OPPIK byl ze strany podnikatelských subjektů **velký zájem**. V rámci programu *Nemovitosti* OPPIK bylo podáno celkem 1 601 žádostí o dotaci, z kterých MPO vybralo k podpoře 357 projektů. Těmto vybraným příjemcům do konce roku 2023 vyplatilo MPO dotace v celkové výši 4 167,6 mil. Kč. NKÚ u vybraného vzorku deseti projektů podpořených dotací z programu *Nemovitosti* OPPIK ověřil, že MPO provedlo výběr a hodnocení těchto projektů podle předem stanovených kritérií včetně hodnocení účelnosti a hospodárnosti, že příjemci vybírali dodavatele podle postupů stanovených MPO, že příjemci realizací projektů dosáhli splnění stanovených cílů, že MPO zajistilo, že jím pověřená podřízená organizace kontroluje vynaložené výdaje a že MPO provádělo kontroly a monitoring vybraných projektů.

NKÚ v roce 2018 v kontrolním závěru č. 18/01 u programu *Nemovitosti* OPPIK upozornil, že MPO po realizaci projektů nesledovalo, zda podniky vykazují očekávané přínosy. K tomuto zjištění přijalo MPO nápravné opatření, které spočívalo v rozšíření požadovaných informací, které příjemci každoročně předkládali. MPO koncem roku 2018 oznámilo příjemcům, aby od 1. ledna 2019 rozšířili předkládané informace o zvýšení/změně objemu výroby, o zvýšení podílu exportu na výkonech, o zvýšení/změně počtu pracovních míst v důsledku projektu a o zvýšení/zlepšení efektivnosti výroby. NKÚ u vzorku deseti projektů ověřil, že příjemci ve svých každoročních zprávách požadované informace uváděli. Tím MPO splnilo přijaté nápravné opatření.

MPO si dalo za cíl, že v rámci programu *Nemovitosti* OPPIK podpoří regeneraci min. 243 tis. m² lokalit brownfieldů. MPO do konce roku 2023 vykazovalo, že podpořilo 642 tis. m² lokalit brownfieldů. Z naprosté většiny ke splnění tohoto cíle **přispěly projekty podpořené dotací**. Ke konci roku 2023 z celkového čerpání programu *Nemovitosti* ve výši 4 322,3 mil. Kč tvořily dotace 4 167,6 mil. Kč (tj. 96 %) a podpora formou finančního nástroje tvořila 154,7 mil. Kč (tj. 4 %). Dotací MPO podpořilo celkem 357 projektů, formou finančního nástroje projekty čtyři.

4.7 MPO podpořilo formou finančního nástroje pouze čtyři projekty. Zatím vyplacené výdaje na odměny za realizaci tohoto finančního nástroje tvořily 27 % hodnoty poskytnuté podpory

Do implementace finančního nástroje byly zapojeny tři subjekty, a to **MPO, Správce** Fondu fondů²² (ČMZRB investiční, a.s.²³) a **Finanční zprostředkovatel** (soukromá společnost, kterou vybral Správce na základě zadávacího řízení podle zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek). Podrobné implementační schéma finančního nástroje je uvedeno v příloze č. 3.

²² Fondem fondů se dle čl. 2 odst. 27 Obecného nařízení rozumí fond zřízený s cílem poskytovat podporu z programu či programů několika finančním nástrojům.

²³ ČMZRB investiční, a.s., (Národní rozvojová investiční, a.s.) je dceřinou společností 100% vlastněnou Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou, a.s. (Národní rozvojovou bankou, a.s.).

Ministerstvo průmyslu a obchodu uzavřelo s ČMZRB investiční, a.s., jako Správcem tzv. **dohodu o financování** dne 12. března 2020. Podle této dohody byl Správce povinen realizovat činnosti spojené s výběrem Finančního zprostředkovatele a s uzavřením tzv. operační dohody s vybraným Finančním zprostředkovatelem, činnosti spojené s výpočtem odměny Správci a Finančnímu zprostředkovateli a dále provádět monitorovací a kontrolní činnosti a řízení volné likvidity Fondu fondů. V uzavřené dohodě o financování byla stanovena celková alokace pro Fond fondů ve výši 497 250 000 Kč. Za vykonávané činnosti byla Správci do 31. prosince 2023 poskytnuta odměna ve výši 8,1 mil. Kč.

ČMZRB investiční, a.s., uzavřela s Finančním zprostředkovatelem tzv. **operační dohodu** dne 20. října 2020. Podle této dohody byl Finanční zprostředkovatel povinen realizovat činnosti spojené s výběrem a s hodnocením konečných příjemců a s uzavíráním smluv o investici s konečnými příjemci na základě vyhlášené výzvy a dále provádět investiční vyhodnocení jednotlivých projektů a provádět správu rozvojového fondu²⁴. V operační dohodě bylo stanoveno, že Finanční zprostředkovatel je oprávněn požádat Správce celkově o vklad do svého rozvojového fondu až do maximální výše 483 000 000 Kč²⁵. Za vykonávané činnosti byla Finančnímu zprostředkovateli do 31. prosince 2023 poskytnuta odměna ve výši 23,3 mil. Kč.

MPO provedlo na základě žádosti Správce do Fondu fondů do konce roku 2023 dvě platby, ze kterých si Správce ponechal částku pro svou odměnu a zbytek převedl Finančnímu zprostředkovateli:

1. V březnu 2020 požádal Správce o **první platbu** ve výši **124 000 000 Kč** a následně z této částky převedl Finančnímu zprostředkovateli částku **115 000 000 Kč**.
2. V prosinci 2022 požádal Správce o **druhou platbu** ve výši **124 312 500 Kč** a následně z této částky převedl Finančnímu zprostředkovateli částku ve výši **120 750 000 Kč**.

Finanční nástroj byl realizován pomaleji a v menším objemu, než MPO původně předpokládalo, proto MPO se Správcem uzavřelo 18. prosince 2023 dodatek k dohodě o financování a původní alokaci ve výši 497 250 000 Kč snížilo na **154 677 000 Kč**.

Po vyhlášení výzvy byly od 1. května 2021 do 31. prosince 2023 Finančním zprostředkovatelem k podpoře vybrány čtyři projekty, které byly podpořeny formou tzv. nezajištěné kvazikapitálové půjčky se zvýhodněnou úrokovou sazbou. Těmto čtyřem projektům byla poskytnuta podpora z programu *Nemovitosti* OPPIK, tzn. **investice, ve výši 118 mil. Kč**.

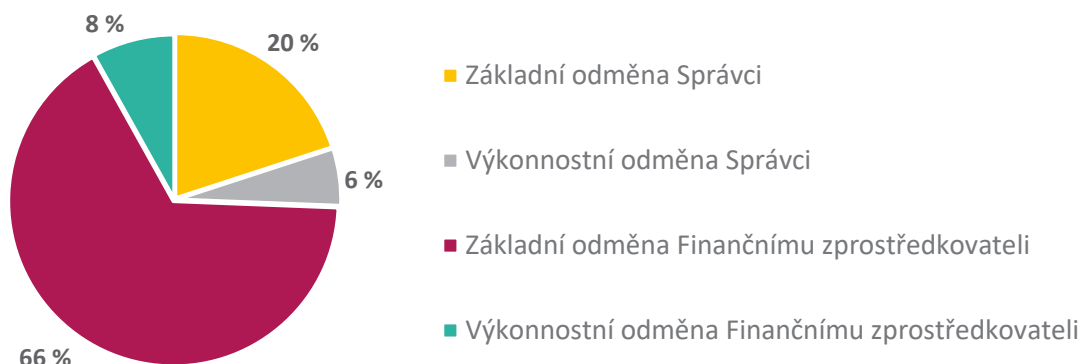
Ke konci roku 2023 byla stanovena odměna Správci a Finančnímu zprostředkovateli ve výši **31,4 mil. Kč, tj. 27 %** z celkové investované částky do čtyř projektů ve výši 118 mil. Kč. Z toho výše odměny Správci (dceřiné společnosti banky vlastněné státem) činila **8,1 mil. Kč** (6,3 mil. Kč základní a 1,8 mil. Kč výkonnostní odměna) a Finančnímu zprostředkovateli (soukromé společnosti) činila **23,3 mil. Kč** (20,8 mil. Kč základní a 2,5 mil. Kč výkonnostní odměna). Do konce roku 2023 z celkové odměny připadalo 86 % na základní odměnu a 14 % na výkonnostní odměnu. Skutečné investice formou finančního nástroje do konkrétních

²⁴ Rozvojový fond je akciová společnost, jejímž jediným akcionářem a statutárním orgánem je Finanční zprostředkovatel a jejím předmětem činnosti je přijetí prostředků z Fondu fondů a poskytnutí investice z finančního nástroje konečným příjemcům.

²⁵ Jedná se o celkovou částku alokace ve výši 497 250 000 Kč sníženou o odměnu pro Správce.

projektů měly vliv až na výkonnostní odměnu. Výši odměn stanovoval Správce a čtvrtletně o jejich výši informoval MPO, které jeho průběžné výpočty nerozporovalo.

Graf č. 1: Struktura odměny Správci a Finančnímu zprostředkovateli



Jako **základna pro výpočet základní odměny Správci** byla použita částka kumulovaných peněžních prostředků, které MPO skutečně **uhradilo** Správci (viz tabulka č. 5).

Tabulka č. 5: Základny pro výpočet základní odměny Správci

Platnost od	27. března 2020	2. prosince 2022	18. prosince 2023
Základna v Kč	124 000 000 Kč	248 312 500 Kč	154 677 000 Kč

Zdroj: žádosti o provedení vkladu na účet *Brownfield* Fondu fondů a výpisy z bankovního účtu o provedení platby, dodatek č. 1 k dohodě o financování uzavřený dne 18. prosince 2023.

Správce jako **základnu pro výpočet základní odměny Finančnímu zprostředkovateli** zvolil částky, které byly uvedeny v uzavřené operační dohodě jako maximální výše prostředků OPPIK, o kterou byl Finanční zprostředkovatel **oprávněn požádat** (viz tabulka č. 6).

Tabulka č. 6: Základny pro výpočet základní odměny Finančnímu zprostředkovateli

Platnost od	20. října 2020	4. července 2023	1. prosince 2023	20. prosince 2023
Základna v Kč	483 000 000	186 500 000	161 660 000	146 631 000

Zdroj: operační dohoda uzavřená dne 20. října 2020, dodatek č. 3 uzavřený dne 4. července 2023, dodatek č. 4 uzavřený dne 1. prosince 2023 a dodatek č. 5 uzavřený dne 20. prosince 2023.

Správce použil pro výpočet základní odměny Finančnímu zprostředkovateli jako základny peněžní prostředky ve výši, ve které je Finančnímu zprostředkovateli fakticky **nepřevodl a ani nemohl převést**, neboť je neměl od MPO k dispozici. Ve skutečnosti Finanční zprostředkovatel obdržel od Správce částku **115 000 000 Kč** v roce 2020 a částku **120 750 000 Kč** v roce 2022. Správce tak vypočetl Finančnímu zprostředkovateli základní odměnu z částek (viz tabulka č. 6), které **Finanční zprostředkovatel ve skutečnosti v letech 2020 a 2023 nespravoval**.

Konečná konkrétní výše odměny Správci a Finančnímu zprostředkovateli bude přepočtena a její finální způsobilá²⁶ výše stanovena až při uzavření a finančním vypořádání Fondu fondů. V dohodě o financování byl uveden předpoklad, že finanční vypořádání proběhne v roce

²⁶ Z peněžních prostředků OPPIK lze uhradit jen způsobilé výdaje. Případné nezpůsobilé výdaje by musely být hrazeny z peněžních prostředků státního rozpočtu (z kapitoly 322 – MPO).

2028. Pro způsobilost výdajů na řízení finančního nástroje **je nezbytné**, aby MPO při konečném vypořádání Fondu fondů trvalo na tom, aby Správce provedl finální přepoččet odměny Finančnímu zprostředkovateli **v souladu s relevantními předpisy EU**²⁷. Především aby při přepočtu odměny použil jako základnu výši příspěvků skutečně vyplacených do finančního nástroje, a tím zajistil, že **výdaje za základní odměnu** Finančnímu zprostředkovateli **budou způsobilými** pro uhrazení z peněžních prostředků OPPIK. Tím také MPO vytvoří předpoklady pro hospodárnost peněžních prostředků vynaložených na odměny.

Seznam zkratk

BF	brownfield
covid-19	onemocnění způsobené koronavirem s odborným označením SARS-CoV-2
ČR	Česká republika
EDS	<i>Evidenční dotační systém</i> ; modul rozpočtového systému, ve kterém se mimo jiné sleduje a vyhodnocuje soubor měřitelných, věcných, časových a finančních podmínek pro čerpání peněžních prostředků státního rozpočtu konkrétních akcí (projektů)
ESI	evropské strukturální a investiční fondy; jsou to fondy, které spolupracovaly na podpoře hospodářské, sociální a územní soudržnosti a naplňování cílů strategie EU <i>Evropa 2020</i> v programovém období 2014 až 2020.
EU	Evropská unie
GF	greenfield, česky „zelená louka“
ITI	integrované územní investice
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MS2014+	monitorovací systém evropských fondů pro rozpočtové období 2014–2020
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NPO	<i>Národní plán obnovy</i>
NSRB	<i>Národní strategie regenerací brownfieldů 2019–2024</i>
Obecné nařízení	nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu

²⁷ Obecné nařízení, Prováděcí nařízení, Guidance for Member States on Article 42(1)(d) CPR – Eligible management costs and fees.

soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006

OPPIK operační program *Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost*

OPTAK operační program *Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost*

Prováděcí nařízení nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 480/2014 ze dne 3. března 2014 , kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu a o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu

Přehled projektů vybraných ke kontrole

Projekt	Žadatel/příjemce	Podpora z programu	Výše čerpané dotace v Kč
Pivovar Litoměřice – regenerace budovy A pro podnikatelské využití (122D211000001)	Město Litoměřice	Program 122D21	11 475 000,00
Regenerace nevyužívaného objektu bývalé budovy Geoindustrie na podnikatelskou plochu (122D211000003)	Obec Proboštov	Program 122D21	10 194 355,00
Horní Slavkov – Dům služeb č. p. 653	Město Horní Slavkov	Program 122D21	20 158 653,00
Výstavba areálu technických služeb Obrnice	Obec Obrnice	Program 122D21	9 437 345,00
Litoměřice – Kasárna pod Radobýlem	Město Litoměřice	Program 122D21	14 460 235,00
Revitalizace jatek v České Lípě	VELKOBOCHOD FAVE s.r.o.	Program Nemovitosti OPPIK	40 950 000,00
Revitalizace areálu Zelinger Tečovice	Zelinger plast s.r.o.	Program Nemovitosti OPPIK	25 420 502,52
3. část rekonstrukce a přístavby areálu firmy DK mont	DK mont a.s	Program Nemovitosti OPPIK	32 394 206,64
Revitalizace bývalého zemědělského objektu v areálu zemědělského družstva	UNION COSMETIC s.r.o.	Program Nemovitosti OPPIK	14 071 672,89
Rekonstrukce objektu č.p. 888 v bývalém výrobním areálu s.p. MEZ Vsetín – SANDRIK	V-PODLAHY, s.r.o.	Program Nemovitosti OPPIK	29 999 999,98
Rekonstrukce objektu rekreační chaty Slavie čp. 134 – Špindlerův mlýn	3V Invest s.r.o.	Program Nemovitosti OPPIK	9 614 988,81
Rekonstrukce bývalého areálu STOMI	JMC Trading s.r.o.	Program Nemovitosti OPPIK	8 355 496,35
Stavebniny Falta	Zdeněk Falta	Program Nemovitosti OPPIK	69 999 999,99
Rekonstrukce areálu Jeníkovice, č. p. 54/1	VIBROM spol. s r.o.	Program Nemovitosti OPPIK	19 034 761,93
Revitalizace objektu	Areál Moravská, s.r.o.	Program Nemovitosti OPPIK	35 000 000,00
Celkem			350 567 217,11

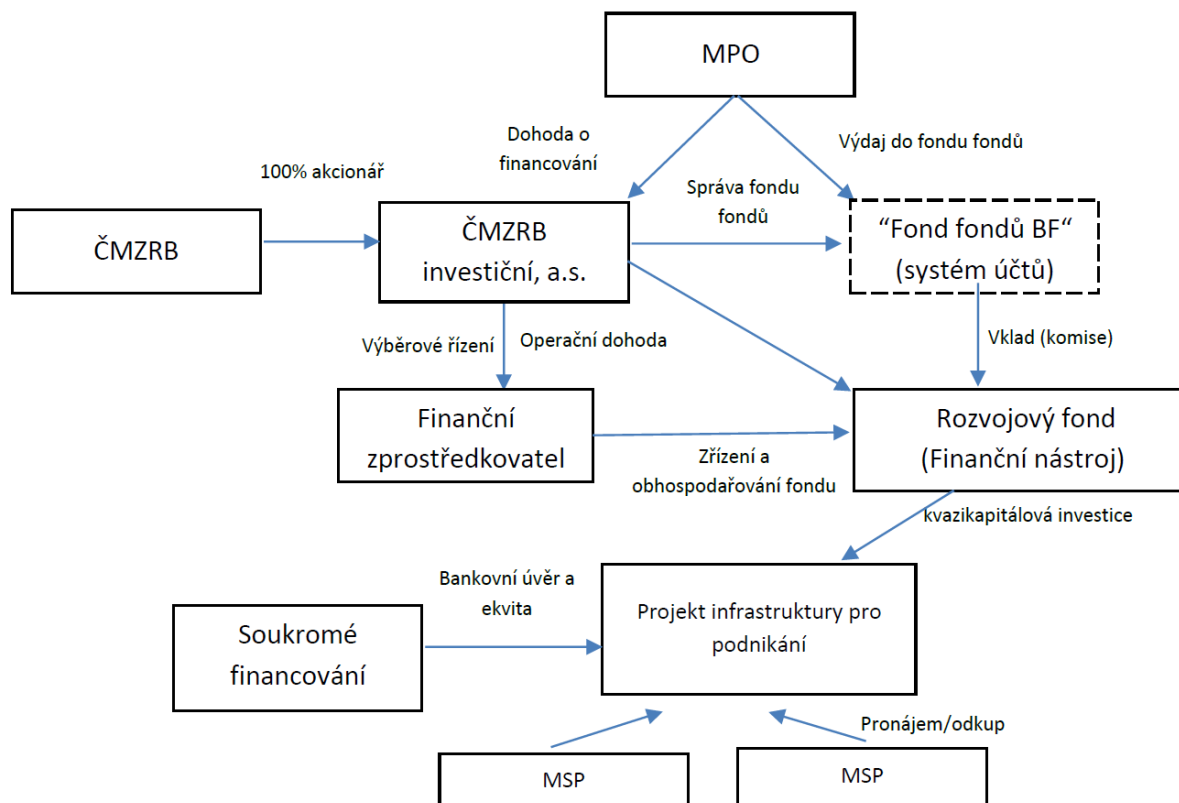
Vyhodnocení opatření stanovených v *Národní strategii regenerací brownfieldů 2019–2024*

Číslo	Text opatření	Zodpovědnost	Stanovený termín	Vyhodnocení plnění MPO	Vyhodnocení plnění Agenturou CzechInvest
1.1.	Vytvořit meziresortní pracovní skupinu pro regenerace brownfieldů ze zástupců MPO/CzechInvest, MMR, MŽP a MZe.	MPO, Agentura CzechInvest	2019	Splněno	Splněno
1.2	Nastavit spolupráci pracovní skupiny pro regenerace brownfieldů s kraji a obcemi a tematicky souvisejícími odbornými skupinami	MPO, Agentura CzechInvest, MMR	Průběžně	Plněné	Plněné
1.3	Cíle NSRB 2024 promítat do tematicky souvisejících politik, strategií a koncepcí	MPO, MŽP, MZe, MMR, Agentura CzechInvest	Průběžně	Plněné	Nehodnoceno*
2.1	Nové podnikatelské nemovitosti směřovat na plochy brownfieldů	MPO/ Agentura CzechInvest	Průběžně	Částečně	Plněné
2.4	Podporovat využití finančních nástrojů pro regeneraci brownfieldů prostřednictvím Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s., včetně analýzy možných řešení	MPO, ČMRZB	2019	Splněno	x
2.5	Monitorovat využívání dotačních prostředků pro regenerace	MPO, Agentura CzechInvest	Průběžně	Plněné	Plněno
3.1	Provedení celkové studie „Analýza brownfieldů v ČR“ včetně ověření možností jejich regenerace a návrhů motivačních nástrojů	MPO, Agentura CzechInvest	2020	Částečně	Plněno
3.3	Rozvíjet a aktualizovat Národní databázi brownfieldů	Agentura CzechInvest	2019 a dále průběžně	x	Plněné
3.4	Prověřit veřejné registry nepotřebného majetku pro vyhledání lokalit do Národní databáze brownfieldů	Agentura CzechInvest, MPO	2019	Částečně	Nesplněno
3.5	Rozšiřovat, kompletovat a propagovat nabídku ploch brownfieldů	Agentura CzechInvest	Průběžně	x	Plněné
3.6	Pravidelně zpracovávat statistiky vývoje počtu a charakteru brownfieldů	Agentura CzechInvest	Průběžně	x	Plněné
4.1	Na webových stránkách CzechInvestu zveřejňovat data a informace o problematice brownfieldů	Agentura CzechInvest	Průběžně	x	Plněné
4.2	Podporovat a propagovat tematiku regenerací brownfieldů	MPO, Agentura CzechInvest	Průběžně	Plněné	Plněné

Pozn.: *Agentura CzechInvest není samostatným tvůrcem politik, strategií a koncepcí.

Zdroj: *Národní strategie regenerací brownfieldů 2019–2024*, doklady a odpovědi MPO a Agenturou CzechInvest předložené v průběhu kontroly.

Implementační schéma finančního nástroje



Pozn.: Ekvita představuje peněžní nebo nepeněžní vklad do společnosti výměnou za podíl vlastnictví.

MSP = malé a střední podniky.

Zdroj: schéma bylo převzato z dohody o financování uzavřené mezi Českou republikou – Ministerstvem financí a ČMZRB investiční, a.s., ze dne 12. března 2020 – příloha č. 2 – *Investiční strategie Fondu fondů*.

Kontrolní závěr z kontrolní akce

23/20

Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu *Ministerstvo pro místní rozvoj* za rok 2023, účetní závěrka Ministerstva pro místní rozvoj za rok 2023 a údaje předkládané Ministerstvem pro místní rozvoj pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2023 pod číslem 23/20. Kontrolní akci řídila a kontrolní závěr vypracovala členka NKÚ Ing. Jaromíra Steidlová.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda Ministerstvo pro místní rozvoj při sestavení závěrečného účtu a při vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky a předkládání údajů pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023 postupovalo v souladu s příslušnými právními předpisy.

Kontrolovaná osoba:

Ministerstvo pro místní rozvoj (dále také „MMR“).

Kontrolováno bylo období roku 2023 včetně souvisejících skutečností z let předchozích a roku následujícího.

Kontrola byla prováděna u kontrolované osoby v době od srpna 2023 do května 2024.

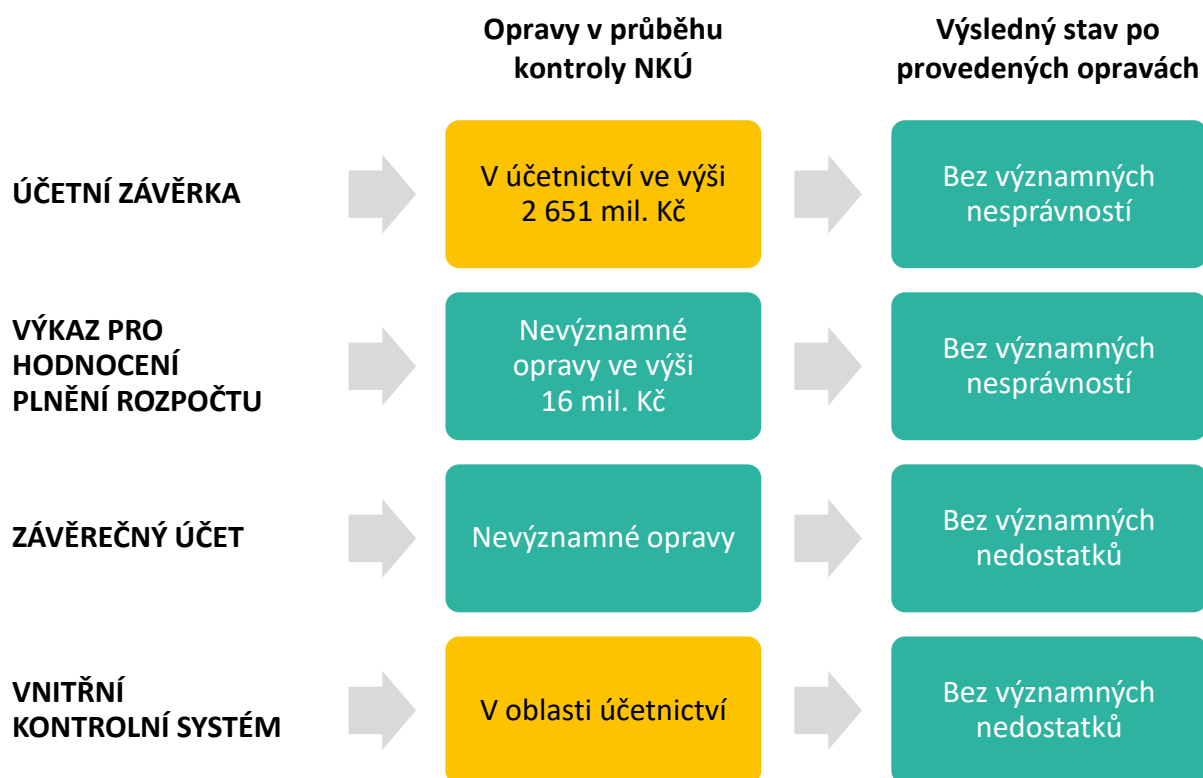
Kolegium NKÚ na svém XII. jednání, které se konalo dne 19. srpna 2024,

schválilo usnesením č. 5/XII/2024

kontrolní závěr v tomto znění:

Účetní závěrka, výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu, závěrečný účet a vnitřní kontrolní systém MMR za rok 2023

NKÚ zahájil kontrolu v průběhu kontrolovaného období 2023. Ministerstvo pro místní rozvoj tak mohlo zjištěné nedostatky průběžně opravovat.



- Nebyly zjištěny významné nesprávnosti/nedostatky.
- Byly zjištěny významné nesprávnosti/nedostatky.
- Byly zjištěny významné nesprávnosti/nedostatky s rozsáhlým dopadem na oblast kontroly.

I. Shrnutí a vyhodnocení

Cílem kontroly bylo prověřit, zda MMR při sestavení závěrečného účtu a při vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky a předkládání údajů pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023 postupovalo v souladu s příslušnými právními předpisy.

Kontrolní akce byla zahájena v průběhu kontrolovaného účetního a rozpočtového období 2023.

1. Vedení účetnictví a účetní závěrka

Účetní závěrka MMR k 31. prosinci 2023 (dále také „ÚZ“) podává dle NKÚ ve všech významných ohledech věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky, a to dle účetních předpisů pro některé vybrané účetní jednotky¹.

NKÚ v průběhu kontroly identifikoval nedostatky ve vedení účetnictví. Tyto nedostatky by měly významný vliv na zůstatky položek účetní závěrky MMR za rok 2023 ve výši 2 651 mil. Kč. MMR provádělo opravy jak před předáním konsolidačních účetních záznamů za rok 2023 do centrálního systému účetních informací státu² (dále „CSÚIS“) dle termínů stanovených vyhláškou č. 383/2009 Sb.³, tak i po tomto datu, a to do doby sestavení ÚZ dne 28. března 2024⁴ dle zákona č. 563/1991 Sb.⁵ (viz část IV.1.2 tohoto kontrolního závěru).

V důsledku provedení účetních oprav a realizace potřebných opatření k eliminaci systémových nedostatků ještě v průběhu kontroly NKÚ bylo účetnictví MMR v roce 2023 vedeno v souladu s příslušnými právními předpisy a informace v ÚZ sestavené na jeho základě jsou spolehlivé⁶ (viz část IV.1.3 tohoto kontrolního závěru).

Provedené účetní opravy promítlo MMR i do úprav svých účetních a jiných postupů nastavených v rámci vnitřního kontrolního systému (dále také „VKS“) v těch případech, kdy se jednalo o systémové nedostatky (viz část IV.1.2 tohoto kontrolního závěru).

¹ Vybranými účetními jednotkami jsou podle ustanovení § 1 odst. 3 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, organizační složky státu, státní fondy podle rozpočtových pravidel, územní samosprávné celky, dobrovolné svazky obcí, příspěvkové organizace a zdravotní pojišťovny.

² Viz ustanovení § 6 odst. 5 zákona č. 563/1991 Sb.

³ Vyhláška č. 383/2009 Sb., o účetních záznamech v technické formě vybraných účetních jednotek a jejich předávání do centrálního systému účetních informací státu a o požadavcích na technické a smíšené formy účetních záznamů (technická vyhláška o účetních záznamech).

⁴ Údaje zveřejněné na informačním portálu MONITOR (informační portál MONITOR [online]. Údaje výkazů účetní závěrky [cit. 19. 8. 2024]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/66002222/ucetni-zaverka/rozhodni-rozprava?rad=j&obdobi=2312>) nebyly ani k datu schválení tohoto kontrolního závěru aktualizovány, a byly tak zčásti nesprávné, přestože MMR po provedení oprav předalo do CSÚIS nové účetní výkazy se správnými údaji.

⁵ Viz ustanovení § 18 zákona č. 563/1991 Sb.

⁶ Viz ustanovení § 19 odst. 7 zákona č. 563/1991 Sb.

2. Údaje předkládané Ministerstvem pro místní rozvoj pro hodnocení plnění státního rozpočtu

Dle NKÚ byl výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu MMR za rok 2023 ve všech významných ohledech sestaven v souladu s příslušnými právními předpisy.

NKÚ provedl ve výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu MMR sestaveném k 31. prosinci 2023⁷ (dále také „výkaz FIN 1-12 OSS“) u údajů o příjmech a výdajích ve sloupci *Skutečnost* kontrolu správnosti jejich třídění z hlediska druhového, odvětvového a prostorového dle rozpočtové skladby.

Informace v údajích MMR pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023 jsou dle NKÚ spolehlivé. NKÚ v průběhu kontroly zjistil v těchto údajích nevýznamné nedostatky ve výši 16 mil. Kč, které MMR v průběhu kontroly opravilo (viz část IV.2 tohoto kontrolního závěru).

3. Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 317 – Ministerstvo pro místní rozvoj

Dle NKÚ je závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 317 – Ministerstvo pro místní rozvoj za rok 2023 sestaven v rozsahu dle vyhlášky č. 419/2001 Sb.⁸ a informace v něm uvedené odpovídají údajům v rozpočtovém systému, finančním výkazům a údajům z dalších evidencí.

NKÚ prověřil soulad sestavení závěrečného účtu kapitoly státního rozpočtu 317 – *Ministerstvo pro místní rozvoj* za rok 2023 (dále také „ZÚ za rok 2023“) s vyhláškou č. 419/2001 Sb. a shodu informací v něm uvedených se vstupními údaji v rozpočtovém systému, s finančními výkazy a údaji dalších evidencí (viz část IV.3 tohoto kontrolního závěru).

NKÚ v průběhu kontroly zjistil v návrhu ZÚ za rok 2023 nevýznamné nedostatky, které MMR opravilo.

4. Vnitřní kontrolní systém MMR

Dle NKÚ lze vnitřní kontrolní systém MMR po opatřeních přijatých v průběhu kontroly NKÚ považovat za prověřovaných oblastech za účinný.

NKÚ v průběhu kontroly zjistil v oblasti účetnictví významné nedostatky, které VKS MMR neidentifikoval. MMR nedostatky v oblasti účetnictví opravilo a přijalo i ve VKS dostatečná opatření k nápravě systémových nedostatků (viz část IV.4 tohoto kontrolního závěru).

NKÚ dále upozornil na některé operace (viz část IV.5 tohoto kontrolního závěru), při kterých VKS včas neodhalil související rizika a nezabránil porušení právních předpisů. Uvedené nedostatky však nebyly takového rozsahu, aby byly ze strany NKÚ vyhodnoceny jako významné, proto NKÚ v rámci prověřovaných operací vyhodnotil VKS jako účinný.

⁷ Informační portál MONITOR [online]. Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu [cit. 19. 8. 2024]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/66002222/rozpocet/souhrnny?rad=j&obdobi=2312>.

⁸ Vyhláška č. 419/2001 Sb., o předkládání údajů pro vypracování návrhu státního závěrečného účtu.

5. Skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně

NKÚ zjistil skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně ve výši 15,6 mil. Kč.

MMR neodvedlo do státního rozpočtu příjmy státního rozpočtu soustředěné na účtu cizích prostředků **v celkové výši 15,6 mil. Kč** (viz část IV.5 tohoto kontrolního závěru).

6. Kontrola opatření k nápravě nedostatků uvedených v kontrolním závěru z kontrolní akce NKÚ č. 19/21

MMR realizovalo úplně a správně všech 20 opatření přijatých na základě usnesení vlády.

NKÚ v průběhu kontroly hodnotil také opatření MMR přijatá⁹ k nápravě nedostatků uvedených v kontrolním závěru z kontrolní akce NKÚ č. 19/21¹⁰. MMR přijalo na základě usnesení vlády opatření, která přispěla k odstranění identifikovaných nesprávností (viz část IV.6 tohoto kontrolního závěru).

II. Informace o kontrolované oblasti

MMR bylo zřízeno zákonem č. 2/1969 Sb.¹¹ Podle tohoto zákona je MMR ústředním orgánem státní správy ve věcech regionální politiky, politiky bydlení, rozvoje domovního a bytového fondu a pro věci nájmu bytů a nebytových prostor, územního plánování a stavebního řádu, vyvlastnění, investiční politiky, cestovního ruchu a pohřebnictví.

V souladu se zákonem č. 219/2000 Sb.¹² je MMR organizační složkou státu (dále také „OSS“) a dle zákona č. 563/1991 Sb. vybranou účetní jednotkou. MMR je ústředním orgánem státní správy a v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb.¹³ a dle vyhlášky č. 412/2021 Sb.¹⁴ je správcem kapitoly státního rozpočtu 317 – *Ministerstvo pro místní rozvoj*.

Přehled vybraných údajů z ÚZ a z výkazu FIN 1-12 OSS vygenerovaného z rozpočtového systému¹⁵ je uveden v následujících tabulkách.

⁹ Na základě usnesení vlády ČR ze dne 8. března 2021 č. 257, *ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 19/21 Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo pro místní rozvoj za rok 2018, účetní závěrka Ministerstva pro místní rozvoj za rok 2018 a údaje předkládané Ministerstvem pro místní rozvoj pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2018.*

¹⁰ Kontrolní akce č. 19/21 – *Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo pro místní rozvoj za rok 2018, účetní závěrka Ministerstva pro místní rozvoj za rok 2018 a údaje předkládané Ministerstvem pro místní rozvoj pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2018*; kontrolní závěr byl zveřejněn v částce 6/2020 *Věstníku NKÚ*.

¹¹ Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

¹² Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

¹³ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

¹⁴ Vyhláška č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě.

¹⁵ Dle ustanovení § 3 písm. o) zákona č. 218/2000 Sb. je rozpočtový systém informačním systémem veřejné správy, v němž se mj. soustřeďují údaje pro hodnocení plnění státního rozpočtu.

Tabulka č. 1: Údaje ÚZ – rozvaha a výkaz zisku a ztráty (údaje za rok 2023)

Ukazatel	Částka v mil. Kč
Aktiva netto, pasiva	20 102,7
Náklady	28 294,8
Výnosy	20 826,4
Výsledek hospodaření běžného účetního období (ztráta)	-7 468,4

Zdroj: ÚZ.

Pozn.: MMR v ÚZ vykázalo aktiva v hodnotě brutto ve výši 21 894,2 mil. Kč upravené o korekce ve výši 1 791,6 mil. Kč.

Tabulka č. 2: Údaje ÚZ – informace o stavu účtů v knize podrozvahových účtů (údaje za rok 2023)

Položka výkazu	Částka v mil. Kč
901 – Jiný drobný dlouhodobý nehmotný majetek	0,8
902 – Jiný drobný dlouhodobý hmotný majetek	16,9
905 – Vyřazené pohledávky	11,2
911 – Krátkodobé podmíněné pohledávky z předfinancování transferů	1 498,6
916 – Ostatní krátkodobé podmíněné závazky z transferů	239,5
934 – Dlouhodobé podmíněné pohledávky z jiných smluv	346,1
943 – Dlouhodobé podmíněné pohledávky ze vztahu k jiným zdrojům	14,2
945 – Dlouhodobé podmíněné úhrady pohledávek z přijatých zajištění	2 369,3
948 – Dlouhodobé podmíněné pohledávky ze soudních sporů, správních řízení a jiných řízení	2,3
951 – Dlouhodobé podmíněné pohledávky z předfinancování transferů	174,2
954 – Dlouhodobé podmíněné závazky ze zahraničních transferů	42,8
956 – Ostatní dlouhodobé podmíněné závazky z transferů	38 998,9
972 – Dlouhodobé podmíněné závazky ze smluv o pořízení dlouhodobého majetku	116,7
974 – Dlouhodobé podmíněné závazky z jiných smluv	2 132,7
986 – Dlouhodobé podmíněné závazky ze soudních sporů, správních řízení a jiných řízení	4 345,8

Zdroj: ÚZ.

Tabulka č. 3: Údaje z výkazu FIN 1-12 OSS

Ukazatel	Částka v mil. Kč
Příjmy (skutečnost celkem)	20 823,8
Výdaje (skutečnost celkem)	28 363,5

Zdroj: výkaz FIN 1-12 OSS.

III. Rozsah kontroly

Kontrolní akce byla kontrolou typu finanční audit a jejím cílem bylo prověřit, zda MMR při vedení účetnictví v roce 2023, při sestavení účetní závěrky k 31. prosinci 2023, při předkládání údajů pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023¹⁶ a při sestavení závěrečného účtu za rok 2023 postupovalo v souladu s příslušnými právními předpisy.

Kontrolovaný objem finančních prostředků a majetku představuje hodnotu aktiv, pasiv, nákladů, výnosů a podrozvahových účtů vykázaných v ÚZ a vyčíslených v tabulkách č. 1 a 2. Kontrolovaný objem finančních prostředků v rámci výkazu FIN 1-12 OSS představuje součet celkových příjmů a výdajů ve sloupci *Skutečnost*, jejichž hodnoty jsou uvedeny v tabulce č. 3.

Kontrola se zaměřila na činnosti a skutečnosti, které byly předmětem účetnictví¹⁷ a měly vliv na hodnotu kontrolovaných významných konečných zůstatků účtů v ÚZ, na hodnotu významných údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023 a na ZÚ za rok 2023.

V oblasti vedení účetnictví se kontrola zaměřila na jeho správnost, úplnost, průkaznost a srozumitelnost. Prověřila dodržování směrné účtové osnovy, správnost používání účetních metod a ostatních podmínek vedení účetnictví stanovených zákonem č. 563/1991 Sb. a vyhláškou č. 410/2009 Sb.¹⁸ U vybraných účetních případů byla provedena kontrola s cílem prověřit systém účtování a vykazování informací o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví.

V případě údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu bylo prověřováno, zda byla dodržena správnost třídění příjmů a výdajů rozpočtovou skladbou z hlediska druhového, odvětvového a prostorového dle vyhlášky č. 412/2021 Sb.

Výběr položek účetní závěrky a údajů předkládaných Ministerstvem pro místní rozvoj pro hodnocení plnění státního rozpočtu provedl NKÚ s ohledem na vyhodnocená rizika nesprávnosti vykázaných údajů.

U relevantních transakcí byl prověřován soulad s vybranými ustanoveními dalších právních předpisů, a to zejména zákona č. 218/2000 Sb. a zákona č. 219/2000 Sb.

V případě uzavírání smluv a objednávek bylo prověřováno jejich uveřejnění v registru smluv dle zákona č. 340/2015 Sb.¹⁹

NKÚ na základě prověřovaných skutečností vyhodnotil **nastavení VKS** v oblasti účetnictví, plnění rozpočtu a závěrečného účtu (vnitřní předpisy, interní audit, účetní metody, účetní

¹⁶ Dle ustanovení § 20 odst. 4 zákona č. 218/2000 Sb. jsou OSS povinny předkládat údaje potřebné pro průběžné hodnocení plnění státního rozpočtu. Způsob a termíny předkládání údajů a jejich rozsah stanovuje vyhláška č. 5/2014 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtů státních fondů, rozpočtů územních samosprávných celků a rozpočtů dobrovolných svazků obcí. Dle ustanovení § 5 odst. 1 a dle přílohy č. 1 této vyhlášky zpracovávají OSS údaje pro hodnocení plnění státního rozpočtu přímo v rozpočtovém systému, ve kterém je z nich následně sestavován výkaz FIN 1-12 OSS.

¹⁷ MMR je jakožto OSS povinno v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb. účtovat o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv, o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření. Informace, které předkládá v účetní závěrce, musí být spolehlivé, srovnatelné, srozumitelné a posuzují se z hlediska významnosti.

¹⁸ Vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky.

¹⁹ Zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv).

doklady, účetní knihy, inventarizace majetku a závazků, účetní závěrka a schvalování účetní závěrky) dle zákonů č. 563/1991 Sb., č. 218/2000 Sb. a dalších právních předpisů a v oblasti řídicí kontroly dle zákona č. 320/2001 Sb.²⁰ a vyhlášky č. 416/2004 Sb.²¹ NKÚ dále u prověřovaných operací v oblasti účetnictví, plnění rozpočtu a závěrečného účtu dle zákonů č. 563/1991 Sb., č. 218/2000 Sb. a dalších právních předpisů a v oblasti hospodaření s majetkem státu dle zákona č. 219/2000 Sb., finančního hospodaření dle zákona č. 218/2000 Sb. a dalších právních předpisů (zejména dle zákona č. 340/2015 Sb.) a v oblasti řídicí kontroly dle zákona č. 320/2001 Sb. a vyhlášky č. 416/2004 Sb. vyhodnotil **funkčnost VKS**, tj. zda jsou prvky VKS implementovány tak, aby bylo zamezeno vzniku nesprávností. Kombinace zjištění týkajících se nastavení a funkčnosti VKS ve výše uvedených oblastech pak byla podkladem pro hodnocení účinnosti VKS MMR.

Při kontrole ZÚ za rok 2023 bylo prověřeno, zda je závěrečný účet sestaven v souladu s požadavky vyhlášky č. 419/2001 Sb. a zda je také v souladu se skutečností, tj. zda vybrané údaje uváděné v závěrečném účtu jsou správné a úplné ve srovnání s finančními výkazy obsahujícími údaje pro hodnocení plnění rozpočtu, s údaji v účetnictví, s údaji z účetních závěrek MMR a podřízených organizací v rámci kapitoly státního rozpočtu 317 a s jinými veřejně dostupnými zdroji, např. usneseními vlády České republiky, veřejně přístupnými rejstříky apod.

Při kontrole bylo provedeno také vyhodnocení opatření přijatých k nápravě nedostatků uvedených v kontrolním závěru z kontrolní akce NKÚ č. 19/21.

V rámci kontroly byl rovněž proveden rozbor výsledku hospodaření MMR z aktuálního a peněžního pohledu. Kontrola se dále zaměřila na to, zda a jak MMR využívá aktuální účetní informace včetně informací vykazovaných na podrozvahových účtech.

Pozn.: Všechny právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

Hodnoty uvedené v tomto kontrolním závěru byly zaokrouhleny, čímž může vzniknout drobný nesoulad v některých uváděných finančních údajích.

²⁰ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

²¹ Vyhláška č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 123/2003 Sb.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

1. Vedení účetnictví, účetní opravy realizované MMR v průběhu kontroly a spolehlivost údajů ÚZ

1.1 Aplikace účetní regulace účetní jednotkou MMR

Vykazování finančního nástroje spolufinancovaného z rozpočtu EU

MMR uzavřelo v roce 2020 jakožto řídicí orgán *Integrovaného regionálního operačního programu 2014–2020* (dále jen „IROP“) se státním fondem dohodu o financování dle čl. 38 odst. 4 písm. c) nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013²² (dále jen „Obecné nařízení“) pro specifický cíl 2.5: Snížení energetické náročnosti v sektoru bydlení (dále jen „Dohoda o financování“). Dle Obecného nařízení řídicí orgán takovou dohodu uzavírá se správcem finančního nástroje²³ (dále jen „FN“).

Dle Dohody o financování vykonává MMR roli poskytovatele a státní fond roli správce tohoto FN. MMR společně se státním fondem stanovilo postupy pro poskytování podpory ve výši 1 mld. Kč z prostředků MMR, která byla následně kryta z rozpočtu EU v rámci IROP.

Z Dohody o financování vyplývá, že MMR poskytlo prostředky odpovídající alokaci FN státnímu fondu na základě rozhodnutí o poskytnutí dotace. Z prostředků FN se hradí zvýhodněné úvěry (na úhradu způsobilých výdajů) poskytnuté konečným příjemcům a poplatky za správu FN, které dle Dohody o financování náleží státnímu fondu za činnosti vykonávané na základě Dohody o financování. Poplatky za správu FN vykazuje MMR na účtu 518 – *Ostatní služby*.

MMR vykázalo v ÚZ na účtu 471 – *Dlouhodobé poskytnuté zálohy na transfery* částku ve výši 0,98 mld. Kč představující peněžní prostředky poskytnuté dle Dohody o financování státnímu fondu přidělené do FN IROP. Uvedený postup MMR spočívající ve vykazování finančního nástroje jako dlouhodobé poskytnuté zálohy na transfery byl NKÚ vyhodnocen jako správný, neboť dle Dohody o financování jsou převody prostředků do FN prováděny na základě rozhodnutí o poskytnutí dotace.

Obdobné finanční nástroje vykazují i jiné OSS, které prostředky vložené do finančních nástrojů spolufinancovaných z rozpočtu EU vykazují také jako dlouhodobé poskytnuté zálohy na transfery²⁴, nebo např. jako dlouhodobý finanční majetek²⁵.

²² Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

²³ Dohoda o financování vymezuje FN IROP jako FN vytvořený na celostátní úrovni dle čl. 38 odst. 1 písm. b) Obecného nařízení. Jedná se o FN, který je v souladu s čl. 38 odst. 3 písm. b) a odst. 4 písm. c) Obecného nařízení navržen k dosažení specifického cíle 2.5 IROP Snížení energetické náročnosti v sektoru bydlení v rámci prioritní osy 2 – Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů.

²⁴ Viz např. kontrolní závěr NKÚ z kontrolní akce č. 22/18 – *Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo životního prostředí za rok 2022, účetní závěrka Ministerstva životního prostředí za rok 2022 a údaje předkládané Ministerstvem životního prostředí pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2022*; kontrolní závěr byl zveřejněn v částce 6/2023 *Věstníku NKÚ*.

²⁵ Viz např. kontrolní závěr NKÚ z kontrolní akce č. 20/34 – *Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo průmyslu a obchodu za rok 2020, účetní závěrka Ministerstva průmyslu a obchodu za rok 2020 a údaje předkládané Ministerstvem průmyslu a obchodu pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2020*; kontrolní závěr byl zveřejněn v částce 4/2021 *Věstníku NKÚ*.

1.2 Opravy chyb v účetnictví v průběhu účetního období

NKÚ zahájil kontrolu již v průběhu kontrolovaného účetního období 2023, což umožnilo MMR provést opravu nedostatků identifikovaných v účetnictví v průběhu kontroly NKÚ ještě před uzavřením účetních knih a sestavením účetní závěrky.

Provedením oprav nedostatků identifikovaných Nejvyšším kontrolním úřadem v rámci kontrolní akce č. 23/20 předešlo MMR vzniku významných nesprávností v ÚZ v souhrnné výši 2 651 mil. Kč²⁶.

1.2.1 Nesprávná výše podmíněných závazků na účtu 956 – *Ostatní dlouhodobé podmíněné závazky z transferů*

MMR **neúčtovalo o některých předpokládaných závazcích z rozhodnutí**, která již byla vydaná a evidovaná v informačním systému *Evidenční dotační systém* (dále také „IS EDS“) a v rozpočtovém informačním systému zjednodušené evidence dotací (dále také „RIS ZED“). **O některých předpokládaných závazcích z rozhodnutí účtovalo duplicitně** na ostatních podmíněných závazcích z transferů **a neodúčtovalo z ostatních podmíněných závazků z transferů předpokládané závazky, které byly již čerpány**. Jednalo se o **nedostatek v celkové výši 853 mil. Kč**, který MMR **opravilo** a dále k němu **přijalo systémové opatření** v podobě čtvrtletní kontroly podmíněných závazků z transferů v účetním informačním systému na základě vydaných rozhodnutí a realizovaných úhrad za jednotlivé projekty IS EDS a RIS ZED.

1.2.2 Účetní případy související se zrušením regionálních rad regionů soudržnosti

Zákonem č. 251/2021 Sb.²⁷ byly **k 31. prosinci 2021 zrušeny regionální rady regionů soudržnosti** (dále také „RRRS“). RRRS působily jako řídicí orgány *Regionálního operačního programu* a byly zřízeny za účelem realizace podpory regionálního rozvoje prostřednictvím poskytování dotací z Evropského fondu regionálního rozvoje. **Právním nástupcem RRRS se od 1. ledna 2022 stala Česká republika – MMR.**

Změnu pravomoci ve věcech odvodů za porušení rozpočtové kázně v případě prostředků poskytnutých z rozpočtu RRRS upravil čl. IX zákona č. 251/2021 Sb. Dle tohoto ustanovení **přešla k 1. lednu 2022 správa odvodů za porušení rozpočtové kázně** týkající se prostředků poskytnutých z rozpočtu RRRS **na finanční úřady**, které pohledávky za příslušnými konečnými příjemci (porušiteli rozpočtové kázně) vymáhají. **MMR tak nevystupuje v roli správce daně**. V případě, že finanční úřad pohledávku vymůže, zasílá MMR avízo o platbě a následně převádí vymoženou část na depozitní účet MMR. Část odpovídající výši příspěvku spolufinancovaného z rozpočtu EU odvádí MMR na účet cizích prostředků Ministerstva financí (dále také „MF“) a část odpovídající výši příspěvku spolufinancovaného ze státního rozpočtu zůstává u MMR a stává se příjmem státního rozpočtu. V této souvislosti byly u MMR **identifikovány následující nedostatky, které MMR v průběhu kontroly opravilo:**

- **MMR na účtech 315 – Jiné pohledávky z hlavní činnosti a 344 – Pohledávky za osobami mimo vybrané vládní instituce účtovalo o pohledávkách a na účtu 325 – Závazky z dělené správy o souvisejících závazcích převzatých od RRRS z titulu vyměřených odvodů za porušení rozpočtové kázně v celkové výši 158 mil. Kč. MMR nemělo o těchto případech účtovat jako o svých pohledávkách a závazcích, neboť správa**

²⁶ Jedná se o vlastní výpočet NKÚ zohledňující výsledné dopady provedených účetních oprav na zůstatky položek účetní závěrky (tj. je zohledněno současné nadhodnocení a podhodnocení stejné položky účetní závěrky).

²⁷ Zákon č. 251/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

odvodů za porušení rozpočtové kázně týkající se prostředků poskytnutých z rozpočtu RRRS přešla na příslušné finanční úřady. **MMR tak nevystupuje v roli správce daně,** těmi jsou příslušné finanční úřady.

- **MMR na účtu 315 – Jiné pohledávky z hlavní činnosti vykazovalo pohledávku ve výši 28 mil. Kč, přestože se jednalo o případ, který již příslušný finanční úřad vymohl a vymožené peněžní prostředky zaslal MMR.**
- **MMR neúčtovalo o výnosech z peněžních prostředků přijatých od finančního úřadu a představujících vrácené prostředky z titulu odvodu za porušení rozpočtové kázně v celkové výši 15,6 mil. Kč. Namísto toho MMR účtovalo o neexistujících závazcích ve výši 15,6 mil. Kč na účtu 378 – Ostatní krátkodobé závazky.** Porušení rozpočtové kázně v souvislosti s neodvedením těchto přijatých peněžních prostředků do příjmů státního rozpočtu je uvedeno v části IV.5 tohoto kontrolního závěru.
- **MMR v roce 2023 uhradilo dvě sankční platby (úroky z prodlení) v celkové výši 41 mil. Kč, které přešly na MMR jako na právního nástupce v souvislosti se zrušením RRRS. O těchto sankčních platbách účtovalo MMR nesprávně jako o transferu na účtu 571 – Náklady vybraných ústředních vládních institucí na transfery namísto na účtu 541 – Smluvní pokuty a úroky z prodlení.**
- **MMR na účtech 905 – Vyřazené pohledávky a 906 – Vyřazené závazky účtovalo o vyřazených pohledávkách a závazcích v celkové výši 251 mil. Kč převzatých od RRRS a představujících regionální radou prominutou část konečné výše odvodů za porušení rozpočtové kázně, přestože o těchto případech nemělo MMR účtovat, neboť nevystupovalo v roli správce daně.**
- **MMR na účtu 948 – Dlouhodobé podmíněné pohledávky ze soudních sporů, správních řízení a jiných řízení vykazovalo podmíněné pohledávky ve výši 64 mil. Kč související s odvody za porušení rozpočtové kázně v minulosti vyměřenými regionálními radami, které již příslušný finanční úřad vymohl a vymožené peněžní prostředky zaslal MMR.**
- **MMR na účtu 986 – Dlouhodobé podmíněné závazky ze soudních sporů, správních řízení a jiných řízení vykazovalo podmíněný závazek ve výši 56 mil. Kč převzatý od RRRS z titulu soudních sporů, správních řízení a jiných řízení, a to za případ související s odvodem za porušení rozpočtové kázně v minulosti vyměřeným RRRS, který již příslušný finanční úřad vymohl a vymožené peněžní prostředky zaslal MMR, jež je odvedlo na bankovní účet MF.**

1.2.3 Nesprávná výše podmíněných pohledávek ze zástavních smluv na účtu 945 – Dlouhodobé podmíněné úhrady pohledávek z přijatých zajištění

MMR účtovalo duplicitně o podmíněných pohledávkách ze tří zástavních smluv a o některých podmíněných pohledávkách ze zástavních smluv naopak neúčtovalo vůbec, přestože se jednalo o aktivní zástavy. Tento systémový nedostatek byl vyčíslen v částce 479 mil. Kč.

MMR odúčtovalo duplicitní podmíněné pohledávky ze zástavních smluv a chybějící podmíněné pohledávky z aktivních zástav doučtovalo. Dále MMR přijalo opatření k úpravě interního postupu evidence zástavních smluv a zahájilo interní kontrolu souladu dat v katastru nemovitostí a v informačních systémech MMR.

1.2.4 Záruka cestovním kancelářím a záruční fond CK 2022

Na základě usnesení vlády ze dne 5. listopadu 2021 č. 982²⁸ a usnesení vlády ze dne 8. června 2022 č. 499²⁹ uzavřelo MMR s finanční institucí dne 22. prosince 2021 Dohodu o realizaci subtitulu „Záruka cestovním kancelářím“ a o vytvoření a správě záručního fondu CK 2022 ve znění dodatku č. 1 ze dne 16. června 2022 (dále „Dohoda“). V souladu s Dohodou a na základě rozhodnutí o poskytnutí dotace poskytlo MMR v roce 2022 finanční instituci peněžní prostředky na vytvoření a správu záručního fondu CK 2022.

MMR o prostředcích na vytvoření a správu záručního fondu CK 2022 ve výši 218 mil. Kč účtovalo nesprávně na účtu 462 – Poskytnuté návratné finanční výpomoci dlouhodobé. Vzhledem k tomu, že se jednalo o poskytnutí dotace na základě vydaných rozhodnutí o poskytnutí dotace, a nikoliv o poskytnutí návratné finanční výpomoci, mělo MMR o prostředcích na vytvoření a správu záručního fondu CK 2022 účtovat na účtu 471 – Dlouhodobé poskytnuté zálohy na transfery.

MMR přeúčtovalo částku 218 mil. Kč z nesprávného účtu 462 – Poskytnuté návratné finanční výpomoci dlouhodobé na účet 471 – Dlouhodobé poskytnuté zálohy na transfery.

1.2.5 Nesprávné účtování o výnosech z předfinancování netransferových výdajů

MMR nesprávně účtovalo o výnosech z předfinancování netransferových výdajů na účtu 675 – Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z předfinancování transferů. Tento systémový nedostatek byl vyčíslen v částce 160 mil. Kč.

MMR přeúčtovalo výnosy z nesprávného účtu 675 – Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z předfinancování transferů na účet 671 – Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů a účet 401 – Jmění účetní jednotky a přijalo systémové opatření v podobě rozlišování refundovaných výnosů, které byly předfinancovány jako transfer, netransferové neinvestiční výdaje nebo jako netransferové investiční výdaje.

1.2.6 Nesprávné účtování o peněžních prostředcích vložených do Regionálního rozvojového fondu

MMR o prostředcích vložených do Regionálního rozvojového fondu (dále „RRF“), které jsou pro MMR vedeny na třech bankovních účtech u finanční instituce, účtovalo nesprávně na účtu 462 – Poskytnuté návratné finanční výpomoci dlouhodobé ve výši 84,5 mil. Kč a na účtu 241 – Běžný účet ve výši 20 mil. Kč. MMR z těchto peněžních prostředků žádné návratné finanční výpomoci neposkytovalo. Navíc s prostředky RRF na bankovních účtech, ke kterým nemá MMR dispoziční oprávnění, nemůže volně disponovat, a nejedná se tak o likvidní prostředky pro MMR. V důsledku uvedených skutečností mělo MMR účtovat o prostředcích RRF jako o dlouhodobém finančním majetku na účtu 069 – Ostatní dlouhodobý finanční majetek.

MMR přeúčtovalo prostředky RRF z účtů 462 – Poskytnuté návratné finanční výpomoci dlouhodobé a 241 – Běžný účet na účet 069 – Ostatní dlouhodobý finanční majetek.

²⁸ Usnesení vlády ze dne 5. listopadu 2021 č. 982, o změně rámcových podmínek dotačního titulu COVID-Ubytování II schválených usnesením vlády ze dne 29. března 2021 č. 334.

²⁹ Usnesení vlády ze dne 8. června 2022 č. 499, o navýšení financování subtitulu „Záruka cestovním kancelářím“ schváleného usnesením vlády ze dne 5. listopadu 2021 č. 982, o změně rámcových podmínek dotačního titulu COVID-Ubytování II schválených usnesením vlády ze dne 29. března 2021 č. 334.

1.2.7 Neúčtování o existujících podmíněných závazcích na účtu 972 – *Dlouhodobé podmíněné závazky ze smluv o pořízení dlouhodobého majetku*

MMR na účtu 972 – *Dlouhodobé podmíněné závazky ze smluv o pořízení dlouhodobého majetku* neúčtovalo o existujících podmíněných závazcích ze smluv o pořízení dlouhodobého majetku v celkové výši 95 mil. Kč.

MMR doúčtovalo chybějící podmíněné závazky na účet 972 – *Dlouhodobé podmíněné závazky ze smluv o pořízení dlouhodobého majetku*.

1.3 Spolehlivost údajů ÚZ

Údaje ÚZ vykázalo MMR v rozvaze, ve výkazu zisku a ztráty, v přehledu o peněžních tocích, v přehledu o změnách vlastního kapitálu a v příloze.

Pro vyhodnocení spolehlivosti údajů ÚZ stanovil NKÚ hladinu významnosti³⁰ ve výši 600 mil. Kč³¹.

V účetní závěrce sestavené po provedení oprav (uvedených v části IV.1.2 tohoto kontrolního závěru) nezjistil NKÚ žádné neopravené nesprávnosti.

Dle NKÚ účetní závěrka MMR k 31. prosinci 2023 podává ve všech významných ohledech věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky dle účetních předpisů pro některé vybrané účetní jednotky.

Spolehlivé informace účetní závěrky mají dle ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb. umožnit jejím uživatelům činit ekonomická rozhodnutí. V rámci kontroly provedl NKÚ rozbor výsledku hospodaření MMR z pohledu akruálního (účetního) a peněžního (plnění rozpočtu) a popis, zda a jak MMR využívá akruální účetní informace vč. informací vykazovaných na podrozvahových účtech – blíže viz příloha č. 1 a č. 2 tohoto kontrolního závěru.

2. Údaje předkládané Ministerstvem pro místní rozvoj pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023

NKÚ provedl ve výkazu FIN 1-12 OSS MMR sestaveném k 31. prosinci 2023 u údajů o příjmech a výdajích ve sloupci *Skutečnost* kontrolu správnosti jejich druhového, odvětvového a prostorového třídění dle rozpočtové skladby.

2.1 Opravy chyb v klasifikaci rozpočtových příjmů a výdajů v průběhu roku 2023

NKÚ zahájil kontrolu již v průběhu kontrolovaného rozpočtového období 2023, což umožnilo MMR provést opravu nedostatků identifikovaných v klasifikaci rozpočtových výdajů a příjmů v průběhu kontroly NKÚ ještě před sestavením výkazu FIN 1-12 OSS.

³⁰ Významnost (materialita) reprezentuje u ÚZ hodnotu nesprávností, jejíž překročení by již mohlo ovlivnit přiměřeně znalého uživatele. Při stanovení významnosti postupuje NKÚ v souladu s *Kontrolními standardy NKÚ* a zohledňuje příklady dobré praxe vyplývající z mezinárodních standardů nejvyšších kontrolních institucí (ISSAI) pro finanční audit.

³¹ Pro posouzení významnosti zjištěných nesprávností v údajích ÚZ stanovil NKÚ hladinu významnosti ve výši cca 2 % z nákladů, které byly k 31. prosinci 2023 vykázány ve výši 28 295 mil. Kč.

V údajích předkládaných MMR pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023 zjistil NKÚ v průběhu kontroly nevýznamné nedostatky ve výši 16 mil. Kč³², které MMR v průběhu kontroly opravilo. Tyto nedostatky byly způsobeny zejména tím, že MMR zařičovalo některé transfery poskytované státním podnikům, zájmovým sdružením právnických osob, spolkům, ústavům, nadacím a nadačním fondům na nesprávnou rozpočtovou položku.

2.2 Spolehlivost údajů výkazu FIN 1-12 OSS

Pro posouzení významnosti zjištěných nesprávností v údajích předkládaných Ministerstvem pro místní rozvoj pro hodnocení plnění státního rozpočtu stanovil NKÚ hladinu významnosti ve výši 600 mil. Kč³³.

Dle NKÚ byl uvedený výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu ve všech významných ohledech sestaven v souladu s příslušnými právními předpisy.

3. Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 317 – Ministerstvo pro místní rozvoj za rok 2023

Při kontrole ZÚ za rok 2023 se NKÚ zaměřil na dodržení souladu s vyhláškou č. 419/2001 Sb., na ověření správnosti a úplnosti údajů a číselných hodnot uvedených v průvodní zprávě, v číselných sestavách a v tabulkových přílohách.

ZÚ za rok 2023 obsahoval průvodní zprávu, povinné číselné sestavy a tabulkové přílohy stanovené vyhláškou č. 419/2001 Sb.

NKÚ v průběhu kontroly zjistil v návrhu ZÚ za rok 2023 nevýznamné nedostatky, které MMR opravilo. Tyto nedostatky se tak již nevyskytovaly ve finální verzi návrhu ZÚ za rok 2023, kterou MMR předložilo v termínu dle vyhlášky č. 419/2001 Sb. mimo jiné Nejvyššímu kontrolnímu úřadu.

Dle NKÚ je ZÚ za rok 2023 sestaven v rozsahu dle vyhlášky č. 419/2001 Sb. a informace v něm uvedené odpovídají údajům v rozpočtovém systému, finančním výkazům a údajům z dalších evidencí.

4. Vnitřní kontrolní systém MMR

NKÚ v průběhu kontroly zjistil v oblasti účetnictví významné nedostatky, které VKS MMR neidentifikoval. MMR nedostatky v oblasti účetnictví opravilo a přijalo i ve VKS dostatečná opatření k nápravě systémových nedostatků.

Dle NKÚ účetní závěrka MMR sestavená k 31. prosinci 2023 podává ve všech významných ohledech věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky dle účetních předpisů pro některé vybrané účetní jednotky (viz část IV.1.3 tohoto kontrolního závěru).

³² Jedná se o vlastní výpočet NKÚ zohledňující výsledné dopady provedených oprav na zůstatky položek výkazu FIN 1-12 OSS (tj. je zohledněno současné nadhodnocení a podhodnocení stejné položky výkazu FIN 1-12 OSS).

³³ Pro posouzení významnosti zjištěných nesprávností v údajích předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu stanovil NKÚ hladinu významnosti ve výši cca 2 % z celkových výdajů, které byly k 31. prosinci 2023 vykázány ve výši 28 364 mil. Kč.

V případě údajů předkládaných Ministerstvem pro místní rozvoj pro hodnocení plnění státního rozpočtu za rok 2023 NKÚ zjistil, že jsou tříděny ve všech významných ohledech v souladu s vyhláškou č. 412/2021 Sb. (viz část IV.2 tohoto kontrolního závěru).

Dle NKÚ je závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 317 za rok 2023 sestaven v rozsahu dle vyhlášky č. 419/2001 Sb. a informace v něm uvedené odpovídají údajům v rozpočtovém systému, finančním výkazům a údajům z dalších evidencí (viz část IV.3 tohoto kontrolního závěru).

NKÚ u dvou finančních operací (viz část IV.5 tohoto kontrolního závěru) zjistil, že vnitřní kontrolní systém nezabránil porušení povinnosti stanovené zákonem č. 218/2000 Sb. Jednalo se o případy, kdy MMR neodvedlo do státního rozpočtu příjmy státního rozpočtu soustředěné na účtu cizích prostředků v celkové výši 15,6 mil. Kč.

NKÚ konstatuje, že VKS u některých operací včas neodhalil související rizika a nezabránil porušení právních předpisů. Uvedené nedostatky však nebyly takového rozsahu, aby byly ze strany NKÚ vyhodnoceny jako významné, proto NKÚ v rámci prověřovaných operací vyhodnotil VKS jako účinný.

5. Skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně

MMR v rozporu s ustanovením § 45 odst. 11 zákona č. 218/2000 Sb. neodvedlo do státního rozpočtu peněžní prostředky v celkové výši 15,6 mil. Kč, které dne 6. února 2023 obdrželo od finančního úřadu na účet cizích prostředků. Jednalo se o vrácené peněžní prostředky poskytnuté v rámci dvou projektů, které byly v minulosti podpořeny prostřednictvím *Regionálního operačního programu NUTS II Severozápad* pro období 2007–2013. Tento operační program byl již ukončen a vrácené peněžní prostředky v něm nelze dále použít, a proto je mělo MMR odvést do státního rozpočtu ve lhůtách dle ustanovení § 45 odst. 11 zákona č. 218/2000 Sb. **Dle ustanovení § 44 odst. 1 písm. g) zákona č. 218/2000 Sb. je neprovedení odvodu podle ustanovení § 45 odst. 11 téhož zákona porušením rozpočtové kázně.**

6. Vyhodnocení opatření přijatých k nápravě nedostatků uvedených v kontrolním závěru z kontrolní akce č. 19/21

MMR přijalo na základě usnesení vlády ze dne 8. března 2021 č. 257 opatření k nápravě nedostatků uvedených v kontrolním závěru z kontrolní akce NKÚ č. 19/21. MMR tato opatření realizovalo v plném rozsahu a správně.

Seznam zkratk

CK	cestovní kancelář
CSÚIS	centrální systém účetních informací státu
Dohoda o financování	dohoda o financování dle čl. 38 odst. 4 písm. c) nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 pro specifický cíl 2.5: <i>Snížení energetické náročnosti v sektoru bydlení</i>
FN	finanční nástroj
IROP	<i>Integrovaný regionální operační program 2014–2020</i>
IS EDS	informační systém <i>Evidenční dotační systém</i>
MF	Ministerstvo financí
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
Obecné nařízení	nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006
OSS	organizační složka/složky státu
RIS ZED	rozpočtový informační systém zjednodušené evidence dotací
RRF	Regionální rozvojový fond
RRRS	regionální rada regionů soudržnosti
ÚZ	účetní závěrka MMR sestavená k 31. prosinci 2023 s datem sestavení 28. března 2024
VKS	vnitřní kontrolní systém
výkaz FIN 1-12 OSS	výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu MMR sestavený k 31. prosinci 2023
ZÚ za rok 2023	závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu 317 – <i>Ministerstvo pro místní rozvoj</i> za rok 2023

Rozdíl mezi saldem peněžních toků a výsledkem hospodaření MMR

Mezi charakteristické činnosti, které MMR v rámci své působnosti zajišťuje, patří poskytování transferů, tj. zejména dotací a příspěvků. MMR v roce 2023 poskytovalo následující druhy transferů:

- zahraniční transfery spolufinancované ze státního rozpočtu a rozpočtu EU (zejména *Integrovaný regionální operační program 2014+*, *Integrovaný regionální operační program REACT-EU 2014+* a *Integrovaný regionální operační program 2021+*),
- národní transfery kryté pouze ze státního rozpočtu (zejména programy bytové politiky, programy podpory regionálního rozvoje, programy cestovního ruchu, programy územního plánování).

Tyto činnosti měly významný vliv na vykázané účetní i rozpočtové informace k 31. prosinci 2023, kde se promítly zejména následujícím způsobem:

– oblast účetních údajů (výkazy: rozvaha, výkaz zisku a ztráty a příloha)

- **prostřednictvím krátkodobých pohledávek** ve výši 16 130 mil. Kč vykazovaných na účtu 373 – *Krátkodobé poskytnuté zálohy na transfery*;
- **prostřednictvím dlouhodobých pohledávek** ve výši 1 199 mil. Kč vykazovaných na účtu 471 – *Dlouhodobé poskytnuté zálohy na transfery*;
- **prostřednictvím krátkodobých závazků** ve výši 16 123 mil. Kč vykazovaných na účtu 389 – *Dohadné účty pasivní* jako odhadovaná výše spotřebovaných, ale nevyúčtovaných transferů;
- **prostřednictvím nákladů na transfery** ve výši 26 410 mil. Kč vykazovaných na účtu 575 – *Náklady vybraných ústředních vládních institucí na předfinancování transferů* a 571 – *Náklady vybraných ústředních vládních institucí na transfery*;
- **prostřednictvím výnosů z transferů** ve výši 20 696 mil. Kč vykazovaných zejména na účtu 675 – *Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z předfinancování transferů*;
- **prostřednictvím podrozvahových účtů**, a to zejména krátkodobých a dlouhodobých podmíněných pohledávek z transferů v celkové výši 1 673 mil. Kč (účet 911 – *Krátkodobé podmíněné pohledávky z předfinancování transferů* a 951 – *Dlouhodobé podmíněné pohledávky z předfinancování transferů*), krátkodobých a dlouhodobých podmíněných závazků z transferů v celkové výši 39 281 mil. Kč (účet 916 – *Ostatní krátkodobé podmíněné závazky z transferů*, 954 – *Dlouhodobé podmíněné závazky ze zahraničních transferů* a 956 – *Ostatní dlouhodobé podmíněné závazky z transferů*) a dále dlouhodobých podmíněných úhrad pohledávek od příjemců dotací, se kterými byly uzavřeny a do katastru nemovitostí vloženy smlouvy o zřízení zástavního práva ve výši 2 369 mil. Kč (účet 945 – *Dlouhodobé podmíněné úhrady pohledávek z přijatých zajištění*).

– oblast rozpočtových údajů (výkaz FIN 1-12 OSS)

- **v rámci příjmů** v podobě převodů z Národního fondu ve výši 20 684 mil. Kč (rozpočtové položky 4118 – *Neinvestiční převody z Národního fondu* a 4218 – *Investiční převody z Národního fondu*) a **v rámci výdajů** v podobě poskytnutých investičních transferů

zejména krajům, obcím, nemocnicím, podnikatelům a církvím a náboženským společnostem ve výši 20 897 mil. Kč (rozpočtové položky 6342 – *Investiční transfery krajům*, 6341 – *Investiční transfery obcím*, 6316 – *Investiční transfery obecním a krajským nemocnicím – obchodním společnostem*, 6313 – *Investiční transfery nefinančním podnikatelům – právnickým osobám* a 6323 – *Investiční transfery církvím a náboženským společnostem*) a v podobě poskytnutých neinvestičních transferů obcím ve výši 1 078 mil. Kč (rozpočtová položka 5321 – *Neinvestiční transfery obcím*).

Porovnáním výsledku rozpočtového hospodaření MMR za rok 2023 hodnoceného na bázi peněžních toků a výsledku dle aktuální báze byl zjištěn rozdíl ve výši 71,3 mil. Kč. Výsledným saldem peněžních toků dle výkazu FIN 1-12 OSS byl deficit ve výši 7 539,7 mil. Kč. Výsledek hospodaření běžného účetního období dle účetního výkazu zisku a ztráty byla ztráta ve výši 7 468,4 mil. Kč.

Hlavní důvody vzniku rozdílu mezi saldem peněžních toků a hospodářským výsledkem běžného účetního období jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka č. 1: Významné účetní operace způsobující rozdíly mezi saldem peněžních toků a výsledkem hospodaření MMR k 31. prosinci 2023 (v mil. Kč)

Účetní operace způsobující rozdíly mezi příjmy a výnosy			
Účetní operace	Vliv na příjmy	Vliv na výnosy	Rozdíl
Příjem refundace netransferových investičních výdajů	17,8	0,0	17,8
Rozdíl mezi příjmy a výnosy za účetní operace celkem			17,8
Účetní operace způsobující rozdíly mezi výdaji a náklady			
Účetní operace	Vliv na výdaje	Vliv na náklady	Rozdíl
Odpisy DM (účet 551)	0,0	113,5	-113,5
Tvorba a zúčtování rezerv (účet 555)	0,0	-45,4	45,4
Zúčtování nákladů příštích období z minulého účetního období (5xx/381)	0,0	21,9	-21,9
Náklady příštích období za rok 2023 (381/321, 321/223)	36,6	0,0	36,6
Výdaje na pořízení dlouhodobého majetku	127,0	0,0	127,0
Rozdíl mezi výdaji a náklady za účetní operace celkem			73,6
Rozdíl mezi saldem peněžních toků a výsledkem hospodaření MMR za účetní operace celkem			55,8

Zdroj: účetní data MMR za rok 2023, ÚZ; zpracoval NKÚ.

Pozn.: DM = dlouhodobý majetek.

Kontrolou bylo ověřeno, že údaje o plnění rozpočtu a peněžních tocích se promítly správně v účetnictví MMR a rozdíly mezi příjmy a výnosy a náklady a výdaji byly vysvětlitelné.

1.1 Využívání účetních informací jiných vybraných účetních jednotek Ministerstvem pro místní rozvoj

MMR využívá data od všech zřizovaných organizací v rámci kapitoly, a to zejména při zpracování závěrečného účtu, při přípravě plánů činnosti, v rámci svých kontrolních a auditních činností a také pro ověření nastavení funkčnosti a účinnosti vnitřního kontrolního systému. MMR také využívá účetní údaje řízených organizací pro účely jejich operativního finančního řízení a pro získání správných, úplných a včasných informací o jejich hospodářské situaci. Účetní data jsou MMR využívána pro reporting v *Power BI*³⁴ dle požadované struktury pro finanční řízení. Z pohledu finančního řízení organizací v působnosti MMR jsou vytvářeny tzv. souhrnné finanční plány za účelem sledování například:

- plánu nákladů a výnosů v členění dle jednotlivých syntetických účtů,
- vývoje zůstatků rozvahových účtů ve vazbě na plán investic a technické zhodnocení dlouhodobého majetku a na plán tvorby a čerpání fondů (například fondu kulturních a sociálních potřeb, rezervního fondu, fondu reprodukce majetku).

Informace MMR získává z účetních závěrek, CSÚIS, informačního portálu MONITOR, informačních systémů MMR a přímo od podřízených organizací.

1.2 Využívání účetních informací Ministerstva pro místní rozvoj pro účely vlastního rozhodování a řízení

Uvnitř MMR jsou účetní informace využívány v rámci sekce ekonomicko-provozní. Dále při auditním šetření, jehož cílem je ověření nastavení a funkčnosti vnitřního kontrolního systému. Potřebné účetní podklady si MMR výtěžuje z vlastních informačních systémů.

Vybrané účetní informace, např. stálá a oběžná aktiva, cizí zdroje, náklady a výnosy, podmíněné pohledávky a závazky, jsou MMR využívány pro řízení a rozhodování, např. při přípravě rozpočtu, sledování čerpání výdajů a dosahování příjmů, plánování alokace pro programy, administraci pohledávek a závazků a hospodaření s majetkem.

Účetní informace o stálých a oběžných aktivech, cizích zdrojích MMR využívá ke sledování hospodaření s majetkem, průběžné a následné kontrole pohledávek a závazků, k inventarizaci majetku.

Informace o nákladech na transfery a výnosech z transferů využívá MMR ke sledování čerpání programů a dosahování příjmů u EU programů.

Informace o podmíněných pohledávkách a podmíněných závazcích MMR využívá ke sledování čerpání programů a dosahování příjmů z programů EU, při průběžné a následné kontrole čerpání výdajů na základě objednávek a smluv.

1.3 Propojení účetního a rozpočtového pohledu při využívání některých informací

Odbor účetnictví a finančních služeb MMR k procesům spočívajícím v propojení účetního a rozpočtového pohledu MMR sdělilo, že toto propojení řeší převážně při pořizování majetku (zejména nehmotného). Údaje z podrozvahových účtů pro rozpočetnictví nevyužívá.

³⁴ *Power BI* představuje softwarový produkt pro interaktivní vizualizaci dat.

Dle odboru rozpočtu MMR je propojování účetního a rozpočtového pohledu žádoucí, ale v současné době jej komplikuje roztržitost IT systémů na MMR. Nicméně při definici zadávacích podmínek pro vysoutěžení nového ekonomického systému s větším propojením obou těchto oblastí uvažuje, a to pro možnost jeho širšího praktického využívání.

1.4 Informace vykazované na podrozvahových účtech

Zákon č. 563/1991 Sb. v ustanovení § 7 odst. 5 stanovuje pro vybrané účetní jednotky povinnost uvádět v příloze účetní závěrky informace o stavu účtů v knize podrozvahových účtů.

Uspořádání a označování podrozvahových účtů stanovuje příloha č. 5 vyhlášky č. 410/2009 Sb. a také směrná účtová osnova, která je pro vybrané účetní jednotky dle ustanovení § 76 této vyhlášky závazná. Obsahové vymezení podrozvahových účtů je pak upraveno v ustanovení § 49 až 54 vyhlášky č. 410/2009 Sb.

Údaje o stavu účtů v knize podrozvahových účtů jsou rovněž součástí účetních výkazů za Českou republiku dle ustanovení § 23b zákona č. 563/1991 Sb. a vyhlášky č. 312/2014 Sb.³⁵

Podrozvahové účty lze obecně označit za oblast výkaznictví o potenciálním (možném) či nejistém majetku a závazcích; zachycují skutečnosti, které prozatím nesplňují podmínky pro vykazání v rozvaze.

Významnost pro účtování na podrozvahových účtech a oceňování podmíněných aktiv a podmíněných pasiv si MMR pro rok 2023 upravilo následovně:

³⁵ Vyhláška č. 312/2014 Sb., o podmínkách sestavení účetních výkazů za Českou republiku (konsolidační vyhláška státu).

Tabulka č. 1: Úprava významnosti a oceňování na podrozvahových účtech MMR pro rok 2023

Oblast podrozvahové evidence	Významnost	Oceňování
Jiný drobný dlouhodobý nehmotný majetek (účet 901)	Není stanovena	Hranice pro ocenění jiného drobného dlouhodobého nehmotného majetku jsou 1 Kč až 6 999 Kč
Jiný drobný dlouhodobý hmotný majetek (účet 902)	Není stanovena	Hranice pro ocenění jiného drobného dlouhodobého hmotného majetku jsou 1 Kč až 2 999 Kč
Vyřazené pohledávky (účet 905)	Není stanovena	Hodnota vyřazené pohledávky
Podmíněné pohledávky z předfinancování transferů (účty 911 a 951)	Za významné se považují veškeré podmíněné pohledávky k prostředkům EU a ostatní podmíněné pohledávky, pokud přesahují hranici 5 000 000 Kč	V předpokládané výši pohledávek dle § 72 vyhlášky č. 410/2009 Sb.
Ostatní podmíněné závazky z transferů (účty 916 a 956)	Za významné se považují veškeré podmíněné závazky k prostředkům EU a ostatní podmíněné závazky, pokud přesahují hranici 5 000 000 Kč	V předpokládané výši dluhů dle § 72 vyhlášky č. 410/2009 Sb.
Podmíněné pohledávky z jiných smluv (účty 933 a 934)	Hodnota smlouvy nad 5 000 000 Kč	Celková výše smlouvy (smlouvy se uzavírají na období maximálně 8 let)
Podmíněné pohledávky ze vztahu k jiným zdrojům (účet 943)	Za významné se považují veškeré podmíněné pohledávky k prostředkům EU a ostatní podmíněné pohledávky, pokud přesahují hranici 5 000 000 Kč	V předpokládané výši pohledávek dle § 72 vyhlášky č. 410/2009 Sb.
Podmíněné úhrady pohledávek z přijatých zajištění (účet 945)	Veškeré podmíněné pohledávky k prostředkům EU a ostatní podmíněné pohledávky, pokud přesahují hranici 5 000 000 Kč	V předpokládané výši pohledávek dle § 72 vyhlášky č. 410/2009 Sb.
Podmíněné pohledávky ze soudních sporů, správních řízení a jiných řízení (účet 948)	Výše soudního sporu nad 5 000 000 Kč	Ve výši soudního sporu
Podmíněné závazky ze zahraničních transferů (účet 954)	Veškeré podmíněné závazky k prostředkům EU a ostatní podmíněné závazky, pokud přesahují hranici 5 000 000 Kč	V předpokládané výši dluhů dle § 72 vyhlášky č. 410/2009 Sb.
Podmíněné závazky z uzavřených smluv (účty 971 až 974)	Hodnota smlouvy nad 5 000 000 Kč	Celková výše smlouvy, u smluv uzavřených na dobu neurčitou ve výši 3násobku ročního závazku vyplývajícího ze smlouvy
Podmíněné závazky ze soudních sporů, správních řízení a jiných řízení (účty 985 a 986)	Výše soudního sporu nad 5 000 000 Kč	Ve výši soudního sporu

Zdroj: vnitřní předpisy MMR, ÚZ.

Z celkového počtu účetních zápisů, které MMR v roce 2023 zaúčtovalo, se 14,4 % týkalo podrozvahových účtů.³⁶ Celková výše zůstatků vykázaných na podrozvahových účtech MMR byla v rozmezí let 2021 až 2023 nejnižší v roce 2022 (44 976 mil. Kč), nejvyšší v roce 2021 (58 076 mil. Kč) a v roce 2023 ve výši 50 310 mil. Kč. Celková výše zůstatků vykázaných na podrozvahových účtech MMR za období 2021 až 2023 je významná i ve srovnání s celkovými rozvahovými aktivy a cizími zdroji. Mezi lety 2021 až 2023 se tento podíl pohyboval mezi 132 až 246 %, viz následující tabulka.

³⁶ Z celkových 119 150 řádků v účetním deníku se podrozvahových účtů týkalo 17 188 řádků.

Tabulka č. 2: Srovnání výše celkových zůstatků podrozvahových účtů s údaji o rozvahových aktivech a cizích zdrojích za roky 2021 až 2023 (v mil. Kč, podíl v %)

	2023	2022	2021
Suma zůstatků na podrozvahových účtech (podrozvahová aktiva a pasiva)	50 310,0	44 975,6	58 075,7
- z toho:			
podrozvahová aktiva	4 433,5	3 154,5	2 198,2
podrozvahová pasiva	45 876,5	41 821,1	55 877,5
Suma zůstatků na rozvahových účtech (aktiva a cizí zdroje)	36 453,0	33 963,9	23 514,9
- z toho:			
aktiva	20 102,7	18 982,7	13 257,6
cizí zdroje	16 350,3	14 981,2	10 257,3
Podíl zůstatků podrozvahových účtů na celkových rozvahových aktivech a cizích zdrojích	138 %	132 %	246 %
Podíl zůstatků podrozvahových aktiv na rozvahových aktivech	22 %	17 %	17 %
Podíl zůstatků podrozvahových pasiv na cizích zdrojích	281 %	279 %	545 %

Zdroj: účetní závěrky MMR za roky 2021 až 2023, výpočet vypracoval NKÚ.

Kategorizace podmíněných aktiv a podmíněných pasiv MMR je uvedena v tabulce č. 3.

Tabulka č. 3: Kategorizace podmíněných aktiv a podmíněných pasiv (v mil. Kč)

Podmíněná aktiva a pasiva	Hodnota vykázaná k 31. prosinci 2023
I. v podstatě jistá a očekávaná³⁷	43 549,6
- podmíněné pohledávky z předfinancování transferů (účty 911 a 951)	1 672,8
- ostatní podmíněné závazky z transferů (účty 916 a 956)	39 238,4
- podmíněné pohledávky z uzavřených smluv (účet 934)	346,1
- podmíněné závazky ze zahraničních transferů (účet 954)	42,8
- podmíněné závazky z uzavřených smluv (účty 972 a 974)	2 249,5
II. podmíněná specifickým rizikem, jež není plně pod kontrolou účetní jednotky³⁸	6 731,6
- podmíněné pohledávky ze vztahu k jiným zdrojům (účet 943)	14,2
- podmíněné úhrady pohledávek z přijatých zajištění (účet 945)	2 369,3
- podmíněné pohledávky ze soudních sporů, správních řízení a jiných řízení (účet 948)	2,3
- podmíněné závazky ze soudních sporů, správních řízení a jiných řízení (účet 986)	4 345,8
III. nejistá, neočekávaná k plnění³⁹	0,0
X	0,0

Zdroj: ÚZ, vlastní členění vypracoval NKÚ.

³⁷ Zejména z uzavřených smluv a z transferů.

³⁸ Mohou nastat, výsledek ale není pod kontrolou účetní jednotky, např. soudní spory, přijatá zajištění apod.

³⁹ Jsou hypotetické, jejich vznik, a tedy ani plnění nejsou předpokládány, např. náhrada za případné zničení vypůjčeného majetku.

Kontrolní závěr z kontrolní akce

23/21

Peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené na soutěžní projekty podpory zaměstnanosti a adaptability pracovní síly z operačního programu *Zaměstnanost 2014–2020*

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále též „NKÚ“) na rok 2023 pod číslem 23/21. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Stanislav Koucký.

Cílem kontrolní akce bylo prověřit, zda byly peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené na podporu zaměstnanosti a adaptability pracovní síly v rámci soutěžních projektů operačního programu *Zaměstnanost 2014–2020* vynakládány účelně, efektivně a v souladu s právními předpisy.

Kontrolované osoby:

- Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále též „MPSV“);
- vybraní příjemci dotací: Kvalifikační a personální agentura, o. p. s., Třinec; Nonverba, z.ú., Ostrava; Prosapia, z. ú., společnost pro rodinu, Děčín; Rodinné centrum Pohádková chaloupka, z. s., Přestanov; Sociální agentura, o.p.s., Ústí nad Labem; SocioFactor s.r.o., Ostrava.

Kontrolováno bylo období od roku 2015 do roku 2023, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Kontrola byla prováděna u kontrolovaných osob v době od září 2023 do dubna 2024.

Kolegium NKÚ na svém XI. jednání, které se konalo dne 5. srpna 2024,

schválilo usnesením č. 6/XI/2024

kontrolní závěr v tomto znění:

Peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené na soutěžní projekty podpory zaměstnanosti a adaptability pracovní síly z operačního programu *Zaměstnanost 2014–2020*

ZÁKLADNÍ FAKTA

1 229 mil. Kč

317

16 466

Prostředky vynaložené na podporu soutěžních projektů OPZ¹ v rámci SC 1.1.1² v letech 2016–2022

Počet podpořených projektů

Počet osob podpořených v rámci 317 projektů

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI

Jediný kvantitativně vyjádřený cíl podpory

MPSV stanovilo pro soutěžní projekty OPZ v rámci SC 1.1.1 pouze jediný kvantitativně vyjádřený cíl, který se týkal žádoucí změny v populaci, a kterým bylo dosáhnout obecné míry zaměstnanosti osob 20–64 let ve výši 75 %. Tato hodnota však byla překročena již v roce zahájení podpory.

Hodnocení úspěšnosti podpory postaveno primárně na plnění počtu účastníků a počtu získaných kvalifikací v projektech

MPSV opíralo hodnocení úspěšnosti realizace soutěžních projektů OPZ v rámci SC 1.1.1 především o plnění dvou indikátorů zachycujících počty účastníků a získaných kvalifikací v projektech.

7 z 10

kontrolovaných projektů NKÚ vyhodnotil se sníženou účelností a efektivností vynaložených peněžních prostředků.

2 z 10

kontrolovaných projektů NKÚ vyhodnotil jako neúčelné a neefektivní vynaložení peněžních prostředků.

Ve 4 z 10

kontrolovaných projektů zjistil NKÚ skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně.

¹ Operační program *Zaměstnanost 2014–2020*.

² Specifický cíl 1.1.1 „Zvýšit zaměstnanost podpořených osob, zejména starších, nízkokvalifikovaných a znevýhodněných“.

I. Shrnutí a vyhodnocení

1.1 NKÚ provedl kontrolu peněžních prostředků státního rozpočtu (dále též „SR“) a rozpočtu Evropské unie (dále též „EU“) vynakládaných v rámci programového období 2014–2020 z operačního programu *Zaměstnanost 2014–2020* (dále též „OPZ“) na podporu zaměstnanosti a adaptability pracovní síly v rámci soutěžních projektů OPZ. V rámci OPZ byla vydána rozhodnutí o poskytnutí dotace na podporu soutěžních projektů OPZ ve výši cca 1,4 mld. Kč, proplaceno bylo cca 1,2 mld. Kč.

1.2 Cílem kontroly bylo prověřit, zda byly peněžní prostředky SR a EU určené na podporu zaměstnanosti a adaptability pracovní síly v rámci soutěžních projektů operačního programu *Zaměstnanost 2014–2020* vynakládány účelně, efektivně a v souladu s právními předpisy. Kontrola byla provedena u MPSV, kde se zaměřila na jeho činnost v pozici řídicího orgánu OPZ a poskytovatele dotací, a rovněž u šesti vybraných příjemců dotací, u nichž byla prověřena realizace 10 projektů schválených k podpoře. Kontrolovaný finanční objem u MPSV a u příjemců činil 112,7 mil. Kč.

1.3 **MPSV vynakládalo peněžní prostředky na podporu soutěžních projektů OPZ zaměřených na zvýšení zaměstnanosti různě znevýhodněných cílových skupin osob³ se sníženou účelností a efektivností.**

MPSV v letech 2016–2022 poskytovalo podporu na řešení zvyšování zaměstnanosti různě znevýhodněných cílových skupin osob, aniž by stanovilo, čeho má být (jaké změny) u těchto skupin podporou dosaženo. MPSV u podpory stanovilo pouze jeden kvantitativně vyjádřený dlouhodobější cíl, kterým bylo dosáhnout obecné míry zaměstnanosti osob 20–64 let ve výši 75 %⁴. Tato hodnota však byla překročena již v roce zahájení podpory. Prostřednictvím pěti výzev na podporu soutěžních projektů OPZ MPSV poskytlo příjemcům dotací peněžní prostředky ve výši cca 1,2 mld. Kč.

MPSV v projektech sledovalo celkový počet účastníků a počet účastníků, kteří získali kvalifikaci. Toto sledování však neumožňuje vyhodnotit přínos projektů, tedy zda účastníci byli zaměstnáni díky jejich realizaci.

Při kontrole vybraných 10 projektů u šesti příjemců NKÚ zjistil, že pouze v jednom případě příjemci vynaložili peněžní prostředky účelně, avšak se sníženou efektivností. Ve dvou případech příjemci vynaložili veškeré peněžní prostředky neúčelně a neefektivně, když podpořili osoby, které nespádaly do cílových skupin. V dalších sedmi případech NKÚ zjistil dílčí nedostatky, které snižují účelnost a efektivnost vynaložených peněžních prostředků. Někteří příjemci porušili právní předpisy a závazné podmínky poskytnutých dotací.

U čtyř projektů NKÚ zjistil nezpůsobilé výdaje v souhrnné výši 9,1 mil. Kč.

1.4 Toto celkové vyhodnocení vyplývá z následujících zjištění:

- a) MPSV stanovilo pro naplnění SC 1.1.1 pouze jeden kvantitativně vyjádřený dlouhodobější cíl, který se týkal změny v populaci a který stanovil dosažení obecné míry zaměstnanosti osob 20–64 let na cílovou hodnotou 75 %. Tato hodnota byla překročena

³ Např.: osoby ve věku 50 a více let; osoby dlouhodobě nezaměstnané; osoby dlouhodobě či opakovaně nezaměstnané; osoby pečující o malé děti; osoby se zdravotním postižením; osoby s nízkou úrovní kvalifikace; osoby pečující o jiné závislé osoby.

⁴ Cílová hodnota byla stanovena (převzata do OPZ) na základě národního cíle strategie *Evropa 2020* stanoveného v *Národním programu reformy ČR*.

již v roce zahájení podpory. Podpora byla zaměřena na různě znevýhodněné cílové skupiny osob, MPSV však nestanovilo, jakých změn má být podporou dosaženo (viz odst. 4.1–4.3).

- b) MPSV pro podporu nezavedlo žádné indikátory ke sledování změn na úrovni celé populace různě znevýhodněných cílových skupin osob v ČR, či zaměstnanosti obecně. Veškeré zavedené indikátory se vztahovaly pouze k počtu účastníků v realizovaných projektech. Naplněné počty účastníků a získaných kvalifikací však neměly v řadě případů vliv na zlepšení situace (postavení) účastníků na trhu práce. Jiné sledování úspěšnosti nebylo s ohledem na nastavené indikátory možné. Zavedené indikátory tedy neumožňují MPSV sledovat a vyhodnocovat, zda byly peněžní prostředky na podporu soutěžních projektů OPZ vynaloženy účelně a efektivně (viz odst. 4.4–4.7).
- c) MPSV nemůže sledovat dlouhodobý přínos realizovaných projektů. Intervalové sledování⁵, které MPSV u soutěžních projektů OPZ provádělo, nezaručovalo, že byly sledovány počty osob, které se uplatnily na trhu práce v závislosti na realizaci projektů, neboť vyjadřovaly stav pouze k danému datu, nikoliv v průběhu předešlého období. Vypovídající hodnota sledování je značně snížena, neboť nedokáže sledovat přínos realizovaných projektů (viz odst. 4.8–4.9).
- d) MPSV vynaložilo peněžní prostředky na nezpůsobilé výdaje. Peněžní prostředky vynaložilo na aktivity, které nebyly v souladu s výzvou (viz odst. 4.10–4.12), na podporu osob, které nespádaly do vymezených cílových skupin (viz odst. 4.26–4.28), na aktivitu, která nebyla v souladu s rozhodnutím o poskytnutí dotace (viz odst. 4.13–4.15), nebo na kurz, který prokazatelně neměl pro účastníka žádný vliv na získání zaměstnání (viz odst. 4.16–4.17).
- e) MPSV postupovalo při hodnocení žádostí o dotace vůči žadatelům nerovným způsobem, neboť ve skutkově shodných nebo obdobných případech nerozhodovalo shodně (viz odst. 4.21–4.22). MPSV dále při hodnocení schválilo příjemcům aktivity, které nebyly v souladu s výzvou (viz odst. 4.18–4.20), nebo nekrátilo nepřiměřené mzdové náklady (viz odst. 4.23).
- f) MPSV kontrolou nezjistilo, že změna aktivity, kterou požadoval příjemce, nebyla v souladu s výzvou (viz odst. 4.24–4.25).
- g) Peněžní prostředky vynaložené na sedm z 10 kontrolovaných projektů NKÚ vyhodnotil sníženým stupněm účelnosti a efektivnosti, na dva z 10 jako neúčelně a neefektivně vynaložené a pouze u jednoho z 10 kontrolovaných projektů jako účelně vynaložené, avšak se sníženou efektivností (viz odst. 4.29).
- h) NKÚ u čtyř z 10 kontrolovaných projektů zjistil skutečnosti, které nasvědčují porušení rozpočtové kázně v důsledku porušení podmínek rozhodnutí o poskytnutí dotace (viz odst. 4.10–4.12, 4.16–4.17 a 4.26–4.28).

⁵ Intervalové sledování: pravidelný sběr dat k určitému datu.

II. Informace o kontrolované oblasti

2.1 MPSV je řídicím orgánem OPZ pro období 2014–2020.⁶

2.2 OPZ byl pro období 2014–2020 zaměřen na několik oblastí podpory, např. na podporu zaměstnanosti, na podporu rovných příležitostí žen a mužů, na podporu adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů, na podporu dalšího vzdělávání, na podporu sociálního začleňování a boje s chudobou.

2.3 Pro podporu poskytovanou prostřednictvím OPZ bylo vymezeno celkem pět prioritních os.⁷ Podpora z OPZ je financována z Evropského sociálního fondu (dále též „ESF“).

2.4 V rámci prioritní osy 1, konkrétně v její investiční prioritě 1.1, která se dominantně soustředí na podporu nástrojů a opatření aktivní politiky zaměstnanosti, byl vytvořen mj. specifický cíl 1.1.1 „zvýšit zaměstnanost podpořených osob, zejména starších, nízkokvalifikovaných a znevýhodněných“ (dále též „SC 1.1.1“). SC 1.1.1 byl navržen tak, aby zajišťoval přímý příspěvek podpořených intervencí k dosažení cílů *Národního programu reformy ČR* v oblasti zaměstnanosti. Ke zvýšení obecné míry zaměstnanosti osob 20–64 let na cílovou hodnotu 75 % bylo dle MPSV mj. nutné zacílení zejména na skupiny osob, u kterých míra zaměstnanosti relativně nejvíce zaostává (starší, mladší, nízkokvalifikovaní, ženy s malými dětmi a osoby se znevýhodněním).

2.5 Jde zejména o podporu tvorby nových pracovních míst (zejména pro uchazeče a zájemce o zaměstnání s kumulovaným znevýhodněním na trhu práce), podporu poradenských aktivit vedoucích k uplatnění na trhu práce, podporu zvýšení zaměstnatelnosti, zejména prostřednictvím zvýšení, obnovení nebo změny stávající kvalifikace, která již není poptávaná na trhu práce.

2.6 Podpora měla být cílena zejména na aktivizaci ekonomicky neaktivních osob, na podporu vyšší participace mladých a starších osob na trhu práce, na vyšší zapojení rodičů s dětmi na trhu práce, začlenění osob s nízkou kvalifikací na trhu práce a osob se zdravotním postižením. U mladých lidí do 25 let se intervence měly soustředit např. na nabídku zaměstnání, dalšího vzdělávání, dokončení vzdělání či získání odborné praxe.

2.7 SC 1.1.1 měl být naplněn prostřednictvím zvýšení počtu a podílu uchazečů a zájemců o zaměstnání podpořených v rámci nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, zvýšení míry zaměstnanosti podpořených osob s důrazem na skupiny osob, u kterých míra zaměstnanosti zaostává nejvíce, zvýšení podílu uchazečů a zájemců o zaměstnání, jejichž kvalifikace a dovednosti budou odpovídat požadavkům zaměstnavatelů a zvýšení využívání flexibilních forem práce.

2.8 K naplnění SC 1.1.1 byly mj. realizovány soutěžní projekty OPZ⁸, na jejichž podporu bylo vyhlášeno celkem pět výzev k předkládání žádostí o podporu, konkrétně výzvy č.:

- 03_15_040 „Podpora zaměstnanosti cílových skupin“ (dále též „Výzva 40“),

⁶ Na základě usnesení vlády České republiky ze dne 28. listopadu 2012 č. 867 bylo MPSV pověřeno přípravou a řízením OPZ pro období 2014–2020.

⁷ Prioritní osa 1: *Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly*, prioritní osa 2: *Sociální začleňování a boj s chudobou*, prioritní osa 3: *Sociální inovace a mezinárodní spolupráce*, prioritní osa 4: *Efektivní veřejná správa* a prioritní osa 5: *Technická pomoc*.

⁸ Soutěžní projekty je označení pro projekty, na které byla podpora přidělena na základě otevřené výzvy k předkládání žádostí o podporu. V otevřené výzvě jsou vymezeny podporované aktivity a skupiny

- 03_16_053 „Specifická výzva pro vybrané cílové skupiny“ (dále též „Výzva 53“),
- 03_16_068 „Podpora zaměstnanosti cílových skupin“ (dále též „Výzva 68“),
- 03_17_075 „Podpora zaměstnanosti cílových skupin znevýhodněných na trhu práce“ (dále též „Výzva 75“),
- 03_18_090 „Specifická výzva na vybrané cílové skupiny IP 1.1“ (dále též „Výzva 90“).

Podrobnosti o vyhlášených výzvách určených na podporu soutěžních projektů OPZ jsou uvedeny v tabulce č. 2 přílohy č. 1 tohoto kontrolního závěru.

2.9 Tyto výzvy byly obecně zaměřeny na klíčové aktivity v oblasti podpory zaměstnanosti, přičemž výzvou podpořené projekty měly doplňovat nástroje aktivní politiky zaměstnanosti realizované Úřadem práce ČR s ohledem na potřebu poskytovat individuální, specializovanou a komplexní podporu výrazně znevýhodněným skupinám uchazečů o zaměstnání dle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, a dále též neaktivním nezaměstnaným osobám mimo registraci Úřadu práce ČR. Jednalo se o cílená opatření, která měla vést k zaměstnání osob z cílové skupiny projektu v průběhu realizace projektu nebo následně po ukončení projektu.

2.10 Žadatelé o dotace byly především nestátní neziskové organizace (spolky, obecně prospěšné společnosti, ústavy atd.), právnické a fyzické osoby zabývající se vzdělávací a poradenskou činností, obce, dobrovolné svazky obcí či kraje. Žadatelé o dotace nemusely být výhradně subjekty, jejichž činnost byla zaměřena na umísťování osob na trh práce či vzdělávání osob.

2.11 Cílovými skupinami osob, které měly být prostřednictvím výzev určených na podporu soutěžních projektů OPZ podpořeny, byly např. osoby dlouhodobě či opakovaně nezaměstnané, osoby pečující o malé děti, osoby pečující o jiné závislé osoby, osoby s nízkou úrovní kvalifikace, osoby se zdravotním postižením, národnostní menšiny či osoby s kumulací hendikepů na trhu práce.

2.12 Podporované aktivity byly vždy specifikovány v daných výzvách, primárně se jednalo o poradenské a informační činnosti a programy v oblasti zaměstnávání, motivační aktivity, rekvalifikace, podporu aktivit k získání pracovních návyků a zkušeností, zprostředkování zaměstnání či doplňkově bilanční a pracovní diagnostiky.

2.13 Podpora byla v rámci soutěžních projektů poskytována formou financování ex-ante plateb s využitím nepřímých nákladů až do výše 25 % rozpočtu projektu. Míra financování z veřejných zdrojů (EU a SR) a z vlastních zdrojů se lišila v závislosti na formě příjemce.

2.14 Celkem bylo v rámci výzev soutěžních projektů OPZ doporučeno k podpoře 328 projektů, z toho bylo finančně podpořeno 317 projektů. Podrobné statistiky o žádostech o dotace (resp. o projektech) jsou uvedeny v tabulce č. 3 přílohy č. 1 tohoto kontrolního závěru.

2.15 Celkem bylo v rámci 317 soutěžních projektů OPZ v rámci SC 1.1.1 podpořeno 16 466 osob, z nichž 7 804 získalo kvalifikaci.⁹

oprávněných žadatelů, není ovšem dopředu zřejmé, který žadatel na podporu dosáhne. Rozhoduje se na základě soutěže předložených žádostí o podporu podle schválených kritérií hodnocení a výběru.

⁹ Data MS2014+ (monitorovací systém evropských strukturálních a investičních fondů pro programové období 2014–2020) získaná dne 14. 2. 2024.

2.16 Na podporu soutěžních projektů OPZ v rámci SC 1.1.1 bylo vynaloženo 1 228 852 198 Kč, z toho 1 067 853 668 Kč činil příspěvek z rozpočtu EU prostřednictvím ESF a 160 998 530 Kč činily zdroje SR.¹⁰

III. Rozsah kontroly

3.1 Cílem kontrolní akce bylo prověřit, zda peněžní prostředky SR a EU určené na podporu zaměstnanosti a adaptability pracovní síly v rámci soutěžních projektů OPZ byly poskytovány a čerpány účelně, efektivně a v souladu s právními předpisy.

3.2 Kontrola NKÚ se zaměřila na peněžní prostředky vynakládané v rámci SC 1.1.1 OPZ prostřednictvím výzev na soutěžní projekty OPZ. Jednalo se o peněžní prostředky alokované na výzvy č. 40, 53, 68, 75 a 90 (viz odst. 2.8).

3.3 Za účelné bylo považováno takové použití peněžních prostředků, které zajistí optimální míru dosažení cílů při plnění stanovených úkolů.¹¹ Poskytování a čerpání peněžních prostředků bylo tedy účelné, pokud podpora vedla k naplnění SC 1.1.1, tj. ke zvýšení míry zaměstnanosti podpořených osob s důrazem na skupiny osob³, u kterých míra zaměstnanosti zaostává nejvíce, ke zvýšení podílu uchazečů a zájemců o zaměstnání, jejichž kvalifikace a dovednosti budou odpovídat požadavkům zaměstnavatelů a ke zvýšení využívání flexibilních forem práce.

3.4 Za efektivní bylo považováno takové použití peněžních prostředků, kterým se dosáhne nejvýše možného rozsahu, kvality a přínosu plněných úkolů ve srovnání s objemem prostředků vynaložených na jejich plnění.¹²

3.5 NKÚ provedl kontrolu u MPSV jako řídicího orgánu OPZ a u vybraných příjemců dotací.

3.6 U MPSV prověřoval NKÚ, zda pro SC 1.1.1 nastavilo cíle a indikátory tak, aby bylo možné sledovat a hodnotit míru jejich naplnění a prokázat jejich splnění; zda MPSV stanovilo ke sledování dosažitelné indikátory umožňující hodnotit dlouhodobější efekty podpory; zda MPSV stanovilo alokaci výzev pro SC 1.1.1 na základě relevantních analýz a dle aktuálního vývoje v oblasti. NKÚ dále prověřoval proces hodnocení a výběru soutěžních projektů SC 1.1.1 a kontrolní činnost MPSV ve vztahu k těmto projektům. Činnosti MPSV týkající se procesu hodnocení a výběru projektů a kontroly byly prověřovány také z hlediska jejich souladu s právními předpisy.

3.7 U vybraných příjemců dotací NKÚ kontrolou prověřil, zda použili peněžní prostředky určené na realizaci soutěžních projektů OPZ účelně, efektivně, v souladu s právními předpisy a stanovenými podmínkami podpory.

3.8 Ke kontrole byl vybrán vzorek 10 soutěžních projektů OPZ realizovaných u šesti příjemců dotací (dále též „základní vzorek“). NKÚ provedl kontrolu projektů, jejichž realizace byla ukončena. Dalšími kritérii pro výběr projektů byla realizace více projektů jedním příjemcem, územní realizace projektů, finanční významnost projektů, zastoupení všech kontrolovaných výzev v základním vzorku, či shodné či obdobné klíčové aktivity projektů. Na těchto projektech NKÚ prověřil dodržování podmínek realizace projektů. Na základě zjištěných skutečností NKÚ

¹⁰ Data MS2014+ získaná dne 3. 4. 2024.

¹¹ Dle ustanovení § 2 písm. o) zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

¹² Dle ustanovení § 2 písm. n) zákona č. 320/2001 Sb.

u každého projektu vyhodnotil účelnost a efektivnost vynaložených peněžních prostředků (tabulka č. 4 přílohy č. 2 tohoto kontrolního závěru) dle čtyřstupňové škály, která je uvedena v příloze č. 3 tohoto kontrolního závěru.

3.9 Pro účely kontrolního ověření oblastí hodnocení, výběru projektů a kontrolní činnosti MPSV byl základní vzorek projektů rozšířen na MPSV o další projekty (dále též „rozšířený vzorek“). Projekty z rozšířeného vzorku nebyly vyhodnocovány dle škály pro hodnocení účelnosti a efektivnosti vynaložených peněžních prostředků, neboť u těchto projektů nebyla provedena kontrola realizace projektu u příjemce. Projekty z rozšířeného vzorku projektů jsou uvedeny v tabulce č. 5 přílohy č. 4 tohoto kontrolního závěru.

3.10 Finanční objem kontrolovaných projektů z OPZ základního vzorku činil 51,4 mil. Kč, z toho 45 mil. Kč činil příspěvek z rozpočtu EU prostřednictvím ESF a 6,4 mil. Kč činily zdroje SR.

3.11 Finanční objem kontrolovaných projektů z OPZ rozšířeného vzorku činil 61,3 mil. Kč, z toho 52,4 mil. Kč činil příspěvek z rozpočtu EU prostřednictvím ESF a 8,9 mil. Kč činily zdroje SR.

3.12 Kontrolovaným obdobím bylo období let 2015 až 2023, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

MPSV stanovilo pro naplnění SC 1.1.1 pouze jeden kvantitativně vyjádřený cíl, který byl překročen již v roce zahájení podpory

4.1 MPSV nastavilo SC 1.1.1 tak, že obsahoval pouze jediný kvantitativně vyjádřený cíl, kterým bylo zvýšit obecnou míru zaměstnanosti osob 20–64 let na cílovou hodnotu 75 %. Jednalo se o jediný konkrétní dlouhodobější cíl podpory, který vyjadřoval žádoucí změny v populaci. Cílová hodnota byla do programového dokumentu OPZ 2014–2020 převzata z národního cíle strategie *Evropa 2020* stanoveného v *Národním programu reformy ČR*. Cílem bylo zvýšit zaměstnanost osob ve věku 20–64 let ze 70,4 % v roce 2010 na 75 % v roce 2020.

4.2 Cílová hodnota byla překročena na konci roku 2016, tedy již v roce zahájení poskytované podpory. Míru zaměstnanosti uvádí tabulka č. 1:

Tabulka č. 1: Obecná míra zaměstnanosti osob ve věku 20–64 let v ČR v období 2012–2022

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Míra zaměstnanosti osob 20–64 let	71,5	72,5	73,5	74,8	76,7	78,5	79,9	80,3	79,7	80,0	81,0

Zdroj: Analýza vývoje zaměstnanosti (ročenky za roky 2012 až 2020). Data ČSÚ (VŠPS 2021+2022) získaná dne 18. 6. 2024; viz <https://csu.gov.cz/docs/107508/68f7650c-df9f-19f3-07b1-4134f363e5ba/2501322264.pdf> a <https://csu.gov.cz/docs/107508/0a5a6915-2341-3f83-a082-eb47c11ebda1/2501322364nm.pdf>.

4.3 Jako hlavní cíle podpory SC 1.1.1 považovalo MPSV její zacílení na různě znevýhodněné cílové skupiny osob (na vybrané cílové skupiny)³. Tyto cíle však byly stanoveny pouze obecně

v podobě např. zvýšení počtu uchazečů o zaměstnání, zvýšení počtu zájemců o zaměstnání, aktivizace ekonomicky neaktivních osob. Žádné kvantitativní vyjádření (kromě počtu účastníků projektů), čeho chce (jaké změny) MPSV pomoci těchto cílů dosáhnout, stanoveno nebylo. Cíle SC 1.1.1 tak nebyly kvantifikovány z hlediska toho, čeho chce MPSV intervencí dosáhnout na úrovni celé populace a vybraných cílových skupin. Nastavení cílů neodpovídá požadavkům SMART¹³.

MPSV pro podporu nezavedlo žádné indikátory ke sledování změn na úrovni ČR

4.4 Všechny zavedené indikátory pro soutěžní projekty OPZ v rámci SC 1.1.1 se vztahovaly pouze k účastníkům zapojeným do podpořených projektů. Ve všech případech se jednalo o nárůstové veličiny vztahující se k realizovaným projektům. Tyto indikátory nemohly sloužit k vyjádření žádné změny obecných veličin na úrovni celé ČR. Nebyl zaveden žádný indikátor, který by stanovil žádoucí změnu na úrovni celé populace různě znevýhodněných cílových skupin osob, či zaměstnanosti obecně. Nebylo z nich možné dovodit, zda bylo podporou dosaženo dlouhodobé žádoucí změny v celé struktuře zaměstnanosti v ČR. MPSV nezavedlo indikátory, které by zachytily, jak podpora přispívá k naplňování cílů OPZ. V důsledku toho MPSV nemůže sledovat a vyhodnocovat, zda byly vynaložené peněžní prostředky poskytovány účelně a efektivně.

4.5 Pro realizaci projektů stanovilo MPSV jako závazné pouze dva indikátory. Jednalo se o indikátor výstupu 6 00 00 „celkový počet účastníků“ a indikátor výsledku 6 26 00 „účastníci, kteří získali kvalifikaci po ukončení své účasti“. Aby byl projekt považován za úspěšný, měl stanovené cílové hodnoty naplnit. Úspěšnost podpory tedy opíralo MPSV především o naplnění cílových hodnot těchto dvou závazných indikátorů v projektech.

4.6 Úspěšnost účastníků v projektech vycházela především z předpokladu, že účastník zařazený do projektu získá jeho realizací vyšší potenciál pro uplatnění na trhu práce, aktivuje svoje pracovní návyky, získá potřebnou kvalifikaci atd. Úspěšnost realizovaného projektu nebyla hodnocena prostřednictvím počtu trvale udržitelně zaměstnaných osob ani nově zaměstnaných osob.

4.7 Pouhé naplnění cílových hodnot závazných indikátorů automaticky neznamená zlepšení situace účastníka projektu na trhu práce či dokonce jeho uplatnění na trhu práce, viz příklady č. 1, 2 a 3.

Příklad č. 1

Příjemce u projektu *12394 v rámci klíčové aktivity *realizace rekvalifikačních kurzů* realizoval na základě analýzy na trhu práce a možného uplatnění účastníků na trhu práce následující rekvalifikační kurzy: řidiči, svářeči, obráběči kovů, obsluha motorových vozíků, zámečníci, chůvy a pečovatelky. Mělo se jednat o profese, o které byl skutečný zájem na trhu práce. Příjemce měl dle žádosti o dotaci příslib zaměstnání od oslovených potenciálních zaměstnavatelů. Tato klíčová aktivita navazovala na individuální poradenství u účastníků, byla poskytována účastníkům, u kterých bylo identifikováno jako potřebné realizovat zvýšení jejich kvalifikace formou absolvování rekvalifikačních kurzů.

¹³ SMART: **S** (specific – tj. cíl má být konkrétní), **M** (measurable – tj. cíl má být měřitelný), **A** (achievable – tj. cíl má být dosažitelný), **R** (relevant – tj. cíl má být relevantní) a **T** (timed – tj. cíl má být termínovaný).

Rekvalifikační kurzy absolvovalo celkem 38 účastníků. Z toho 35 účastníků je dokončilo, ale 3 účastníci nesložili závěrečné zkoušky, a neobdrželi tak osvědčení.

NKÚ zjistil, že z 32 osob, které v rámci projektu úspěšně absolvovaly rekvalifikační kurz, příjemce zprostředkoval zaměstnání v průběhu projektu pouze devíti osobám (tj. 28 %). Jen sedm pracovních pozic svým zaměřením odpovídalo absolvovaným rekvalifikacím. 25 osob (78 % všech rekvalifikovaných) v průběhu projektu uplatnění na trhu práce buď vůbec nenašlo, nebo našlo, ale mimo svou rekvalifikaci. Potřebnost rekvalifikace se u těchto osob neprokázala. Absolvování rekvalifikačních kurzů tedy u většiny osob nevedlo ke zprostředkování zaměstnání.

Příklad č. 2

Příjemce u projektu *9221 v rámci klíčové aktivity *odborné vzdělávání a rekvalifikace* realizoval vzdělávací a re/kvalifikační kurzy nebo kurzy zaměřené na zvýšení profesní kvalifikace.

Z osmi osob, které v rámci projektu absolvovaly rekvalifikační kurz, nenašlo uplatnění na trhu práce sedm osob (87,5 %). Pouze jedna osoba byla v rámci dotovaného pracovního místa umístěna na trh práce, avšak na pracovní pozici, která svým obsahem neodpovídala zaměření re/kvalifikačního kurzu. Absolvování rekvalifikačních kurzů u osob této klíčové aktivity nevedlo k uplatnění na trhu práce.

Příklad č. 3

U projektu *4038 byly cílovou skupinou nezaměstnané osoby s kumulací hendikepů na trhu práce a osoby se zdravotním postižením. Příjemce dodržel stanovené hodnoty závazných indikátorů 6 00 00 a 6 26 00, avšak ani u jednoho z deseti účastníků projektu, kteří se účastnili během realizace projektu rekvalifikačních kurzů, nevedlo zvýšení kvalifikace k zaměstnání v průběhu realizace projektu. Jediným výsledkem absolvování rekvalifikačních kurzů účastníky projektu bylo prosté naplnění hodnoty závazného indikátoru 6 26 00 „*účastníci, kteří získali kvalifikaci po ukončení své účasti*“. Z celkem 39 osob, které vstoupily do projektu, bylo zaměstnání zprostředkováno 18 osobám, tj. 46 %. Pouze tři osoby, tj. 8 %, byly zaměstnány i v době ukončení realizace projektu. Ostatních 15 osob bylo zaměstnáno u daného zaměstnavatele jen po dobu jeho čerpání mzdového příspěvku na pracovní místo.

MPSV nemůže vyhodnotit dlouhodobý přínos realizovaných projektů

4.8 MPSV provádí v pravidelných intervalech sledování účastníků po skončení jejich účasti v projektech. Sledování vyjadřuje stav jen k danému datu, nikoliv k průběhu předešlého období. Sledování má dále sníženou vypovídací schopnost v tom, že nerozlišuje, zda se jedná o zaměstnání získané díky účasti v projektu, u stejného či jiného zaměstnavatele a po jak dlouhou dobu byl sledovaný účastník během stanoveného intervalu zaměstnán. Vypovídací hodnota tohoto sledování je tedy značně snížena, neboť nedokáže sledovat přínos realizovaných projektů.

4.9 Realizace projektů přispívá ke krátkodobému zvýšení zaměstnanosti, primárně po dobu trvání projektu, resp. po dobu pobírání mzdového příspěvku na dotované pracovní místo. Dlouhodobější přínos realizace projektů ve smyslu zvýšení míry zaměstnanosti nebyl zjištěn. MPSV nemůže vyhodnotit, zda projekt dosáhl očekávaných změn a přínosů (např. pro trh práce v daném regionu).

MPSV vynaložilo prostředky na nezpůsobilé výdaje

4.10 MPSV ve výzvě 40 a její příloze č. 1 vymezilo aktivity, které lze podporovat včetně toho, že realizované aktivity mají mít přínos a vazbu na potřeby cílové skupiny.

4.11 NKÚ kontrolou zjistil, že MPSV v rámci hodnocení předložené žádosti o dotaci schválilo příjemci část aktivity, která neměla přínos a vazbu na potřeby cílové skupiny.

4.12 Při kontrole způsobilosti výdajů MPSV schválilo a příjemci proplatilo výdaje na část aktivity, která neměla přínos a vazbu na potřeby cílové skupiny, a nesplňovala tak jednu z podmínek způsobilosti, viz příklad č. 4.

Příklad č. 4

Hlavním cílem projektu *2421 bylo zvýšení zaměstnanosti účastníků projektu a dílčími cíli byly motivace a aktivizace, získání nové kvalifikace, zlepšení postavení na trhu práce. U projektu byla mimo jiné realizována aktivita *Závěrečné zhodnocení projektu a naplnění cílů*. V rámci této aktivity měla být zpracována závěrečná evaluační zpráva. Zprávu zpracovával evaluátor v období 7–8/2018, kdy byly klíčové aktivity ve vztahu k naplnění hlavního a dílčích cílů projektu již uskutečněny, a tedy již neprobíhaly. Tato činnost nebyla nezbytná k dosažení výše uvedených cílů projektu, neměla přínos pro cílovou skupinu a nelze ji podřadit pod žádnou z podporovaných aktivit výzvy 40. Příjemce nevynaložil peněžní prostředky ve výši 26 481,75 Kč účelně, efektivně a v souladu s rozhodnutím o poskytnutí dotace.

4.13 Příjemce dotace realizoval jednu klíčovou aktivitu projektu zcela jinak, než jak bylo stanoveno v rozhodnutí o poskytnutí dotace, respektive v jeho příloze.

4.14 Pro každého účastníka této aktivity mělo být zorganizováno setkání s pověřenými pracovníky zaměstnavatele a společně měli připravit komunikační a vzdělávací plán.

4.15 Kontrolou vybraného vzorku složek účastníků této aktivity NKÚ zjistil, že žádný z účastníků neměl vytvořen komunikační a vzdělávací plán, jenž měl být výstupem této aktivity, viz příklad č. 5.

Příklad č. 5

V projektu *12391, jehož cílovou skupinou byly osoby na rodičovské dovolené, u nichž lze předpokládat, že se po ukončení rodičovské dovolené stanou nezaměstnanými, mělo být v rámci aktivity *příprava na návrat do zaměstnání* zorganizováno setkání s pověřenými pracovníky zaměstnavatele (nadřízený, personalista apod.) a společně měli připravit „komunikační a vzdělávací plán“ pro období, kdy bude účastník na MD/RD. Aktivitu absolvovalo celkem 28 osob. Aktivita byla realizována formou workshopů a přednášek v rámci přípravy na návrat do zaměstnání. Témata přednášek byla např.: jak najít to, co je potřeba změnit, jak najít čas ke změnám, jak si sestavit svůj byznys plán na jeden papír,

životopis na míru, základy účetnictví pro začínající podnikatele, mámou na plný úvazek aneb nebojte si vzít dovolenou, možnosti práce z domova v rovnováze s naším osobním životem atd. Aktivita byla tedy realizována zcela jinak, než bylo stanoveno v rozhodnutí o poskytnutí dotace, neboť všichni účastníci se zúčastnili pouze workshopů a komunikační a vzdělávací plány vytvořeny nebyly.

4.16 Hlavním cílem dalšího projektu bylo zvýšit zaměstnanost účastníků projektu, dílčími cíli byly motivace a aktivizace cílové skupiny, posílení sebevědomí a sebeuvědomění, získání nové kvalifikace a zlepšení postavení na trhu práce.

4.17 Pro naplnění cílů bylo stanoveno několik klíčových aktivit. Jednou z nich byly *rekvalifikační kurzy*. NKÚ zjistil, že příjemce zařadil do kurzu účastníka bez vazby na možné projektem deklarované pracovní uplatnění. NKÚ výdaje na absolvování kurzu pro tohoto účastníka vyhodnotil jako neúčelně vynaložené, viz příklad č. 6.

Příklad č. 6

Příjemce u projektu *2421 zařadil účastníka do kurzu autoškoly pro vrácení řidičského oprávnění sk. B. Podle záznamu v kartě klienta a výpisu z karty řidiče pozbyl účastník řidičské oprávnění na 48 měsíců. Důvodem zákazu činnosti bylo řízení pod vlivem návykové látky a způsobení dopravní nehody. Řidičské oprávnění bylo účastníkovi vráceno. Následně účastník nastoupil do kurzu pro získání řidičského oprávnění sk. C, ten však záhy po začátku přestal navštěvovat, a to ze zdravotních důvodů. Ze záznamů v kartě klienta nelze dovodit, že by existoval reálný příslib získání zaměstnání s požadavkem na nutnost mít řidičské oprávnění sk. B, resp. sk. C. Zařazení účastníka do kurzu autoškoly pro vrácení řidičského oprávnění sk. B a s tím související další podpora účastníka hrazená z přímých nákladů projektu (posouzení zdravotní způsobilosti pro získání řidičského oprávnění sk. B, výpis z evidenční karty řidiče, dopravně psychologické vyšetření) nemělo žádný vliv (vazbu) na pracovní uplatnění (na získání zaměstnání) a nebyly nezbytné pro dosažení cílů projektu. Příjemce nevynaložil peněžní prostředky ve výši 5 100 Kč účelně, efektivně a v souladu s rozhodnutím o poskytnutí dotace.

MPSV schválilo příjemcům aktivity, které měly pro naplnění cílů projektů minimální přínos

4.18 MPSV ve výzvách a souvisejících přílohách vymezilo aktivity, které lze v rámci projektů podporovat, včetně toho, že všechny podporované (realizované) aktivity mají mít přínos a vazbu na potřeby cílových skupin projektů.

4.19 Příjemci byli povinni realizovat pouze takové aktivity, které jsou přínosné pro cílovou skupinu a mají vazbu na potřeby cílové skupiny.

4.20 NKÚ kontrolou zjistil, že MPSV ve dvou případech schválilo příjemcům aktivity, které měly dle vyhodnocení NKÚ minimální přínos a vazbu na potřeby cílových skupin projektů, viz příklad č. 7.

Příklad č. 7

U projektu *9129 byla realizována aktivita *hodnocení projektu a naplnění cílů*. Příjemce měl provést interní evaluaci na základě vyhodnocení evaluačních dotazníků, které účastníci měli po každé aktivitě vyplnit. Dále měla být evaluace zrealizována i na základě hodnoticích rozhovorů s účastníky projektu při ukončení jejich účasti v projektu a při ukončení realizace projektu a dále s dalšími aktéry z řad realizačního týmu, zaměstnavatelů a lektorů.

Tato aktivita byla svou podstatou shrnutím postupů a výstupů realizovaného projektu, příp. zpětnou vazbou o smysluplnosti projektu či změně dosavadního postupu (dle průběžně vyplňovaných dotazníků) pro další fázi realizace projektu. Přínos a vazba na ovlivnění cílové skupiny byla u této aktivity minimální.

MPSV postupovalo vůči žadatelům nerovným způsobem

4.21 MPSV posuzovalo předpokládané výdaje v rámci hodnocení rozdílně. NKÚ při kontrole zjistil, že v rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů vznikaly nedůvodné rozdíly, viz příklad č. 8 a 9.

4.22 MPSV tak rovněž porušilo článek 125 odst. 4 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 tím, že provedlo nedostatečnou kontrolu zpráv o realizaci a žádosti o platbu, když nezjistilo, že příjemci byly nárokovány nezpůsobilé výdaje. MPSV v důsledku toho schválilo a proplatilo příjemcům nezpůsobilé výdaje.

Příklad č. 8

U tří projektů *2421, *7169 a *9129 MPSV v rámci hodnocení nekrátilo v plné výši platy evaluátora ani odborných gestorů/metodiků, jejichž náplň práce obsahovala zpracování závěrečné zprávy. Oproti tomu u dvou jiných projektů *12391 a *12394 MPSV platy evaluátorů, jejichž náplň práce obsahovala i zpracování závěrečné zprávy, za toto zpracování (za tuto činnost) krátilo. Postup MPSV tak zakládal nerovný přístup k příjemcům.

Příklad č. 9

U projektu *7169 si žadatel nárokoval položky *1.1.3.2.2.1. Notebook do konzultační místnosti* v počtu 1 ks za 17 000 Kč a *1.1.3.2.1.1. Kancelářský balík* v počtu 1 ks za 6 500 Kč. Stejný příjemce dané vybavení nárokoval už v rámci jiného projektu *2421, a to jako položky *1.1.3.3.2.2.1. Notebook do konzultační místnosti* v počtu 1 ks za 13 310 Kč a *1.1.3.2.1.1. Kancelářský balík* v počtu 1 ks za 2 420 Kč. Realizace projektů se vzájemně překrývala v období od 1. 12. 2017 do 31. 8. 2018. V tomto případě došlo k naplnění pravidel pro krácení nárokového vybavení, přesto MPSV vybavení nekrátilo. Přitom u jiných příjemců, kteří realizovali více projektů, ke krácení MPSV přistoupilo. MPSV v rámci hodnocení projektu položky vybavení nekrátilo, tím posuzovalo výdaje na vybavení v různých žádostech rozdílně.

MPSV schválilo a proplatilo nepřiměřené mzdové náklady na realizační tým projektu

4.23 MPSV v rámci hodnocení nekrátilo navržený nepřiměřený rozpočet projektu, respektive činnosti navrženého realizačního týmu pro jednu z aktivit, viz příklad č. 10.

Příklad č. 10

Příjemce v projektu *4038 realizoval jako jednu z aktivit *spojení s trhem práce*. Jejím výsledkem mělo být dle žádosti o dotaci umístění účastníků na 12 dotovaných pracovních míst (dále též „DPM“). Umístění účastníků na DPM měla zajišťovat externí firma (agentura práce), neboť příjemce nedisponoval oprávněním dle ustanovení § 14 odst. 3 zákona č. 435/2004 Sb. ke zprostředkování zaměstnání. Cena za umístění jednoho účastníka na DPM byla externí firmou vyčíslena na 4 000 Kč/osoba, celkem tedy 48 000 Kč. Zároveň se na aktivitě podíleli členové realizačního týmu příjemce (odborný pracovník a garant). Činnost odborného pracovníka na této aktivitě byla vyčíslena celkem na 125 800 Kč a garanta celkem na 66 000 Kč. Činnost odborného pracovníka a garanta spočívala ve výběru zaměstnavatelů a následné umístění účastníků na DPM. Příjemce však nevlastnil oprávnění k umístování osob, takže odborný pracovník a garant práci spojenou s umístěním na DPM nemohli zajišťovat. NKÚ hodnotí výdaje na mzdy pro pracovní pozice odborného pracovníka a garanta v aktivitě *spojení s trhem práce* jako nepřiměřené vzhledem k tomu, že příjemce nedisponoval oprávněním ke zprostředkování zaměstnání a využil agentury práce. Uvedená skutečnost má dopad na efektivnost vynaložených peněžních prostředků v projektu. NKÚ vyhodnotil vynaložené prostředky jako pouze omezeně efektivní.

MPSV schválilo žádost o změnu klíčové aktivity, která nebyla v souladu s výzvou

4.24 Příjemce podal v rámci realizace projektu žádost o změnu. MPSV podanou žádost o změnu při administrativním ověření příjemci bez výhrad schválilo.

4.25 NKÚ kontrolou zjistil, že schválením změny došlo ke změně věcné náplně klíčové aktivity, která se tak dostala mimo okruh výzvou podporovaných aktivit. Kontrolní systém OPZ nebyl v tomto případě účinný, viz příklad č. 11.

Příklad č. 11

Ve výzvě 40 bylo výslovně uvedeno, že rekvalifikační kurzy mohou provádět pouze vzdělávací zařízení, která disponují odpovídajícími akreditovanými vzdělávacími programy. V žádosti o dotaci příjemce u projektu *2421 deklaroval poskytování akreditovaných rekvalifikačních kurzů. V rámci žádosti o změnu pak příjemce požádal o změnu náplně aktivity *rekvalifikační kurzy*, která spočívala v možnosti realizovat také odborné (neakreditované) kurzy. Po této změně nebyl projekt (z pohledu podporovaných aktivit) v souladu s výzvou k předkládání žádostí o dotaci, v rámci které byl podpořen. MPSV při provádění administrativního ověření žádný nedostatek neznamenovalo a žádost o změnu schválilo.

Příjemci podpořili v projektech osoby, které nespádaly do vymezených cílových skupin

4.26 MPSV ve výzvách a souvisejících přílohách vždy vymezilo cílové skupiny osob, které lze projekty podpořit. Příjemci při přípravě žádostí o dotaci stanovili, které skupiny chtějí v projektu podpořit.

4.27 Příjemci byli povinni podpořit pouze osoby, které spadaly do vymezených cílových skupin. Podle obecné části pravidel OPZ¹⁴ byli příjemci povinni prokázat příslušnost podpořené osoby k cílové skupině.

4.28 NKÚ kontrolou u příjemců zjistil, že příjemci podpořili rovněž osoby, které nespádaly do vymezených cílových skupin. Toto pochybení bylo zjištěno celkem u tří projektů z 10, viz příklady č. 12 a 13.

Příklad č. 12

Příjemce se v projektu *12391 zaměřil na cílovou skupinu *osoby pečující o malé děti*. Ve výzvě 90 byly tyto osoby vymezeny následovně: „*Osoby pečující o osobu mladší 15 let. Do této cílové skupiny je možno zahrnout též osoby na rodičovské dovolené, u nichž by bylo možno bez intervence projektu předpokládat, že by se po ukončení rodičovské dovolené staly nezaměstnanými (nemají možnost návratu do zaměstnání či podnikání).*“ Cílem (účelem) projektu měla být podpora osob, které by bez své účasti v projektu byly ohroženy nezaměstnaností. NKÚ kontrolou zjistil, že z celkem 62 osob příjemce do projektu zařadil 31 osob, které měly možnost návratu po rodičovské dovolené ke svému původnímu zaměstnavateli. Nejednalo se tedy o osoby, které by bez své účasti v projektu byly ohrožené nezaměstnaností, a splňovaly tak vymezení cílové skupiny. Devět účastníků projektu se v průběhu projektu vrátilo na své původní pracovní místo, popř. bylo se zaměstnavatelem v kontaktu a návrat byl již v řešení.

Příjemce v této souvislosti nenaplnil závazný indikátor 6 00 00 „*celkový počet účastníků projektu*“, jehož hodnota byla v projektu stanovena na 60 osob. Příjemce po odečtení neoprávněně podpořených osob dosáhl pouze hodnoty 31 osob.

Příjemce nevynaložil peněžní prostředky ve výši 5 435 869,30 Kč účelně, efektivně a v souladu s rozhodnutím o poskytnutí dotace, když nesplnil účel projektu a nenaplnil závazný indikátor projektu.

Příklad č. 13

Příjemce se v projektu *12528 zaměřil na podporu pracovního začleňování osob z cílových skupin, které si samy nedokáží pomoci s integrací na trh práce a mnohdy k tomu nemají dostatečnou motivaci, jelikož čelí dluhům a exekucím. Cílem (účelem) projektu bylo přispět ke snížení počtu zadlužených osob z kategorie dlouhodobě nezaměstnaných a OZP¹⁵. NKÚ kontrolou zjistil, že z celkových 49 účastníků projektu příjemce neprokázal u 31 osob, že tyto osoby patří k vybrané cílové skupině projektu. Příjemce tak v této souvislosti nenaplnil závazný indikátor 6 00 00 „*celkový počet účastníků projektu*“, jehož hodnota byla v projektu stanovena na 25 osob. Příjemce po odečtení neoprávněně podpořených osob dosáhl pouze hodnoty 15 osob.

Příjemce nevynaložil peněžní prostředky ve výši 3 575 701,25 Kč účelně, efektivně a v souladu s rozhodnutím o poskytnutí dotace, když nesplnil účel projektu a nenaplnil závazný indikátor projektu.

¹⁴ Obecná část pravidel pro žadatele a příjemce v rámci operačního programu *Zaměstnanost*.

¹⁵ OZP = osoby se zdravotním postižením.

4.29 Kontrolou vybraných soutěžních projektů OPZ SC 1.1.1 NKÚ vyhodnotil vynaložené peněžní prostředky u sedmi z 10 kontrolovaných projektů sníženým stupněm účelnosti a efektivnosti, u dvou z 10 kontrolovaných projektů vyhodnotil peněžní prostředky jako neúčelně a neefektivně vynaložené (byly podpořeny osoby, které nespadaly do cílových skupin) a pouze u jednoho z 10 kontrolovaných projektů vyhodnotil peněžní prostředky jako účelně vynaložené, nicméně se sníženou efektivností (viz přílohy č. 2 a 3 tohoto kontrolního závěru).

Seznam zkratk a vysvětlení pojmů

ČR	Česká republika
DPM	dotovaná pracovní místa
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS2014+	monitorovací systém evropských strukturálních a investičních fondů pro programové období 2014–2020
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
OPZ	operační program <i>Zaměstnanost 2014–2020</i>
OZP	osoba se zdravotním postižením
rozšířený vzorek	rozšířený vzorek projektů na MPSV
SC 1.1.1	specifický cíl OPZ 1.1.1 <i>zvýšit zaměstnanost podpořených osob, zejména starších, nízkokvalifikovaných a znevýhodněných</i>
SR	státní rozpočet
Výzva 40	03_15_040 „Podpora zaměstnanosti cílových skupin“
Výzva 53	03_16_053 „Specifická výzva pro vybrané cílové skupiny“
Výzva 68	03_16_068 „Podpora zaměstnanosti cílových skupin“
Výzva 75	03_17_075 „Podpora zaměstnanosti cílových skupin znevýhodněných na trhu práce“,
Výzva 90	03_18_090 „Specifická výzva na vybrané cílové skupiny IP 1.1“
základní vzorek	10 soutěžních projektů OPZ realizovaných u šesti příjemců dotací

Seznam příloh

Příloha č. 1: **Informace o kontrolované oblasti**

Příloha č. 2: **Přehled kontrolovaných projektů u příjemců včetně vyhodnocení jejich účelnosti a efektivnosti**

Příloha č. 3: **Kritéria hodnocení účelnosti a efektivnosti soutěžních projektů OPZ**

Příloha č. 4: **Přehled rozšířeného vzorku kontrolovaných projektů u MPSV**

Informace o kontrolované oblasti

Tabulka č. 2: Přehled výzev vybraných ke kontrole

Výzva	40	53	68	75	90
Název	Podpora zaměstnanosti cílových skupin	Specifická výzva na vybrané cílové skupiny	Podpora zaměstnanosti cílových skupin	Podpora zaměstnanosti cílových skupin znevýhodněných na trhu práce	Specifická výzva na vybrané cílové skupiny IP 1.1
Vyhlášena	20.11.2015	30.05.2016	30.11.2016	27.09.2017	21.03.2019
Příjem žádostí o dotaci od	02.12.2015	30.05.2016	30.11.2016	27.09.2017	21.03.2019
Ukončení příjmu žádostí o dotaci	29.02.2016	15.08.2016	15.03.2017	04.01.2018	10.05.2019
Nejzazší realizace projektů do	30.11.2018	31.05.2019	30.11.2019	30.09.2020	31.03.2022
Alokace (Kč)	297 000 000	189 000 000	300 000 000	298 000 000	400 000 000
Podpora (dle RoPD, Kč)	288 750 000	186 400 000	288 000 000	290 000 000	388 000 000
Proplaceno (dle ŽoP, Kč)	228 899 764	148 325 792	234 170 786	253 225 575	364 230 281

Zdroj: Vypracoval NKÚ dle informací na webu www.esfcr.cz a dat MS2014+ získaných dne 3. 4. 2024.

Vysvětlivky: RoPD: rozhodnutí o poskytnutí dotace, ŽoP: žádost o platbu.

Pozn.: Částky v řádku „Proplaceno (dle ŽoP)“ jsou zaokrouhleny na celé koruny.

Tabulka č. 3: Přehled počtu žádostí o dotaci v rámci výzev 40, 53, 68, 75 a 90

Výzva	40	53	68	75	90	Celkem
Alokace výzvy (Kč)	297 000 000	189 000 000	300 000 000	298 000 000	400 000 000	1 484 000 000
Žádostí o dotaci (Kč)	2 007 525 000	788 261 000	754 770 000	694 799 000	1 391 815 000	5 637 170 000
Překročení výše alokace	6,76x	4,17x	2,52x	2,33x	3,48x	3,8x
Min. výše způsobilých výdajů (mil. Kč)	1,5	1,5	1,5	1,5	3,0	1,5
Max. výše způsobilých výdajů (mil. Kč)	6,0	6,0	6,0	6,0	10,0	10,0
Průměrná velikost projektu (mil. Kč)	4,5	4,08	4,14	4,22	5,6	4,51
Celkový počet žádostí o dotaci	461	191	188	167	225	1 232

VĚSTNÍK NKÚ, KONTROLNÍ ZÁVĚRY

Výzva	40	53	68	75	90	Celkem
Počet doporučených žádostí k podpoře / projektů	61	46	77	71	73	328
- z toho:						
Počet projektů ve fázi finálně dokončených	60	43	72	66	69	310
Počet projektů ve fázi finančního ukončení ze strany ŘO		1				1
Počet projektů ve fázi fyzického ukončení	1			3	2	6
Počet projektů nedokončených – ukončeno příjemcem		2	5	1	2	10
Počet projektů nedokončených – ukončeno ŘO				1		1

Zdroj: Vypracoval NKÚ dle informací na webu www.esfcr.cz a dat MS2014+ získaných dne 3. 4. 2024.

Vysvětlivky: ŘO: řídicí orgán.

**Přehled kontrolovaných projektů u příjemců včetně vyhodnocení jejich účelnosti
a efektivnosti**

Tabulka č. 4: Kontrolované projekty u příjemců

Projekt Číslo a název	Žadatel/příjemce	Zdroje EU (Kč)	Zdroje SR (v Kč)	Hodnocení	
				Účelnost	Efektivnost
CZ.03.1.48/0.0/0.0/16_053/0004038 Práce nám pomáhá (*4038)	Prosapia, z. ú., společnost pro rodinu	3 707 752,06	654 309,20	3	3
CZ.03.1.48/0.0/0.0/18_090/0012394 Vzdělávej se a najdi si práci v Ústeckém kraji II. (*12394)	Rodinné centrum Pohádková chaloupka, z. s.	6 398 445,73	1 129 137,51	3	3
CZ.03.1.48/0.0/0.0/18_090/0012391 Návrat na trh práce po RD (*12391)	Rodinné centrum Pohádková chaloupka, z. s.	4 620 488,89	815 380,41	4	4
CZ.03.1.48/0.0/0.0/18_090/0012376 OPERA (*12376)	Sociální agentura, o.p.s.	8 016 532,24	1 414 682,19	3	3
CZ.03.1.48/0.0/0.0/17_075/0009221 3P – pomoc, podpora, příležitost pro OZP (*9221)	Kvalifikační a personální agentura, o. p. s.	3 701 207,05	653 154,20	2	2
CZ.03.1.48/0.0/0.0/18_090/0012528 Přes zaměstnání k finanční svobodě (*12528)	Kvalifikační a personální agentura, o. p. s.	3 039 346,05	536 355,20	4	4
CZ.03.1.48/0.0/0.0/18_090/0012167 Rodičovství a kariéra (*12167)	Kvalifikační a personální agentura, o. p.	2 494 894,50	440 275,50	3	2
CZ.03.1.48/0.0/0.0/17_075/0009129 Hurá do práce (*9129)	Nonverba, z.ú.	4 124 529,30	727 858,11	2	2
CZ.03.1.48/0.0/0.0/16_068/0007169 Zpátky do práce – znovuuplatnění dlouhodobě nezaměstnaných osob na trhu práce (*7169)	SocioFactor s.r.o.	4 218 784,15	0	1	2
CZ.03.1.48/0.0/0.0/15_040/0002421 Pracovat může každý – pracovní uplatnění pro osoby nejhůře umístitelné na trhu práce (*2421)	SocioFactor s.r.o.	4 719 929,52	0	2	2
Celkem		45 041 909,49	6 371 152,32		

Pozn.: Částky uvedeny dle dat MS2014+ získaných dne 3. 4. 2024.

Stupně hodnocení:

1	Projekt je účelný, resp. efektivní.
2	Projekt je účelný, resp. efektivní s mírnými nedostatky.
3	Projekt je účelný, resp. efektivní omezeně.
4	Projekt je neúčelný, resp. neefektivní.

Kritéria hodnocení účelnosti a efektivity soutěžních projektů OPZ

Účelnost

Vynaložené prostředky jsou účelné – stupeň 1

Projekt byl řádně realizován a jeho realizací bylo dosaženo stanovených cílů a hodnot indikátorů nebo existuje předpoklad, že je naplní (že jich dosáhne). Cíle a indikátory projektu jsou specifické a měřitelné a jejich plnění je možno ověřit (SMART¹⁶).

Byly naplněny všechny klíčové aktivity projektu, klíčové aktivity byly realizovány dle harmonogramu projektu a lze konstatovat očekávaný přínos projektu pro cílovou skupinu a pro plnění cílů programu (prioritní osy, specifického cíle, výzvy). Projekt dosáhl očekávaných přínosů, bylo dosaženo očekávané změny.

Standardně se jedná o dosažení 100 % stanovených cílů, indikátorů a aktivit, nicméně je potřeba brát v úvahu relevantní důležitost stanoveného cíle, např. čtyři zásadní cíle/aktivity splněny a jeden marginální cíl/aktivita nesplněn lze vyhodnotit jako „projekt je účelný“ resp. „všechny splněny“.

Vynaložené prostředky jsou účelné s mírnými nedostatky – stupeň 2

Projekt byl správně realizován, neboť podporuje stanovené cílové skupiny a vedl (nebo má předpoklad vést) k plnění cílů programu (prioritní osy, specifického cíle, výzvy).

Cíle, aktivity a přínosy projektu byly z větší části splněny/naplněny. Projekt např. splnil více než ¾ svých cílů či aktivit nebo je předpoklad, že je naplní. Nesplnění některých cílů či aktivit nemá podstatný vliv na úspěšnost projektu.

Některé cíle a aktivity projektu jsou nastaveny pouze obecně a nejsou měřitelné, přínosy jsou formulovány pouze obecně a jejich dosažení lze ověřit pouze omezeně. I přes tyto skutečnosti funguje projekt jako celek ve prospěch cílové skupiny a povede k naplnění programu (prioritní osy, specifického cíle, výzvy).

Kontrolou NKÚ byly dále zjištěny některé nepodstatné odchylky v dodržování podmínek stanovených v pravidlech OPZ, v nedoložení některých požadovaných dokladů či v dodržování harmonogramu.

Vynaložené prostředky jsou účelné pouze omezeně nebo existuje riziko pro účelnost vynaložených prostředků – stupeň 3

Některé z předpokladů účelnosti (stupeň 1) jsou významně zpochybněny.

Žádost o dotaci (včetně příloh) a následně i RoPD (včetně přílohy č. 1 „Informace o projektu“) obsahuje např. vágní a neověřitelné údaje, proti kterým nelze měřit výstup a výsledek projektu. Skutečnost potvrzuje nereálnost předpokládaných výstupů a výsledků, např. kdy projekt splnil (nebo pravděpodobně splní) pouze cca ½ svých cílů/aktivit, respektive je předpoklad, že naplní pouze tuto část z nich. Očekávaný přínos/dopad/změna, kterou měl projekt přinést, nelze u této části pozorovat a ani předpokládat.

¹⁶ SMART: **S** (specific – tj. cíl má být konkrétní), **M** (measurable – tj. cíl má být měřitelný), **A** (achievable – tj. cíl má být dosažitelný), **R** (relevant – tj. cíl má být relevantní) a **T** (timed – tj. cíl má být termínovaný).

Kontrolou NKÚ byly zjištěny některé podstatné odchylky, a to v dodržování podmínek stanovených v pravidlech OPZ, v nedoložení některých požadovaných dokladů, v dodržování harmonogramu realizace projektu.

Vynaložené prostředky nejsou účelné – stupeň 4

Předpoklady účelnosti (stupeň 1) jsou zásadně zpochybněny, např. některými z níže uvedených nedostatků:

- cíle/ů projektu nebylo dosaženo,
- klíčové aktivity projektu nebyly splněny,
- výrazným způsobem nebyly naplněny indikátory projektu,
- projekt neměl být vybrán k financování (od počátku nezpůsobilý projekt),
- projekt je nepotřebný (např. ve vztahu k cílové skupině),
- projekt nedosáhl definovaného přínosu,
- projekt nemá reálné a měřitelné cíle či klíčové aktivity a není tak možné prokázat jejich splnění.

Efektivnost

Vynaložené prostředky jsou efektivní – stupeň 1

Všechny klíčové aktivity projektu byly (jsou) nezbytné pro naplnění cíle projektu a náklady na ně byly (jsou) minimální při zachování přiměřené kvality¹⁷. Rozsah realizačního týmu není nepřiměřený a rozsah jeho práce je pro projekt nezbytný.

Při financování klíčových aktivit byl (je) kladen důraz jak na co nejmenší použití množství zdrojů, tak i na dosažení optimální ceny zdrojů, včetně racionálního plánování potřebných zdrojů.

Rozsah provedených aktivit odpovídal plánovanému harmonogramu jak termínově, tak obsahově.

Všechny přímé vynaložené prostředky byly v přímé souvislosti s realizací projektu a byly nezbytné pro naplnění cílů projektu (z hlediska věcného obsahu).

Služby byly prováděny za odpovídající ceny v místě a čase obvyklé, ceny nebyly nadhodnocené ve vztahu k výkonům, za které byly hrazeny.

Nedochází k tzv. duplicitnímu financování, tedy jedny klíčové aktivity nejsou hrazeny z více dotačních zdrojů/titulů/od více poskytovatelů.

Realizace projektu se neodůvodnitelným způsobem a výraznou měrou negativně neodchyluje od předpokladu.

Vynaložené prostředky jsou efektivní s mírnými nedostatky – stupeň 2

Některé(ý) z předpokladů efektivnosti (stupeň 1) nejsou zcela splněny, jako celek ale projekt dává předpoklad odpovídajících výkonů za přiměřené náklady. Např. převážná část klíčových aktivit je (byla) nezbytná pro naplnění cíle/ů projektu a současně náklady na většinu klíčových aktivit jsou (byly) ve výši významně nepřekračující ceny běžné na trhu (nebo převýšily je pouze

¹⁷ Nejde tedy jen o minimalizaci ceny za každou cenu, ale o minimalizaci cen za odpovídající plnění, tedy plnění splňující přiměřený standard. Subjekty (resp. příjemci) specializující se na realizaci „měkkých projektů“ a souvisejících „měkkých služeb“ (poradenství, školení, konzultace atp.) mají dostatečnou erudici ke své práci, jejich odměna je odpovídající a není předražena.

ojediněle nevýznamným způsobem). Dílčí, ale z hlediska celého projektu „nevýznamný“ výdaj, neměl prokazatelnou přímou souvislost se zajištěním cíle/ů projektu.

Rozsah realizačního týmu byl jen mírně nepřiměřený a/nebo rozsah jeho práce pro projekt nezbytný s minimálními výhradami.

Realizace projektu se pouze nevýznamným způsobem odchyluje od původní plánu (žádosti o dotaci, respektive RoPD včetně přílohy č. 1 RoPD „Informace o projektu“).

Vynaložené prostředky jsou efektivní pouze omezeně nebo existuje riziko pro efektivnost vynaložených prostředků – stupeň 3

Některé z předpokladů efektivnosti (stupeň 1) jsou významně zpochybněny. V projektu je (byl) významný podíl klíčových aktivit, jejichž význam (přínos) pro dosažení cíle/ů projektu je omezený, a/nebo náklady na některé klíčové aktivity zjevně překročily (překračují) ceny obvyklé na trhu.

Rozsah realizačního týmu projektu je (byl) výrazně nepřiměřený a/nebo rozsah jeho práce pro projekt nadbytečný.

Podpořených osob z cílových skupin bylo méně než dle předpokladu, zároveň nedošlo k revizi (redukci) nákladů na jednu podpořenou cílovou osobu (náklady na jednu podpořenou osobu jsou tedy vyšší).

Více výdajů vynaložených v rámci realizace projektu nemělo prokazatelnou přímou souvislost se zajištěním jeho cílů (včetně klíčových aktivit).

Realizace projektu se neodůvodnitelným způsobem naprosto odchyluje od původní plánu (žádosti o dotaci, respektive RoPD včetně přílohy č. 1 RoPD „Informace o projektu“).

Vynaložené prostředky nejsou efektivní – stupeň 4

Některé z předpokladů efektivnosti (stupeň 1) jsou zásadně zpochybněny. V projektu je (byla) např. cca 1/2 klíčových aktivit, které nebyly (nejsou) vůbec nezbytné/potřebné pro dosažení cílů projektu, a/nebo náklady na řadu klíčových aktivit zjevně významně překročily (překračují) ceny obvyklé na trhu. Rozsah realizačního týmu projektu je (byl) nepřiměřený a/nebo většina jeho úkonů pro projekt je (byla) nepotřebná (je/byla zbytečná).

Podpořených osob z cílových skupin bylo zásadně méně než dle předpokladu, zároveň nedošlo k revizi (redukci) nákladů na jednu podpořenou cílovou osobu.

Je (existuje) výrazná pochybnost, zda měl být realizovaný projekt podpořen z veřejných prostředků (resp. z peněžních prostředků rozpočtu EU a státního rozpočtu ČR).

Realizace projektu se neodůvodnitelným způsobem naprosto odchyluje od původní plánu (žádosti o dotaci, respektive RoPD včetně přílohy č. 1 RoPD „Informace o projektu“).

Dochází k duplicitnímu financování, případně nejsou stanoveny jasné meze mezi klíčovými aktivitami financovanými z jiných projektů.

V případě, že byl projekt hodnocen jako neúčelný, je vždy hodnocen jako neefektivní.

Přehled rozšířeného vzorku kontrolovaných projektů u MPSV

Tabulka č. 5: Projekty rozšířeného vzorku u MPSV

Registrační číslo projektu	Žadatel/příjemce	Název projektu	Zdroje EU (Kč)	Zdroje SR (Kč)
CZ.03.1.48/0.0/0.0/17_075/0009119	Aperkom, z.ú. "v likvidaci"	Podpora a zaměstnání	2 227 128,55	393 022,70
CZ.03.1.48/0.0/0.0/15_040/0002306	Aperkom, z.ú. "v likvidaci"	Zaměstnání na Vrbensku	4 260 938,42	751 930,33
CZ.03.1.48/0.0/0.0/15_040/0002263	LIGA o.p.s.	Pracovní příležitost v Bruntále II.	4 473 099,48	789 370,52
CZ.03.1.48/0.0/0.0/17_075/0009112	LIGA o.p.s.	Pracovní příležitosti v Bruntále III.	1 606 991,93	283 586,82
CZ.03.1.48/0.0/0.0/16_068/0007075	DŮM ROMSKÉ KULTURY o.p.s.	Správná příprava na zaměstnání	4 195 793,36	740 434,14
CZ.03.1.48/0.0/0.0/18_090/0012472	DŮM ROMSKÉ KULTURY o.p.s.	Příležitosti k pozitivním přístupům	7 391 069,18	1 304 306,35
CZ.03.1.48/0.0/0.0/16_053/0003937	Tenisový klub JIRKOV, z.s.	Chceme pracovat	3 721 983,57	656 820,64
CZ.03.1.48/0.0/0.0/16_053/0003900	KRUH pomoci, o.p.s.	Dokážu to	4 534 938,97	800 283,37
CZ.03.1.48/0.0/0.0/16_068/0006975	Hospodářská a sociální rada Chomutovska, z.s.	Jdeme do práce	4 165 070,19	735 012,41
CZ.03.1.48/0.0/0.0/16_068/0007146	PROGRES Šumperk, z.s.	PROGRES – Příležitost pro mladé lidi s handicapem	66 111,93	11 666,82
CZ.03.1.48/0.0/0.0/16_068/0007153	Společnost Mana, o.p.s.	DAIDALOS (program pracovní aktivizace a zaměstnanosti pro osoby se závažným duševním onemocněním na Olomoucku	2 051 946,55	362 108,24
CZ.03.1.48/0.0/0.0/16_068/0007135	Meridiem o.p.s.	Podpora zaměstnanosti osob 50+ v oblasti sociálních služeb	384 968,17	67 935,58
CZ.03.1.48/0.0/0.0/16_068/0007048	Rekvalifikační a informační centrum s.r.o.	Společně	1 687 156,49	0
CZ.03.1.48/0.0/0.0/16_068/0007084	MAS Horní Pomoraví o.p.s.	Prostupné zaměstnávání dlouhodobě nezaměstnaných na Hanušovicku	3 578 701,99	631 535,66

VĚSTNÍK NKÚ, KONTROLNÍ ZÁVĚRY

Registrační číslo projektu	Žadatel/příjemce	Název projektu	Zdroje EU (Kč)	Zdroje SR (Kč)
CZ.03.1.48/0.0/0.0/17_075/0009155	MOST KE VZDĚLÁNÍ – BRIDGE TO EDUCATION, z.s.	Zaměstnatelnost a zaměstnanost osob s nízkou úrovní kvalifikace ve Varnsdorfu	4 514 916,30	796 749,95
CZ.03.1.48/0.0/0.0/17_075/0009250	Centrum pro komunitní práci východní Morava	Přes Mosty do práce i v Hranicích	3 494 066,71	616 600,03
Celkem			52 354 881,79	8 941 363,56

Zdroj: Vypracoval NKÚ dle informací na webu www.esfcr.cz a dat MS 2014+ získaných dne 3. 4. 2024.

Kontrolní závěr z kontrolní akce

23/22

Peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie vynakládané v souvislosti s přesunem těžiště psychiatrické péče do komunity

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2023 pod číslem 23/22. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Mgr. Roman Sklenák.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda byly peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené na přesun těžiště psychiatrické péče do komunity vynakládány účelně a v souladu s právními předpisy.

Kontrolováno bylo období let 2019–2022, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující. Kontrola byla prováděna u kontrolovaných osob od září 2023 do května 2024.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo zdravotnictví (dále také „MZd“);
Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále také „MPSV“);
Fokus Labe, z.ú., Ústí nad Labem;
FOKUS Mladá Boleslav z.s.;
FOKUS Tábor, z.s.;
FOKUS Vysočina, z.ú., Havlíčkův Brod;
Ledovec, z.s., Ledce;
Psychiatrická nemocnice Havlíčkův Brod;
Psychiatrická nemocnice Kosmonosy;
Psychiatrie-ambulance s.r.o., Plzeň;
Sociálně-psychiatrické centrum – Fénix, o.p.s., Žeraviny.

Kolegium NKÚ na svém XI. jednání, které se konalo dne 5. srpna 2024,

schválilo usnesením č. 7/XI/2024

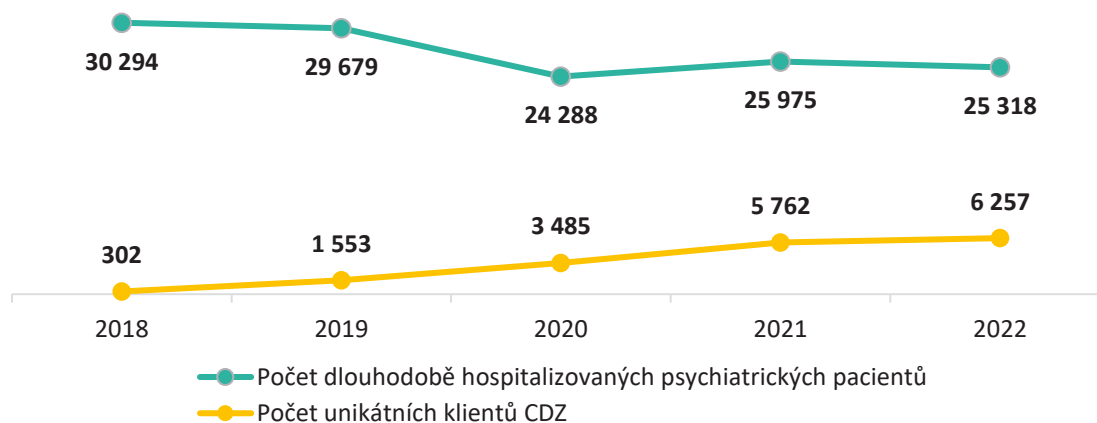
kontrolní závěr v tomto znění:

VYTVOŘENÁ CENTRA DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ¹ PŘÍSPÍVAJÍ K PŘESUNU PSYCHIATRICKÉ PÉČE DO KOMUNITY

407 mil. Kč
Dotace na pilotní provoz 29 CDZ
(28 z nich bylo provozováno
i po jeho ukončení)

z toho

245 mil. Kč na zdravotní část služeb
162 mil. Kč na sociální část služeb



ŘADY CÍLŮ STRATEGIE REFORMY PSYCHIATRICKÉ PÉČE NEBYLO DOSAŽENO

STANOVENÉ CÍLE NA ROKY 2014–2023

REALITA 2023

Vybudovat síť 100 CDZ pro osoby se závažným duševním onemocněním, nejbližší CDZ 30 minut veřejnou dopravou



**PROVOZOVÁNO 31 CDZ,
Z TOHO 28 VZNIKLO DÍKY
DOTACÍM NA PILOTNÍ PROVOZ**

Realizovat pilotní projekty CDZ, provést jejich evaluaci, definovat standardy CDZ



Legislativně ukotvit CDZ



Zajistit udržitelné financování CDZ



ZDRAVOTNÍ SLUŽBY



SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Zajistit v CDZ psychiatry v počtu 1/100 tis. obyvatel



0,66/100 TIS. OBYVATEL

Zajistit v CDZ sestry s psychiatrickou specializací v počtu 13/100 tis. obyvatel



1,34/100 TIS. OBYVATEL

¹ Centrum duševního zdraví (dále také „CDZ“) je zdravotně-sociální služba poskytovaná jedním multidisciplinárním týmem, která pomáhá lidem se závažným duševním onemocněním. Jeho hlavním úkolem je přesun péče o klienty do jejich přirozeného prostředí.

I. Shrnutí a vyhodnocení

1.1 Cílem kontroly NKÚ bylo prověřit, zda peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie (dále také „EU“) určené na přesun těžiště psychiatrické péče do komunity byly vynakládány účelně a v souladu s právními předpisy.

1.2 NKÚ prověřil, zda postupy MZd jakožto příjemce prostředků z *Operačního programu Zaměstnanost* (dále také „OPZ“) a zároveň poskytovatele dotací jednotlivým CDZ byly v souladu s právními předpisy. Správnost postupu NKÚ zkontroloval i u MPSV jakožto řídicího orgánu (dále také „ŘO“) OPZ a u vybraných příjemců dotací. NKÚ se zaměřil také na to, zda a do jaké míry postupy obou resortů vedly k plnění stanoveného cíle, tedy přesunu těžiště psychiatrické péče do komunity.

1.3 Konkrétně se kontrola NKÚ zaměřila na tři projekty, na které MZd čerpalo z OPZ celkem 442 mil. Kč. Z toho 407 mil. Kč poskytlo MZd jako dotaci na vznik a pilotní provoz 29 center duševního zdraví pro osoby se závažným duševním onemocněním. NKÚ vyhodnotil vynaložení peněžních prostředků na výše uvedené projekty jako účelné.

1.4 NKÚ však současně konstatuje, že MZd ani MPSV neučinily všechny potřebné kroky ke stabilnímu ukotvení a rozvoji sítě tohoto nového prvku péče o duševní zdraví ve stávajícím systému. Dlouhodobý cíl vybudovat síť 100 CDZ nebyl dosažen. Chybí dostatek odborného personálu, není zajištěno udržitelné financování CDZ a právní úprava CDZ dosud není účinná. Pokračování přesunu psychiatrické péče do komunity je tak ohroženo.

1.5 Díky poskytnuté podpoře byla ustavena výchozí síť CDZ, byly definovány standardy poskytování péče a prokázal se zájem o tento nový prvek péče o duševní zdraví v ČR ze strany osob se závažným duševním onemocněním. NKÚ také ověřil, že díky vzniklým CDZ dochází k přesunu části pacientů z institucionální péče, a daří se tak plnit některé dílčí cíle probíhající reformy péče o duševní zdraví v ČR. I po vyčerpání dotací z EU pokračovalo ve své činnosti 28 z 29 původně podpořených CDZ, přestože jejich udržitelnost nebyla podmínkou podpory. (Viz odst. 4.1 až 4.5, 4.13.)

1.6 NKÚ zjistil porušení závazných pravidel OPZ, kterých se dopustila obě kontrolovaná ministerstva při administraci projektů. MZd v rozporu se zákonem o finanční kontrole² také v několika případech nezajistilo důslednou kontrolu. U některých příjemců dotací – provozovatelů CDZ NKÚ zjistil porušení stanovených podmínek. (Viz odst. 4.6 až 4.12.)

1.7 *Strategie reformy psychiatrické péče* (dále také „Strategie reformy“), kterou MZd vydalo už v roce 2013, počítala s CDZ jako s novým klíčovým nástrojem pro přesun těžiště psychiatrické péče do komunity. Do roku 2023 mělo vzniknout minimálně 100 CDZ, tj. jedno CDZ na cca 100 tisíc obyvatel. Z hlediska dostupnosti služeb měla být dojezdová vzdálenost do nejbližšího CDZ 30 minut veřejnou dopravou pro všechny obyvatele ČR. Celkem však bylo ke konci roku 2023 ze 100 plánovaných CDZ pro osoby se závažným duševním onemocněním v provozu pouze 31, z nichž 28 získalo podporu v rámci NKÚ kontrolovaných projektů (jedno CDZ po skončení projektu zaniklo). Podle NKÚ není vznik sítě 100 CDZ ani v posunutém

² Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

termínu do roku 2030³ reálný, a to z důvodu nedostatku odborného personálu, nezajištění udržitelného financování sociální části CDZ a nedostatků v právních předpisech. Obtížná predikce podmínek pro poskytování daných služeb ohrožuje provoz již existujících CDZ a působí jako vážná překážka pro vznik nových. (Viz odst. 4.18 až 4.29.)

1.8 MZd a MPSV nesplnily některé úkoly vyplývající ze Strategie reformy ani z *Národního akčního plánu pro duševní zdraví 2020–2030* (dále také „NAPDZ“) a jeho implementace pro období 2020–2023⁴, které byly schváleny usneseními vlády České republiky⁵. Služby v přirozeném prostředí tak jsou i nadále dostupné jen části lidí se závažným duševním onemocněním, přičemž počet osob s duševním onemocněním v ČR roste. Dlouhodobé neplnění cílů reformy péče o duševní zdraví nevedlo ke zvýšenému úsilí o jejich dosažení, ale pouze k odsouvání termínů pro jejich splnění. (Viz odst. 4.14 až 4.19.)

1.9 MPSV se podle NKÚ aktivně nezapojovalo do meziresortní spolupráce v oblasti péče o duševní zdraví a soustavně neshromažďovalo, neanalyzovalo a nevyhodnocovalo data z oblasti sociálních služeb spojených s reformou. MPSV dle svého vyjádření odmítalo nést finanční a věcnou odpovědnost za zajištění reformy. Aktivní spolupráci zapojených resortů při implementaci jednotlivých opatření NAPDZ přitom uložila vláda svými usneseními. MPSV tak postupovalo v rozporu s kompetenčním zákonem⁶. (Viz odst. 4.23 až 4.25, 4.30 až 4.31.)

1.10 Pro plánovanou hustotu sítě CDZ chybí v ČR specialisté pro poskytování psychiatrické péče. Podle zmíněné Strategie reformy mělo být v ČR do roku 2023 zajištěno 25 psychiatrů a 30 psychiatrických sester na 100 tisíc obyvatel⁷. Dosažené počty nejsou ani poloviční – jen 12,25 psychiatrů a 14,27 sester na 100 tisíc obyvatel⁸. Podle NKÚ MZd nečinilo dostatečná opatření k naplnění stanovených cílů. V některých letech např. v rámci specializačního vzdělávání lékařů vůbec nepodpořilo dotacemi na rezidenční místa⁹ obor psychiatrie. (Viz odst. 4.20, 4.21.)

1.11 Financování zdravotní části CDZ je zajišťováno úhradami z veřejného zdravotního pojištění. MPSV však v rozporu s NAPDZ nenastavilo udržitelné financování sociální části služeb CDZ. Vytvoření CDZ bylo zohledněno navýšením celkového objemu transferů poskytovaných krajům na sociální služby, MPSV však nezajistilo účelové určení peněžních prostředků vyhrazených ve své rozpočtové kapitole na reformu péče o duševní zdraví, a to ani přes doporučení Ministerstva financí, jak by mohlo v tomto případě postupovat. Pro získání prostředků z transferu krajům je zcela zásadní zařazení CDZ do krajské sítě sociálních služeb,

³ *Národní akční plán pro duševní zdraví 2020–2030*.

⁴ *Implementace Národního akčního plánu pro duševní zdraví 2020–2030 pro období 2020–2023* (dále také „Implementace NAPDZ“).

⁵ Usnesení vlády ČR ze dne 27. ledna 2020 č. 76, o *Národním akčním plánu pro duševní zdraví 2020–2030 a o změně usnesení vlády ze dne 8. října 2019 č. 713, o zřízení Rady vlády pro duševní zdraví*; usnesení vlády ČR ze dne 8. března 2021 č. 263, o *Implementaci Národního akčního plánu pro duševní zdraví 2020–2030 pro období 2020–2023*.

⁶ Ustanovení § 21 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

⁷ Podle účinného standardu služeb poskytovaných v centrech duševního zdraví pro osoby se závažným chronickým duševním onemocněním (SMI) by v každém CDZ měl být minimálně jeden plný úvazek psychiatra a sedm plných úvazků sester (všeobecná sestra / sestra pro péči v psychiatrii).

⁸ K 30. 9. 2023. Data ÚZIS poskytnutá v rámci kontrolní akce prostřednictvím MZd.

⁹ Dotační program MZd na rezidenční místa pro lékařské obory – program č. 2.

o němž rozhodují kraje. MPSV tak nemá nástroje, kterými by zajistilo udržitelné financování CDZ, za něž je dle usnesení vlády spoluzodpovědné. (Viz odst. 4.22 až 4.25.)

1.12 MZd a MPSV se nepodařilo splnit opatření NAPDZ, dle kterého nesly zodpovědnost za ukotvení CDZ v relevantních zákonech. Obě ministerstva nepečovala o náležitou právní úpravu v oblastech zdravotních a sociálních služeb souvisejících s reformou péče o duševní zdraví, které mají ve své působnosti, a nepostupovala tak v souladu s kompetenčním zákonem.¹⁰ (Viz odst. 4.26 až 4.29.)

1.13 Zjištěné systémové problémy potvrzují i závěry dotazníkového šetření NKÚ, ve kterém většina provozovatelů CDZ sdělila, že vnímá existenci překážek a rizik pro dlouhodobou udržitelnost své činnosti. Za největší rizika označili nedostatek odborného personálu pro zdravotní služby, koncepční a legislativní překážky a nedostatečné financování služeb. (Viz přílohu č. 1 tohoto kontrolního závěru.)

II. Informace o kontrolované oblasti

2.1 V roce 2013 vydalo MZd *Strategii reformy psychiatrické péče na roky 2014–2023*, již byla formálně zahájena reforma péče o duševní zdraví v ČR. Ta představovala systémovou změnu poskytování psychiatrické péče, jejímž hlavním cílem bylo zvýšení kvality a efektivity péče a zejména zvýšení kvality života a omezení stigmatizace lidí s duševním onemocněním. Díky reformě mělo mj. dojít k výraznému rozšíření komunitní péče, která byla v ČR do té doby pouze okrajová. Vznikly nové typy služeb, jakými jsou CDZ nebo ambulance s rozšířenou péčí. Zejména díky těmto novým prvkům měla být postupně redukována dlouhodobá lůžková péče. Pilíři Strategie reformy byly ambulance, CDZ, psychiatrická oddělení nemocnic a psychiatrické léčebny.

2.2 Centrum duševního zdraví je ve *Strategii reformy* definováno jako „soubor vzájemně propojených služeb poskytovaných jednou nebo více organizacemi zajišťujících v daném regionu služby osobám s vážným psychickým onemocněním – Severe Mental Illness (SMI). Primárním posláním CDZ je poskytování psychiatrických zdravotnických a přímo navazujících sociálních služeb¹¹ s cílem maximální podpory začlenění klientů do jejich vlastního sociálního prostředí“. Rozvoj sítě psychiatrické péče, kam patří i budování celorepublikové sítě 100 CDZ, je jednou z klíčových oblastí reformy péče o duševní zdraví v ČR. Jde o trvalou prioritu zmiňovanou ve vládou schválených strategických dokumentech *Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí* a *Zdraví 2030 – Strategickém rámci rozvoje péče o zdraví v České republice do roku 2030*. Ve *Strategii reformy* byly definovány poskytované služby CDZ, požadavky na jejich organizaci, dostupnost, financování atd.

2.3 Na *Strategii reformy*, jejíž platnost skončila v roce 2023, průběžně navázal NAPDZ, který byl dále rozpracován v dokumentu *Implementace NAPDZ*. V NAPDZ byly vymezeny konkrétní postupy pro naplňování těch částí *Strategie reformy*, u kterých existovaly zjevné

¹⁰ Ustanovení § 24 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb.

¹¹ Služby terénního týmu, krizového centra, denní péče, psychiatrické ambulantní péče, služby klinického psychologa, dětského klinického psychologa a svépomocné programy (uživatelé, rodinní příslušníci).

implementační nedostatky. Byly zde stanoveny také konkrétní odpovědnosti za plnění dílčích úkolů, v případě CDZ byly nejvýznamnější z nich svěřeny MZd a MPSV.

2.4 V rámci reformy péče o duševní zdraví byla zřízena *Rada vlády pro duševní zdraví* jako stálý poradní, iniciační a koordinační orgán vlády ČR pro oblast komplexní podpory osob s duševním onemocněním a oblast prevence a včasné intervence. Měla 21 členů, přičemž jejím předsedou byl předseda vlády ČR, místopředsedou ministr zdravotnictví a mezi další členy patřili mj. ministr práce a sociálních věcí, zástupci zdravotních pojišťoven, poskytovatelů péče či jejich uživatelů. V roce 2022 došlo k přeměně tohoto orgánu na *Národní radu pro duševní zdraví*, její působnost se však významně nelišila. Nově měla rada 25 členů a jejím předsedou byl stanoven ministr zdravotnictví.

2.5 V letech 2017 až 2022 MZd realizovalo tři klíčové projekty spolufinancované z EU prostřednictvím OPZ zaměřené na podporu vzniku, nastavení fungování a stabilizaci CDZ v systému péče o duševně nemocné. Tyto projekty měly zabezpečit podporu vzniku a provozu pilotních CDZ a jejich společným cílem bylo vytvořit výchozí síť 30 CDZ, která měla zajistit dostupnost služeb poskytovaných CDZ pro lidi se závažným duševním onemocněním¹² v přirozeném prostředí. Na tyto projekty MZd vyčerpalo podporu v celkové výši 442,1 mil. Kč.

Tabulka č. 1: Projekty podpory vzniku CDZ

Projekt	Zahájení	Ukončení	Schválené výdaje (v mil. Kč)		
			Rozpočet EU	Státní rozpočet	Celkem
Reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_039/0004672 <i>Podpora vzniku Center duševního zdraví I</i> (dále také „Projekt CDZ I“)	1. 2. 2017	30. 6. 2021	65,01	18,81	83,82
Reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_039/0007037 <i>Podpora vzniku Center duševního zdraví II</i> (dále také „Projekt CDZ II“)	1. 10. 2017	31. 1. 2022	183,17	52,99	236,15
Reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_039/0009646 <i>Podpora vzniku Center duševního zdraví III</i> (dále také „Projekt CDZ III“)	1. 1. 2019	31. 8. 2022	94,76	27,41	122,17
Celkem					442,14

Zdroj: dokumentace projektů.

2.6 Vznik jednotlivých CDZ v rámci projektů byl podpořen prostřednictvím dotací, které MZd poskytovalo zvláště na zdravotní část a zvláště na sociální část služeb poskytovaných v CDZ. CDZ mohla být provozována jedním subjektem disponujícím oprávněními k poskytování obou typů služeb, sociálních i zdravotních, či dvěma poskytovateli na základě smlouvy o spolupráci. Nakonec v rámci projektů vzniklo 29 CDZ. MZd schválilo poskytnutí dotací v celkové výši 423,9 mil. Kč, z této částky bylo příjemci použito 407,7 mil. Kč, z nichž bylo z OPZ schváleno a proplaceno 406,7 mil. Kč. Jedno z CDZ po skončení projektu zaniklo. Mimo Projekty CDZ I, II a III v ČR vznikla a ke konci roku 2023 byla provozována další tři CDZ pro osoby se závažným duševním onemocněním.

¹² Cílovou skupinou CDZ vzniklých v rámci těchto projektů byly osoby s diagnózou z následujících skupin: schizofrenie, poruchy schizotypální a poruchy s bludy; afektivní poruchy (poruchy nálady); obsedantně-nutkávká porucha; poruchy osobnosti a chování u dospělých.

Tabulka č. 2: Dotace na pilotní provoz CDZ

Projekt	Počet podpořených CDZ	Počet vydaných rozhodnutí o poskytnutí dotace	Počet příjemců dotace	Poskytnuté dotace (mil. Kč)	Schválené výdaje OPZ (mil. Kč)
Projekt CDZ I	5	10	10	69,17	68,42
Projekt CDZ II	16	32	21	224,94	224,68
Projekt CDZ III	8	16	13	113,62	113,60
Celkem	29	58	43	407,73	406,70

Zdroj: dokumentace projektů.

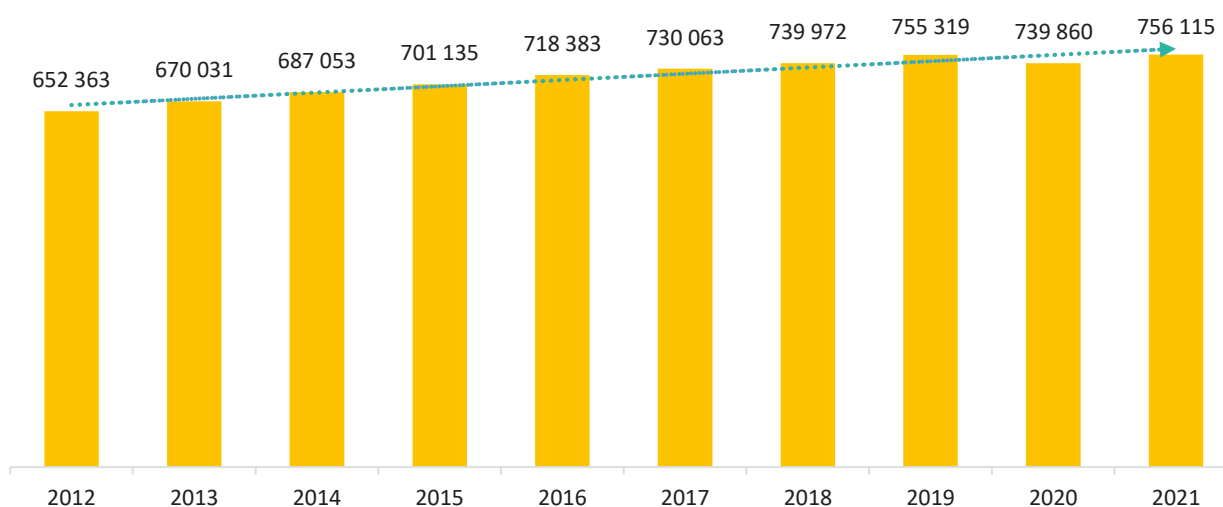
2.7 Počet klientů CDZ od počátku jejich vytvoření stoupá a počet dlouhodobě hospitalizovaných psychiatrických pacientů má převážně klesající trend. Důraz je kladen na ambulantní a komunitní péči.

Tabulka č. 3: Vybrané ukazatele péče o psychiatrické pacienty

	2018	2019	2020	2021	2022
Počet unikátních klientů CDZ	302	1 553	3 485	5 762	6 257
Počet dlouhodobě hospitalizovaných psychiatrických pacientů	30 294	29 679	24 288	25 975	25 318
Dlouhodobá lůžková péče – počet ošetřovacích dní	2 658 212	2 652 502	2 574 627	2 768 430	2 417 366

Zdroj: ÚZIS, Psychiatrická ročenka 2022.

2.8 Počet osob s duševním onemocněním v posledních letech v české populaci narůstá. Od roku 2012 do roku 2021 jejich počet vzrostl téměř o 16 %. Na úhradu psychiatrické péče v souladu se stanovenými cíli směřuje více prostředků z veřejného zdravotního pojištění. ČR se však dlouhodobě potýká s personální krizí ve zdravotnictví způsobenou nedostatkem příslušných specialistů. Nedostatečná kapacita služeb nejen psychiatrické péče, ale také psychologické či psychoterapeutické je stabilním nárůstem pacientů v této oblasti umocňována. V ČR je obecně nižší počet specialistů v této oblasti (např. psychiatrů) vzhledem k počtu obyvatel, než je tomu v řadě jiných států EU.

Graf č. 1: Počet osob s duševním onemocněním v ČR

Zdroj: Národní zdravotnický informační portál – infografika *Duševní onemocnění v Česku*.

Tabulka č. 4: Vývoj nákladů zdravotních pojišťoven na oblast psychiatrické péče v letech 2019 až 2022 (mil. Kč)

	2019	2020	2021	2022
Náklady	10 990	12 136	13 394	14 924
Náklady očištěné o vliv valorizace	-	11 370	12 449	13 693
Meziroční nárůst očištěný o vliv valorizace	-	380	314	299

Zdroj: informace MZd.

Pozn.: Jedná se o náklady na ambulantní péči u poskytovatelů ambulantních a lůžkových služeb, lůžkovou péči v nemocnicích a odborných léčebných ústavech.

Graf č. 2: Počet psychiatrů na 100 tisíc obyvatel ve vybraných zemích EU

Zdroj: Eurostat.

Pozn.: Údaje za rok 2021. Údaje pro Dánsko, Finsko a Švédsko za rok 2020.

III. Rozsah kontroly

3.1 Cílem této kontrolní akce NKÚ bylo prověřit, zda peněžní prostředky státního rozpočtu a Evropské unie určené na přesun těžiště psychiatrické péče do komunity byly vynakládány účelně a v souladu s právními předpisy.

3.2 NKÚ v kontrole prověřil činnosti kontrolovaných osob související s plněním části koncepce státu v oblasti péče o duševní zdraví spočívající ve vytvoření sítě CDZ, tj. základního nástroje pro přesun těžiště psychiatrické péče z institucionálního prostředí do komunity a jednoho z klíčových pilířů probíhající reformy v této oblasti. Kontrola byla primárně zaměřena na peněžní prostředky v celkové výši 442,14 mil. Kč vynaložené na Projekty CDZ I, II a III, které

měly sloužit k založení a pilotnímu testování provozu CDZ jako zcela nového typu poskytovaných služeb klientům se závažným duševním onemocněním.

3.3 NKÚ prověřoval, zda činnosti související s realizací výše uvedených projektů byly v souladu s právními předpisy, podmínkami pro použití prostředků, přezkoumal jejich věcnou a formální správnost a posoudil naplnění stanovených cílů, resp. dopady jejich realizace. NKÚ se zaměřil na činnosti jak MZd jakožto příjemce podpory a poskytovatele dotací, tak MPSV jakožto řídicího orgánu zodpovědného za administraci a plnění cílů OPZ, resp. příslušné výzvy. V rámci těchto projektů bylo prostřednictvím dotací podpořeno celkem 29 CDZ. NKÚ provedl kontrolu u šesti z nich. Prověřil tak dvanáct dotací¹³ poskytnutých devíti¹⁴ příjemcům, poskytovatelům příslušné části služeb, v celkové výši 80,99 mil. Kč, jejichž zdrojem byly tři výše uvedené projekty podpořené z Evropského sociálního fondu (dále také „ESF“). Vybraných šest CDZ bylo financováno z různých kontrolovaných dotačních programů v rámci všech tří NKÚ kontrolovaných projektů. Kontrolovaná CDZ vznikla v šesti různých krajích ČR. NKÚ do vzorku zařadil jak CDZ, která mají prostřednictvím svého provozovatele přímé napojení na psychiatrické nemocnice, tak ta, u nichž tato vazba chybí.

3.4 Vedle uvedených projektů se NKÚ zabýval dalšími povinnostmi a spoluprací obou kontrolovaných ministerstev v oblasti realizace jim svěřených úkolů v rámci probíhající reformy péče o duševní zdraví. V tomto kontextu bylo ze strany NKÚ na MZd prověřováno a posuzováno plnění jeho úkolů jakožto garanta této reformy.

3.5 Kritéria ke kontrole použití peněžních prostředků v rámci projektů vycházela z právních předpisů, a to zejména zákona č. 218/2000 Sb.¹⁵, zákona č. 134/2016 Sb.¹⁶, zákona č. 320/2001 Sb. a souvisejících prováděcích předpisů, dále z podmínek použití podpory z OPZ, pravidel pro žadatele a příjemce v rámci OPZ, z metodik pro dotační řízení, resp. dotačních programů a z příslušných právních aktů, na jejichž základě byly peněžní prostředky poskytovány. Účelnost vynaložených prostředků byla posuzována ve vztahu k naplňování specifického cíle dané výzvy OPZ a účelu kontrolovaných projektů a programů, jímž bylo především zvýšení dostupnosti služeb v dané oblasti zdravotně-sociálního pomezí pro klienty v jejich přirozeném prostředí, a cílů schválených koncepčních dokumentů v oblasti péče o duševní zdraví. Činnosti obou kontrolovaných ministerstev byly také prověřovány z hlediska plnění jednotlivých úkolů stanovených v koncepcích státu v oblasti péče o duševní zdraví, resp. plnění příslušných usnesení vlády, a souladu se zákonem České národní rady č. 2/1969 Sb.

3.6 V průběhu kontrolní akce NKÚ provedl dotazníkové šetření, jehož prostřednictvím oslovil provozovatele CDZ podpořených dotacemi z Projektů CDZ I, II a III. Účelem šetření bylo získat doplňkové informace k fungování CDZ od samotných poskytovatelů služeb.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

¹³ Dotace byla poskytována vždy zvlášť na zdravotní a sociální část služeb CDZ.

¹⁴ V případě tří subjektů příjemce dotace zajišťoval jak zdravotní, tak sociální část služeb CDZ.

¹⁵ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

¹⁶ Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

Vzniklo 29 z 30 projektovaných CDZ, náklady na jejich provoz byly nižší, než se plánovalo

4.1 Společným cílem tří projektů, které NKÚ prověřil kontrolou, bylo vytvořit výchozí síť 30 CDZ, která zajistí dostupnost služeb poskytovaných CDZ pro osoby se závažným duševním onemocněním v přirozeném prostředí. Přestože se tento cíl nepodařilo MZd bezesbýtku naplnit, díky podpoře z OPZ vzniklo celkem 29 funkčních CDZ. Účelem této podpory bylo vytvoření základů pro dostupnou, efektivní, balancovanou a diferencovanou péči prostřednictvím zprovoznění a pilotního ověření provozu CDZ a zajištění dostupnosti jejich služeb pro lidi s duševním onemocněním v přirozeném prostředí. Tento účel MZd splnilo za použití nižšího objemu prostředků, než bylo původně při přípravě projektů plánováno. Důvodem nedočerpání prostředků OPZ byly především nižší náklady na provoz CDZ oproti původním plánům.

4.2 MZd realizací projektových aktivit dosáhlo v rámci všech tří kontrolovaných projektů stanovených cílových hodnot pro všechny závazné indikátory, resp. tyto cílové hodnoty v řadě případů přesáhlo. MZd pravidelně sledovalo a vyhodnocovalo, zda naplňuje účel poskytnuté podpory a přispívá k dosažení stanoveného specifického cíle OPZ „*zvýšit dostupnost a efektivitu zdravotních služeb a umožnit přesun těžiště psychiatrické péče do komunity*“. NKÚ v několika případech zjistil věcně nesprávně vykázané hodnoty indikátorů, tato pochybení však neměla zásadní vliv na možnost sledování výstupů a výsledků kontrolovaných projektů.

4.3 NKÚ u vybraných kontrolovaných osob ověřil, že výstupem projektů byl vznik služeb, které jsou uvedeny ve Strategii reformy – CDZ poskytovala služby terénního týmu, služby denní péče, služby krizové, služby psychiatrické, služby klinického psychologa, služby psychoterapeutické a svépomocné činnosti. Celkem bylo v rámci projektů podpořeno 1 714 účastníků projektů, tj. osob které získaly podporu minimálně v rozsahu 40 hodin. Díky podpoře vznikly evaluační dokumenty za každý projekt dle požadavků dané výzvy a také doporučené postupy pro vznik nových CDZ. Klíčovým výstupem projektů je však vznik celkové okamžité kapacity 532 míst pro osoby s duševním onemocněním mimo standardní institucionální péči.

4.4 Výsledkem projektů je pak samotné využívání podpořených služeb, resp. vzniklých kapacit. Po dobu pilotních provozů CDZ jejich služby využilo vedle výše uvedených účastníků projektů celkem 5 261 osob, celkem 284 pracovníků získalo novou kvalifikaci, případně si prohloubilo kvalifikaci stávající.

4.5 MZd použilo prostředky získané díky podpoře z OPZ na vznik CDZ, pilotní testování jejich provozu, nastavení procesů a standardů činnosti CDZ a evaluaci projektů, tedy činnosti, které umožnily nastartovat přesun těžiště psychiatrické péče do komunity. Vynaložení těchto prostředků NKÚ proto považuje za účelné. Celkem 28 z 29 CDZ podpořených v rámci výše uvedených projektů bylo ke dni ukončení kontroly NKÚ plně funkčních, a to i přesto, že udržitelnost CDZ po skončení projektů nebyla v rámci dotačních podmínek stanovena.

Část nákladů na provoz CDZ nebyla řídicím orgánem proplacena a MZd je muselo plně uhradit ze státního rozpočtu

4.6 V případě Projektu CDZ I část výdajů ve výši 426 tis. Kč byla ze strany MPSV jakožto ŘO sledována jako nezpůsobilá, o tuto částku byla celková podpora krácena. V případě Projektu

CDZ II nebyly kvůli nezpůsobilosti proplaceny výdaje ve výši 264 tis. Kč. NKÚ nezjistil u projektů jiné nezpůsobilé výdaje.

4.7 NKÚ zjistil, že MZd v rámci realizace Projektu CDZ II uskutečnilo výdaj ve výši 141 tis. Kč za zpracování vstupní evaluační zprávy, který následně neuplatnilo v rámci způsobilých přímých výdajů, přestože tento výdaj byl v rámci projektu plánován a splňoval všechny podmínky pro způsobilost. MZd tímto postupem zapříčinilo, že část výdajů tak nebyla proplacena z prostředků EU, přestože značný objem schválených prostředků projektu zůstal nedočerpan a předmětný výdaj šel plně na vrub státního rozpočtu.

4.8 Při kontrole výdajů schválených ŘO a celkových výdajů proplacených MZd příjemcům dotací NKÚ zjistil v případě čtyř příjemců dotací nesoulad mezi částkami celkových výdajů, které MZd vykázalo v rámci předložených žádostí o platbu, a skutečně vyplacených prostředků. Z pohledu OPZ sice nedošlo k porušení pravidel, nicméně MZd v těchto případech nezajistilo důslednou kontrolu dle zákona č. 320/2001 Sb.¹⁷ tím, že řádně neprověřilo dodržování stanovených podmínek a postupů, a vyplatilo tak příjemcům dotací navíc v rozporu s podmínkami dotace částku v celkové výši necelých 32 tis. Kč. Na základě zjištění z kontroly NKÚ začalo MZd peněžní prostředky v uvedené výši vymáhat od jejich příjemců zpět.

MPSV i MZd se dopustily porušení několika pravidel při administraci projektů

4.9 MZd ohrozilo realizaci Projektu CDZ III, jehož plánované celkové způsobilé výdaje činily 122 mil. Kč a skutečné nakonec téměř 84 mil. Kč, když neprovedlo požadované úpravy žádosti, resp. nepředložilo veškeré požadované doklady ani v náhradním termínu, který mu stanovil ŘO. MPSV akceptovalo porušení pravidel ze strany MZd a opětovně jej vyzvalo k nápravě v rozporu s *Obecnou částí pravidel pro žadatele a příjemce v rámci OPZ*¹⁸ v účinném znění (dále také „obecná pravidla OPZ“). Samo tak také nepostupovalo v souladu se závaznými obecnými pravidly OPZ.

4.10 U stejného projektu MZd předložilo žádost o změnu spočívající mj. ve změně cílové hodnoty jednoho z klíčových indikátorů – počtu podpořených osob, s nedostatečným zdůvodněním. Postupovalo tak věcně nesprávně i v rozporu s ustanovením obecných pravidel OPZ. MPSV v tomto případě schválilo změnu projektu spočívající ve snížení cílové hodnoty tohoto indikátoru z původní hodnoty 450 na 405 osob, přestože stanovení cílové hodnoty 450 osob bylo jednou z podmínek poskytnutí podpory na tento projekt. MPSV navíc v tomto případě schválilo snížení cílové hodnoty, přestože správně měla být hodnota vzhledem k navýšení cílové hodnoty jiného souvisejícího indikátoru naopak navýšena. Tento postup MPSV nebyl dle NKÚ věcně ani formálně správný. MPSV dle NKÚ také neprovedlo kontrolu u příslušné žádosti o změnu řádně a nepostupovalo v souladu s obecnými pravidly OPZ.

4.11 NKÚ jak u MZd, tak u MPSV zjistil řadu dalších formálních nedostatků souvisejících se třemi kontrolovanými projekty, tato zjištění však neměla závažný charakter.

Příjemci v několika případech porušili pravidla pro poskytování dotací

4.12 NKÚ vyhodnotil, že v několika případech postupovali příjemci dotací v rozporu s pravidly, za nichž jim byly prostředky poskytnuty. Např. dva z příjemců dotací při změně časového rámce projektu neprodloužili se spolupracujícím subjektem platnost smlouvy o spolupráci. Půl

¹⁷ Ustanovení § 27 zákona č. 320/2001 Sb.

¹⁸ Ustanovení čl. 12.2 *Obecné části pravidel pro žadatele a příjemce v rámci OPZ* v účinném znění.

roku tak nebyla smluvně upravena vzájemná součinnost s organizacemi, které zajišťovaly část klíčových služeb v CDZ, jak to vyžadovaly podmínky dotace. Další z příjemců předložil k prokázání použití dotace duplicitně stejný doklad a uvedl ho ve vyúčtování výdajů ke dvěma zprávám o realizaci jak v rámci dotací na zdravotní, tak na sociální část CDZ. Výše uvedené postupy příjemců dotací nasvědčují, že došlo k neoprávněnému použití části peněžních prostředků získaných z dotací, a NKÚ proto podal příslušnému finančnímu úřadu oznámení o porušení rozpočtové kázně¹⁹. NKÚ v těchto případech konstatoval účelnost při využití dotačních prostředků s mírnými nedostatky.

V ČR dochází k přesunu psychiatrické péče do komunity, počet lůžek dlouhodobé psychiatrické péče se snižuje

4.13 Přestože cíl v oblasti CDZ nebylo dosaženo, k přesunu psychiatrické péče do komunity postupně docházelo. Dle dat uváděných v psychiatrické ročence vydané ÚZIS byl v roce 2022 vykázan o 10 % nižší počet ošetrovacích dní v dlouhodobé lůžkové péči než v roce 2013. Snížil se také počet lůžek dlouhodobé psychiatrické péče, a to o více než 16 %, přičemž počet akutních psychiatrických lůžek stoupá. S postupným zřizováním CDZ klienti těchto služeb přibývali: celkem měla CDZ v prvním roce své existence v ČR 302 unikátních klientů, v pátém roce už to bylo 6 257 klientů, viz tabulku č. 3. Všechny tyto trendy jsou v souladu s cíli probíhající reformy péče o duševní zdraví.

4.14 V ČR však nadále chybí plán rozvoje služeb CDZ, za jeho zpracování jsou dle Implementace NAPDZ zodpovědné MZd a MPSV.

Tempo uskutečňování změn v systému péče o duševní zdraví je v ČR pomalé

4.15 Již v koncepci zdravotnictví pro první dekádu 21. století²⁰ z roku 2002 vláda jednoznačně vymezila, že péče ve velkých psychiatrických zařízeních a léčebnách musí být nahrazena vyváženou kombinací nemocniční a komunitní péče. K dosažení tohoto stavu však nestanovila konkrétní postup plnění, na což mj. NKÚ poukázal v rámci své kontrolní akce už v roce 2012²¹. Záměr do značné míry deinstitucionalizovat psychiatrickou péči se postupně opakuje i v dalších koncepčních a strategických materiálech pro tuto oblast. I přes již konkrétněji definované postupy a kroky se k žádoucímu stavu ČR přibližuje pomalu.

4.16 Ve Strategii reformy MZd v roce 2013 vytyčilo řadu cílů, jichž chtělo v této oblasti dosáhnout v období let 2014 až 2023. Mezi klíčová opatření k jejich dosažení patřil i vznik CDZ pro osoby se závažným duševním onemocněním jako nového pilíře poskytování psychiatrické péče s návazností na sociální oblast a další rozvoj této péče. V roce 2020 byl následně schválen NAPDZ, který mj. přebíral úkoly ze Strategie reformy, které se nedařilo plnit.

4.17 Nový prvek systému péče o duševní zdraví, kterým jsou CDZ, byl v ČR vytvořen. Byly nastaveny standardy poskytování péče v CDZ definující jejich fungování, byly vymezeny mechanismy financování zdravotní části služeb a vytvořené kapacity center jsou využívány. Budoucnost CDZ je však podle NKÚ nejistá. Řada problémů je dle NKÚ zapříčiněna nízkou mírou spolupráce dvou hlavních zapojených resortů.

¹⁹ Podle ustanovení § 44 odst. 1 písm. b) zákona č. 218/2000 Sb.

²⁰ Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR – *Zdraví pro všechny v 21. století*.

²¹ Kontrolní akce č. 12/07 – *Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými jsou příslušné hospodařit vybrané psychiatrické léčebny* (kontrolní závěr byl publikován v částce 4/2012 *Věstníku NKÚ*).

Nevznikla ani třetina CDZ plánovaných ve Strategii reformy

4.18 Cílová dostupnost tohoto nového prvku byla stanovena na jedno CDZ na cca 100 tisíc obyvatel, v některých regionech dokonce jedno CDZ na 80 tisíc obyvatel. Na konci roku 2023 však bylo provozováno, resp. bylo zdravotními pojišťovnami nasmlouváno, pouze 31 CDZ pro osoby se závažným duševním onemocněním, což odpovídalo tomu, že jedno CDZ bylo k dispozici pro více než tři sta padesát tisíc obyvatel. Analogicky tak nebylo dosaženo ani časové dostupnosti dojezdu 30 minut veřejnou dopravou pro všechny obyvatele ČR.

4.19 Přes zjevné obtíže s dosažením záměru 100 CDZ neprovedlo MZd zhodnocení reálných možností a potřeb systému a splnění tohoto za současných podmínek zcela nerealistického cíle bylo v NAPDZ pouze odsunuto do roku 2030.

V ČR se nedaří dosáhnout optimálních personálních kapacit pro poskytování péče, stále chybí více než polovina potřebných specialistů v oboru psychiatrie

4.20 Ve Strategii reformy byla dostupnost psychiatrické péče definována také počty specialistů v příslušných oborech, jako jsou např. psychiatři, specialisté v oboru dětská a dorostová psychiatrie, gerontopsychiatrie, klinická psychologie/psychoterapie, psychiatrické sestry. Stanoveného počtu specialistů nebylo dosaženo nejen v rámci CDZ, ale ani celkově v ČR.

Tabulka č. 5: Cílový počet vybraných specialistů v CDZ na 100 tisíc obyvatel

Specialisté	Plánovaný stav dle Strategie reformy, pilíř CDZ	Skutečnost (stav k 30. 9. 2023)
Psychiatři	1 (po stabilizaci a dalším rozvoji nově vzniklých CDZ navýšení na 2)	0,66 lékaře
Specialisté v oboru dětská a dorostová psychiatrie	0,5	0,06 lékaře
Specialisté v oboru gerontopsychiatrie	0,5	0,01 lékaře
Specialisté v oboru sexuologie	1	0,02 lékaře
Specialisté v oboru adiktologie	1	Obor psychiatrie s nástavbovým vzděláváním v oblasti návykových nemocí – 0,04 lékaře; obor adiktologie (nelékařského povolání) – 0,1 adiktologa
Specialisté v oboru klinická psychologie/psychoterapie	2	V oborech navazujících na vzdělání psychologa ve zdravotnictví (tedy klinická psychologie, systematická psychoterapie, psychologická laboratoř, psychoterapie) – 0,82 psychologa
Psychiatrické sestry	13	1,34 sester se specializací působících na psychiatrických a psychologických pracovištích

Zdroj: informace MZd, Strategie reformy.

4.21 V oblasti personálního zabezpečení příslušnými specialisty v ČR se dlouhodobě nedaří dosáhnout uspokojivého stavu. Přestože počty vytyčené ve Strategii reformy byly uváděny jako doporučení vycházející ze stavu v době její přípravy, např. u psychiatrů nebylo doposud dosaženo ani polovičního počtu těchto specialistů, což je i podle samotného MZd zcela neuspokojivé. MZd však nečinilo dostatečné kroky k dosažení tohoto cíle, když např. v letech

2021 a 2023 vůbec nepodpořilo prostřednictvím rezidenčních míst specializační vzdělávání lékařů v tomto oboru²². Právě tyto dotace na specializační vzdělávání lékařů jsou jedním z mála nástrojů MZd k podpoře zvýšení počtu specialistů v příslušných oborech. MZd tak nečinilo opatření k řešení této otázky, jak mu ukládá kompetenční zákon²³. Bez zajištění dostatečných personálních kapacit v příslušných oborech není možné dosáhnout plánované péče pro osoby s duševním onemocněním.

Tabulka č. 6: Cílový počet vybraných specialistů celkem na 100 tisíc obyvatel dle Strategie reformy

Specialisté	Plánovaný stav	Skutečnost (stav k 30. 9. 2023)
Psychiatrii	25	12,25 lékaře
Specialisté v oboru dětská a dorostová psychiatrie	4,5	2,15 lékaře
Specialisté v oboru gerontopsychiatrie	3,5	0,55 lékaře
Specialisté v oboru sexuologie	3	1,3 lékaře
Specialisté v oboru adiktologie	4	Obor psychiatrie s nástavbovým vzděláním v oblasti návykových nemocí – 0,95 lékaře; obor adiktologie (nelékařského povolání) – 0,4 adiktologa
Specialisté v oboru klinická psychologie/psychoterapie	19	V oborech navazujících na vzdělání psychologa ve zdravotnictví (tedy klinická psychologie, systematická psychoterapie, psychologická laboratoř, psychoterapie) – 16,41 psychologa
Psychiatrické sestry	30	14,27 sester se specializací působících na psychiatrických a psychologických pracovištích

Zdroj: informace MZd, Strategie reformy.

Nedostatek odborného personálu vnímá jako překážku či riziko v dlouhodobé udržitelnosti fungování CDZ naprostá většina provozovatelů CDZ, kteří odpovídali v dotazníkovém šetření provedeném NKÚ.

*Nedostatek odborného personálu pro poskytování **zdravotních služeb** svého CDZ označilo 35 % respondentů jako rozhodně velké riziko, 43 % jako spíše velké, 9 % jako spíše malé a 13 % neoznačilo jako riziko. Jako nejčastější zmínila CDZ potíže se zajištěním sester pro péči v psychiatrii, psychiatrů a klinických psychologů.*

*Nedostatek odborného personálu pro poskytování **sociálních služeb** svého CDZ označilo 13 % respondentů jako rozhodně velké riziko, 17 % jako spíše velké, 44 % jako spíše malé a 26 % neoznačilo jako riziko.*

Ani šest let po vzniku prvních CDZ v ČR není upraveno financování jejich sociální části

4.22 Mechanismy financování zdravotní části CDZ byly v průběhu pilotních projektů nastaveny a postupně začaly být tyto služby hrazeny z prostředků veřejného zdravotního pojištění. Problematická zůstala po skončení dotovaného pilotního provozu úhrada sociálních služeb poskytovaných v CDZ.

²² Program č. 2 (dotace na specializační vzdělávání u vybraných lékařských oborů).

²³ Ustanovení § 22 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb.

4.23 V NAPDZ, resp. i Implementaci NAPDZ, byla stanovena částka ve výši 1 800 mil. Kč určená na zajištění sociálních služeb v oblasti duševního zdraví v letech 2020 až 2023, přičemž jako zodpovědné za její poskytnutí bylo určeno MPSV. Tyto peníze měly být účelově vázány na podporu služeb v oblasti duševního zdraví, nikoliv sloužit pouze k obecnému navýšení objemu prostředků na všechny sociální služby bez vazby na reformu péče o duševní zdraví. Skutečná částka, kterou MPSV v tomto období ze své kapitoly vynaložilo na sociální služby spojené s reformou péče o duševní zdraví, byla necelých 1 546 mil. Kč. S reformou spojené peněžní prostředky byly MPSV rozdělovány krajům společně s ostatními financemi určenými na sociální služby, přestože např. ze strany Ministerstva financí bylo MPSV předloženo několik návrhů na zajištění jejich účelovosti. MPSV tak následně nemělo možnost nijak ovlivnit výši poskytnuté podpory příjemcům včetně CDZ, zkontrolovat, zda díky těmto prostředkům dochází k pozitivním změnám v oblasti péče o duševní zdraví, ani provádět následné vyhodnocení účelnosti a efektivnosti vynaložení těchto prostředků. Rozhodnutí MPSV o nezavedení účelového vázání prostředků ze státního rozpočtu na služby v oblasti duševního zdraví bylo v rozporu se strategickými dokumenty reformy péče o duševní zdraví. MPSV tím porušilo kompetenční zákon²⁴, protože se neřídilo usneseními vlády ČR, kterými mu bylo uloženo aktivně spolupracovat s MZd při implementaci aktivit definovaných v NAPDZ, resp. Implementaci NAPDZ, a podílet se tak na realizaci stanovených cílů. MPSV tak svým postupem také značně zvýšilo riziko, že dojde i ke ztrátě či omezení kapacit služeb, které vznikly díky podpoře z ESF.

4.24 V roce 2022, kdy už byla v ostrém provozu CDZ původně podpořená v rámci OPZ, byly navíc financovány služby sociální části CDZ a multidisciplinárních týmů pro cílové skupiny dětí, lidí s demencí a lidí s problematikou závislosti s nařízeným ochranným léčením formou zcela nesystémových dotací z rozpočtové kapitoly MZd. Při řešení způsobu financování těchto služeb na jednání *Rady vlády pro duševní zdraví* byl jako nejvhodnější varianta, kterou podporovalo i MPSV, zvolen právě tento mimořádný dotační program. MZd v roce 2022 poskytlo na služby sociální části CDZ a dalších multidisciplinárních týmů dotace v částce přesahující 182 mil. Kč.

4.25 Sociální část služeb CDZ je nyní financována zejména formou dotací poskytovaných příslušným krajem, resp. hl. m. Prahou, vždy na příslušný kalendářní rok po předchozím úspěšném zařazení CDZ do krajské sítě sociálních služeb. Do krajské sítě sociálních služeb nakonec nebylo zařazeno jedno CDZ, které získalo dotaci na pilotní provoz. Do ostrého provozu tak nepřešlo a zaniklo.

Financování CDZ považuje za problematické také velká část provozovatelů CDZ. Nedostatečné financování sociálních služeb z pohledu svého CDZ označilo 22 % respondentů dotazníkového šetření NKÚ jako rozhodně velké riziko, 26 % jako spíše velké, 39 % jako spíše malé a 13 % neoznačilo jako riziko. Ve svých odpovědích např. uvedli, že roční dotační období nezaručuje zajištění rozvoje služeb a udržitelnost pracovních pozic v příštích letech nebo vyjádřili obavy z odchodů potřebných kvalifikovaných pracovníků z důvodu jejich nízkého mzdového ohodnocení.

²⁴ Ustanovení § 21 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb.

Právní předpisy spojené s CDZ nejsou účinné, nejasnosti v plánovaných změnách klíčových zákonů ohrožují fungování jejich služeb

4.26 Jako jedno z opatření pro splnění cíle NAPDZ rozvinout do roku 2030 multidisciplinární týmy jako stěžejní služby zajišťující potřebnou péči v komunitě bylo ukotvení CDZ v příslušných právních předpisech. Jako nejzazší termín pro účinnost zákonů k ukotvení CDZ pro závažně duševně nemocné v zákoně o zdravotních službách²⁵ a v zákoně o sociálních službách²⁶ byl stanoven prosinec 2020. V dokumentu Implementace NAPDZ schváleném v březnu 2021, tedy již po uplynutí stanovené lhůty, byla účinnost nové právní úpravy plánována od ledna 2022. Ani v době ukončení kontroly však ukotvení CDZ ve výše uvedených právních předpisech účinné nebylo, účinnost ustanovení týkajících se CDZ byla Parlamentem ČR stanovena až od roku 2025. Příslušná opatření Implementace NAPDZ, resp. NAPDZ, za něž bylo MZd a MPSV v těchto dokumentech schvalovaných vládou ČR zodpovědné, nebyla naplněna. MZd při plánování opatření v NAPDZ a Implementaci NAPDZ dostatečně nezohlednilo legislativní proces, který leží mimo kompetence ministerstev, a nevhodně nastavilo indikátor v podobě účinnosti zákonů k ukotvení CDZ.

4.27 V uvedené právní úpravě, která nabude účinnosti v roce 2025, je stanoveno, že služby CDZ může poskytovat výhradně jeden subjekt disponující příslušnými oprávněními pro zdravotní a sociální služby. To neodpovídá zavedené praxi, kdy mohou být služby CDZ poskytovány i dvěma subjekty na základě smlouvy. V době ukončení kontroly NKÚ na tomto principu fungovala přibližně polovina CDZ.

4.28 Přestože nově schválená právní úprava ještě ani nenabyla účinnosti, MZd a MPSV připravily další legislativní změny zásadně ovlivňující tuto oblast. Patří k nim mj. opětovné umožnění poskytování služeb CDZ dvěma subjekty za splnění stanovených podmínek. V době ukončení kontroly tak není možné s jistotou říci, za jakých podmínek budou CDZ od roku 2025 provozována. Nepřehledná legislativa upravující oblast CDZ tak ovlivňuje nejenom současné poskytovatele služeb CDZ, ale i subjekty, které vytvoření nových CDZ plánují či zvažují. Dotčené resorty svým jednáním vytvářely nestabilní podmínky pro vznik, udržitelné fungování a další rozvoj CDZ a také zvýšily riziko, že dojde ke ztrátě či omezení kapacit služeb, které vznikly díky podpoře z ESF.

4.29 Dle NKÚ dotčená ministerstva výše uvedeným postupem nepečovala o náležitou právní úpravu v oblastech zdravotních a sociálních služeb souvisejících s reformou péče o duševní zdraví, které mají ve své působnosti, a nepostupovala tak v souladu s kompetenčním zákonem²⁷.

Pasivita MPSV a nízká míra spolupráce obou klíčových resortů zpomalují pokrok v přesunu těžiště psychiatrické péče do komunity, a tím brzdí i postup celé reformy péče o duševní zdraví v ČR

4.30 MPSV nedostatečně spolupracovalo s MZd na plnění cílů reformy péče o duševní zdraví, přestože mu to bylo opakovaně při schvalování strategických dokumentů v příslušných usneseních vlády ČR ukládáno. Postupovalo tak v rozporu s kompetenčním zákonem²⁸. MPSV

²⁵ Zákon č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách).

²⁶ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

²⁷ Ustanovení § 24 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb.

²⁸ Ustanovení § 21 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb.

nepřístupovalo v některých ohledech k implementaci reformy péče o duševní zdraví odpovědně a aktivně se nezapojovalo do meziresortní spolupráce v oblasti reformy péče o duševní zdraví, což vyplývá ze stavu plnění některých úkolů, za něž bylo zodpovědné. MPSV nemělo ani do doby ukončení kontroly NKÚ nastavenou řídicí strukturu pro tvorbu a naplňování příslušné části reformy péče o duševní zdraví tak, aby bylo zajištěno její plynulé řízení, koordinace, kontrola a průběžné hodnocení plnění opatření. Agenda implementace reformy nebyla na MPSV dostatečně personálně zabezpečena. Mezi oběma resorty nedocházelo k potřebné výměně informací a podkladů tak, aby byla zajištěna implementace reformy péče o duševní zdraví a plnění stanovené cíle, což je rovněž v rozporu s kompetenčním zákonem²⁹.

4.31 Bez komplexní spolupráce MZd a MPSV nelze v oblasti řízení a uskutečňování příslušných částí reformy péče o duševní zdraví v ČR efektivně dosáhnout stanovených cílů, zejména zajistit zlepšení kvality života osob s duševním onemocněním. V letech 2021–2023 např. vůbec neprobíhala jednání mezi MZd a MPSV zaměřená na propojení zdravotní a sociální péče poskytované osobám sociálně vyloučeným a sociálním vyloučením ohroženým³⁰. Jejich předmětem měla být mj. i podpora deinstitucionalizace psychiatrické péče či zvýšení dostupnosti péče na zdravotně-sociálním pomezí.

Koncepční a legislativní překážky vnímají i provozovatelé CDZ. Jako rozhodně velké riziko pro své CDZ je označilo 26 % respondentů dotazníkového šetření NKÚ, jako spíše velké 44 %, jako spíše malé 17 % a 13 % neoznačilo jako riziko.

Respondenti za problematické označili např. chybějící ukotvení v legislativě, nedostatečnou meziresortní komunikaci a spolupráci, rozpad multidisciplinárních řídicích struktur reformy, nenaplňování strategických dokumentů či nejistou politickou podporu.

²⁹ Ustanovení § 27 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb.

³⁰ Pravidelná jednání s touto tematikou byla ustanovena v *Akčním plánu 2021–2023 Strategie sociálního začleňování 2021–2030*.

Seznam zkratk

CDZ	centrum duševního zdraví
ČR	Česká republika
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
Implementace NAPDZ	<i>Implementace Národního akčního plánu pro duševní zdraví 2020–2030 pro období 2020–2023</i>
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MZD	Ministerstvo zdravotnictví
NAPDZ	<i>Národní akční plán pro duševní zdraví 2020–2030</i>
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
obecná pravidla OPZ	<i>Obecná část pravidel pro žadatele a příjemce v rámci OPZ</i>
OPZ	<i>Operační program Zaměstnanost</i>
Projekt CDZ I	reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_039/0004672 – <i>Podpora vzniku Center duševního zdraví I</i>
Projekt CDZ II	reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_039/0007037 – <i>Podpora vzniku Center duševního zdraví II</i>
Projekt CDZ III	reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_039/0009646 – <i>Podpora vzniku Center duševního zdraví III</i>
ŘO	řídící orgán
Strategie reformy	<i>Strategie reformy psychiatrické péče</i>
ÚZIS	Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazníkové šetření NKÚ

Dotazníkové šetření NKÚ

NKÚ provedl v rámci kontrolní akce č. 23/22 dotazníkové šetření. Jeho účelem bylo získat doplňující informace k fungování CDZ od samotných poskytovatelů služeb. NKÚ prostřednictvím datové schránky oslovil všech 28 stále provozovaných CDZ, která získala dotace na pilotní provoz z Projektů CDZ I, II a III. Dotazník vyplnilo celkem 23 respondentů (návratnost 82 %).

Dotazník obsahoval uzavřené otázky, které bylo v některých případech možné doplnit vyjádřením respondenta k dané problematice.

Dotazníkové šetření probíhalo v období od 6. března do 31. března 2024.

Interaktivní zobrazení dat zjištěných v kontrole je dostupné na tomto odkazu <https://www.nku.cz/scripts/detail.php?id=14056> nebo prostřednictvím následujícího QR kódu:



Kontrolní závěr z kontrolní akce

23/25

Peněžní prostředky vynakládané v resortu Ministerstva práce a sociálních věcí na digitalizaci vybraných agend

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2023 pod číslem 23/25. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Stanislav Koucký.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda byly peněžní prostředky určené na digitalizaci vybraných agend v resortu Ministerstva práce a sociálních věcí vynakládány účelně, efektivně, hospodárně a v souladu s právními předpisy.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále také „MPSV“),
Česká správa sociálního zabezpečení, Praha (dále také „ČSSZ“),
Úřad práce České republiky, Praha (dále také „ÚP“).

Kontrola byla prováděna u kontrolovaných osob v období od června 2023 do února 2024.

Kontrolováno bylo období od roku 2018 do roku 2023, v případě věcných souvislostí i období předcházející a období do ukončení kontroly.

Kolegium NKÚ na svém VIII. jednání, které se konalo dne 10. června 2024,

schválilo usnesením č. 11/VIII/2024

kontrolní závěr v tomto znění:

Peněžní prostředky na digitalizaci v resortu Ministerstva práce a sociálních věcí

ZÁKLADNÍ FAKTA

3,4 mld. Kč

Vynaložený objem peněžních prostředků MPSV a ČSSZ mezi roky 2018–2023 na provoz a rozvoj kontrolovaných informačních systémů pro agendy dávek a důchodů

10 let

Doba, po kterou se MPSV a ČSSZ neúspěšně snaží nahradit informační systémy zabezpečující agendy dávek a důchodů

60 mil. Kč

Objem peněžních prostředků vynaložených MPSV a ČSSZ se sníženou efektivností na digitalizaci kontrolovaných agend dávek a důchodů

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI

U kontrolovaných agend MPSV a ČSSZ byly peněžní prostředky na digitalizaci jimi poskytovaných služeb veřejné správy (starobní důchod, vdovský a vdovecký důchod, příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek a humanitární dávka) vynaloženy se sníženou efektivností.

650 mil. Kč

Maximální výše úspory, které by v provozních nákladech dosáhlo MPSV, pokud by úspěšně nahradilo informační systémy zabezpečující agendu dávek dle uzavřených smluv.

310 mil. Kč

Vynaložily MPSV a ČSSZ na neúspěšnou výměnu informačních systémů zabezpečujících agendu dávek a důchodů.

I. Shrnutí a vyhodnocení

- 1.1 NKÚ prověřil peněžní prostředky státního rozpočtu ve výši 3,2 mld. Kč vynaložené MPSV a ČSSZ na digitalizaci (tedy na budování, provoz a rozvoj informačních systémů podporujících výkon vybraných agend důchodů, sociálního zabezpečení, státní sociální podpory a pomoci v hmotné nouzi) v letech 2018–2023. Z toho MPSV vynaložilo 2,5 mld. Kč, ČSSZ vynaložila 0,7 mld. Kč.
- 1.2 **Resort MPSV vynaložil na digitalizaci kontrolovaných agend peněžní prostředky v objemu 60,3 mil. Kč se sníženou efektivností (z toho MPSV 47,6 mil. Kč, ČSSZ 12,7 mil. Kč). Digitalizace nevedla k naplnění principů a cílů definovaných v *Informační koncepci České republiky*. Přestože aplikace podporující vybrané agendy MPSV a ČSSZ umožňují občanům komunikovat elektronicky, občané musí nadále dokládat dokumenty obsahující informace, kterými již státní správa disponuje. Úředníci musí i nadále data z informačních systémů tisknout, případně je do nich manuálně přepisovat či kopírovat (viz odst. 4.58 a příloha č. 1).**
- 1.3 MPSV od roku 2014 vynaložilo 297 mil. Kč na vybudování nového IS v oblasti státní politiky zaměstnanosti. Tento systém nikdy nebyl uveden do provozu (viz odst. 4.9 až 4.14). ČSSZ od roku 2014 vynaložila 12,7 mil. Kč se sníženou účelností a efektivností na přípravu projektů, které měly vést k výměně IS pro zpracování důchodové agendy. Ani po deseti letech nedokázala výměnu IS zahájit (viz odst. 4.15–4.26).
- 1.4 MPSV spravuje provozně nákladné IS¹. Projekty, které měly vést ke snížení provozních nákladů z 33 mil. Kč na 3 mil. Kč měsíčně, MPSV ani po deseti letech nedokončilo. Nezajistilo tak funkčnost nově pořizovaných IS a nevedlo je do provozu. V důsledku toho uhradilo MPSV za provoz informačních systémů až o 650 mil. Kč více v porovnání s očekávanými nižšími provozními náklady nově pořizovaných IS (viz odst. 4.39–4.51).
- 1.5 ČSSZ vynaložila v období 2018–2023 na provoz a rozvoj stávajícího IS pro zpracování důchodové agendy peněžní prostředky ve výši 701,5 mil. Kč. Tento informační systém v některých oblastech neumožňuje efektivně snižovat podíl manuálních činností či zrychlit provádění agendy, vede k vysoké personální náročnosti zpracování důchodové agendy a neumožňuje efektivní digitalizaci (viz odst. 4.15–4.26).
- 1.6 Při pořizování IS v oblasti státní politiky zaměstnanosti a aplikace „Jenda“² porušovalo MPSV právní předpisy týkající se zadávání veřejných zakázek³ (viz odst. 4.27–4.37).
- 1.7 ČSSZ při provozování a rozvoji IS, který je součástí kritické infrastruktury státu, nepostupovala vždy v souladu se zákonem o kybernetické bezpečnosti⁴ (viz odst. 4.52–4.55).

¹ „OKpráce“ a „OKnouze/OKslužby“.

² Aplikace „Jenda“ umožňuje online podání a správu žádostí o rodičovský příspěvek, přídavek na dítě a příspěvek na bydlení.

³ Do 30. 9. 2016 byl účinný zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, od 1. 10. 2016 je účinný zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

⁴ Zákon č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (zákon o kybernetické bezpečnosti).

II. Informace o kontrolované oblasti

- 2.1 Agendy v působnosti resortu Ministerstva práce a sociálních věcí (dále také „resort“) se týkají velké části obyvatelstva České republiky. Více než 4,6 milionu zaměstnaných se účastní důchodového pojištění a sociálního zabezpečení, přes 700 tisíc OSVČ⁵ platí zálohy na důchodové pojištění, více než 2,3 milionu osob pobírá starobní důchody, každý měsíc je vypláceno více než 900 tisíc sociálních dávek.
- 2.2 Ústředním orgánem státní správy pro důchodové zabezpečení, sociální péči a pro další otázky mzdové a sociální politiky je MPSV⁶. O dávkách důchodového pojištění rozhoduje ČSSZ, která vede registr pojištěnců důchodového pojištění⁷. Úkoly v oblasti zaměstnanosti, státní sociální podpory, pomoci v hmotné nouzi, příspěvku na péči a dalších oblastech plní ÚP⁸. MPSV, ČSSZ i ÚP jsou organizačními složkami státu, které plní úlohu správních orgánů v rámci svých agend.
- 2.3 Všechny agendy veřejné správy, jejichž výkon stát zabezpečuje pro klienty veřejné správy, jsou vedeny v „základním registru agend, orgánů veřejné moci, soukromoprávních uživatelů údajů a některých práv a povinností“ (dále také „RPP“). Správní orgán vykonává v rámci agendy jednotlivé služby, v rámci každé služby pak vykonává jednotlivé úkony. Všechny agendy vykonávané v resortu ohlašuje do RPP Ministerstvo práce a sociálních věcí⁹.
- 2.4 V RPP je uveden seznam agend, pro jejichž výkon poskytuje služby konkrétní informační systém veřejné správy¹⁰ (dále také „ISVS“). Výkon agend v resortu MPSV podporuje pět ISVS¹¹ uvedených v RPP. Čtyři z nich spravuje MPSV, jeden spravuje ČSSZ. ÚP ze svého rozpočtu na jejich provoz a rozvoj nevynakládá žádné peněžní prostředky.
- 2.5 Na budování, provoz a rozvoj informačních a komunikačních technologií (dále také „ICT“) v resortu bylo v letech 2018–2023 vynaloženo celkem 16,5 mld. Kč, z toho MPSV vynaložilo 10 mld. Kč, ČSSZ 6,2 mld. Kč, ostatní organizace v resortu 0,3 mld. Kč. Přehled provozních a kapitálových výdajů MPSV a ČSSZ na ICT v kontrolovaném období obsahuje tabulka č. 1.

Tabulka č. 1: Provozní a kapitálové výdaje MPSV a ČSSZ na ICT v období 2018–2023

	Provozní výdaje (v mil. Kč)	Kapitálové výdaje (v mil. Kč)	Provozní výdaje z celku (v %)
MPSV	7 952	2 021	79,7
ČSSZ	4 430	1 738	71,8
Ostatní	246	90	73,3
Celkem	12 628	3 849	76,6

Zdroj: Integrovaný informační systém Státní pokladny; vlastní zpracování NKÚ.

⁵ Osoby samostatně výdělečně činné.

⁶ Ustanovení § 9 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

⁷ Ustanovení § 5 zákona České národní rady č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

⁸ Ustanovení § 4 zákona č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů.

⁹ Ustanovení § 53 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech.

¹⁰ Příloha č. 1 k vyhlášce č. 329/2020 Sb., o seznamu položek popisu informačního systému veřejné správy a soukromoprávního systému pro využívání údajů.

¹¹ MPSV spravuje čtyři IS: *Informační systém pro pojistné a nepojistné dávky, ARSYS – Spisová služba, Informační systém Evropského sociálního fondu 2014+ (IS ESF 2014+)* a *JIS PSV – Jednotný informační systém práce a sociálních věcí*. ČSSZ spravuje jeden IS: *Integrovaný informační systém České správy sociálního zabezpečení*.

- 2.6 Zákon o právu na digitální službu stanoví, že uživatelé služeb mají právo využívat digitální služby a orgány veřejné moci mají povinnost digitální službu poskytovat¹².
- 2.7 *Informační koncepce České republiky* (dále také „IKČR“) je základním dokumentem, který dle zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, stanovuje cíle České republiky v oblasti informačních systémů veřejné správy. IKČR schvaluje vláda a je závazná pro všechny státní orgány, orgány územních samosprávných celků a státní právnické osoby, s výjimkou zpravodajských služeb.¹³
- 2.8 Orgán veřejné správy je povinen¹⁴ vytvářet a vydávat vlastní informační koncepce (dále také „IK“), v nichž stanovuje své dlouhodobé cíle v oblasti řízení spravovaných ISVS a vymezuje obecné principy pořízování, architektonických změn, vytváření, správy, provozování, užívání a rozvoje svých ISVS. Na jejím základě vytváří a vydává provozní dokumentaci k jednotlivým ISVS.
- 2.9 MPSV i ČSSZ od roku 2014 v informačních koncepcích průběžně plánovaly a následně realizovaly zásadní modernizační projekty¹⁵.

III. Rozsah kontroly

- 3.1 NKÚ v kontrole prověřil hospodárnost, efektivnost a účelnost vynakládání peněžních prostředků státního rozpočtu v oblasti digitalizace vybraných agend v resortu a rovněž to, zda byly tyto prostředky vynakládány v souladu s právními předpisy. Kontrolováno bylo období od roku 2018 do roku 2023, v případě věcných souvislostí i období předcházející a období do ukončení kontroly.
- 3.2 Kontrola se zaměřila na peněžní prostředky vynakládané na informační systémy (dále také „IS“) podporující výkon agend *A1029 Sociální zabezpečení*, *A1148 Pomoc v hmotné nouzi* a *A1154 Státní sociální podpora*. V agendě A1029 jsou vypláceny důchodové dávky, v agendě A1148 jsou vypláceny dávky v rámci státní politiky zaměstnanosti a v agendě A1154 jsou vypláceny nepojistné dávky.
- 3.3 Pro posouzení úrovně digitalizace vybraných agend proběhla u ČSSZ a na kontaktních pracovištích ÚP kontrola zaměřená na výkon služeb *S82 Starobní důchody*, *S84 Vdovské a vdovecké důchody* v rámci agendy A1029, *S44658 Humanitární dávka* v rámci agendy A1148, *S460 Příspěvek na bydlení* a *S482 Rodičovský příspěvek* v rámci agendy A1154. Vybrané služby pokrývají velké množství klientů, jejich obsluha je v pokročilém stadiu digitalizace, případně jde o nově zaváděné služby a žádosti nejsou často vyřizovány v zákonné lhůtě.

¹² Ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů.

¹³ Ustanovení § 1 a § 3 zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů.

¹⁴ Ustanovení § 5a odst. 2 zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů.

¹⁵ MPSV mj. plánovalo nový IS ZAM (informační systém v oblasti státní politiky zaměstnanosti) a IS DAV (informační systém pro správu nepojistných dávek); ČSSZ mj. plánovala projekty NSDA (*Nový systém důchodových agend*, na jeho přípravě se vypsáním veřejné soutěže podílelo i MPSV) a EDA (*Elektronizace důchodových agend*), který na NSDA navazoval.

- 3.4 V kontrolovaném období (2018–2023) přijal v rámci vybraných služeb resort celkem 5 216 207 žádostí o dávky (viz tabulka č. 2):

Tabulka č. 2: Počet žádostí klientů podle druhu dávky (za roky 2018–2023)

Kontrolovaná osoba	Počet přijatých žádostí	Druh dávky
ČSSZ	589 711	Starobní důchod
ČSSZ	238 159	Vdovský a vdovecký důchod
ÚP	1 412 970	Příspěvek na bydlení
ÚP	667 765	Rodičovský příspěvek
ÚP	2 307 602	Humanitární dávka
Celkem	5 216 207	

Zdroj: informace zjištěné v kontrole; vlastní zpracování NKÚ.

- 3.5 Podporu výkonu služeb uvedených v bodu 3.2 poskytují dva ISVS: *Jednotný informační systém práce a sociálních věcí*, který spravuje, provozuje a užívá MPSV a pro plnění svých úkolů jej užívá ÚP, a *Integrovaný informační systém České správy sociálního zabezpečení* (dále také „IIS“), který spravuje, provozuje a užívá ČSSZ.
- 3.6 Kontrole u MPSV byly podrobeny peněžní prostředky vynaložené na vybudování nových agendových systémů IS ZAM a IS DAV¹⁶ a na projekt NSDA¹⁷. NKÚ rovněž zkontroloval peněžní prostředky vynaložené v souvislosti s budováním, provozem a rozvojem klientské zóny (aplikace „Jenda“). Zároveň posoudil výdaje na dosaženou úroveň digitalizace vybraného vzorku agend, resp. služeb, a to z hlediska efektivnosti – služby *S44658 Humanitární dávka*, služby *S460 Příspěvek na bydlení* a služby *S482 Rodičovský příspěvek*. Podrobněji viz příloha č. 1.
- 3.7 U ČSSZ proběhla kontrola peněžních prostředků vynaložených v souvislosti s budováním, provozem, rozvojem a využíváním aplikačního programového vybavení podporujícího výkon služeb *S82 Starobní důchody* a *S84 Vdovské a vdovecké důchody*. Konkrétně šlo o moduly SDD, EDZ, ZDD, VDD¹⁸, systém *Mainframe*¹⁹ a rámcovou dohodu o vývoji a údržbě aplikačního programového vybavení pro oblast důchodové dávky II a III. Kontrole byly podrobeny i prostředky vynaložené na projekty NSDA a EDA²⁰.
- 3.8 Úroveň digitalizace byla prověřována z hlediska souladu s IKČR, která stanovuje, že cílem eGovernmentu je:
- **pro klienty** veřejné správy co nejjednodušším a nejefektivnějším způsobem poskytovat digitální služby, které jim usnadní jak dosažení jejich práv a nároků, tak splnění jejich povinností a závazků ve vztahu k veřejné správě;
 - **pro úředníky** veřejné správy poskytovat standardizované, efektivní, optimálně veřejnou správou sdílené elektronické služby nad referenčními/garantovanými daty při výkonu jejich zákonem dané působnosti.

¹⁶ IS ZAM měl nahradit stávající systém „OKpráce“, zajišťující výplatu dávek v oblasti státní politiky zaměstnanosti. IS DAV měl nahradit stávající systém „OKnouze/OKslužby“ zajišťující výplatu nepojistných sociálních dávek.

¹⁷ Projekt *Nový systém důchodových agend*.

¹⁸ ČSSZ obvykle používá pouze uvedené zkratky; plné názvy modulů jsou *Správa dávek důchodového pojištění (SDD)*, *Prezentace stavů řízení (EDZ)*, *Přehled o dobách řízení důchodových dávek (ZDD)* a *Výpočet důchodového doplatku (VDD)*.

¹⁹ *Mainframe* je označení vysoce specializovaných výpočetních serverů s unikátní architekturou.

²⁰ Projekt *Elektronizace důchodových agend*. Jde o projekt, který nahrazuje nerealizovaný projekt NSDA.

- 3.9 NKÚ při posuzování účelnosti prověřoval, zda použití peněžních prostředků při plnění stanovených úkolů zajistilo optimální míru dosažení cílů stanovených právními předpisy a strategickými dokumenty ČR i resortu.
- 3.10 Při posuzování hospodárnosti kontrola prověřovala, zda k zajištění stanovených úkolů došlo s co nejnižším vynaložením peněžních prostředků, a to při dodržení odpovídající kvality plněných úkolů.
- 3.11 Při kontrole efektivnosti NKÚ zjišťoval, zda bylo dosaženo nejvýše možného rozsahu, kvality a přínosu plněných úkolů ve srovnání s objemem peněžních prostředků vynaložených na jejich plnění. NKÚ prověřoval dosaženou úroveň digitalizace z hlediska výkonu kontrolovaných agend, a to jak z pohledu přínosu pro klienta veřejné správy, tak z hlediska interních procesů zabezpečujících výkon dané agendy. Na základě zjištěné úrovně digitalizace vyhodnotil NKÚ efektivnost vynaložených peněžních prostředků. V případě, že zjištěná úroveň digitalizace naplňovala záměr pouze částečně, vyhodnotil NKÚ efektivnost vynaložených peněžních prostředků jako sníženou.
- 3.12 Celkový kontrolovaný objem výdajů resortu souvisejících s digitalizací vybraných agend za roky 2018–2023 činil 3,2 mld. Kč, z toho MPSV vydalo 2,5 mld. Kč a ČSSZ 0,7 mld. Kč.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období. Peněžní prostředky jsou uváděny včetně daně z přidané hodnoty (dále také „DPH“), není-li uvedeno jinak.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

Resort nedokončil klíčové IT projekty

MPSV nenahradilo ani po více než sedmi letech od uzavření smlouvy systém v oblasti výplaty nepojistných dávek

- 4.1 V roce 2013 se MPSV z důvodu nutnosti zajistit výplatu nepojistných sociálních dávek rozhodlo realizovat nadlimitní veřejné zakázky na výměnu potřebných informačních systémů.
- 4.2 MPSV dne 2. 11. 2016 uzavřelo s vítězným uchazečem²¹ *Smlouvu o vytvoření Jednotného informačního systému práce a sociálních věcí – „IS Sociální dávky“ a poskytování souvisejících služeb* (dále také „Smlouva IS DAV“). Cena za dodávky a plnění služeb dle uzavřené smlouvy byla stanovena ve výši 168 mil. Kč.
- 4.3 Zahájení poskytování služeb podpory provozu mělo dle harmonogramu ze Smlouvy IS DAV nastat 1. 7. 2018. V průběhu realizace docházelo k problémům s akceptací jednotlivých etap díla. MPSV dne 16. 11. 2017 od smlouvy odstoupilo. Do doby ukončení kontroly trval soudní spor o stanovení neplatnosti odstoupení MPSV od smlouvy.
- 4.4 Dne 12. 12. 2017 MPSV zahájilo otevřené řízení s názvem *Jednotný informační systém práce a sociálních věcí – IS SOCIÁLNÍ DÁVKY II* (opět bylo cílem získat IS pro výplatu nepojistných sociálních dávek, tzv. IS DAV II). Předpokládaná hodnota veřejné zakázky (dále také „VZ“) byla stanovena MPSV ve výši 270 mil. Kč bez DPH.

²¹ Provozovatel stávajících OKaplikací.

- 4.5 Zadavatel stanovil v čl. 6 zadávací dokumentace otevřeného řízení z 12. 12. 2017, že za nabídku obsahující mimořádně nízkou nabídkovou cenu bude považována taková cenová nabídka, která bude o více než 40 % nižší než průměrná cenová úroveň všech hodnocených nabídek.
- 4.6 Nabídku podali dva uchazeči. Nabídková cena uchazeče č. 1 byla 269 mil. Kč bez DPH. Nabídková cena uchazeče č. 2 byla 824 mil. Kč bez DPH. Nabídková cena uchazeče č. 1 byla ve výši 99,55 % předpokládané hodnoty VZ. Nabídková cena uchazeče č. 2 byla ve výši 305,18 % předpokládané hodnoty VZ. Nabídková cena uchazeče č. 1 se tak stala mimořádně nízkou.
- 4.7 Zadávací řízení nebylo do ukončení kontroly NKÚ uzavřeno. Trvalo tedy více než 6 let. Příčinou byl nevhodný způsob stanovení mimořádně nízké nabídkové ceny a také následná rozhodnutí MPSV, která Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále také „ÚOHS“) po přezkumu zrušil.
- 4.8 MPSV tak pro podporu výkonu agend v době ukončení kontroly provozovalo systém „OKnouze/OKslužby“ s dodavatelem OKaplikací²².

MPSV nenahradilo ani po devíti letech od uzavření smlouvy systém v oblasti zaměstnanosti

- 4.9 V roce 2013 se MPSV z důvodu nutnosti zajistit výplatu dávek z oblasti státní politiky zaměstnanosti rozhodlo realizovat nadlimitní veřejné zakázky na výměnu potřebných informačních systémů.
- 4.10 Provoz nového informačního systému (IS ZAM) měl být zajištěn na základě *Smlouvy o vytvoření Jednotného informačního systému práce a sociálních věcí - „IS Zaměstnanost“ a poskytování souvisejících služeb* (dále také „Smlouva IS ZAM“), uzavřené 22. 12. 2015, a to po implementaci a uvedení do ostrého provozu v termínu do 1. 1. 2017. Cena za dodávky a plnění služeb dle uzavřené smlouvy byla stanovena ve výši 129 mil. Kč.
- 4.11 Dodatkem č. 6 byl posunut termín uvedení IS ZAM do rutinního provozu na 1. 7. 2020. Jednalo se o posunutí o 1 277 dnů (tj. 3 roky a 6 měsíců). Celkově vynaložené peněžní prostředky MPSV na vybudování IS ZAM v období od 22. 12. 2015 do 9. 12. 2021²³ včetně hardwaru dosáhly výše 297 mil. Kč. Dodatkem č. 7 ze dne 23. 7. 2020 byla smlouva ukončena, protože všechny prostředky na IS ZAM dle uzavřené Smlouvy IS ZAM (a to včetně prostředků určených na provoz) byly již vyčerpány.
- 4.12 Pro dokončení realizace IS ZAM a jeho další provoz zahájilo MPSV dne 6. 5. 2021 zadávací řízení na VZ *Dokončení, realizace, provoz a další rozvoj IS ZAM*.
- 4.13 ÚOHS dne 3. 5. 2022 rozhodl, že zadavatel stanovil zadávací podmínky VZ ze dne 6. 5. 2021 v rozporu se zákonem²⁴. Jako opatření k nápravě Úřad pro ochranu hospodářské soutěže podle § 263 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek (dále také „ZZVZ“), zrušil zadávací řízení na VZ *Dokončení, realizace, provoz a další rozvoj IS ZAM*.

²² OKaplikace je společné označení pro systémy „OKnouze/OKslužby“ a „OKpráce“. MPSV prostřednictvím dodavatele tyto systémy používá od roku 1993. Jsou součástí JIS PSV.

²³ Ukončení fakturace mezi MPSV a dodavatelem IS ZAM za odvedené práce. Šlo o fakturaci za milník T4.8 – *Akceptace Implementace a Dokumentace v kompletním rozsahu projektu včetně víceprací dle Dodatku č. 7 včetně všech integrací na další systémy*.

²⁴ Ustanovení § 36 odst. 1 zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

- 4.14 Ačkoli MPSV vynaložilo na vybudování IS ZAM peněžní prostředky v celkové výši 297 mil. Kč, systém nebyl dokončen a uveden do rutinního provozu.

ČSSZ od roku 2014 do ukončení kontroly NKÚ nerealizovala výměnu informačního systému podporujícího výplatu důchodů

- 4.15 ČSSZ zahájila v roce 2014 přípravné práce na projektu NSDA. Cílem byla modernizace podpory agend v oblasti důchodových dávek, zabezpečení efektivní podpory rozhodování o důchodových dávkách a jejich výplatách, zkrácení doby řízení, zajištění spolehlivé funkčnosti podpory důchodových agend využitím možností moderních ICT a lepší uspokojení potřeb klientů i úředníků.
- 4.16 Vstupní analýza projektu v roce 2014 uváděla, že stávající aplikace vedou k závislosti na konkrétním hardwaru, softwaru a jejich výrobcích, že v případě odchodu kmenových zaměstnanců vzniká riziko ztráty know-how potřebného pro správu aplikací v jazyce COBOL²⁵, že stávající systém nezapadá do koncepce rozvoje informačních systémů resortu a není provázán s okolními systémy a že správa fragmentovaného a rozsáhlého aplikačního portfolia je stále komplikovanější a nákladnější, přičemž aplikačně není pokryto zpracování nestandardních případů.
- 4.17 V roce 2016 převzalo gesci u tohoto projektu MPSV. V zadávacím řízení na NSDA, které zahájilo MPSV dne 18. 10. 2017, nepodal nabídku žádný dodavatel. V dubnu 2018 MPSV rozhodlo o zrušení zadávacího řízení. NSDA tak nebyl vytvořen. Následně byl projekt NSDA navrácen do gesce ČSSZ a ukončen. Na dokumenty vytvořené při přípravě tohoto projektu externím dodavatelem vynaložila ČSSZ částku 5,5 mil. Kč. Tyto dokumenty Česká správa sociálního zabezpečení pro realizaci projektu NSDA nevyužila, částečně je ale využila pro navazující projekt EDA (viz odst. 4.19–4.21). Prostředky vynaložené na tyto dokumenty hodnotí NKÚ jako vynaložené se sníženou účelností a sníženou efektivností.
- 4.18 ČSSZ uvedla ve své informační koncepci z ledna 2018, že současná podpora oblasti rozhodování o důchodových dávkách vyžaduje zásadní modernizaci a výraznou inovaci stávajícího řešení, neboť bez ní současný systém podpory důchodových agend neumožní naplňování poslání a vize rozvoje ČSSZ jako efektivně fungujícího orgánu veřejné moci. Inovace je mj. nástrojem pro odstranění rizika provozního kolapsu. Dlouhodobé utlumování modernizace aplikačního programového vybavení z důvodu plánované migrace způsobilo jeho zastarání a zakonzervování procesů; stav subsystému důchodových dávek je nutné změnit.
- 4.19 V roce 2019 ČSSZ s využitím výstupů ukončeného projektu NSDA zahájila program EDA. Smlouvu na vyhotovení základního dokumentu programu EDA a studie proveditelnosti uzavřela ČSSZ dne 14. 9. 2020. Hlavním cílem EDA bylo vybudovat postupně ucelenou elektronickou agendu, která zabezpečí efektivní podporu při správě nárokových podkladů, rozhodování o důchodových dávkách, výplatách a správě důchodových dávek.
- 4.20 V roce 2022 byl v rámci projektu EDA formulován cíl *„dosáhnout dalšího zlepšení služeb poskytovaných klientům, zejména zkrácení doby řízení a zavedení samoobslužných funkcí pro klienty“*. V důsledku zamýšlených změn mělo dojít k zániku nebo potlačení

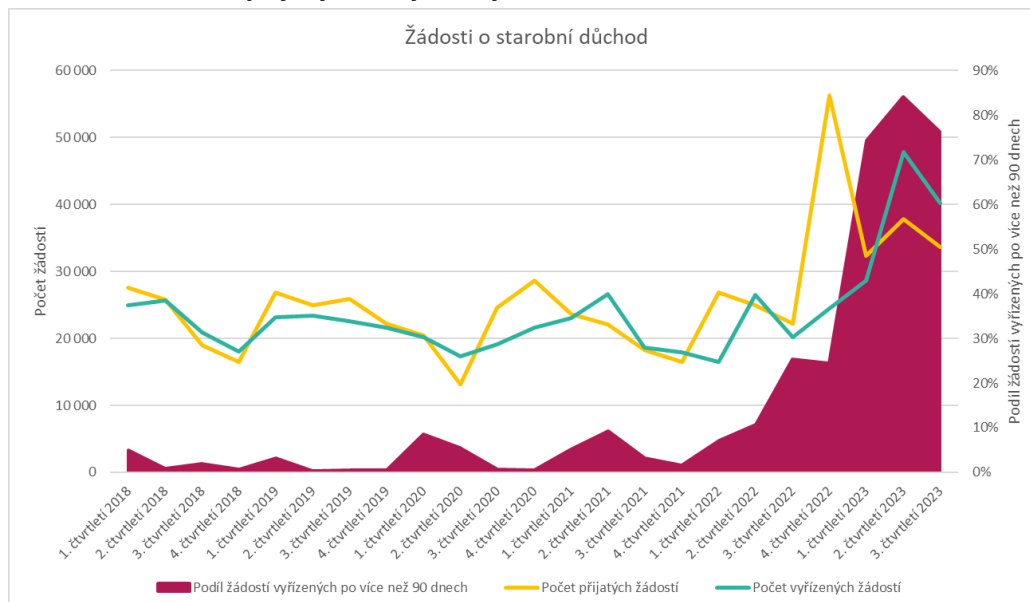
²⁵ COBOL je programovací jazyk vyvinutý v 60. letech minulého století. V rámci IIS je využíván jeho speciální dialekt.

manuálních činností, úspoře personálních kapacit a zkrácení dob řízení o cca 5 dnů, u nestandardních případů o cca 15–20 dnů.

- 4.21 Realizace první etapy programu EDA byla naplánována na čtyři roky. Celkové plánované náklady na tuto etapu byly ve výši 358 mil. Kč. Projekt EDA nebyl do ukončení kontroly zahájen. Na vytvoření jeho přípravné dokumentace vynaložila ČSSZ celkem 7,2 mil. Kč. Vzhledem k technologickému pokroku přípravná dokumentace zastarává. Do ukončení kontroly NKÚ nebylo zřejmé, zda a jak budou výstupy z přípravné fáze využity. NKÚ posoudil peněžní prostředky vynaložené ČSSZ na přípravnou dokumentaci EDA ve výši 7,2 mil. Kč jako vynaložené se sníženou účelností a efektivností.
- 4.22 V informační koncepci z ledna 2023 vyhodnotila sama ČSSZ nedostatky programové podpory v oblasti důchodových dávek velmi podobně jako v analýze z roku 2014: *„architektura současného systému neumožňuje další optimalizaci a rozšiřování digitalizace při provádění důchodových agend.“* IIS v současném stavu splňuje požadavky na zajišťování běžných úkolů ČSSZ, pokud jsou založeny na dosažené úrovni digitalizace a vybudované infrastruktury. Neumožňuje však výrazně snížit podíl manuálních činností a zrychlit výkon služeb.
- 4.23 Současný IIS vyžaduje neúměrné zatížení v oblasti přípravy, přenosu a kontroly dat. Zpracování důchodové agendy je personálně velmi náročné. V některých oblastech neumožňuje stávající systém efektivně snižovat podíl manuálních činností či zrychlit provádění agendy. ČSSZ postupně ztrácí schopnost současný systém udržovat a rozvíjet. Proprietární dialekt programovacího jazyka COBOL, ve kterém je IIS naprogramován, ovládá jen omezený a stále se snižující počet odborníků. Pro přístup k některým datovým záznamům jsou využívány procedury vytvořené ve strojovém kódu, který je závislý na verzi operačního systému a v jeho novějších verzích nemusí fungovat. Funkčnost těchto procedur, které vytvořili bývalí zaměstnanci ČSSZ, není správně dokumentována a bez pomoci programátorů je velmi obtížné a časově náročné vytvořit nový kód, který správně a se zárukou dokáže zpracovat uložené údaje o důchodech.
- 4.24 ČSSZ v období let 2018–2023 vynaložila na pořízení a provoz hardwaru sloužícího pro potřeby modulů IIS podporujících výkon důchodových agend peněžní prostředky v úhrnné výši 500,1 mil. Kč; na zajištění rozvoje modulů IIS podporujících výkon důchodových agend vynaložila ČSSZ ve stejném období peněžní prostředky v úhrnné výši 76,2 mil. Kč; na plnění ze smluv zajišťujících služby podpory provozu a správy modulů IIS podporujících výkon důchodových agend vynaložila ČSSZ ve stejném období peněžní prostředky v úhrnné výši 125,2 mil. Kč.
- 4.25 Na základě zjištění vyplývajících z kontroly hodnotí NKÚ dosaženou úroveň digitalizace v oblasti starobních a vdovských a vdoveckých důchodů jako „částečnou“. Nastavené procesy jsou přizpůsobeny informačnímu systému a jeho limitům, namísto toho, aby IIS pružně podporoval optimální nastavení procesů při zajišťování uvedených služeb. Proces zpracování důchodové agendy je značně složitý, fragmentovaný a zásadně závislý na listinných dokumentech a lidské práci, která efektivní digitalizaci bez optimalizace procesů služeb neumožňuje.

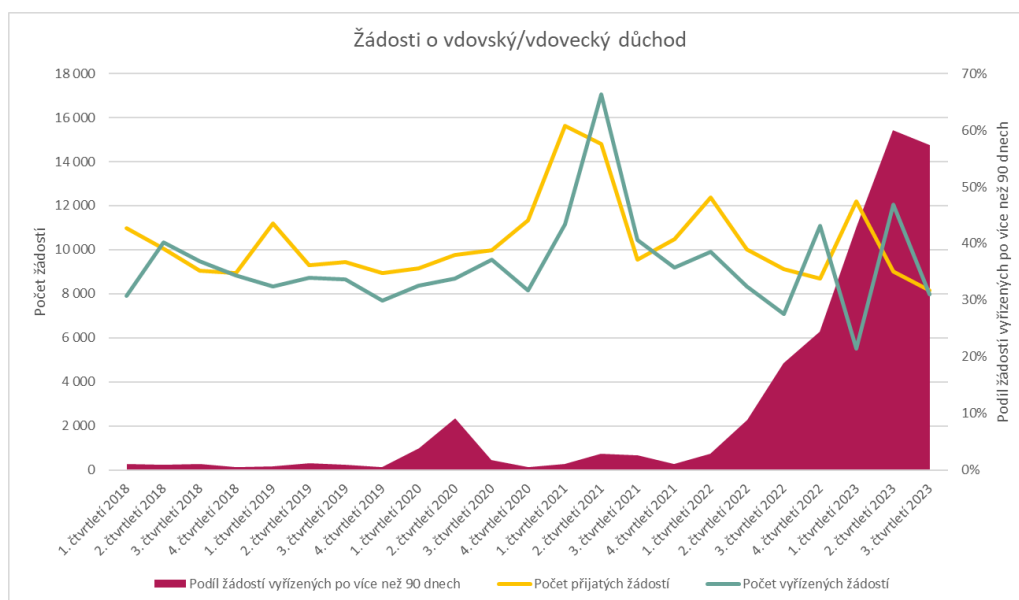
- 4.26 ČSSZ v 1. až 3. čtvrtletí roku 2023 překročila zákonnou lhůtu 90 dnů²⁶ pro vyřízení žádosti u 79 % žádostí o starobní důchod (viz graf č. 1). Ve stejném období překročila ČSSZ v oblasti vdovských a vdoveckých důchodů zákonnou lhůtu 90 dnů pro vyřízení žádosti u více než 55 % žádostí (viz graf č. 2).

Graf č. 1: Přehled přijatých a vyřízených žádostí o starobní důchod



Zdroj: data ČSSZ; vlastní zpracování NKÚ.

Graf č. 2: Přehled přijatých a vyřízených žádostí o vdovský a vdovecký důchod



Zdroj: data ČSSZ; vlastní zpracování NKÚ.

²⁶ Ustanovení § 85a zákona České národní rady č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

Při budování IS porušovalo MPSV předpisy týkající se zadávání veřejných zakázek**Aplikaci „Jenda“ vybudovalo MPSV bez provedení zadávacího řízení**

- 4.27 ZZVZ ukládá zadavatelům povinnost zadávat VZ v zadávacím řízení²⁷ a ve vztahu k dodavatelům musí zadavatel dodržovat mj. zásadu rovného zacházení a zásadu zákazu diskriminace²⁸.
- 4.28 MPSV vybudovalo v rámci projektu *Klientská zóna* novou webovou aplikaci „Jenda“, která umožňuje klientům online řešit jejich žádosti o dávky²⁹. Cílem je zjednodušit klientům komunikaci s úřady, digitalizovat až 80 % vybraných typů žádostí, snížit počet nezbytných návštěv klienta na pobočkách ÚP, umožnit elektronickou výměnu dokumentů s úřadem, efektivně online zobrazit stav podaných a rozpracovaných žádostí a aktualizovat a doplňovat související údaje a přílohy s dokumenty.
- 4.29 Aplikaci „Jenda“ (umožňující podat žádost o vybrané dávky) realizovalo MPSV v rámci provozní smlouvy na OKaplikace v celkové výši 93,5 mil. Kč. Předmětem plnění provozní smlouvy na OKaplikace je podpora provozu a rozvoj OKaplikací, nikoli tvorba nových aplikací. MPSV tak uhradilo plnění, která byla v rozporu s předmětem a účelem uvedené smlouvy.
- 4.30 MPSV nebudovalo webovou aplikaci „Jenda“ prostřednictvím zadávacího řízení, čímž porušilo povinnost stanovenou zákonem a zároveň nedodrželo zásadu rovného zacházení a zákazu diskriminace³⁰.
- 4.31 Tím, že MPSV uskutečnilo výdej, jehož provedením byla porušena povinnost stanovená právním předpisem, neoprávněně použilo peněžní prostředky státního rozpočtu v celkové výši 93,5 mil. Kč. NKÚ vyhodnotil použití peněžních prostředků v uvedené výši jako skutečnost nasvědčující porušení rozpočtové kázně³¹.

MPSV při realizaci IS ZAM ovlivnilo výběr nejvhodnější nabídky v zadávacím řízení. Umožnilo podstatnou změnu práv a povinností vyplývajících ze smlouvy a nedodrželo zásadu rovného zacházení a zákazu diskriminace

- 4.32 MPSV uzavřelo 22. 12. 2015 smlouvu na vybudování a zajištění provozu a rozvoje IS ZAM. Při realizaci této veřejné zakázky bylo MPSV povinno postupovat v souladu se zákonem č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách (dále také „ZVZ“).³²
- 4.33 Již v kontrolním závěru z kontrolní akce č. 17/22 NKÚ uvedl, že MPSV při rozvoji IS ZAM překračuje stanovený počet člověkodnů, jejichž rozsah měl vliv na stanovení ekonomické výhodnosti nabídek jednotlivých uchazečů v zadávacím řízení.
- 4.34 MPSV v tomto jednání nadále pokračovalo. V období plnění Smlouvy IS ZAM, tedy od 22. 12. 2015 do 9. 12. 2021, MPSV prostřednictvím schválených změnových požadavků

²⁷ Ustanovení § 2 odst. 3 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

²⁸ Ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

²⁹ V době ukončení kontroly šlo o rodičovský příspěvek, příspěvek na dítě, příspěvek na bydlení a jednorázový příspěvek na dítě.

³⁰ Ustanovení § 2 odst. 3 a § 6 odst. 2 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

³¹ Ustanovení § 3 písm. e) a § 44 odst. 1 písm. a) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

³² Ustanovení § 82 odst. 7 písm. a) a c) a ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

zadalo k realizaci služby rozvoje v rozsahu 14 183 člověkodnů, tedy více než sedminásobek předpokládaného rozsahu uvedeného v zadávací dokumentaci.

- 4.35 Výše uvedeným jednáním došlo k rozšíření plnění předmětu zakázky. MPSV tak umožnilo podstatnou změnu práv a povinností vyplývajících ze Smlouvy IS ZAM v rozporu se ZVZ³³ a zároveň ovlivnilo výběr nejvhodnější nabídky v zadávacím řízení k VZ na dodávku IS ZAM. Tímto postupem MPSV porušilo ZVZ a nedodrželo zásadu zákazu diskriminace³⁴.
- 4.36 V období od 22. 12. 2015 do 9. 12. 2021 vynaložilo MPSV na IS ZAM včetně hardwaru peněžní prostředky v celkové výši 297 mil. Kč.
- 4.37 Porušením ZVZ³² uskutečnilo MPSV výdej, jehož provedením neoprávněně použilo peněžní prostředky státního rozpočtu ve výši 297 mil. Kč³⁵. NKÚ vyhodnotil použití peněžních prostředků v uvedené výši jako skutečnost nasvědčující porušení rozpočtové kázně³⁶.

MPSV provozuje nákladné IS

- 4.38 Organizační složka státu je povinna dbát, aby plnila určené úkoly nejehospodárnějším způsobem³⁷.

Provozní náklady stávajícího systému „OKnouze/OKslužby“ jsou vyšší, než měly být provozní náklady nerealizovaného IS DAV

- 4.39 Cena za poskytování vybraných služeb podpory provozu a rozvoje nového agendového systému pro zajištění výplaty nepojistných sociálních dávek (IS DAV) byla ve smlouvě, kterou MPSV uzavřelo s vítězným uchazečem dne 2. 11. 2016 na základě otevřeného zadávacího řízení, stanovena ve výši 1,96 mil. Kč měsíčně po dobu 24 měsíců od uvedení IS DAV do provozu.
- 4.40 MPSV dne 16. 11. 2017 odstoupilo od Smlouvy IS DAV. IS DAV tak nebyl k plánovanému termínu 1. 7. 2018 uveden do provozu.
- 4.41 MPSV dne 22. 10. 2021 uzavřelo v jednacím řízení bez uveřejnění (dále také „JŘBU“) smlouvu na zajištění služeb podpory provozu a rozvoje se stávajícím dodavatelem OKaplikací.
- 4.42 Za poskytování vybraných služeb podpory provozu a rozvoje stávajícího systému „OKnouze/OKslužby“, zajišťujícího výplatu nepojistných sociálních dávek, tak MPSV platí každý měsíc stávajícímu dodavateli OKaplikací 21,98 mil. Kč.
- 4.43 Cena za poskytované služby dle Smlouvy IS DAV by v případě uvedení IS DAV do provozu dle plánovaného termínu od 1. 7. 2018 a plnění do 1. 7. 2020 byla nižší až o 480 mil. Kč oproti ceně provozu systému „OKnouze/OKslužby“.

³³ Ustanovení § 82 odst. 7 písm. a) a c) zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

³⁴ Ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

³⁵ Ustanovení § 3 písm. e) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

³⁶ Ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

³⁷ Ustanovení § 45 odst. 2 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

4.44 Z výše uvedených skutečností je zřejmé, že MPSV nedbalo, aby plnilo určené úkoly nejehospodárnějším způsobem³⁷.

Provozní náklady stávajícího systému „OKpráce“ jsou vyšší, než měly být provozní náklady nerealizovaného IS ZAM

4.45 Cena za poskytování vybraných služeb podpory provozu a rozvoje IS ZAM byla ve smlouvě uzavřené 22. 12. 2015 na základě otevřeného zadávacího řízení stanovena ve výši 1 mil. Kč měsíčně.

4.46 Nový agendový systém pro zajištění výplaty dávek v oblasti státní politiky zaměstnanosti (IS ZAM) nebyl k plánovanému termínu 1. 1. 2017 ani k dodatkem č. 6 posunutému termínu 1. 7. 2020 uveden do provozu. Dne 9. 12. 2021 byla provedena poslední fakturace za akceptaci milníku T4.8²³ s dodavatelem IS ZAM. Smlouva byla ze strany MPSV na základě dodatku č. 7 ukončena. Dalším plněním smlouvy by došlo k překročení limitu VZ³⁸.

4.47 MPSV dne 22. 10. 2021 uzavřelo v JŘBU smlouvu na zajištění služeb podpory provozu a rozvoje se stávajícím dodavatelem OKaplikací.

4.48 Za poskytování vybraných služeb podpory provozu a rozvoje stávajícího informačního systému „OKpráce“, zajišťujícího výplatu dávek v oblasti státní politiky zaměstnanosti, platí MPSV měsíčně stávajícímu dodavateli 11 mil. Kč.

4.49 Cena za poskytované služby dle Smlouvy IS ZAM by v případě spuštění IS ZAM v termínu posunutém na 1. 7. 2020 a se stejným termínem ukončení byla nižší až o 170 mil. Kč. Plnění přitom byla srovnatelná.

4.50 Z výše uvedených skutečností je zřejmé, že MPSV nedbalo, aby plnilo určené úkoly nejehospodárnějším způsobem³⁷.

V důsledku nedokončení IS ZAM a IS DAV vynaložilo MPSV neehospodárně až 650 mil. Kč

4.51 V důsledku nedokončení IS ZAM a IS DAV vynaložilo MPSV na provozní podporu neehospodárně až 650 mil. Kč. To činí více než 24 % provozních výdajů MPSV na OKaplikace v kontrolovaném období (viz bod 4.58).

Provoz a rozvoj IIS neprobíhá v souladu se zákonem o kybernetické bezpečnosti

4.52 IIS je prvkem kritické informační infrastruktury. Vztahují se na něj tedy i odpovídající ustanovení zákona o kybernetické bezpečnosti³⁹.

4.53 Zákon o kybernetické bezpečnosti stanoví: „Orgány a osoby uvedené v § 3 písm. c) až f) jsou povinny zavést a provádět bezpečnostní opatření v rozsahu nezbytném pro zajištění kybernetické bezpečnosti informačního systému kritické informační infrastruktury, komunikačního systému kritické informační infrastruktury, informačního systému základní služby a významného informačního systému a vést o nich bezpečnostní dokumentaci.“⁴⁰

³⁸ Ustanovení § 222 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

³⁹ Zákon č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (zákon o kybernetické bezpečnosti).

⁴⁰ Ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (zákon o kybernetické bezpečnosti).

- 4.54 Při rozvoji IIS nepostupovala ČSSZ ve 14 případech z celkem 80 v souladu s ustanovením zákona o kybernetické bezpečnosti, neboť zajišťovala rozvoj systému bez písemného zadání, formální evidence a schválení změnových požadavků⁴⁰.
- 4.55 IK ČSSZ již v roce 2018 konstatovala, že moduly IIS, které zajišťují podporu důchodové agendy, dlouhodobě neodpovídají požadavkům na kritickou infrastrukturu státu, a zároveň upozornila na vysokou míru rizika provozu stávajícího systému. V roce 2023 ČSSZ uvedla, že dlouhodobě nemá k dispozici dostatečné kapacity k údržbě a rozvoji těchto modulů, že jejich údržba a rozvoj jsou zatíženy značnými riziky, jejichž pravděpodobnost výskytu v čase roste, a konstatovala, že současný stav již neodpovídá požadavkům na fungování ČSSZ jako kritické infrastruktury státu.

MPSV a ČSSZ při budování informačních systémů nerespektovaly principy informační koncepce ČR

- 4.56 *Informační koncepce České republiky* stanovuje mj. následující principy pořizování, vytváření, správy a provozování ISVS. Princip „*pouze jednou*“ znamená, že orgány veřejné správy musí zaručit, že občané a podniky poskytují stejné informace celé veřejné správě pouze jednou. Princip „*vnitřně pouze digitálně*“ stanovuje, že od přijetí podání až do vypravení a doručení rozhodnutí nebo jiného výstupu musí komunikace mezi úřady navzájem a všechny interní provozní procesy veřejné správy probíhat plně elektronicky, bezpapírově – pokud je to hospodárné a potřebné pro sdílení údajů. Princip „*konsolidace a propojování informačních systémů veřejné správy*“ stanoví nutnost efektivního budování IS a propojování ISVS a údajů potřebných pro výkon agend. Cíl „*proaktivní poskytování služeb*“ směřuje k minimalizaci počtu interakcí klientů s veřejnou správou. Všude, kde to je možné a vhodné, by veřejná správa měla služby poskytovat proaktivně či automaticky. Procesy by měla zahajovat veřejná správa, ať už automaticky (např. v případě vypršení platnosti dokladu), nebo aktivitou úředníka.
- 4.57 Digitalizaci služeb humanitární dávka, rodičovský příspěvek a příspěvek na bydlení vyhodnotil NKÚ jako částečnou a peněžní prostředky vynaložené MPSV na tuto digitalizaci hodnotí jako vynaložené se sníženou efektivností. Jde o 24,3 mil. Kč vynaložených na humanitární dávku, o 9,5 mil. Kč vynaložených na rodičovský příspěvek a o 13,7 mil. Kč vynaložených na příspěvek na bydlení.
- 4.58 Prostředky, které resort v letech 2018–2023 vynaložil v souvislosti s provozem OKaplikací a modulů IIS pro podporu důchodových agend, vyčíslil NKÚ na více než 3,4 mld. Kč (MPSV vydalo 2,7 mld. Kč a ČSSZ 0,7 mld. Kč), přičemž výše uvedené cíle a principy IKČR nebyly naplněny. Občané tak musí opakovaně dokládat údaje, které má stát již k dispozici (viz příklad č. 4), a úředníci musí ručně přepisovat a tisknout informace, které jsou již v informačních systémech obsaženy (viz příklady č. 1, č. 2 a č. 3). Podrobný seznam zjištěných případů je uveden v příloze č. 1 tohoto kontrolního závěru.

Příklad č. 1:

Před první výplatou každého starobního i vdovského a vdoveckého důchodu musí úředník nejprve z IIS vytisknout řadu údajů, mj. rodné číslo žadatele a výši přiznaného důchodu, a poté tyto údaje do systému znovu ručně opsat. Jde o důsledek nepropojení jednotlivých částí IIS.

Příklad č. 2:

Občan při online podání žádosti o příspěvek na bydlení přikládá všechny potřebné dokumenty digitálně. Úředník je následně musí z aplikace, v níž občan o příspěvek požádal, ručně zkopírovat do aplikace, v níž žádost vyřizuje.

Příklad č. 3:

Při vyřizování žádostí o rodičovský příspěvek musí zaměstnanci ÚP přejít do jiného informačního systému a v něm ručně vyhledat, zkontrolovat a případně opravit osobní údaje žadatelů o rodičovský příspěvek. Jde o důsledek nepropojení dvou informačních systémů.

Příklad č. 4:

Příjemce vdovského nebo vdoveckého důchodu na něj ztrácí při novém sňatku nárok. Informaci o sňatku obsahují IS veřejné správy a IIS ji může získat automaticky.

Potřebnou funkcionalitu však ČSSZ v IIS nevybudovala a spoléhá na zákonnou povinnost příjemce důchodu nahlásit nový sňatek do osmi dnů. O této povinnosti jsou příjemci důchodu informováni při podání žádosti o důchod a k jejímu dodržení se zavazují podpisem příslušného prohlášení.

Seznam zkratk

ČR	Česká republika
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
DPH	daň z přidané hodnoty
EDA	<i>Elektronizace důchodových agend</i>
ICT	informační a komunikační technologie
IIS	<i>Integrovaný informační systém České správy sociálního zabezpečení</i>
IK	informační koncepce
IKČR	<i>Informační koncepce České republiky</i>
IS	informační systém
IS DAV	informační systém pro správu nepojistných dávek
ISVS	informační systém veřejné správy
IS ZAM	informační systém pro oblast zaměstnanosti
IT	informační technologie
JIS PSV	<i>Jednotný informační systém práce a sociálních věcí</i>
JŘBU	jednací řízení bez uveřejnění
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NSDA	projekt <i>Nový systém důchodových agend</i>
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
RPP	základní registr agend, orgánů veřejné moci, soukromoprávních uživatelů údajů a některých práv a povinností (tzv. registr práv a povinností)
resort	resort MPSV
Smlouva IS DAV	<i>Smlouva o vytvoření Jednotného informačního systému práce a sociálních věcí – „IS Sociální dávky“ a poskytování souvisejících služeb ze dne 2. 11. 2016</i>
Smlouva IS ZAM	<i>Smlouva o vytvoření Jednotného informačního systému práce a sociálních věcí – „IS Zaměstnanost“ a poskytování souvisejících služeb ze dne 22. 12. 2015</i>
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
ÚP	Úřad práce České republiky
VZ	veřejná zakázka
ZDD	modul IIS pro žádosti o důchodovou dávku
ZoDS	zákon č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření
ZoPDS	zákon č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů
ZVZ	zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách
ZZVZ	zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek

Příloha č. 1

Agendy a služby vybrané ke kontrole

Číslo a název agendy	Číslo a název služby	Počet úkonů	Kontrolovaná osoba	Datum plné digitalizace dle ZoPDS	Samooobslužný kanál k dispozici?	IS podporující výkon agendy	Zjištěná míra digitalizace dat**	Vyhodnocení digitalizace z hlediska efektivity***
A1029 Sociální zabezpečení	S82 Starobní důchody*	10	ČSSZ	1. 12. 2023	ANO (od 1. 12. 2023)	IIS	Částečná	Snižená efektivnost
A1029 Sociální zabezpečení	S84 Vdovské a vdovecké důchody*	8	ČSSZ	1. 12. 2023	ANO (od 1. 12. 2023)	IIS	Částečná	Snižená efektivnost
A1154 Státní sociální podpora	S460 Příspěvek na bydlení	8	MPSV a ÚP	1. 1. 2025	ANO	OKcentrum (plánován IS DAV)	Částečná	Snižená efektivnost
A1154 Státní sociální podpora	S482 Rodičovský příspěvek	8	MPSV a ÚP	1. 1. 2025	ANO	OKcentrum (plánován IS DAV)	Částečná	Snižená efektivnost
A1148 Pomoc v hmotné nouzi	S44658 Humanitární dávka	6	MPSV a ÚP	Služba je uvedena v RPP bez uvedení data dokončení digitalizace	ANO	OKnouze/OKslužby (plánován IS ZAM)	Částečná	Snižená efektivnost

Zdroj: RPP, odpovědi MPSV a ČSSZ.

* Jen ty, jejichž vyměřovací základ pochází výhradně z ČR.

** Částečná – rozumí se import digitalizovaných dat s nutností ruční obsluhy, např. data zasláná v příloze e-mailu s možností celou přílohu uložit a následně automaticky zpracovat.

*** Víz škála hodnocení digitalizace z hlediska efektivity.

Odkaz na úplný přehled stavu digitalizace agend resortu MPSV ke dni 1. 2. 2024 (z hlediska dostupnosti digitálního kanálu pro komunikaci klienta veřejné správy s úřadem, resp. úřadu s klientem) je dostupný v datasetu zde: <https://data.nku.cz/download/vystupy-z-kontrol/ka-23-25/prehled-digitalizace-agend-resortu-MPSV-k-2024-02-01.csv>.

Hodnocení digitalizace z hlediska efektivity

Pro vyhodnocení digitalizace vybraného vzorku z hlediska efektivity stanovil NKÚ následující kritéria⁴¹:

- **Efektivní** – veškeré údaje související s danou službou veřejné správy a v ní prováděnými úkony a činnostmi jsou zpracovávány pouze digitálně. Veškeré procesy (100 %) jsou nastaveny tak, že umožňují bezpapírové (plně elektronické) zpracování. V průběhu zpracování údajů nedochází ke změně stavu digitalizace z „plná“ na „žádná“ nebo z „částečná“ na „žádná“.
- **Snížená efektivity** – méně než 100 % všech zpracování údajů je realizováno v souvislosti s danou službou veřejné správy a v ní prováděnými úkony a procesy digitálně. Zároveň procesy jsou nastaveny tak, že umožňují bezpapírové (plně elektronické) zpracování nejméně u 50 % ze všech zpracovávaných údajů. V průběhu zpracování údajů dochází ke změně stavu digitalizace z „plná“ na „žádná“ nebo z „částečná“ na „žádná“.
- **Neefektivní** – méně než 50 % všech zpracovávaných údajů je realizováno v souvislosti s danou službou veřejné správy a v ní prováděnými úkony a činnostmi digitálně. V průběhu zpracování údajů dochází ke změně stavu digitalizace z „plná“ na „částečná“, z „plná“ na „žádná“ nebo z „částečná“ na „žádná“.

⁴¹ Uvedená kritéria byla vytvořena NKÚ při přípravě kontrolní akce. Jednotlivé kontrolované osoby byly s uvedenými kritérii a jejich použitím seznámeny.

Podrobný seznam zjištěných případů nerespektování principů a cílů Informační koncepce České republiky v kontrolovaných agendách

Služba	Úkon nebo funkční celek podporující více úkonů	Zjištění	P2	P12	P16	Cíl 6.2	Cíl 1.9
Starobní důchod	Podání žádosti	Tisk digitalizovaných dat z IIS uložených v modulu ZDD do listinného dávkového spisu.		X			
	Vydání podkladového rozhodnutí	Nepropojení modulu PECE s IIS, modul <i>Kmenové evidence</i> (registr pojistěnců).				X	
	Výzva k doložení rozhodných skutečností	Kopírování dat z modulu ZDD do šablony v MS WORD, nezbytné pro vyhotovení výzvy k doložení rozhodných skutečností.				X	
	Doložení rozhodných skutečností	Povinnost příjemce vdovského a vdoveckého důchodu dokládat uzavření nového manželství vytváří riziko neoprávněného pobírání vdovského/vdoveckého důchodu, čímž hrozí riziko vzniku přeplatků při výplatě vdovského a vdoveckého důchodu a vede to ke snížení komfortu příjemce vdovského a vdoveckého důchodu.		X	X	X	X
	Vydání usnesení o přerušení řízení, vydání usnesení o zastavení řízení	Ruční přepisování údajů z modulu UI 3001 do šablony v MS WORD.				X	
	Vydání rozhodnutí o přiznání důchodu	Přepisování dat potřebných pro ruční výpočet důchodu, ruční přepisování výše důchodu a ruční kopírování údajů o žadateli pro ty žadatele, kteří byli účastníky důchodového spoření podle ZoDS.				X	
	Vydání rozhodnutí o přiznání důchodu	Přepisování dat mezi jednotlivými částmi IIS nezbytných pro zajištění vyhotovení rozhodnutí o přiznání důchodu.		X		X	
	Výplata záloh na dávku	Tisk digitalizovaných dat o výši zálohy na dávku z IIS vyplněných v modulu UI3001 do listinného dávkového spisu.		X	X	X	
	Vydání rozhodnutí o zamítnutí žádosti o přiznání důchodu	Přepisování dat mezi jednotlivými částmi IIS nezbytných pro zajištění vyhotovení rozhodnutí o zamítnutí žádosti o přiznání důchodu.		X	X	X	
	Výplata důchodu	Přepisování dat mezi jednotlivými částmi IIS nezbytných pro zajištění výpočtu doplatku k důchodu za období se dvěma a více legislativními změnami. Vytisknutí tiskových výstupů pro účtárnu a jejich předání v listinné podobě.		X	X	X	
	Výplata zálohy na dávku, vydání rozhodnutí o přiznání důchodu, výplata důchodu	Přepisování dat z IIS z modulu UI 3001 do listinné „výpočtové vložky“ a jejich následné doslovné přepisování zpět do IIS do modulu DCP.		X		X	
	Vydání rozhodnutí o zamítnutí žádosti o přiznání důchodu, vydání rozhodnutí o přiznání důchodu, výplata důchodu	Ruční ukládání vyhotovených dokumentů a ruční přepisování dat potřebných pro odeslání dokumentů datovou schránkou.				X	
Výzva k doložení rozhodných skutečností, vydání usnesení o přerušení řízení, vydání usnesení o zastavení řízení	Ruční ukládání vyhotovených dokumentů a ruční přepisování dat potřebných pro odeslání dokumentů datovou schránkou.				X		
Podání žádosti	Tisk digitalizovaných dat z IIS uložených v modulu ZDD do listinného dávkového spisu. Přepisování dat mezi jednotlivými částmi IIS nutných pro vytvoření žádosti o přiznání vdovského a vdoveckého důchodu		X	X			
Vdovský a vdovecký důchod	Vydání podkladového rozhodnutí	Nepropojení modulu PECE s IIS, modul <i>Kmenové evidence</i> (registr pojistěnců).				X	
	Výzva k doložení rozhodných skutečností	Kopírování dat z modulu ZDD do šablony v MS WORD, nezbytné pro vyhotovení výzvy k doložení rozhodných skutečností.				X	
	Vydání rozhodnutí o přiznání důchodu	Přepisování dat mezi jednotlivými částmi IIS nezbytných pro zajištění vyhotovení rozhodnutí o přiznání důchodu.		X		X	

Služba	Úkon nebo funkční celek podporující více úkonů	Zjištění	P2	P12	P16	Cíl 6.2	Cíl 1.9
	Výplata záloh na dávku	Tisk digitalizovaných dat o výši zálohy na dávku z IIS vyplněných v modulu UI3001 do listinného dávkového spisu.		X		X	
	Vydání rozhodnutí o zamítnutí žádosti o přiznání důchodu	Přepisování dat mezi jednotlivými částmi IIS nezbytných pro zajištění vyhotovení rozhodnutí o zamítnutí žádosti o přiznání důchodu.		X		X	
	Výplata důchodu	Vytisknutí tiskových výstupů pro účtárnu a jejich předání v listinné podobě.		X		X	
	Výplata zálohy na dávku, vydání rozhodnutí o přiznání důchodu, výplata důchodu	Přepisování dat z IIS z modulu UI 3001 do listinné „výpočtové vložky“ a jejich následné doslovné přepisování zpět do IIS do modulu DCP.		X		X	
	Vydání rozhodnutí o zamítnutí žádosti o přiznání důchodu, vydání rozhodnutí o přiznání důchodu, výplata důchodu	Ruční ukládání vyhotovených dokumentů a ruční přepisování dat potřebných pro odeslání dokumentů datovou schránkou.				X	
Příspěvek na bydlení	Back-end služby	Požadavek na předkládání průkazů totožnosti a rodných listů k žádostem o příspěvek na bydlení a předkládání stejných dokladů ke stejnému období k příspěvku na bydlení i další dávce (přídavek na dítě).	X				X
Rodičovský příspěvek	Výzva k doložení rozhodných skutečností Back-end služby	„OKcentrum“ nepodporuje princip IKČR P12 „vnitřně pouze digitálně“.		X			
Humanitární dávka	Výzva k doložení rozhodných skutečností Back-end služby	Dokládání průkazů totožnosti a rodných listů u dětí do 15 let, ruční doplnění údajů dle ISEO/AISEO a ruční doplnění identifikátoru datové schránky v IS „OKcentrum“.		X			X
		Nebyl naplněn princip IKČR P12 „vnitřně pouze digitálně“.		X			
		Nebyl naplněn princip IKČR P12 „vnitřně pouze digitálně“ ve třech případech z celkem pěti kontrolovaných případech.		X			

Zdroj: zjištění z kontroly; vlastní zpracování NKÚ.

Pozn.: Principy a cíle IKČR, jichž se zjištění týkají, jsou v příslušných sloupcích vyznačeny znakem „X“.

Vybrané cíle a principy IKČR:

- **Princip P2 „pouze jednou“** (once only) stanoví, že „orgány veřejné správy musí zaručit, že občané a podniky poskytují stejné informace celé veřejné správě pouze jednou. Orgány veřejné správy využívají při výkonu působnosti tyto sdílené údaje opakovaně, přičemž musí dodržovat pravidla ochrany údajů.“
- **Princip P12 „vnitřně pouze digitálně“** stanoví, že „veškerá komunikace uvnitř úřadů i mezi úřady navzájem musí být pouze digitální. Od přijetí podání až do vypravení a doručení rozhodnutí nebo jiného výstupu musí být všechny interní provozní procesy veřejné správy plně elektronické, bezpapírové – pokud není jejich zavedení v této podobě nehospodárné (3E).“

- **Princip P16** „konsolidace a propojování informačních systémů veřejné správy“ stanoví, že „je nutno budovat ISVS efektivně a snažit se využívat v maximální míře již vytvořené a sdílené procesně a funkčně ucelené komponenty pro řešení obdobných požadavků napříč agendami a úřady. Stejně nezbytné je zajistit propojování ISVS a jejich údajů v případech, pokud jsou potřebné pro výkon agend.“
- **Cíl 1.9** „proaktivní poskytování služeb“ stanoví, že „cílem je minimalizovat nutný počet interakcí klientů s veřejnou správou ve všech životních situacích díky proaktivnímu poskytování služeb či vyřizování povinností automaticky ,za klienty' všude tam, kde je to možné a vhodné.“
- **Cíl 6.2** „vnitřní digitalizace úřadu“ stanoví: „Digitalizace vnitřních činností a dokumentů úřadu – konec referátníků a žádanek. Nedílnou součástí optimalizace procesů a služeb je jejich zjednodušování, elektronizace a automatizace, sjednocování a sdílení. Tedy elektronizace a sdílení vnitřních činností a dokumentů úřadu všude, kde to je co do počtu a složitosti činností proveditelné a rentabilní.“

Kontrolní závěr z kontrolní akce

23/30

Hospodaření se státním majetkem a vynakládání peněžních prostředků státního rozpočtu v kapitole Ministerstva obrany v oblastech, ve kterých byly zjištěny nedostatky v kontrolních akcích č. 18/02, č. 18/17, č. 19/13 a č. 19/20

Kontrolní akce (dále také „KA“) byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2023 pod číslem 23/30. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Jan Kinšt.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda Ministerstvo obrany v oblastech, ve kterých byly zjištěny nedostatky v předchozích kontrolních akcích NKÚ, hospodaří se státním majetkem a vynakládá peněžní prostředky státního rozpočtu účelně, hospodárně, efektivně a v souladu s právními předpisy.

Kontrolováno bylo období od roku 2019 do roku 2023, v případě věcných souvislostí i období předcházející a období do ukončení kontroly.

Kontrola byla prováděna u kontrolované osoby v období od listopadu 2023 do června 2024.

Kontrolovaná osoba:

Ministerstvo obrany (dále také „MO“).

Kolegium NKÚ na svém XI. jednání, které se konalo dne 5. srpna 2024,

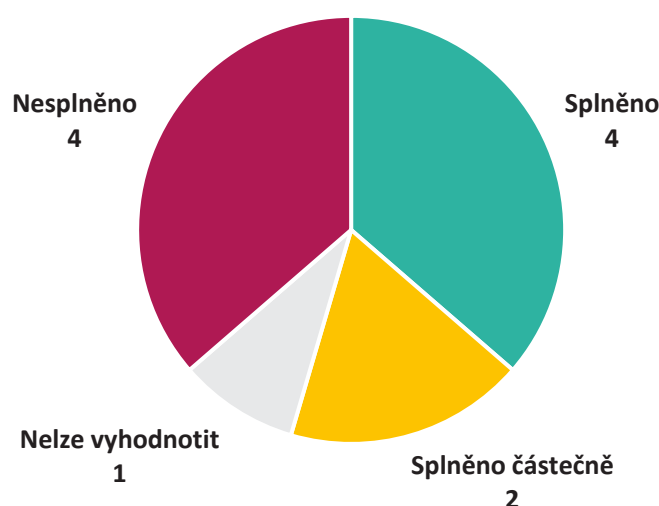
schválilo usnesením č. 8/XI/2024

kontrolní závěr v tomto znění:

NKÚ v minulosti zjistil u MO nedostatky při těchto vybraných kontrolních akcích:

- KA č. 18/02 – *Nemovitý majetek a peněžní prostředky státu související s tímto majetkem určené na zabezpečení úkolů Armády České republiky;*
- KA č. 18/17 – *Majetek a peněžní prostředky státu vynakládané na pořízení a distribuci výstroje příslušníků Armády České republiky;*
- KA č. 19/13 – *Obrněná technika Armády České republiky;*
- KA č. 19/20 – *Vysokoškolské vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů a vojáků ozbrojených sil.*

NKÚ vyhodnotil účinnost 11 opatření uložených vládou k odstranění zjištěných nedostatků takto:

**Opatření, která NKÚ vyhodnotil jako nesplněná nebo jen splněná částečně:**

- MO nezajistilo, aby investiční záměry akcí obsahovaly požadované vyjádření efektivnosti vložených prostředků.
- MO neplnilo vlastní plán snižování deficitu peněžních prostředků na pořízení výstroje pro příslušníky AČR.
- MO dosud nezavedlo elektronický objednávkový systém, který by zjednodušil a urychlil výdej výstroje pro všechny příslušníky AČR.
- MO neplní stanovenou provozuschopnost tanků a nezajistilo dostatečnou zásobu náhradních dílů potřebných pro jejich opravy.
- MO neudrhuje v centrálním skladě zásobu výstroje pro případ neplánovaných požadavků, pokrytí výpadků dodávek a další nepředvídatelné situace.
- MO nevypracovalo příslušné postupy, a proto nedokáže vyhodnocovat náklady na životní cyklus vojenské techniky, zejména během jejího užívání.

I. Shrnutí a vyhodnocení

1.1 NKÚ provedl kontrolu, jejímž cílem bylo prověřit, zda Ministerstvo obrany v oblastech, ve kterých byly zjištěny nedostatky v předchozích kontrolních akcích NKÚ, hospodaří se státním majetkem a vynakládá peněžní prostředky státního rozpočtu (dále také „peněžní prostředky“) účelně, hospodárně, efektivně a v souladu s právními předpisy. Opatření MO se týkala nedostatků, které NKÚ zjistil v:

- KA č. 18/02 – *Nemovitý majetek a peněžní prostředky státu související s tímto majetkem určené na zabezpečení úkolů Armády České republiky;*
- KA č. 18/17 – *Majetek a peněžní prostředky státu vynakládané na pořízování a distribuci výstroje příslušníků Armády České republiky;*
- KA č. 19/13 – *Obrněná technika Armády České republiky;*
- KA č. 19/20 – *Vysokoškolské vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů a vojáků ozbrojených sil.*

1.2 NKÚ vybral ke kontrole celkem 11 opatření, u kterých prověřil míru jejich splnění a účinnost na hospodaření se státním majetkem a při vynakládání peněžních prostředků v kapitole MO. Kontrolovaný objem peněžních prostředků činil pro oblast nemovitého majetku 2 678,1 mil. Kč, výstroje 4 880,0 mil. Kč, obrněné techniky 5 624,0 mil. Kč a vysokých škol 922,0 mil. Kč, tj. celkem 14 104,0 mil. Kč.

1.3 NKÚ kontrolou zjistil, že MO nesplnilo některá vládou uložená opatření k odstranění nedostatků zjištěných v předchozích kontrolách NKÚ č. 18/02, č. 18/17, č. 19/13 a č. 19/20. Z jedenácti opatření, která měla zlepšit hospodaření se státním majetkem a vynakládání peněžních prostředků v kapitole MO, nebyla čtyři splněna vůbec a další dvě byla splněna jen částečně. MO tak v těchto případech nepostupovalo v souladu se zákonem¹, neboť se neřídilo příslušnými usneseními vlády. Nedostatečné plnění opatření má negativní vliv na účelnost, hospodárnost a efektivnost vynakládání peněžních prostředků, zejména v oblasti zajištění výstroje, provozu vojenské techniky a hospodaření s nemovitým majetkem při obnově a modernizaci prioritních vojenských areálů. Nedostatky a rizika zjistil NKÚ i v oblastech, ve kterých opatření splněna byla.

1.4 Toto celkové shrnutí vyplývá z následujících zjištění z kontroly:

- a) Opatřením uloženým k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 18/02 mělo MO zabezpečit, že mu budou předkládány k registraci pouze investiční záměry (dále také „IZ“), které obsahují vyjádření efektivnosti vložených prostředků spolu se specifikací požadavků na zabezpečení provozu budované nebo obnovované kapacity. MO opatření nesplnilo a tím nevytvořilo jeden z předpokladů pro efektivní vynakládání peněžních prostředků na realizaci akcí programů (viz odst. 4.1 až 4.6).
- b) Opatření uložená k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 18/02 zahrnovala mj. tyto činnosti: provést analýzu potřebnosti nemovitého majetku, snížit související provozní náklady, pokračovat v realizaci projektů revitalizace nemovité infrastruktury. MO sice uvedená opatření splnilo, NKÚ však zjistil významné nedostatky týkající se plnění cílů

¹ Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

zabezpečení rozvoje a udržování nemovitého majetku. Jedná se zejména o nesplnění některých cílů stanovených na základě analýzy potřeby nemovitého majetku v *Koncepci rozvoje a udržování nemovité infrastruktury v působnosti MO na roky 2020–2035* (dále také „Koncepce“) a neplnění harmonogramu investic do obnovy a modernizace 11 prioritně vybraných vojenských areálů. Dopadem je riziko, že MO nestihne pro nově pořizovanou vojenskou techniku vybudovat nezbytnou nemovitou infrastrukturu (viz odst. 4.7 až 4.14).

- c) Opatření uložené k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 18/17 spočívalo v postupném navyšování rozpočtu MO na pořízení výstroje tak, aby se deficit peněžních prostředků vytvořený v předchozím období dorovnal. MO sice postupně rozpočet na pořízení výstroje navyšovalo, avšak zásoby výstroje odpovídající této částce nenakoupilo. Nedošlo tedy k snižování deficitu peněžních prostředků v oblasti pořízení výstroje stanoveným tempem. MO tak opatření nesplnilo (viz odst. 4.15 až 4.21).
- d) Další opatření uložené k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 18/17 předpokládalo spuštění systému elektronického objednávání výstroje v roce 2022, na který měl navázat projekt zásilkové služby. MO opatření nesplnilo. Peněžní prostředky vynaložené na vybudování elektronického objednávání vyhodnotil NKÚ jako neúčelné, neboť MO do doby ukončení kontroly NKÚ nesplnilo stanovené cíle a zamýšlené dopady zavádění systému pro objednání a distribuci výstroje mezi příslušníky AČR (viz odst. 4.22 až 4.27).
- e) Opatření uložená k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 18/17 zahrnovala také zpracování koncepčních a plánovacích dokumentů pro zabezpečení výstroje a dále udržování zásob výstroje k řešení neplánovaných požadavků, výpadků dodávek a dalších nepředvídatelných situací. Opatření splnilo MO pouze částečně, neboť v době ukončení kontroly NKÚ nemělo dostatečné zásoby výstroje na řešení těchto situací. V centrálním skladu (dále také „sklad“) chyběla necelá pětina výstroje, NKÚ proto vyhodnotil peněžní prostředky vynaložené na zajištění zásoby výstroje jako omezeně efektivní (viz odst. 4.28 až 4.34).
- f) Opatření uložené k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 19/13 zavazuje MO, aby poskytovalo zálohy pouze na základě schválení jejich ekonomické výhodnosti. MO sice opatření splnilo, NKÚ přesto vyhodnotil, že předpoklad pro efektivní, resp. hospodárné² vynakládání peněžních prostředků v rámci poskytovaných záloh je zajištěn pouze u těch smluv, na které se nastavené postupy vztahují. Existuje totiž řada finančně významných smluv, u kterých MO na základě výjimek vyhovělo při poskytnutí zálohy požadavkům dodavatelů (viz odst. 4.35 až 4.41).
- g) Opatření uložená k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 19/13 dále zahrnovala mj. vytvoření nových vojenských opravárenských zařízení a v rámci nákupů techniky požadavek na pořizování veškerého materiálu dílenské potřeby. MO sice opatření splnilo, ale z důvodu nenaplnění tabulkových počtů personálu opravárenských kapacit a sedmiletého zpoždění výstavby multifunkční haly vojenského opravárenského zařízení přetrvává dle NKÚ i nadále riziko neekonomického vynakládání peněžních prostředků na údržbu a opravy techniky (viz odst. 4.42 až 4.49).

² V případě efektivnosti může ekonomická výhodnost spočívat např. v dřívějším dodání vojenské techniky, v případě hospodárnosti se jedná obvykle o slevu z nabídkové ceny.

- h) Další opatření uložené k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 19/13 zavazuje MO, aby do budoucích smluv na pořízení a servisní podporu techniky zahrnulo takové sankce (smluvní pokuty) za nedodržení řádného a včasného plnění, kterými zajistí, že dodavatelé budou poskytovat služby nebo dodávky včas a dojde ke snížení průměrné doby neprovoznosti techniky. NKÚ zjistil, že MO stanovilo pravidla k nastavování výše smluvních pokut. Nárok na smluvní pokutu u kontrolovaných případů do doby ukončení kontroly NKÚ nevznikl, neboť plnění bude probíhat až v následujícím období. NKÚ tak nemohl např. v případě rámcové dohody na servisní podporu ověřit ani dopad přijatého opatření, tj. snížení průměrné doby neprovoznosti obrněné techniky (viz odst. 4.50 až 4.56).
- i) Opatření uložená k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 19/13 také zahrnovala zpracování pokynů ke stanovení zásad pro řízení životního cyklu vojenského materiálu, včetně zásad pro výpočet celkových nákladů životního cyklu pro potřeby posuzování ekonomické výhodnosti nabídek. Opatření splnilo MO pouze částečně, neboť nezpracovalo postupy pro řízení celkových nákladů životního cyklu ve všech jeho etapách. Z tohoto důvodu a s ohledem na pouze částečné využití softwaru na kalkulaci odhadů a sledování těchto nákladů přetrvává dle NKÚ riziko nevhodného vynakládání peněžních prostředků na pořizování vojenského materiálu (viz odst. 4.57 až 4.64).
- j) Opatření uložená k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 19/13 měla zlepšit provozuschopnost tanků a zajistit dostatečnou oběžnou zásobu náhradních dílů potřebných pro jejich vojenské opravy. MO opatření nesplnilo (viz odst. 4.65 až 4.71).
- k) Opatření uložené k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 19/20 spočívalo ve zlepšení odborné připravenosti příslušných zaměstnanců MO tak, aby při evidenci a registraci investiční akce (dále také „akce“) byly vždy nadefinovány parametry akce jako měřitelné věcné ukazatele ve smyslu jejího cíle (účelu). MO opatření splnilo (viz odst. 4.72 až 4.79).

II. Informace o kontrolované oblasti

2.1 MO je ústředním orgánem státní správy České republiky (dále také „ČR“) zejména pro zabezpečování obrany ČR, řízení Armády České republiky (dále také „AČR“) a správu vojenských újezdů. Podle ustanovení § 13 zákona č. 219/1999 Sb.³ je AČR základem ozbrojených sil a organizačně se člení na vojenské útvary a vojenská zařízení.

2.2 Úkoly AČR jsou uvedeny v ustanoveních § 9, § 10 a části třetí zákona č. 219/1999 Sb. Základním úkolem je příprava k obraně ČR a obrana proti vnějšímu napadení. AČR plní též úkoly, které vyplývají z mezinárodních smluvních závazků ČR, nebo se účastní vojenských cvičení. Úkoly může plnit pouze za předpokladu, že mj. disponuje potřebným nemovitým majetkem, má dostatek výstroje pro příslušníky AČR i provozuschopné techniky a má zabezpečeny vzdělávací potřeby. Právě na tyto oblasti se NKÚ zaměřil v předchozích KA uvedených v následujících odstavcích.

2.3 KA č. 18/02 – *Nemovitý majetek a peněžní prostředky státu související s tímto majetkem určené na zabezpečení úkolů Armády České republiky* byla zaměřena na nemovitý majetek, s nímž je příslušné hospodařit MO. NKÚ mj. zjistil, že tento majetek převyšuje potřeby AČR, nadbytečně zatěžuje státní rozpočet a zároveň dochází k jeho postupnému zanedbávání.

³ Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky.

Vláda na základě návrhu MO k odstranění nedostatků zjištěných kontrolní akcí č. 18/02 uložila svým usnesením⁴ ministru obrany provést navržená opatření. O stavu jejich plnění ministr obrany informoval vládu ve vyhodnocení opatření⁵.

2.4 KA č. 18/17 – *Majetek a peněžní prostředky státu vynakládané na pořízování a distribuci výstroje příslušníků Armády České republiky* prověřila zejména zajištění potřeb výstroje příslušníků AČR a distribuci této výstroje. NKÚ mj. zjistil, že peněžní prostředky vynaložené na zajištění výstroje neodpovídaly výstrojním potřebám AČR a vzhledem k nízkým skladovým zásobám muselo MO výdej výstroje regulovat. Systém distribuce výstroje mezi příslušníky AČR byl zastaralý a neodpovídal technickým možnostem. Vláda na základě návrhu MO k odstranění nedostatků zjištěných kontrolní akcí č. 18/17 uložila svým usnesením⁶ ministru obrany provést navržená opatření. O stavu jejich plnění ministr obrany informoval vládu ve vyhodnocení opatření⁷.

2.5 KA č. 19/13 – *Obrněná technika Armády České republiky* byla zaměřena na peněžní prostředky určené na realizaci akcí pořízení, oprav a udržování obrněné techniky. NKÚ mj. zjistil, že se MO při pořízování nezabývalo celkovými náklady životního cyklu. Dále dostatečně nezabezpečilo opravy a udržování obrněné techniky a nezajistilo přísun náhradních dílů. Zjištěna tak byla vysoká neprovoznost této techniky. Vláda na základě návrhu MO k odstranění nedostatků zjištěných kontrolní akcí č. 19/13 uložila svým usnesením⁸ ministru obrany provést navržená opatření. O stavu jejich plnění ministr obrany informoval vládu ve vyhodnocení opatření⁹.

2.6 KA č. 19/20 – *Vysokoškolské vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů a vojáků ozbrojených sil* prověřila mimo jiné zabezpečování vzdělávacích potřeb AČR. NKÚ mj. zjistil, že MO stanovilo u jedné akce pouze její cíl, ale již nedefinovalo parametry nebo indikátory jako měřitelné věcné ukazatele. Vláda na základě návrhu MO k odstranění nedostatků zjištěných kontrolní akcí č. 19/20 uložila svým usnesením¹⁰ ministru obrany provést navržená opatření. O stavu jejich plnění ministr obrany informoval vládu ve vyhodnocení opatření¹¹.

⁴ Usnesení vlády ČR ze dne 8. dubna 2019 č. 234, *ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 18/02 Nemovitý majetek a peněžní prostředky státu související s tímto majetkem určené na zabezpečení úkolů Armády České republiky.*

⁵ *Vyhodnocení opatření přijatých ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 18/02 Nemovitý majetek a peněžní prostředky státu související s tímto majetkem určené na zabezpečení úkolů Armády České republiky* (projednáno na jednání vlády ČR dne 13. července 2020 – bez usnesení).

⁶ Usnesení vlády ČR ze dne 30. září 2019 č. 680, *ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 18/17 Majetek a peněžní prostředky státu vynakládané na pořízování a distribuci výstroje příslušníků Armády České republiky.*

⁷ *Vyhodnocení opatření přijatých ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 18/17 Majetek a peněžní prostředky státu vynakládané na pořízování a distribuci výstroje příslušníků Armády České republiky* (projednáno na jednání vlády ČR dne 1. února 2021 – bez usnesení).

⁸ Usnesení vlády ČR ze dne 1. února 2021 č. 90, *ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 19/13 Obrněná technika Armády České republiky.*

⁹ *Vyhodnocení opatření Ministerstva obrany ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 19/13 Obrněná technika Armády České republiky* (projednáno na jednání vlády ČR dne 25. října 2021 – bez usnesení).

¹⁰ Usnesení vlády ČR ze dne 17. května 2021 č. 458, *ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 19/20 Vysokoškolské vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů a vojáků ozbrojených sil.*

¹¹ *Vyhodnocení opatření Ministerstva obrany ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 19/20 Vysokoškolské vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů a vojáků ozbrojených sil* (projednáno na jednání vlády ČR dne 9. března 2022 – bez usnesení).

III. Rozsah kontroly

3.1 Cílem kontroly bylo prověřit, zda MO v oblastech, ve kterých byly zjištěny nedostatky v předchozích kontrolních akcích NKÚ, hospodaří se státním majetkem a vynakládá peněžní prostředky účelně, hospodárně, efektivně a v souladu s právními předpisy.

3.2 Ke kontrole bylo vybráno celkem 11 opatření, která vyplynula z kontrolních zjištění z KA uvedených v odstavcích 2.3 až 2.6 a byla uložena vládou k odstranění zjištěných nedostatků. NKÚ považuje realizaci těchto opatření za významnou pro zlepšení stavu hospodaření se státním majetkem a vynakládání peněžních prostředků.¹²

- KA č. 18/02 – *Nemovitý majetek a peněžní prostředky státu související s tímto majetkem určené na zabezpečení úkolů Armády České republiky*
 - A.1 Dodržování právních předpisů – rozpočtových pravidel (viz odst. 4.1 až 4.6);
 - A.2 Stanovení měřitelných cílů v oblasti nemovitého majetku (viz odst. 4.7 až 4.14);
- KA č. 18/17 – *Majetek a peněžní prostředky státu vynakládané na pořízování a distribuci výstroje příslušníků Armády České republiky*
 - B.1 Peněžní prostředky na zajištění výstroje (viz odst. 4.15 až 4.21);
 - B.2 Objednání a distribuce výstroje (viz odst. 4.22 až 4.27);
 - B.3 Vnitřní předpisy pro plánování pořízování výstroje (viz odst. 4.28 až 4.34);
- KA č. 19/13 – *Obrněná technika Armády České republiky*
 - C.1 Zpoždění realizace akcí, u nichž poskytlo MO zálohy dodavatelům (viz odst. 4.35 až 4.41);
 - C.2 Nedostatečná kapacita pro zabezpečení vojenských oprav (viz odst. 4.42 až 4.49);
 - C.3 Nízká provozuschopnost techniky, způsobená také nevhodně stanovenou výší pokut ve smlouvách na její servisní podporu (viz odst. 4.50 až 4.56);
 - C.4 Absence plánování celkových nákladů životního cyklu obrněné techniky (viz odst. 4.57 až 4.64);
 - C.5 Nízká provozuschopnost modernizovaných tanků (viz odst. 4.65 až 4.71);
- KA č. 19/20 – *Vysokoškolské vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů a vojáků ozbrojených sil*
 - D.1 Chybějící parametr u akce (viz odst. 4.72 až 4.79).

3.3 NKÚ stanovil v návaznosti na informace uvedené MO v rámci 11 opatření jedno či několik kritérií pro hodnocení účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti vynaložených, resp. vynakládaných peněžních prostředků na danou oblast (viz odst. 3.4 až 3.7). NKÚ dále ověřil ve vhodných případech účinnost příslušného opatření na kontrolním vzorku akcí, resp. smluv a rámcových dohod.

3.4 KA č. 18/02 – *Nemovitý majetek a peněžní prostředky státu související s tímto majetkem určené na zabezpečení úkolů Armády České republiky* – NKÚ považoval:

- v části A.1 za jeden z předpokladů pro efektivní vynakládání peněžních prostředků na realizaci akcí programů investiční záměr obsahující vyjádření efektivnosti vložených

¹² Následující číslování jednotlivých opatření A.1 až D.1 si zvolil NKÚ a odpovídá jejich pořadí uvedenému v části IV. tohoto kontrolního závěru.

prostředků. Účinnost opatření ověřil na třech akcích¹³ pořízení nemovitého majetku financovaných z programu 107V75 – *Zabezpečení civilně-správní části MO a státní příspěvkové organizace* (dále také „program 107V75“), které MO registrovalo¹⁴ po přijetí opatření ke KA č. 18/02;

- v části A.2 koncepční, plánovací a rozpočtovou činnost MO a peněžní prostředky na ni vynaložené za účelné (viz příloha č. 1), pokud MO splnilo cíle Koncepce dle časových milníků, a dále za předpoklady pro hospodárné vynakládání peněžních prostředků, pokud MO vyhodnocovalo potřebnost nemovitého majetku a následně nakládalo s nepotřebným nemovitým majetkem s co nejnižšími náklady, a to při dodržení kvality úkolů plněných v oblasti hospodaření s nemovitým majetkem.

3.5 KA č. 18/17 – Majetek a peněžní prostředky státu vynakládané na pořizování a distribuci výstroje příslušníků Armády České republiky – NKÚ považoval:

- v části B.1 akviziční činnost MO a peněžní prostředky na ni vynaložené za účelné, pokud MO nakoupilo zásoby výstroje v objemu dle výše schváleného rozpočtu a tím došlo ke snižování deficitu peněžních prostředků v oblasti pořízení výstroje stanoveným tempem;
- v části B.2 peněžní prostředky vynaložené na vznik systému elektronického objednávkového způsobu výdeje výstroje za účelné, pokud MO plánovaný systém pro objednání a budoucí distribuci výstroje skutečně vybudovalo, je využíván a vedl ke zjednodušení a urychlení výdeje výstroje příslušníkům AČR;
- v části B.3 peněžní prostředky vynaložené na zajištění potřebné zásoby výstroje ve skladu za efektivní, pokud MO ve srovnání s objemem přidělených peněžních prostředků dosáhlo při nákupu zásoby výstroje k řešení neplánovaných požadavků, pokrytí výpadků dodávek a dalších nepředvídatelných situací nejvýše možného rozsahu a přínosu úkolů plněných v oblasti zajištění výstroje (tj. výše zásoby odpovídá stanoveným potřebám).

3.6 KA č. 19/13 – Obrněná technika Armády České republiky – NKÚ považoval:

- v části C.1 peněžní prostředky vynaložené v rámci poskytnutých záloh za efektivní, resp. hospodárné, pokud byly vždy poskytnuty na základě schválené ekonomické výhodnosti. Účinnost opatření ověřil na smlouvě na pořízení¹⁵, resp. na technické zhodnocení¹⁶ obrněné techniky;
- v části C.2 za jeden z předpokladů pro hospodárné vynakládání peněžních prostředků na údržbu a opravy techniky, pokud MO pořizovalo s technikou i veškerý materiál dílenské potřeby. Účinnost opatření ověřil na smlouvě na pořízení¹⁵ obrněné techniky;
- v části C.3 za jeden z předpokladů pro hospodárné vynakládání peněžních prostředků v rámci smluvních vztahů zpracování a dodržování vnitřního předpisu, resp. metodického pokynu, který obsahuje pravidla pro nastavení výše smluvních pokut. Účinnost opatření

¹³ Akce č. 107V752001901 *Vyškov – výstavba ubytovny pro základní přípravu – realizace*, akce č. 107V752001921 *Lipník – rekonstrukce tepelných zdrojů – realizace* a akce č. 107V752002208 *VUZ Dědina – rekonstrukce ubytovny – realizace*.

¹⁴ Dle ustanovení § 12 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

¹⁵ Akce č. 107V081002044 *Dělo NATO – nákup*.

¹⁶ Akce č. 107V081001921 *Tank T-72 MACZ – technické zhodnocení*.

ověřil na smlouvě na pořízení¹⁵, resp. rámcové dohodě na servisní podporu¹⁷ obrněné techniky;

- v části C.4 za jeden z předpokladů pro hospodárné vynakládání peněžních prostředků na pořízení vojenského materiálu zpracování a dodržování vnitřních předpisů, které obsahují pravidla pro řízení a výpočet celkových nákladů životního cyklu;
- v části C.5 za jeden z předpokladů pro účelné vynakládání peněžních prostředků na vojskové opravy tanků, pokud MO zajistilo při plnění stanovených úkolů v rámci zajištění provozuschopnosti tanků oběžnou zásobu náhradních dílů.

3.7 KA č. 19/20 – *Vysokoškolské vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů a vojáků ozbrojených sil* – NKÚ považoval:

- v části D.1 za jeden z předpokladů pro účelné vynakládání peněžních prostředků na realizaci akcí, pokud MO v rámci přípravy akce (evidence a registrace) definovalo parametry akce jako měřitelné věcné ukazatele ve smyslu jejího cíle (účelu). Účinnost opatření ověřil na čtyřech akcích¹⁸ pořízení nemovitého majetku financovaných z programu 107V75.

3.8 Kritéria pro posouzení souladu s právními předpisy čerpal NKÚ ze zákona České národní rady č. 2/1969 Sb. a zákona č. 218/2000 Sb. Pojmy hospodárnost, efektivnost a účelnost vymezuje ustanovení § 2 písm. m), n) a o) zákona č. 320/2001 Sb.¹⁹

3.9 Kontrolovaným obdobím byly roky 2019 až 2023, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující. Kontrolovaný objem peněžních prostředků činil pro oblast nemovitého majetku 2 678,1 mil. Kč, výstroje 4 880,0 mil. Kč, obrněné techniky 5 624,0 mil. Kč a vysokých škol 922,0 mil. Kč, tj. celkem 14 104,0 mil. Kč.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období. Hodnoty peněžních prostředků zahrnují ceny včetně DPH, pokud není uvedeno jinak.

¹⁷ Rámcová dohoda *Komplexní servisní podpora techniky na podvozku TITUS 6x6 KOVVŠ, KOVS a MKPP*.

¹⁸ Jediné dvě kontrolovatelné akce č. 107V751003149 *Brno – kas. Černá pole – logistické centrum – výstavba* a č. 107V751003151 *Brno – Kounicova 44, rekonstrukce vnější části budovy*, u kterých je příjemcem podpory Univerzita obrany v Brně (která byla kontrolována v rámci KA č. 19/20), nebyly v době ukončení kontroly NKÚ dokončeny. NKÚ proto do kontrolního vzorku vybral ještě dvě již dokončené akce obdobného charakteru uskutečněné dalšími příjemci podpory (akce č. 107V752001919 *Jaroměř – decentralizace tepelného zdroje, vybudování plynovodu – realizace*, akce č. 107V752001921 *Lipník – rekonstrukce tepelných zdrojů*) tak, aby mohl účinnost opatření ověřit.

¹⁹ Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

A. Opatření k odstranění zjištěných nedostatků vyplývajících z kontrolního závěru NKÚ z KA č. 18/02 – Nemovitý majetek a peněžní prostředky státu související s tímto majetkem určené na zabezpečení úkolů Armády České republiky

A.1 Dodržování právních předpisů – rozpočtových pravidel

→ *Co vláda uložila a jaká provedlo MO opatření k odstranění zjištěných nedostatků?*

4.1 NKÚ v KA č. 18/02 mj. zjistil, že MO nepostupovalo v souladu s ustanovením § 12 odst. 6 zákona č. 218/2000 Sb. tím, že registrovalo IZ, ve kterých Armádní Servisní, příspěvková organizace, (dále také „AS-PO“) neuvedla vyjádření efektivnosti vložených prostředků spolu se specifikací požadavků na zabezpečení provozu budované nebo obnovované kapacity.

4.2 Vláda na základě návrhu MO k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 18/02 uložila svým usnesením⁴ ministru obrany, aby organizačními opatřeními u AS-PO zabezpečil, že Ministerstvu obrany budou předkládány k registraci pouze IZ, ve kterých budou uvedena vyjádření efektivnosti vložených prostředků spolu se specifikací požadavků na zabezpečení provozu budované nebo obnovované kapacity.

4.3 MO v rámci vyhodnocení realizace opatření k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 18/02⁵ mj. zopakovalo, že organizačními opatřeními přijatými u AS-PO, zejména v oblasti vnitřního kontrolního systému, je zabezpečeno, že mu jsou předkládány k registraci pouze IZ obsahující vyjádření efektivnosti vložených prostředků spolu se specifikací požadavků na zabezpečení provozu budované nebo obnovované kapacity. Registrovány měly být pouze IZ obsahující kompletní podklady. Opatření bylo dle MO splněno.

→ *Vyhodnocení NKÚ: Nápravu zjištěného nedostatku Ministerstvo obrany v praxi neprovedlo, proto při realizaci akcí programů přetrvává riziko neefektivního vynakládání peněžních prostředků.*

4.4 NKÚ posoudil splnění opatření uloženého usnesením vlády⁴. Ověřoval, zda MO postupovalo v souladu s ustanovením § 12 odst. 6 (s účinností do 31. prosince 2021), resp. ustanovením § 12 odst. 7 (s účinností od 1. ledna 2022) zákona č. 218/2000 Sb., tj. registrovalo akce na základě správně vyplněného IZ. NKÚ považoval IZ obsahující vyjádření efektivnosti vložených prostředků za jeden z předpokladů pro efektivní vynakládání peněžních prostředků na realizaci akcí programů.

4.5 NKÚ ověřil plnění opatření na vzorku tří IZ akcí programu 107V75: č. 107V752001901 *Vyškov – výstavba ubytovny pro základní přípravu – realizace*, č. 107V752001921 *Lipník – rekonstrukce tepelných zdrojů – realizace* a č. 107V752002208 *VUZ Dědina – rekonstrukce ubytovny – realizace*. Zjistil, že IZ všech výše uvedených akcí měly sice vyplněny příslušné části týkající se vyjádření efektivnosti vložených prostředků spolu se specifikací požadavků na zabezpečení provozu budované nebo obnovované kapacity, vložený text však neobsahoval mj. vyjádření efektivnosti vložených prostředků (viz příklad č. 1). MO tak nepostupovalo dle ustanovení § 12 odst. 6 (u akce č. 107V752001921), resp. ustanovení § 12 odst. 7 (u akce č. 107V752001901 a akce č. 107V752002208) zákona č. 218/2000 Sb., když jako správce programu 107V75 registrovalo akce, přestože AS-PO v IZ nevyjádřila efektivnost vložených peněžních prostředků a nespécifikovala požadavky na zabezpečení provozu budované nebo obnovované kapacity tak, jak stanovila dokumentace programu 107V75.

Příklad č. 1

AS-PO uvedla v IZ ze dne 3. března 2020 akce č. 107V752001901 Vyškov – výstavba ubytovny pro základní přípravu – realizace k vyjádření efektivnosti vložených prostředků: „Požadavek na realizaci projektu ubytoven pro základní přípravu vznikl ze strany Vojenské akademie Vyškov. Důvodem je zabezpečení provozu základní přípravy.“ Ke specifikaci požadavků na zabezpečení provozu budované nebo obnovované kapacity uvedla: „Jedná se o existující centrum výcviku, které bude po dostavbě přemístěno. Budoucí provoz bude tedy zabezpečen stávajícími pracovníky AČR.“ IZ neobsahoval údaje požadované dokumentací programu 107V75 pro vyjádření efektivnosti vložených prostředků ani specifikace požadavků na zabezpečení provozu, např. podrobné podmínky, za kterých bude akce efektivní, a zda budou tyto podmínky dosaženy, kalkulace nákladů nebo porovnání výdajů dosud pro objekt obvyklých a výdajů pro další provoz objektu apod. MO přesto akci dne 26. května 2022 registrovalo.

4.6 NKÚ proto shrnuje a vyhodnocuje, že MO opatření k odstranění nedostatků zjištěných kontrolní akcí č. 18/02 nesplnilo a nepostupovalo tak v souladu s ustanovením § 21 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., neboť se neřídilo usnesením vlády⁴. Nevytvořilo tím také jeden z předpokladů pro efektivní vynakládání peněžních prostředků na realizaci akcí programu 107V75.

A.2 Stanovení měřitelných cílů v oblasti nemovitého majetku**→ Co vláda uložila a jaká provedlo MO opatření k odstranění zjištěných nedostatků?**

4.7 NKÚ v KA č. 18/02 mj. zjistil, že MO nemá žádný souhrnný dokument, který by byl na oblasti rozvoje a udržování nemovitého majetku zaměřen a v těchto oblastech stanovil měřitelné cíle, a ve kterém by byl uveden rozsah nemovitostí potřebných pro AČR, resp. MO. Optimalizace objemu a struktury nemovitého majetku měla dle NKÚ snížit objem peněžních prostředků potřebných na jeho správu, provoz i investice do něj.

4.8 Vláda na základě návrhu MO k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 18/02 uložila svým usnesením⁴ ministru obrany, aby MO provedlo analýzu potřebnosti nemovitého majetku, se kterým je příslušné hospodařit, není dosud prohlášen za nepotřebný a je určen k využití AČR. Na základě toho mělo MO navrhnout nevyužitelný majetek k prohlášení za nepotřebný a připravit tento majetek k nakládání s ním tak, aby byly sníženy jeho provozní náklady. Dále se MO zavázalo pokračovat v realizaci projektů revitalizace nemovité infrastruktury a stanovit v návaznosti na potřeby AČR další areály a objekty předpokládané k využití AČR. Studie objemového a prostorového řešení, které měly být využity k dalšímu plánování akcí nebo změnám programů, měly obsahovat i odhad objemu peněžních prostředků nutných na obnovu a modernizaci. MO mělo opatření splnit do 31. prosince 2019.

4.9 MO v rámci vyhodnocení realizace opatření k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 18/02⁵ mj. uvedlo, že jeho zásadní reakcí na nedostatky zjištěné NKÚ bylo vydání historicky první koncepce v oblasti nemovitého majetku. Cílovým stavem Koncepce ze dne 12. května 2020 bylo zabezpečit rozvoj a udržování nemovitého majetku dle potřeb MO. Dále MO uvedlo, že v roce 2019 zpracovalo prostorové a kapacitní studie na využití a optimalizaci 11 prioritně vybraných vojenských areálů a že na základě vyhodnocení potřebnosti nemovitého majetku pro AČR byl nevyužitelný nemovitý majetek prohlášen za nepotřebný a zapsán do novelizovaného registru nepotřebného nemovitého majetku. Opatření bylo dle MO průběžně plněno.

→ Vyhodnocení NKÚ: Nápravu zjištěného nedostatku sice MO provedlo, ale stanovené cíle v oblasti nemovitého majetku splnilo jen částečně, ...

4.10 NKÚ posoudil splnění opatření uložených usnesením vlády⁴ a zjišťoval, zda schválená Koncepce obsahuje pro oblast nemovitého majetku měřitelné cíle a časové milníky určené pro jejich dosažení. NKÚ považoval koncepční, plánovací a rozpočtovou činnost MO a peněžní prostředky na ni vynaložené za účelné, pokud MO splnilo cíle Koncepce dle časových milníků. Za předpoklady pro hospodárné vynakládání peněžních prostředků považoval, pokud MO vyhodnocovalo potřebnost nemovitého majetku a následně nakládalo s nepotřebným nemovitým majetkem s co nejnižšími náklady, a to při dodržení kvality úkolů plněných v oblasti hospodaření s nemovitým majetkem.

4.11 MO stanovilo v Koncepci k milníku v roce 2022 splnění osmi cílů, z nich NKÚ na základě vlastní analýzy vybral tři jako stěžejní. Stěžejní cíle jsou dle NKÚ klíčové jak pro splnění cílového stavu Koncepce, tj. zabezpečení rozvoje a udržování nemovitého majetku dle potřeb MO, tak tím, že jejich splnění povede ke snížení objemu peněžních prostředků potřebných na správu, provoz i investice do nemovitého majetku (viz odst. 4.7). Jednalo se o:

- provedení pasportizace jednotlivých stavebních objektů a zaznamenání aktuálních dat o nemovitém majetku v informačním systému MO;
- dosažení poklesu odepsanosti nemovitého majetku;
- snižování hodnoty nepotřebného nemovitého majetku.

NKÚ kontrolou zjistil, že MO splnilo šest z osmi cílů včetně dvou dle NKÚ stěžejních. Naopak nesplnilo stěžejní cíl provedení pasportizace jednotlivých stavebních objektů a zaznamenání aktuálních dat o nemovitém majetku v informačním systému MO ani cíl navýšení počtu zaměstnanců v oblasti přípravy, realizace, akvizice, přejímky a zaúčtování staveb.

→ ... což vede ke zhoršování stavu nemovitého majetku a k riziku, že MO nestihne pro nově pořizovanou vojenskou techniku vybudovat nezbytnou nemovitou infrastrukturu.

4.12 Jak je uvedeno v odst. 4.9, MO v roce 2019 vybralo 11 prioritních vojenských areálů, ke kterým nechalo vypracovat prostorové a kapacitní studie na jejich využití a optimalizaci (tzv. první etapa). NKÚ ověřil, že studie obsahují i odhad objemu peněžních prostředků nutných na obnovu a modernizaci areálů. MO dále v roce 2020 vytipovalo na základě potřeb AČR další prioritní areály a objekty určené k obnově a modernizaci (tzv. druhá etapa). V roce 2022 vyhodnotilo průběh první etapy a vzhledem k jejímu minimálnímu plnění posunulo vypracování prostorových a kapacitních studií druhé etapy až na rok 2026. A to při splnění podmínky, že první etapa bude v roce 2026 splněna minimálně z 50 %. NKÚ zjistil, že MO v letech 2019–2023 uskutečnilo akce za cca 2 mld. Kč, což činí pouze 14,5 % z plánované částky první etapy obnovy a modernizace areálů do roku 2025 (z plánovaných 14 mld. Kč). NKÚ tak upozorňuje, že v důsledku posouvání realizace akcí v čase bude pravděpodobně docházet k dalšímu zhoršování stavu nemovitého majetku a z toho vyplývající nezbytnosti dodatečných výdajů MO na jeho obnovu a modernizaci, a tedy neekonomickému vynakládání peněžních prostředků. NKÚ na základě zjištěných skutečností identifikoval dále významné riziko, že MO nestihne pro nově pořizovanou vojenskou techniku nezbytnou infrastrukturu vybudovat (viz příklad č. 2).

Příklad č. 2

MO uzavřelo dne 30. září 2021 smlouvu Dělo NATO – nákup s tím, že první kusy vojenské techniky budou dodány v roce 2026. Areál v Jincích, kde je umístěn příslušný 13. dělostřelecký pluk AČR, zařadilo proto MO do první etapy obnovy a modernizace areálů do roku 2025. Následně však MO rozhodnutí změnilo, když areál Jince nahradilo areálem v Chrudimi a přeřadilo jej až do druhé etapy. Koncem roku 2021 interní audit MO zjistil, že v areálu Jince neprobíhá modernizace a výstavba související s nákupem děl, ačkoliv stav zanedbané nemovité infrastruktury je znám a hrozí riziko, že pro děla nebude mít MO připravené odpovídající garáže a související technologie, a může dojít ke ztrátě garancí ze strany dodavatele děl. Tím, že MO odložilo vypracování prostorových a kapacitních studií druhé etapy obnovy a modernizace areálů až na rok 2026, identifikoval NKÚ riziko, že MO nestihne odpovídající nemovitou infrastrukturu dle harmonogramu dodávek děl vybudovat.

4.13 MO, resp. AČR provádí průběžné mapování a vyhodnocování potřebnosti nemovitého majetku formou pravidelných dislokačních průzkumů. Cílem je určení (ne)potřebnosti nemovitého majetku, souvisejících nákladů, nutnosti provedení investic či oprav. MO výstupy z průzkumů každoročně zpracovává do „*souhrnných přehledů užívaných a uvolňovaných objektů*“ a dále vytváří „*plány nakládání s nepotřebným majetkem*“. NKÚ dále prověřoval, zda dochází ke snižování provozních výdajů na nepotřebný nemovitý majetek. Zjistil, že MO provozní výdaje (zejména na ostrahu a údržbu) výrazně snížilo (v roce 2017 činily 32,5 mil. Kč oproti 4,3 mil. Kč v roce 2022). MO hradí ostrahu zajišťovanou externími subjekty pouze u rozsáhlejších vojenských objektů, u menších ji zajišťuje vlastními silami. Údržbu zajišťuje jen v havarijních případech také vlastními silami. MO těmito kroky vytvořilo předpoklady pro hospodárné vynakládání peněžních prostředků na nepotřebný nemovitý majetek.

4.14 NKÚ proto shrnuje a vyhodnocuje, že MO sice opatření k odstranění nedostatků zjištěných kontrolní akcí č. 18/02 splnilo a postupovalo tak v souladu s ustanovením § 21 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., neboť se řídilo usnesením vlády⁴, ale NKÚ zjistil významné nedostatky týkající se plnění cílů zabezpečení rozvoje a udržování nemovitého majetku. Zejména obnova a modernizace 11 prioritně vybraných vojenských areálů neprobíhají podle stanoveného časového a finančního plánu. Dopadem je riziko, že MO nestihne pro nově pořizovanou vojenskou techniku vybudovat nezbytnou infrastrukturu. MO dále nespĺnilo dva z osmi cílů Koncepce k milníku v roce 2022. NKÚ proto na základě vlastní hodnotící škály (viz příloha č. 1) vyhodnotil koncepční, plánovací a rozpočtovou činnost MO a peněžní prostředky na ni vynaložené jako účelné s mírnými nedostatky.

B. Opatření k odstranění zjištěných nedostatků vyplývajících z kontrolního závěru NKÚ z KA č. 18/17 – Majetek a peněžní prostředky státu vynakládané na pořizování a distribuci výstroje příslušníků Armády České republiky

B.1 Peněžní prostředky na zajištění výstroje

→ Co vláda uložila a jaká provedlo MO opatření k odstranění zjištěných nedostatků?

4.15 NKÚ v KA č. 18/17 zjistil, že peněžní prostředky vynaložené na zajištění výstroje v letech 2015 až 2017 neodpovídaly výstrojním potřebám AČR. Vytvářel se tak deficit skladových zásob výstroje, který vedl k regulaci množství vydávaných výstrojních součástek.

4.16 Vláda na základě návrhu MO k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 18/17 uložila svým usnesením⁶ ministru obrany, aby přijal opatření k postupnému navýšování rozpočtu na pořízení výstroje (0,77 mld. Kč pro rok 2019, 1,04 mld. Kč pro rok 2020, 1,18 mld. Kč pro rok

2021 a 1,61 mld. Kč pro rok 2022, tj. v období 2019–2022 celkově 4,60 mld. Kč). Dále MO předpokládalo, že do roku 2026 by se měl deficit peněžních prostředků v oblasti pořízení výstroje dorovnat na požadovanou částku cca 2 mld. Kč ročně.

4.17 MO v rámci vyhodnocení realizace opatření k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 18/17⁷ mj. uvedlo, že splnilo opatření k postupnému navyšování rozpočtu na pořízení výstroje. V roce 2019 byl objem peněžních prostředků čerpán ve výši 0,73 mld. Kč, rozpočet²⁰ pro rok 2020 byl 1,40 mld. Kč a plán pro rok 2021 činil 1,27 mld. Kč, resp. 1,61 mld. Kč pro rok 2022 (tj. v období 2019–2022 celkově 5,01 mld. Kč), přičemž deficit peněžních prostředků v oblasti pořízení výstroje bude dorovnán na cca 2 mld. Kč ročně do roku 2026. Opatření bylo dle MO plněno.

→ Vyhodnocení NKÚ: Nápravu zjištěného nedostatku MO v praxi neprovedlo, neboť nedošlo ke snižování deficitu peněžních prostředků v oblasti pořízení výstroje stanoveným tempem.

4.18 NKÚ posoudil splnění opatření uloženého usnesením vlády⁶. NKÚ považoval akviziční činnost MO a peněžní prostředky na ni vynaložené za účelné, pokud MO nakoupilo zásoby výstroje v objemu dle výše schváleného rozpočtu a tím došlo ke snižování deficitu peněžních prostředků v oblasti pořízení výstroje stanoveným tempem.

4.19 NKÚ zjistil, že schválený rozpočet na pořízení výstroje v období 2019–2023 postupně narůstal z 0,72 mld. Kč (2019) až na 1,64 mld. Kč (2024), viz tabulka č. 1. V období 2019–2022 však nakoupilo MO výstroj pouze za 3,77 mld. Kč, tedy za méně, než činila plánovaná částka dle opatření ve výši 4,60 mld. Kč, resp. dle „vyhodnocení realizace opatření“ ve výši 5,01 mld. Kč (viz odst. 4.17). MO tak opatření nesplnilo.

4.20 V kontrolovaném období let 2019–2023 činil schválený rozpočet na pořízení výstroje 6,26 mld. Kč, MO však vyčerpalo z této částky pouze 78 % (4,88 mld. Kč).²¹ MO tak nenakoupilo zásoby výstroje v objemu dle výše schváleného rozpočtu, a tak nedošlo ke snižování deficitu peněžních prostředků v oblasti pořízení výstroje stanoveným tempem.

Tabulka č. 1: Přehled čerpání peněžních prostředků na pořízení výstroje (v mld. Kč)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2019–2023
Schválený rozpočet	0,72	1,12	1,30	1,54	1,58	1,64	6,26
Vyčerpáno	0,73	1,29	0,94	0,81	1,11	–	4,88
Vyčerpáno v %	101 %	115 %	72 %	53 %	70 %	–	78 %

Zdroj: MO.

4.21 NKÚ proto shrnuje a vyhodnocuje, že MO opatření k odstranění nedostatků zjištěných kontrolní akcí č. 18/17 nesplnilo a nepostupovalo tak v souladu s ustanovením § 21 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., neboť se neřídilo usnesením vlády⁶. MO sice rozpočet na pořízení výstroje v období 2019–2023 postupně navyšovalo, ale nedošlo ke snižování deficitu peněžních prostředků v oblasti pořízení výstroje stanoveným tempem (nevyužita zůstala

²⁰ Jedná se o konečný rozpočet výdajů upravený o všechna rozpočtová opatření, to znamená včetně rozpočtových opatření, kterými byly do rozpočtu zapojeny nároky z nespoteřovaných výdajů.

²¹ Nevyčerpání schváleného rozpočtu odůvodnilo MO pandemií covidu-19 a skokovým nárůstem inflace. NKÚ však zjistil, že uvedené důvody nekorespondují s údaji uvedenými v tabulce č. 1 (např. vyčerpání schváleného rozpočtu v roce 2020, kdy probíhala první vlna pandemie covidu-19, nebo skokový nárůst inflace, ke kterému došlo pouze v roce 2022).

částka 1,38 mld. Kč). NKÚ proto vyhodnotil akviziční činnost MO a peněžní prostředky na ni vynaložené jako omezeně účelné.

B.2 Objednání a distribuce výstroje

→ *Co vláda uložila a jaká provedlo MO opatření k odstranění zjištěných nedostatků?*

4.22 NKÚ v KA č. 18/17 zjistil, že systém distribuce výstroje mezi příslušníky AČR je zastaralý a neodpovídá současným technickým možnostem pro účelnou distribuci majetku. Změnu systému přitom zvažovalo MO již v roce 2004, do doby ukončení kontroly NKÚ však plánované projekty neuskutečnilo. MO tak nemělo nastaven systém tak, aby minimalizovalo výdaje a úkony spojené s distribucí výstroje.

4.23 Vláda na základě návrhu MO k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 18/17 uložila svým usnesením⁶ ministru obrany, aby po uzavření smlouvy na technické zhodnocení *Informačního systému logistiky* (dále také „ISL“) zahájilo MO realizaci systému „E-obchod“ (elektronický objednávkový způsob výdeje výstroje z výdejen) s předpokladem plnohodnotného provozu v lednu roku 2022. Zahájení provozu navazující zásilkové služby plánovalo MO nejdříve od ledna roku 2026.

4.24 MO v rámci vyhodnocení realizace opatření k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 18/17⁷ mj. uvedlo, že v lednu 2020 spustilo zkušební provoz systému „VESH“ (výstrojní e-shop), kterým nahradilo systém „E-obchod“ z důvodu neuzavření smlouvy na technické zhodnocení ISL. Plnohodnotný provoz systému „VESH“ plánovalo MO na rok 2021. Cílovým stavem systému distribuce bylo na jeho základě vytvořit zásilkovou službu výstroje. Opatření bylo dle MO plněno.

→ *Vyhodnocení NKÚ: Nápravu zjištěného nedostatku MO neprovedlo, neboť systém distribuce výstroje mezi příslušníky AČR i nadále neodpovídá současným technickým možnostem.*

4.25 NKÚ posoudil splnění opatření uložených usnesením vlády⁶, přičemž považoval peněžní prostředky vynaložené na vznik systému elektronického objednávkového způsobu výdeje výstroje za účelné, pokud MO plánovaný systém pro objednání a budoucí distribuci výstroje skutečně vybudovalo, je využíván a vedl k zjednodušení a urychlení výdeje výstroje příslušníkům AČR.

4.26 NKÚ zjistil, že MO vytvořilo vlastními silami systém „OSV“ (objednávkový systém výstroje), který navázal na systém původně nazvaný „VESH“. Testovací provoz off-line OSV probíhal v letech 2020–2021, následoval on-line testovací provoz od října do listopadu roku 2022. Zkušební provoz OSV byl zahájen dne 2. ledna 2023 a měl by trvat do března roku 2025. Přístupové údaje pro přihlášení do OSV vydává MO postupně, v dubnu roku 2024 je mělo pouze 58 % příslušníků AČR. NKÚ dále zjistil, že MO v době ukončení kontroly NKÚ neplánovalo uskutečnit navazující projekt zásilkové služby výstroje, který měl řešit distribuci objednané výstroje z výdejnů až na útvar příslušníka AČR. Projekt v červnu roku 2023 odložilo s tím, že bude řešen až v návaznosti na dokončení OSV. MO tak nesplnilo stanovené cíle (plnohodnotný provoz elektronického objednávkového způsobu výdeje výstroje plánovalo na rok 2021, resp. 2022, v době ukončení kontroly NKÚ posunulo termín až na rok 2025 a zároveň odložilo navazující projekt zásilkové služby výstroje). Tím nedošlo k zamýšlenému dopadu, tj. využívání OSV všemi příslušníky AČR a zjednodušení a urychlení výdeje výstroje. Systém distribuce výstroje mezi příslušníky AČR tak i nadále neodpovídá současným technickým možnostem pro fungování systému objednání a distribuce výstroje.

4.27 NKÚ proto shrnuje a vyhodnocuje, že MO opatření k odstranění nedostatků zjištěných kontrolní akcí č. 18/17 nesplnilo a nepostupovalo tak v souladu s ustanovením § 21 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., neboť se neřídilo usnesením vlády⁶. NKÚ vyhodnotil peněžní prostředky vynaložené na vybudování OSV jako neúčelné, neboť MO do doby ukončení kontroly NKÚ nesplnilo stanovené cíle a zamýšlené dopady zavádění systému pro objednání a distribuci výstroje mezi příslušníky AČR.

B.3 Vnitřní předpisy pro plánování pořizování výstroje

→ *Co vláda uložila a jaká provedlo MO opatření k odstranění zjištěných nedostatků?*

4.28 NKÚ v KA č. 18/17 zjistil, že nízké skladové zásoby některých položek výstroje vedly v letech 2015 a 2016 k regulaci výdeje výstroje příslušníkům AČR. Zavedením výstrojních regulací porušilo MO povinnost stanovenou ustanovením § 59 odst. 1 zákona č. 221/1999 Sb.²², neboť příslušníkům AČR nezajistilo vhodné podmínky pro řádný a bezpečný výkon služby.

4.29 Vláda na základě návrhu MO k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 18/17 uložila svým usnesením⁶ ministru obrany, aby MO přijalo *koncept rozvoje Výstrojní služby AČR*, zpracovalo *plán zabezpečení výstrojním materiálem* a ve skladu udržovalo zásobu výstroje k řešení neplánovaných požadavků, výpadků dodávek a dalších nepředvídatelných situací.

4.30 MO v rámci vyhodnocení realizace opatření k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 18/17⁷ mj. uvedlo, že *koncept rozvoje Výstrojní služby AČR* bude předložena ke schválení koncem roku 2020 a že zpracovává *plán zabezpečení výstrojním materiálem*. Zároveň zopakovalo, že udržuje ve skladu zásobu výstroje k řešení neplánovaných požadavků, pokrytí výpadků dodávek a dalších nepředvídatelných situací. Opatření bylo dle MO plněno.

→ *Vyhodnocení NKÚ: Nápravu zjištěného nedostatku provedlo MO jen částečně, v době ukončení kontroly NKÚ nedisponovalo MO dostatečnou zásobou výstroje k řešení neplánovaných požadavků, výpadků dodávek a dalších nepředvídatelných situací.*

4.31 NKÚ posoudil splnění opatření uložených usnesením vlády⁶. NKÚ považoval peněžní prostředky vynaložené na zajištění potřebné zásoby výstroje ve skladu za efektivní, pokud MO ve srovnání s objemem přidělených peněžních prostředků dosáhlo při nákupu zásoby výstroje k řešení neplánovaných požadavků, pokrytí výpadků dodávek a dalších nepředvídatelných situací nejvýše možného rozsahu a přínosu úkolů plněných v oblasti zajištění výstroje (tj. výše zásoby odpovídá stanoveným potřebám).

4.32 NKÚ ověřil, že MO zpracovává *Plán zabezpečení výstrojním materiálem*. MO dále vydalo dne 5. listopadu 2020 vnitřní předpis²³ k členění druhů zásob majetku, tedy i výstroje, kterým rozdělilo zásoby výstroje na provozní, dispoziční a pro zabezpečení bojové činnosti. Provozní zásoby jsou určeny pro zabezpečení života příslušníků AČR (výcvik, provoz a udržení bojeschopnosti), dispoziční zásoby pro zabezpečení mimořádných úkolů (např. zahraniční mise) a zásoby pro zabezpečení bojové činnosti jsou určeny pro zmobilizování a vedení bojové činnosti. NKÚ dále zjistil, že MO dne 15. dubna 2021 schválilo *Koncept výstrojní služby* (věcně odpovídá *konceptu rozvoje Výstrojní služby AČR*, viz odst. 4.29). Cílem konceptu je zajistit dostatek výstroje a schopnosti plnohodnotného zabezpečení výstrojí a souvisejících služeb.

²² Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání.

²³ Normativní výnos MO č. 80/2020 Věstníku MO, *Členění druhů zásob majetku pro zajištění úkolů ozbrojených sil České republiky*.

MO následně dne 16. září 2021 vydalo vnitřní předpis²⁴ (dále také „NTNZ“) k tvorbě a rozsahu norem zásob skladu. Na základě tohoto předpisu má MO v průběhu 10 let (nejpozději do 31. prosince 2030) vytvořit zásobu výstroje podle norem.

4.33 MO předložilo NKÚ přehled stavu zásob skladu ke dni 8. března 2024. NKÚ analyzoval stavy zásob výstroje pro zabezpečení života příslušníků AČR a mimořádných úkolů (provozní + dispoziční zásoby) a stavy zásob pro zabezpečení bojové činnosti. V případě provozních a dispozičních zásob výstroje zjistil, že MO nemělo vůbec na skladě 19 % výstrojních položek²⁵, další zhruba polovina zásob výstroje (54 %) nebyla na skladě v množství požadovaném NTNZ. Rovněž v případě zásob pro zabezpečení bojové činnosti nemělo MO na skladě některé výstrojní položky²⁶, další zhruba dvě pětiny zásob výstroje (41 %) nebyly na skladě v množství požadovaném NTNZ. Z toho, že na skladě celkově zcela chybělo 66 z 347 (tj. 19 %) výstrojních položek, vyplývá, že MO nemělo ke dni 8. března 2024 takovou zásobu výstroje, která by potřeby k řešení neplánovaných požadavků, pokrytí výpadků dodávek a dalších nepředvídatelných situací zajistila. Jedním z důvodů tohoto stavu je i nedočerpání schváleného rozpočtu na pořízení výstroje o 1,38 mld. Kč v období 2019–2023 (viz odst. 4.20).

4.34 NKÚ proto shrnuje a vyhodnocuje, že MO opatření k odstranění nedostatků zjištěných kontrolní akcí č. 18/17 splnilo jen částečně. V oblasti vystrojování příslušníků AČR zpracovalo koncepční dokumenty a vnitřní předpisy, ale v době ukončení kontroly NKÚ neudržovalo ve skladu (v centrálních zásobách) zásobu výstroje k řešení neplánovaných požadavků, výpadků dodávek a dalších nepředvídatelných situací. Přestože MO rozpočet na pořízení výstroje v období 2019–2023 postupně navyšovalo, nebylo schopno tyto peněžní prostředky vyčerpat. V březnu 2024 tak v centrálním skladu zcela chybělo 19 % výstrojních položek. NKÚ proto vyhodnotil peněžní prostředky vynaložené na zajištění zásob výstroje jako omezeně efektivní.

C. Opatření k odstranění zjištěných nedostatků vyplývajících z kontrolního závěru NKÚ z KA č. 19/13 – *Obrněná technika Armády České republiky*

C.1 Zpoždění realizace akcí, u nichž poskytlo MO zálohy dodavatelům

→ *Co vláda uložila a jaká provedlo MO opatření k odstranění zjištěných nedostatků?*

4.35 NKÚ v KA č. 19/13 mj. zjistil, že MO ve většině případů realizovalo akce na pořízení nebo modernizaci obrněné techniky se zpožděním oproti období, na které byly plánovány. V některých případech využilo schválený rozpočet také na úhradu záloh dodavatelům. U akcí souvisejících s obrněnou technikou činily v období let 2016–2018 zálohy na dodávky uskutečněné v pozdějším období 1,25 mld. Kč.

4.36 Vláda na základě návrhu MO k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 19/13 uložila svým usnesením⁸ ministru obrany, aby poskytování záloh provádělo MO na základě ekonomické výhodnosti schválené Sekcí ekonomickou MO. Zálohy měly být zasílány jen na účet dodavatele zřízený pouze za tímto účelem a pravidelně vyhodnocovány.

²⁴ Nařízení ředitele sekce logistiky MO k tvorbě norem zásob centrálního skladu výstroje – majetek MU 2.1.

²⁵ Např. boty letní, bunda reflexní, kombinéza nehořlavá zimní, tlumoky speciální nebo reflexní a zásahové vesty.

²⁶ Např. rukavice kožené zimní, tlumoky, čepice 95 – letní.

4.37 MO v rámci vyhodnocení realizace opatření k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 19/13⁹ mj. uvedlo, že zálohy jsou vždy poskytovány na základě ekonomické výhodnosti schválené Sekcí ekonomickou MO. V případě porušení podmínek čerpání záloh měl být dodavatel penalizován dle smlouvy. Opatření bylo dle MO plněno.

→ *Vyhodnocení NKÚ: Nápravu zjištěného nedostatku sice MO provedlo, ale existuje řada finančně významných smluv, u kterých MO přistoupilo při poskytnutí zálohy na požadavky dodavatelů.*

4.38 NKÚ posoudil splnění opatření uloženého usnesením vlády⁸. NKÚ považoval peněžní prostředky vynaložené v rámci poskytnutých záloh za efektivní, resp. hospodárné, pokud byly vždy poskytnuty na základě schválené ekonomické výhodnosti.

4.39 MO stanovilo pravidla pro poskytování záloh vnitřním předpisem²⁷. Vyhodnocení ekonomické výhodnosti záloh provádí tak, že aplikuje ukazatel, který vypočte jako rozdíl mezi „standardní výší nabídkové ceny s DPH bez poskytnutí zálohy“ a „vyjednanou koncovou nabídkovou cenou s DPH při poskytnutí zálohy“. Ukazatel nesmí vykazovat zápornou hodnotu. Dalším ukazatelem je „analýza dodavatele-příjemce zálohy“, jehož prostřednictvím MO zohledňuje finanční a nefinanční riziko dodavatele. Postupy při tvorbě obou ukazatelů nebyly v době ukončení kontroly NKÚ podrobněji upraveny. MO nicméně uvedlo, že příslušný metodický pokyn připravuje. NKÚ dále zjistil, že postup pro posuzování ekonomické výhodnosti záloh se neuplatňuje vždy. Existuje řada výjimek. K těm patří zejména smlouvy, jejichž smluvními stranami jsou zástupci vlád států (např. smlouvy typu „vláda-vláda“) a které jsou uzavřeny se státními podniky, v rámci FMF/FMS²⁸ nebo agentur NATO. MO k tomu uvedlo, že nezbytnost poskytnutí záloh u řady smluv vyplývá z požadavků vybraných dodavatelů, které není schopno ovlivnit. To se týká např. uzavřených smluv se státem Izrael nebo vládou USA.

4.40 Dodržování nastavených postupů plánoval NKÚ ověřit na dvou smlouvách na pořízení, resp. technické zhodnocení obrněné techniky, které byly jako jediné v kontrolovaném období uzavřeny. Zjistil, že na obě smlouvy se nastavené postupy s ohledem na vybraného dodavatele (státní podnik, resp. státní společnost) aplikovaly pouze podpůrně. Smlouvu *T-72 M4CZ – technické zhodnocení* ze dne 10. září 2020 uzavřelo MO s VOP CZ, s. p. V návaznosti na poskytnutí 38% zálohy z nabídkové ceny ve výši 1,12 mld. Kč poskytl VOP CZ, s. p., slevu MO ve výši 0,02 mld. Kč (tj. 2 %). Smlouvu *Děla NATO – nákup* ze dne 30. září 2021 uzavřelo MO s francouzskou státní společností. V návaznosti na poskytnutí 86% zálohy z nabídkové ceny ve výši 9,77 mld. Kč poskytla státní společnost slevu MO ve výši 1,23 mld. Kč (tj. 13 %). V procesu poskytování a čerpání záloh dle podmínek obou smluv nezjistil NKÚ nedostatky.

4.41 NKÚ **proto shrnuje a vyhodnocuje**, že MO opatření k odstranění nedostatků zjištěných kontrolní akcí č. 19/13 splnilo a postupovalo tak v souladu s ustanovením § 21 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., neboť se řídilo usnesením vlády⁸. NKÚ přesto vyhodnotil, že předpoklad pro efektivní, resp. hospodárné vynakládání peněžních prostředků v rámci poskytovaných záloh je zajištěn pouze u té části smluv, na kterou se nastavené postupy vztahují, tj. u kterých MO vyhodnotilo ekonomickou výhodnost poskytnutí zálohy. Existuje

²⁷ Normativní výnos MO č. 127/2014 Věstníku MO, *Realizace financování v působnosti rezortu Ministerstva obrany.*

²⁸ *Foreign Military Financing / Foreign Military Sales.*

totiž řada finančně významných smluv, u kterých MO při poskytnutí zálohy přistoupilo na základě důvodů uvedených v odstavci 4.39 na požadavky dodavatelů.

C.2 Nedostatečná kapacita pro zabezpečení vojenských oprav

→ *Co vláda uložila a jaká provedlo MO opatření k odstranění zjištěných nedostatků?*

4.42 NKÚ v KA č. 19/13 mj. zjistil, že AČR nedisponuje dostatečnými dílenskými, technickými a personálními kapacitami k zabezpečení alespoň základních úkolů údržby a oprav techniky (podrobně viz odst. 4.46). Způsob zabezpečení techniky charakterizoval vyšší podíl mimovojskových oprav, často zadávaných dodavatelům v jednacím řízení bez uveřejnění. To vede k vyšším výdajům. Naproti tomu vojsový způsob údržby a oprav snižuje některé náklady, např. na administrativu nebo dopravné. NKÚ proto upozornil na riziko nehospodárného navyšování výdajů, pokud zůstane stávající systém údržby a oprav techniky beze změny.

4.43 Vláda na základě návrhu MO k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 19/13 uložila svým usnesením⁸ ministru obrany, aby MO organizačně vytvořilo nová vojenská opravárenská zařízení a aby s technikou pořizovalo i veškerý materiál dílenské potřeby, tj. kompletní katalogy náhradních dílů, dílenské příručky nebo opravárenské a servisní prostředky.

4.44 MO v rámci vyhodnocení realizace opatření k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 19/13⁹ mj. uvedlo, že připravuje projekt na organizační vytvoření nových opravárenských zařízení. U Centra zabezpečení oprav Lázně Bohdaneč, které je nejvyšším vojsovým opravárenským zařízením AČR, plánovalo vystavět novou multifunkční halu pro Úsek oprav Jaroměř. Měla být dokončena v roce 2025 a vést k významnému navýšení opravárenské kapacity. Opatření bylo dle MO plněno.

→ *Vyhodnocení NKÚ: Nápravu zjištěného nedostatku sice MO provedlo, ale i nadále přetrvává riziko nehospodárného vynakládání peněžních prostředků na údržbu a opravy techniky.*

4.45 NKÚ posoudil splnění opatření uloženého usnesením vlády⁸. NKÚ považoval za jeden z předpokladů pro hospodárné vynakládání peněžních prostředků na údržbu a opravy techniky, pokud MO pořizovalo s technikou i veškerý materiál dílenské potřeby.

4.46 Provádění údržby a oprav techniky člení MO do čtyř úrovní, přičemž první až třetí úroveň je vojsová a probíhá v rámci MO. Oproti tomu čtvrtá úroveň je řešena mimovojskově, tj. externími dodavateli. NKÚ zjistil, že poměr vojsově a mimovojskově prováděné údržby a oprav v období 2019–2023 činil 43 % vs. 57 % (0,96 mld. Kč vs. 1,25 mld. Kč). MO sice v uvedeném období mírně posílilo opravárenské kapacity, jejich průměrná vytiženost se však z důvodu nenaplnění tabulkových počtů personálu pohybovala pod polovinou celkové kapacity. Interní audit MO v roce 2023 zjistil, že tento stav má neblahý vliv na celý systém údržby a oprav. Riziko nehospodárného navyšování peněžních prostředků na údržbu a opravy techniky, na které upozornil NKÚ v rámci KA č. 19/13, tak stále trvá.

4.47 Studie proveditelnosti multifunkční haly pro Úsek oprav Jaroměř byla zpracována v roce 2017. Cílem je vybudovat zařízení, které bude splňovat soudobé i budoucí požadavky na komplexní opravy zavedené i nově zaváděné techniky²⁹. Efektivnost výstavby doložilo MO mj. výpočtem roční úspory ve výši 93,75 mil. Kč oproti realizaci údržby a oprav mimovojskově externím dodavatelem. Akci *Jaroměř – multifunkční hala – výstavba* zařadilo Ministerstvo

²⁹ Nabytí schopnosti oprav nově zaváděné techniky v rozsahu šesti opravárenských stání pro kolovou techniku a osmi stání pro pásovou bojovou techniku včetně navazujících provozů a skladů náhradních dílů.

obranu do programu 107V69 – *Udržení a rozvoj schopností logistické podpory* s termínem dokončení v roce 2025. V průběhu kontroly však MO Nejvyššímu kontrolnímu úřadu sdělilo, že výstavbu dokončí z důvodu zpoždění přípravy akce o sedm let později, tedy až v roce 2032. Dopadem odkládání výstavby multifunkční haly je neposílení opravárenské kapacity, která by s ohledem na neplnění ukazatele provozuschopnosti techniky (viz odst. 4.69) pomohla k jeho zlepšení. Současně by to přispělo i ke snížení rizika navyšování peněžních prostředků na údržbu a opravy techniky a tím jejich nevhodného vynakládání, na které upozornil NKÚ v rámci KA č. 19/13 (viz odst. 4.42).

4.48 NKÚ dále ověřil na smlouvě *Děla NATO – nákup* ze dne 30. září 2021 účinnost opatření pořizovat s technikou i veškerý materiál dílenské potřeby. Zjistil, že MO v této smlouvě mj. vymezilo jednotlivé úrovně oprav, potřebu náhradních dílů, technické požadavky, logistickou podporu i veškerý materiál dílenské potřeby (např. technická dokumentace, katalogy nebo protokoly). Naplnilo tím jeden z předpokladů pro hospodárné vynakládání peněžních prostředků na údržbu a opravy techniky.

4.49 NKÚ **proto shrnuje a vyhodnocuje**, že MO sice opatření k odstranění nedostatků zjištěných kontrolní akcí č. 19/13 splnilo a postupovalo tak v souladu s ustanovením § 21 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., neboť se řídilo usnesením vlády⁸, ale i nadále přetrvává riziko nevhodného vynakládání peněžních prostředků na údržbu a opravy techniky. Důvodem je jak nenaplnění tabulkových počtů personálu opravárenských kapacit, tak sedmileté zpoždění výstavby multifunkční haly Centra zabezpečení oprav, které by mělo zajistit navýšení kapacity pro komplexní opravy zavedené i nově zaváděné techniky.

C.3 Nízká provozuschopnost techniky, způsobená také nevhodně stanovenou výší pokut ve smlouvách na její servisní podporu

→ Co vláda uložila a jaká provedlo MO opatření k odstranění zjištěných nedostatků?

4.50 NKÚ v KA č. 19/13 mj. zjistil, že MO neplnilo stanovený minimální koeficient provozuschopnosti kolových bojových vozidel pěchoty (dále také „KBVP“) a kolových obrněných transportérů (dále také „KOT“) ve výši 85 %. V průběhu plnění smluv na servisní podporu techniky docházelo k problémům se zabezpečením oprav i dodáním náhradních dílů. Smluvní pokuty stanovovalo MO ve výši 0,05 % z ceny jednotlivých položek za každý den prodlení.

4.51 Vláda na základě návrhu MO k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 19/13 uložila svým usnesením⁸ ministru obrany, aby MO v rámci budoucích smluv stanovovalo taková sankční ujednání (smluvní pokuty) za nedodržení jejich řádného a včasného plnění, kterými dosáhne u dodavatele včasného poskytnutí služby nebo dodávky. Tím mělo být dosaženo snížení průměrné doby neprovozuschopnosti KOT a KBVP.

4.52 MO v rámci vyhodnocení realizace opatření k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 19/13⁹ mj. uvedlo, že k zamezení excesů (při vyjednávání, popř. nastavování výše smluvních pokut u zadávacích řízeních), které neumožňují následnou změnu smluvních podmínek, zpracovalo *Metodický pokyn k nastavení výše smluvních pokut a limitace práva na náhradu škody na Sekci vyzbrojování a akvizic Ministerstva obrany* (dále také „Pokyn“). Opatření bylo dle MO plněno.

→ **Vyhodnocení NKÚ: Nápravu zjištěného nedostatku sice MO provedlo zpracováním příslušného vnitřního předpisu, ale NKÚ nemohl ověřit jeho aplikaci v praxi, neboť nárok na smluvní pokutu u kontrolovaných smluv do doby ukončení kontroly NKÚ nevznikl.**

4.53 NKÚ posoudil splnění opatření uloženého usnesením vlády⁸. NKÚ považoval za jeden z předpokladů pro hospodárné vynakládání peněžních prostředků v rámci smluvních vztahů vypracování a dodržování vnitřního předpisu, resp. metodického pokynu, který obsahuje pravidla k nastavení výše smluvních pokut.

4.54 NKÚ zjistil, že MO vypracovalo v roce 2021 Pokyn, který je určen výhradně pro potřebu zaměstnanců Sekce vyzbrojování a akvizic MO. Tím upravilo postup pro stanovení přiměřené výše smluvní pokuty v rozmezí od 0,1 % do 0,3 % denně z hodnoty odpovídající nesplněné části plnění. Stanovilo i konkrétní podmínky pro použití nižších než výše uvedených sazeb (např. možnost snížit sazbu smluvní pokuty na minimální přípustnou výši 0,05 %). Nižší sazba musí být vždy písemně zdůvodněna. MO tím v rámci smluvních vztahů vytvořilo předpoklad pro hospodárné vynakládání peněžních prostředků (pouze pro Sekci vyzbrojování a akvizic MO, nikoliv pro celé MO).

4.55 Dodržení Pokynu ověřil NKÚ na smlouvě o pořízení vojenské techniky a na rámcové dohodě na servisní podporu obrněné techniky. Šlo o jediné dvě smlouvy, které byly po vydání Pokynu uzavřeny. Ve smlouvě *Děla NATO – nákup* ze dne 30. září 2021 byla výše smluvních pokut nastavena v minimální přípustné výši 0,05 %. MO to zdůvodnilo výsledky jednání s dodavatelem, který trval na této sazbě s tím, že v případě jejího navýšení by smlouva nemusela nabýt účinnosti. V rámcové dohodě *Komplexní servisní podpora techniky na podvozku TITUS 6x6 KOVVŠ, KOVS a MKPP* ze dne 29. února 2024 byla výše smluvních pokut také stanovena v minimální přípustné výši 0,05 %. MO to zdůvodnilo výsledky jednání s dodavatelem s tím, že na původní výši smluvní pokuty 0,2 % nebyl dodavatel ochoten přistoupit. NKÚ ověřil, že u smlouvy i rámcové dohody se jednalo o veřejné zakázky, které mají zásadní vliv na zajišťování obrany ČR, tj. u kterých Pokyn umožňuje sjednat nižší než doporučenou sazbu smluvní pokuty.

4.56 NKÚ proto shrnuje a vyhodnocuje, že MO stanovilo prostřednictvím metodického pokynu v rámci Sekce vyzbrojování a akvizic MO pravidla k nastavování výše smluvních pokut. Nárok na smluvní pokutu u kontrolovaných případů do doby ukončení kontroly nevznikl, neboť plnění bude probíhat až v následujícím období. NKÚ tak nemohl např. v případě rámcové dohody na servisní podporu ověřit ani dopad přijatého opatření, tj. snížení průměrné doby neprovozuschopnosti obrněné techniky.

C.4 Absence plánování celkových nákladů životního cyklu obrněné techniky

→ **Co vláda uložila a jaká provedlo MO opatření k odstranění zjištěných nedostatků?**

4.57 NKÚ v KA č. 19/13 mj. zjistil, že MO při pořizování obrněné techniky neplánovalo celkové náklady životního cyklu. Nepostupovalo tak v souladu s ustanovením § 21 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., neboť se neřídilo usneseními vlády³⁰, která mu tuto povinnost od roku 2011 ukládala. Přitom samo MO vyhodnotilo, že pokud se celkovými náklady životního

³⁰ Usnesení vlády České republiky ze dne 18. května 2011 č. 369, *o Bílé knize o obraně*, usnesení vlády České republiky ze dne 19. prosince 2016 č. 1166, *ke Strategii vyzbrojování a podpory rozvoje obranného průmyslu České republiky do roku 2025*, usnesení vlády České republiky ze dne 18. března 2019 č. 187, *o Dlouhodobém výhledu pro obranu 2035*.

cyklu nezabývá již při pořízení techniky, má poté problémy se zajištěním servisu a náhradních dílů.

4.58 Vláda na základě návrhu MO k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 19/13 uložila svým usnesením⁸ ministru obrany, aby MO vypracovalo odborné a metodické pokyny ke stanovení zásad pro řízení životního cyklu vojenského materiálu, včetně zásad pro výpočet celkových nákladů životního cyklu pro potřeby posuzování ekonomické výhodnosti nabídek.

4.59 MO v rámci vyhodnocení realizace opatření k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 19/13⁹ mj. uvedlo, že jsou průběžně přijímána opatření pro stanovení zásad k řízení životního cyklu vojenského materiálu, včetně zásad pro výpočet celkových nákladů životního cyklu. MO dále novelizovalo vnitřní předpis³¹, ve kterém měla být nově zakotvena potřeba zohledňovat odhady celkových nákladů životního cyklu při rozhodování o zařazení majetku do střednědobého plánu. Také mělo připravit související metodickou příručku a zahájit průzkum trhu s cílem získat software, který by umožňoval vytvářet odhady celkových nákladů životního cyklu, jejich zpřesňování a sledování. Opatření bylo dle MO plněno.

→ Vyhodnocení NKÚ: Nápravu zjištěného nedostatku provedlo MO jen částečně, přetrvává tedy riziko nevhodného vynakládání peněžních prostředků.

4.60 NKÚ posoudil splnění opatření uložených usnesením vlády⁸. NKÚ považoval za jeden z předpokladů pro hospodárné vynakládání peněžních prostředků na pořízení vojenského materiálu zpracování a dodržování vnitřních předpisů, které obsahují pravidla pro řízení a výpočet celkových nákladů životního cyklu.

4.61 NKÚ ověřil, že MO novelizovalo dne 14. srpna 2021 vnitřní předpis³¹, ve kterém nově zakotvilo potřebu zohledňovat odhady celkových nákladů životního cyklu při rozhodování o zařazení majetku do střednědobého plánu. V souvislosti s tím stanovilo etapy životního cyklu, kterými jsou etapa koncepční, analytická, akviziční, užívání majetku a vyřazení majetku. MO dále dne 20. prosince 2022 zpracovalo *Metodickou pomůcku pro odhad nákladů životního cyklu v Ministerstvu obrany*. Pomůckou stanovilo postupy pro kalkulaci odhadu celkových nákladů životního cyklu pro strategické a významné projekty, např. prostřednictvím expertního nebo inženýrského odhadu prováděného pomocí softwaru (viz odst. 4.63). Pomůcka se však týká pouze koncepční, analytické a akviziční etapy životního cyklu. Do doby ukončení kontroly NKÚ nevymezilo MO postupy k řízení celkových nákladů životního cyklu pro zbývající dvě etapy životního cyklu, tj. etapu užívání a vyřazení majetku. Tím dle NKÚ přetrvává riziko nevhodného vynakládání peněžních prostředků na pořízení vojenského materiálu.

4.62 MO dále vytvořilo „pracovní skupinu pro řízení životního cyklu“, která měla do konce roku 2023 předložit zprávu obsahující návrhy řešení životního cyklu v rezortu MO. Zpráva měla obsahovat mj. identifikaci chybějících procesů a zásady, role a odpovědnosti organizačních celků pro jednotlivé procesy řízení životního cyklu vojenského materiálu. NKÚ zjistil, že zpráva nebyla do doby ukončení kontroly NKÚ předložena. MO na začátku roku 2024 vyhodnotilo³², že mj. nemá k dispozici vnitřní předpis obsahující základní vymezení procesu řízení životního cyklu vojenského materiálu v jednotlivých etapách a jednotlivými odpovědnými osobami a dále že informační systémy MO nejsou přizpůsobeny k podpoře řízení životního cyklu, zejména z hlediska sběru, vyhodnocování a analyzování potřebných dat.

³¹ Rozkaz ministra obrany č. 55/2017 Věstníku MO, o úplatném nabývání majetku, služeb a stavebních prací v rezortu MO.

³² Zpráva pro ministryni obrany ze dne 2. ledna 2024.

4.63 NKÚ dále zjistil, že MO uzavřelo dne 22. listopadu 2022 smlouvu na nákup softwaru pro odhady a sledování celkových nákladů životního cyklu. MO již softwarem disponuje, avšak používá ho pouze pro některé etapy životního cyklu. Důvodem je skutečnost, že stávající informační systém logistiky a finanční informační systém (tedy dva základní zdroje dat pro vyhodnocování celkových nákladů životního cyklu v etapách užívání a vyřazení majetku) nejsou zatím propojeny. Některá data jsou navíc do ISL zadávána ručně, což zvyšuje jejich chybovost. MO tak do doby ukončení kontroly NKÚ nedosáhlo automatizace při zpracování dat o vstupních nákladech ani při vyhodnocování nákladovosti v etapách životního cyklu „užívání majetku“ a „vyřazení majetku“. Tím nezajistilo předpoklad pro hospodárné vynakládání peněžních prostředků na pořízení vojenského materiálu.

4.64 NKÚ proto shrnuje a vyhodnocuje, že MO opatření k odstranění nedostatků zjištěných kontrolní akcí č. 19/13 splnilo jen částečně, neboť nezpracovalo postupy k řízení celkových nákladů životního cyklu pro všechny jeho etapy. Z tohoto důvodu a s ohledem na pouze částečné využití softwaru na kalkulaci odhadů a sledování celkových nákladů životního cyklu přetrvává dle NKÚ riziko nevhodného vynakládání peněžních prostředků na pořízení vojenského materiálu.

C.5 Nízká provozuschopnost modernizovaných tanků

→ Co vláda uložila a jaká provedlo MO opatření k odstranění zjištěných nedostatků?

4.65 NKÚ v KA č. 19/13 mj. zjistil, že MO neplnilo stanovený minimální koeficient provozuschopnosti modernizovaných tanků T-72 M4CZ³³ (dále také „tank“) ve výši 85 %. V průběhu plnění smlouvy na opravy a udržování tanků docházelo k prodlevám v dodávkách náhradních dílů a provádění servisu.

4.66 Vláda na základě návrhu MO k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 19/13 uložila svým usnesením⁸ ministru obrany, aby MO zajistilo dostatečnou oběžnou zásobu náhradních dílů potřebných pro vojskové opravy tanků. Zlepšení stavu v oblasti provozuschopnosti tanků mělo MO dosáhnout dokončením *Projektu technického zhodnocení modernizovaného tanku* (dále také „Projekt“), jehož záměr schválilo dne 9. července 2020.

4.67 MO v rámci vyhodnocení realizace opatření k odstranění nedostatků zjištěných při KA č. 19/13⁹ mj. uvedlo, že Projekt uskutečňuje. Měl být dokončen v roce 2023, kdy MO plánovalo dosáhnout maximální provozuschopnosti tanků. MO mělo dále nakoupit oběžnou zásobu náhradních dílů potřebnou pro vojskové opravy tanků. Dále uvedlo, že u všech tanků postupně dochází k zvýšení jejich provozuschopnosti. Opatření bylo dle MO průběžně plněno.

→ Vyhodnocení NKÚ: Nápravu zjištěného nedostatku MO neprovedlo, nadále tedy neplní minimální koeficient provozuschopnosti tanků.

4.68 NKÚ posoudil splnění opatření uložených usnesením vlády⁸. NKÚ považoval za jeden z předpokladů pro účelné vynakládání peněžních prostředků na vojskové opravy tanků, pokud MO zajistilo při plnění stanovených úkolů v rámci zajištění provozuschopnosti tanků oběžnou zásobu náhradních dílů.

4.69 NKÚ zjistil, že MO zahájilo Projekt v roce 2018 s dokončením příslušné akce *Tank T-72 M4CZ – Technické zhodnocení* v roce 2023. Cílem bylo zvýšit bojové schopnosti tanků. MO rozhodlo zadat veřejnou zakázku přímo VOP CZ, s. p. Nabídková cena VOP CZ, s. p.,

³³ Modernizace tanku T-72 na verzi T-72 M proběhla v roce 1985 a následně na verzi T-72 M4CZ v roce 1995.

v rozsahu specifikace požadované Ministerstvem obrany činila 1,96 mld. Kč a přesáhla předpokládanou hodnotu veřejné zakázky (1,10 mld. Kč) o téměř 79 %. MO proto přehodnotilo rozsah technického zhodnocení tanku a ustoupilo od nákupu náhradních dílů. VOP CZ, s. p., nabídku upravil a MO s ním dne 27. května 2020 uzavřelo smlouvu ve výši 1,10 mld. Kč. Tanky měly být postupně dodávány v letech 2022–2025. MO však poté tento termín postupně prodlužovalo, v době ukončení kontroly NKÚ měly být tanky dodány v období 2024–2025. NKÚ přitom zjistil, že MO neplnilo v kontrolovaném období minimální koeficient provozuschopnosti tanků. Provedením Projektu tak nedošlo ke zlepšení negativního stavu, který zjistil NKÚ při kontrolní akci č. 19/13 a který se MO zavázalo napravit.

4.70 MO neuzavřelo v kontrolovaném období žádnou samostatnou smlouvu na dodávky náhradních dílů potřebných pro vojskové opravy tanků. Náhradní díly pořizovalo pouze v rámci uzavřených smluv na mimovojskovou údržbu a opravy a technické zhodnocení tanků, nešlo tedy o zajištění oběžné zásoby náhradních dílů.

4.71 NKÚ proto shrnuje a vyhodnocuje, že MO opatření k odstranění nedostatků zjištěných kontrolní akcí č. 19/13 nesplnilo a nepostupovalo tak v souladu s ustanovením § 21 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., neboť se neřídilo usnesením vlády⁸. Tím, že nenakoupilo náhradní díly, nenaplnilo předpoklad pro účelně vynaložené peněžní prostředky na vojskové opravy tanků.

D. Opatření k odstranění zjištěného nedostatku vyplývajícího z kontrolního závěru NKÚ z KA č. 19/20 – *Vysokoškolské vzdělávání příslušníků bezpečnostních sborů a vojáků ozbrojených sil*

D.1 Chybějící parametr u akce

→ *Co vláda uložila a jaká provedlo MO opatření k odstranění zjištěných nedostatků?*

4.72 NKÚ v KA č. 19/20 mj. zjistil, že MO u akce č. 107702001401 *Brno – rekonstrukce velitelství UO – Kounicova 65* stanovilo cíl (účel) akce, ale pro jeho vyhodnocení nedefinovalo parametr akce jako měřitelný věcný ukazatel.

4.73 Vláda na základě návrhu MO k odstranění nedostatku zjištěného při KA č. 19/20 uložila svým usnesením¹⁰ ministru obrany, aby MO provedlo změny v odborné přípravě příslušných zaměstnanců podílejících se na přípravě akcí.

4.74 MO v rámci vyhodnocení realizace opatření k odstranění nedostatku zjištěného při KA č. 19/20¹¹ mj. uvedlo, že provedlo změny v odborné připravenosti příslušných zaměstnanců tak, že při evidenci a registraci akce jsou vždy nadefinovány parametry akce jako měřitelné věcné ukazatele ve smyslu jejího cíle (účelu). Pro zkvalitnění činnosti příslušných zaměstnanců měly být dále v červnu 2021 aktualizovány „*pracovní instrukce č. 1 a č. 2*“ a metodická upřesnění postupů. Opatření bylo dle MO plněno.

→ *Vyhodnocení NKÚ: Nápravu zjištěného nedostatku MO provedlo.*

4.75 NKÚ posoudil splnění opatření uloženého usnesením vlády¹⁰. NKÚ považoval za jeden z předpokladů pro účelné vynakládání peněžních prostředků na realizaci akcí, pokud MO v rámci přípravy akce (evidence a registrace) definovalo parametry akce jako měřitelné věcné ukazatele ve smyslu jejího cíle (účelu).

4.76 NKÚ ověřil, že MO provedlo změny v odborné přípravě příslušných zaměstnanců a vydalo metodická doporučení. Zejména se jedná o vydání „pracovních instrukcí č. 2/21“³⁴, které obsahují postupy pro zabezpečení přípravy a realizace akcí. MO současně uložilo³⁵ povinnost definovat parametr akce při evidenci a registraci akce tak, aby měl vypovídací schopnost k věcnému obsahu akce a jejímu účelu.

4.77 NKÚ ověřil plnění opatření na vzorku čtyř akcí programu 107V75:

- č. 107V751003149 *Brno – kas. Černá pole – logistické centrum – výstavba*;
- č. 107V751003151 *Brno, Kounicova 44, rekonstrukce vnější části budovy*;
- č. 107V752001921 *Lipník – rekonstrukce tepelných zdrojů*;
- č. 107V752001919 *Jaroměř – decentralizace tepelného zdroje, vybudování plynovodu – realizace*.

4.78 U tří akcí (č. 107V751003149, č. 107V751003151 a č. 107V752001921) nezjistil NKÚ nedostatky. U akce č. 107V752001919 konstatoval NKÚ omezené naplnění předpokladu pro účelné vynakládání peněžních prostředků na její realizaci. MO ji totiž registrovalo s parametry („nové kotle“, „areálový teplovod“ a „areálový plynovod“), které neodpovídaly parametrům uvedeným v dokumentaci programu 107V75³⁶. Parametry akce tak byly sice stanoveny jako měřitelné věcné ukazatele ve smyslu cíle (účelu) akce, ale MO bude pomocí nich obtížně hodnotit splnění cíle programu 107V75.

4.79 NKÚ proto shrnuje a vyhodnocuje, že MO opatření k odstranění nedostatku zjištěného kontrolní akcí č. 19/20 splnilo a postupovalo tak v souladu s ustanovením § 21 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., neboť se řídilo usnesením vlády¹⁰. U tří akcí konstatoval NKÚ splnění předpokladu pro účelné vynaložení peněžních prostředků na jejich realizaci, u jedné akce vyhodnotil, že k naplnění tohoto předpokladu došlo jen omezeně.

³⁴ Pracovní instrukce č. 2/21 pro výkon činností zaměstnance odboru řízení staveb AHNM pověřeného vedením řídicí dokumentace investičních akcí programového financování ze dne 3. června 2021.

³⁵ Dopis ředitele Sekce ekonomické MO ze dne 11. srpna 2021.

³⁶ Dle věcného zaměření akce pravděpodobně parametr 36014 *Rekonstrukce páteřních rozvodů vody, kanalizace, teplovodů* (v bm) a parametr 36026 *Rekonstrukce tepelných zařízení s výkonem 1000-9999 kW* (počet kotelen).

Seznam zkratek

AČR	Armáda České republiky
akce	investiční akce
AS-PO	Armádní Servisní, příspěvková organizace
bm	běžný metr
ČR	Česká republika
DPH	daň z přidané hodnoty
E-obchod	elektronický objednávkový způsob vydávání výstroje z výdejen
FMF/FMS	<i>Foreign Military Financing / Foreign Military Sales</i>
ISL	<i>Informační systém logistiky</i>
IZ	investiční záměr
KA	kontrolní akce
KBVP	kolové bojové vozidlo pěchoty
Koncepce	<i>Koncepce rozvoje a udržování nemovité infrastruktury v působnosti MO na roky 2020–2035</i>
KOT	kolový obrněný transportér
KOVS	kolové obrněné vozidlo spojovací
KOVVŠ	kolové obrněné vozidlo velitelsko-štábní
MKPP	místo koordinace palebné podpory
NTNZ	<i>Nařízení ředitele sekce logistiky MO k tvorbě norem zásob centrálního skladu výstroje – majetek majetkového uskupení 2.1</i>
MO	Ministerstvo obrany
NATO	Severoatlantická aliance
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
OSV	objednávkový systém výstroje
peněžní prostředky	peněžní prostředky státního rozpočtu
Pokyn	<i>Metodický pokyn k nastavení výše smluvních pokut a limitace práva na náhradu škody na Sekci vyzbrojování a akvizic Ministerstva obrany</i>
program 107V75	<i>program 107V75 – Zabezpečení civilně-správní části MO a státní příspěvkové organizace</i>
Projekt	<i>Projekt technického zhodnocení modernizovaného tanku</i>
sklad	centrální sklad pro uložení zásob výstroje
tank	tank T-72 M4CZ
UO	Univerzita obrany, Brno
USA	Spojené státy americké
VESH	výstrojní e-shop
VOP CZ, s. p.	Vojenský opravárenský podnik, státní podnik

Pomůcka k vyhodnocení čtyř stupňů účelnosti u oblasti A.2**Cíle Koncepce k milníku pro rok 2022:**

- 1) *na základě provedené procesní analýzy bude změněna organizační struktura a působnosti organizačních celků zajišťujících rozvoj a udržování nemovité infrastruktury a potřebným způsobem bude navýšen počet zaměstnanců v oblasti přípravy, realizace, akvizice, přejímky a zaúčtování staveb;*
- 2) *u všech významných veřejných zakázek na výstavbu a modernizaci nemovité infrastruktury bude uplatňována metodika BIM;*
- 3) *budou dokončeny situační, prostorové a kapacitní studie pro vybrané posádky a významná stálá dislokační místa, na jejichž základě budou upřesněny a korigovány stávající záměry;*
- 4) *bude provedena (popř. aktualizována) pasportizace jednotlivých stavebních objektů a aktuální data o nemovitostech budou zaznamenána v informačním systému;*
- 5) *bude známé rozhodnutí o požadavcích na nemovitou infrastrukturu potřebnou k zabezpečení mobilizačního rozvinutí vojsk a k zajištění válečného stavu;*
- 6) *bude zastaven pokles odepsanosti nemovitostí, odepsanost klesne pod hranici 50 % a budou vytvořeny podmínky pro další pokračování jeho snižování;*
- 7) *úklid v posádkách a stálých dislokačních místech bude zajišťován za využití vertikální spolupráce prostřednictvím externího dodavatele;*
- 8) *bude snížena hodnota nepotřebného nemovitého majetku v příslušnosti hospodaření Ministerstva obrany pod hranici 5 %.*

NKÚ považoval cíle č. 4, č. 6 a č. 8 za stěžejní, neboť jejich splnění je důležité pro dosažení cílového stavu Koncepce, tj. zabezpečení rozvoje a udržování nemovitého majetku dle potřeb MO, a je důležité i pro snižování objemu peněžních prostředků potřebných na správu, provoz i investice do nemovitého majetku. To bylo jedno ze zjištění z KA č. 18/02.

NKÚ nastavil pro vyhodnocení účelnosti čtyřstupňovou škálu, podle níž považoval koncepční, plánovací a rozpočtovou činnost MO a peněžní prostředky na ni vynaložené za:

- účelné – při splnění minimálně 7 dílčích cílů včetně 3 stěžejních cílů;
- účelné s mírnými nedostatky – při splnění minimálně 5 dílčích cílů včetně 2 stěžejních cílů;
- účelné pouze omezeně – při splnění minimálně 5 dílčích cílů včetně 1 stěžejního cíle;
- neúčelné – při nesplnění ani jednoho ze stěžejních cílů.

Věstník Nejvyššího kontrolního úřadu

Ročník 32.

Vydavatel:

Nejvyšší kontrolní úřad, Komunardů 1634/44, 170 00 Praha 7

Redakce:

Odbor komunikace NKÚ; tel.: 233 045 430

E-mail: vestnik@nku.cz

Částka 4/2024 vyšla dne 31. října 2024

ISSN 1210-9703 (Print)

ISSN 1804-0608 (On-line)

